

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Praha 2013

Stručné shrnutí věcného obsahu zprávy

Materiál mapuje problematiku migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2012 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2011, případně let předcházejících a přináší základní analýzu migračních trendů. Vzhledem ke svému obsahu je využitelný jako výchozí podklad pro specifikaci potřeb České republiky v oblasti migrace.

Ze skutečností uvedených v materiálu vyplývá, že migračně - bezpečnostní situaci v České republice lze hodnotit jako stabilní.

1. Nejdůležitější statistické ukazatele za rok 2012

Přeshraniční pohyb na vnější schengenské hranici

Na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR (tedy na mezinárodních letištích) bylo v roce 2012 **odraveno v obou směrech** 4,4 milionů osob. Z uvedeného počtu se jednalo v 55,4 % o občany EU, ve 31,4 % o občany 3. zemí potřebující ke vstupu vízum a 12,4 % představovali občané 3. zemí pohybující se v rámci bezvízového styku. Ostatní osoby (např. bez státní příslušnosti, nezjištěná příslušnost,...) byly zjištěny do jednoho procenta.

Ve stejném období, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, byl policií **odepřen vstup** na vnější schengenské hranici České republiky 191 osobě, což je o 168 osob (tj. -46,8 %) méně než v roce předcházejícím. Nejčastěji byl vstup odepřen státním příslušníkům Ruska (49 osob), Turecka (18 osob), Ukrajiny (10 osob), Gruzie (9 osob) a 20 uprchlíkům, kteří nedisponovali platným vízem.

Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

Na zastupitelských úřadech České republiky bylo v roce 2012 **podáno** celkem **611 582** žádostí o udělení víza (tj. o 20 769 žádostí více než v roce 2011) a **uděleno** resp. vyznačeno celkem **594 071** víz (tj. o 26 628 víz více než v roce 2011). Nejvyšší počet víz byl v uvedeném roce, stejně jako v roce 2011, udělen, resp. vyznačen na ZÚ Moskva, Generálním konzulátu Jekatěrinburg, ZÚ Kyjev, Generálním konzulátu Doněck a Generálním konzulátu Sankt Peterburg.

Řízení o udělení víza a povolení k pobytu na území České republiky

Nejvíce žádostí o **krátkodobé vízum** v roce 2012 podávali státní příslušníci Ruska (počet podaných žádostí 383 483; udělených víz 380 903), Ukrajiny (počet žádostí 74 742; uděleno víz 73 903), Turecka (počet žádostí 21 037; uděleno víz 20 462). Pořadí na prvních třech pozicích bylo stejné jako v roce 2011 (Rusko - počet žádostí 340 989; uděleno víz 338 120; Ukrajina - počet žádostí 104 708; uděleno víz 102 280; Turecko - počet žádostí 17 452; uděleno víz 16 524).

Na celkovém počtu podaných žádostí o **dlouhodobé vízum** se nejvíce podíleli státní příslušníci Ruska (počet žádostí 3 846; uděleno víz 2 015), Spojených států amerických (počet žádostí 2 570; uděleno víz 2 554) a Ukrajiny (počet žádostí 1 449; uděleno víz 614). Jedná se o stejný státní příslušnost jako v roce 2011 (Rusko - 4 264 žádostí; uděleno víz 2 149; Spojené státy americké - 3 075 žádostí; uděleno víz 2 718; Ukrajina - 1 795 žádostí; uděleno víz 626).

V roce 2012 bylo státními příslušníky třetích zemí podáno celkem 9 770 žádostí o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu** (ve srovnání s rokem 2011, kdy bylo podáno 13 711, se jedná o pokles o 28,7 %). O povolení k dlouhodobému pobytu požádalo nejvíce státních příslušníků Ruska (2 340 žádostí), Ukrajiny (1 475 žádostí) a Spojených států amerických (734 žádostí). Ministerstvo vnitra vydalo v řízení o udělení dlouhodobého pobytu 11 530 rozhodnutí. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ruska (2 515 povolení), Ukrajiny (1 446 povolení) a Kazachstánu (692 povolení).

V uvedeném roce bylo Ministerstvu vnitra ze strany občanů třetích zemí podáno dalších 59 176 žádostí o **prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (meziroční pokles o 9,1 %) a 11 214 žádostí o **změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční pokles o 1,4 %). Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** podávali zejména státní příslušníci Ukrajiny (29 468 žádostí; 18 276 kladných rozhodnutí), Vietnamu (8 113 žádostí; 6 873 kladných rozhodnutí) a Ruska (7 345 žádostí; 5 709 kladných rozhodnutí). Žádosti o **udělení povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem** téměř ze tří čtvrtin podali státní příslušníci Ukrajiny (8 113 žádostí; 6 741 kladných rozhodnutí), Ruska (829 žádostí; 614 kladných rozhodnutí) a Moldavska (403 žádostí; 354 kladných rozhodnutí).

O vydání **zelené karty** v roce 2012 požádalo 308 cizinců (ve srovnání s předchozím rokem se jedná o meziroční nárůst o 26,2 %). Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (267 žádostí; uděleno 133 karet) a Spojených států amerických (29 žádostí; uděleno 26 karet).

Ve stejném období podalo žádost o vydání **modré karty** 97 cizinců (ve srovnání s předchozím rokem se jedná o meziroční nárůst o 45,3 %). Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ruska (34 žádostí; uděleno 30 karet) a Ukrajiny (22 žádostí; uděleno 12 karet).

V roce 2012 požádalo 12 274 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu a 2 402 rodinných příslušníků občanů EU o udělení povolení k přechodnému pobytu (celkem bylo evidováno 14 676 žádostí o přechodný pobyt občana EU/rodinného příslušníka občana EU – meziroční pokles 5,8 %). Nejčastěji o vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU žádali státní příslušníci Slovenska (5 829 žádostí; vydáno 5 373 potvrzení), Německa (1 687 žádostí; vydáno 1 672 potvrzení) a Rumunska (926 žádostí; vydáno 858 potvrzení). Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali státní příslušníci Ukrajiny (691 žádostí; uděleno 603 povolení), Ruska (235 žádostí; uděleno 209 povolení) a Spojených států amerických (187 žádostí; uděleno 189 povolení).

V roce 2012 bylo Ministerstvem vnitra přijato celkem 29 319 žádostí o povolení k trvalému pobytu. Oproti roku 2011 došlo k výraznému nárůstu, a to o více než 80 %. Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (15 117 žádostí; uděleno 7 858 povolení), Vietnamu (3 361 žádostí; uděleno 2 255 povolení) a Slovenska (3 013 žádostí; uděleno 2 695 povolení).

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky

Ke dni 31.12. 2012 bylo evidováno v informačním systému CIS 438 213 cizinců s povoleným pobytem na území České republiky, z toho bylo 214 024 cizinců v rámci trvalého pobytu a 224 186 cizinců v kategorii přechodného pobytu (jedná se o přechodný pobyt na vízum k pobytu nad 90 dnů, dlouhodobý pobyt, přechodný pobyt rodinného příslušníka občana Evropské unie, který není občanem Evropské unie a občany Evropské unie, jímž bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu).

Největší zastoupení v obou kategoriích pobytu měli, stejně jako v minulých letech, státní příslušníci Ukrajiny (112 647 osob), Slovenska (85 807 osob) a Vietnamu (57 360 osob). Tato skutečnost se odráží i ve statistikách ekonomických aktivit cizinců na území České republiky.

Ekonomické aktivity cizinců v České republice

Vzhledem k tomu, že v průběhu roku 2012 přecházelo Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce ČR na nový agendový informační systém a doposud stále dochází k naplňování a zpracování dat o zahraniční zaměstnanosti v tomto systému, jsou poskytnuté údaje o počtu zahraničních pracovníků na území České republiky pouze orientační.

Ke dni 31.12.2012 bylo v České republice evidováno celkem 104 739 platných povolení k zaměstnání, zelených karet, modrých karet, informačních karet občanů EU/EHP a Švýcarska a cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání. Platných povolení k zaměstnání bylo k uvedenému dni vydáno 20 745. Dále bylo zaregistrováno 65 331 informačních karet občanů EU/EHP a Švýcarska a 18 156 informačních karet cizinců nepotřebujících povolení k zaměstnání, 92 modrých karet a 415 zelených karet.

Ze států mimo Evropskou unii měli tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce státní příslušníci Ukrajiny (22 872 osob), Vietnamu (2 023 osob), Ruska (1 933 osob), Moldavska (1 219 osob) a Mongolska (1 057 osob). U států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (37 710 osob), Bulharska (7 915 osob), Rumunska (6 457 osob), Polska (6 077 osob) a Německa (1 537 osob). Mezi držiteli zelených karet dominují státní příslušníci Ukrajiny (306 osob), s odstupem následují státní příslušníci Spojených států amerických (79 osob). Mezi držiteli modrých karet jsou nejčastěji zastoupeni státní příslušníci Ruska (25 osob), Ukrajiny (16 osob) a Uzbekistán (16 osob).

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným MPSV, bylo ke dni 31. 12. 2012 evidováno celkem 1 474 (ke konci roku 2011 se jednalo o 1 250).

Ke konci roku 2012 evidovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu celkem 91 040 (-2 019) podnikatelů cizinců; registrováno bylo na cizince 104 377 živností (-742). Z uvedeného vyplývá, že oproti roku 2011 se počet evidovaných podnikatelů - cizinců a na ně registrovaných živností snížil.

Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (32 267 osob), Vietnamu (27 119 osob) a Slovenska (12 149 osob). Zastoupení v TOP 10 zůstalo stejné jako v letech přecházejících.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v České republice

V roce 2012 v České republice požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 753 osob. V meziročním srovnání se počet podaných žádostí téměř nezměnil. V roce 2012 bylo podáno pouze o 3 (- 0,4 %) žádosti méně než v předchozím období. Přestože se tempo poklesu počtu žádostí během posledních let výrazně zpomalilo, byl v roce 2012 opět zaznamenán vůbec nejnižší počet podaných žádostí o mezinárodní ochranu v historii České republiky.

Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2012 byly Ukrajina (174 žadatelů), Sýrie (68 žadatelů), Bělorusko (54 žadatelů), Vietnam (54 žadatelů) a Rusko (40 žadatelů). Těchto pět státních příslušností podalo dohromady více než polovinu všech žádostí (51,8 %).

V České republice byl azyl udělen ve 49 případech. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Běloruska (10 žadatelů). S odstupem následovali státní příslušníci Uzbekistánu (8 žadatelů) a Ukrajiny (7 žadatelů).

Doplňkovou ochranu Ministerstvo vnitra ve stejném roce udělilo 149 žadatelům. Tato forma ochrany byla nejčastěji udělena státním příslušníkům Běloruska (25 osob), Sýrie (22 osob), dále následovaly osoby bez státní příslušnosti (17), státní příslušníci Kuby (16 osob), Kazachstánu a Uzbekistánu (po 13 osobách). Doplňková ochrana byla prodloužena ve 176 případech. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Běloruska (39 osob), Kuby (29 osob), Ruska (23 osoby), Iráku (21 osob) a osoby bez státní příslušnosti (14).

Státní občanství

V roce 2012 bylo uděleno státní občanství České republiky 1 565 cizincům (údaj nezahrnuje státní občany Slovenské republiky), z toho se jednalo v 91 případech o osoby, kterým byla v České republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu.

Udělením nabylo státní občanství České republiky nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (512 osob), Polska (180 osob) a Ruska (163 osob). Udělením či prohlášením nabylo státní občanství České republiky 331 slovenských občanů.

Nelegální migrace v České republice

Od vstupu České republiky do schengenského prostoru, resp. od roku 2008, jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

1. **nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** - v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.
2. **nelegální pobyt** - v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území České republiky, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt. Pod pojmem osoby rozumíme v této kategorii cizince.

Při porovnání roku 2011 s rokem 2012 můžeme konstatovat, že došlo k nárůstu počtu osob, které byly zjištěny při nelegální migraci na území České republiky. Celkem bylo odhaleno 3 595 osob. Z uvedeného počtu bylo 119 osob (tj. 3,3 %) zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR a 3 476 osob (tj. 96,7 %) při nelegálním pobytu.

V souvislosti s nelegální migrací přes vnější schengenskou hranici bylo nejvíce zadrženo státních příslušníků Ruska (21 osob), Albánie (10 osob), Turecka a Arménie (po 7 osobách). V kategorii nelegální migrace - nelegální pobyt bylo již tradičně registrováno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (1 064 osob). S odstupem následovali státní příslušníci Ruska (419 osob) a Vietnamu (380 osob).

Opakovaně bylo v souvislosti s nelegální migrací v České republice zjištěno 380 osob. Nejčastěji se jednalo, mezi cizinci ze třetích zemí, o státní příslušníky Ukrajiny (156 osob), Vietnamu (72 osob), Moldavska a Uzbekistánu (po 12 osobách).

V hodnoceném roce bylo odhaleno 176 osob, které při nelegální migraci na území České republiky použily neregulérní cestovní doklad, tj. padělaný, pozměněný nebo tzv. cizí. Tyto osoby se na celkovém počtu osob zjištěných při nelegální migraci podílely 4,9 %.

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici použilo neregulérní cestovní doklad 45 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Albánie (8 osob), Arménie (6 osob) a Afghánistánu (5 osob). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 131 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (50 osob), Moldavska (17 osob) a Vietnamu (12 osob).

U některých osob bylo zachyceno i více cestovních dokladů. Celkem se jednalo o 184 kusů, z toho 45 dokladů při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici a 139 dokladů při nelegálním pobytu.

Nečastěji byly v uvedeném roce zjišťovány při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici doklady Itálie (6 dokladů). Při nelegálním pobytu se jednalo o doklady Rumunska (37 dokladů), Bulharska (35 dokladů), Itálie a Litvy (po 9 dokladech).

Kontrolní činnost

V roce 2012 bylo odbory cizinecké policie PČR realizováno cca 225 tisíc pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány.

V roce 2012 bylo podle zákona č. 326/1999 Sb. řešeno celkem 32 002 přestupků a správních deliktů. V porovnání s rokem 2011 je vykázán výrazný nárůst počtu, a to o 7 558 přestupků a správních deliktů (tj. +30,9 %). Blokové pokuty byly uloženy ve výši cca 19,9 milionů Kč. Dle státních příslušností bylo nejvíce přestupků a správních deliktů evidováno u státních příslušníků Ukrajiny (8 132 přestupků), Slovenska (3 164 přestupků) a Vietnamu (3 075 přestupků).

Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování PČR byl v průběhu roku 2012 kladen důraz na operativně pátrací činnost s cílem zmapování zájmových prostředí, kde dochází k organizování trestné činnosti na úseku nelegální migrace. Zjištěné poznatky byly využity k dalším opatřením, jakož

i k zahájení prověřování konkrétní trestné činnosti. V roce 2012 byly např. postihnuty špičky padělatelské organizace nejen na našem území, ale prakticky v celé Evropě.

Dnem 1. 1. 2012 převzal **Státní úřad inspekce práce** od Úřadu práce ČR kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti. V roce 2012 uložil Státní úřad inspekce práce za umožnění výkonu nelegální práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí celkem 139 pokut v celkové výši 47 069 400,- Kč, z tohoto počtu 62 pravomocných pokut v celkové výši 18 619 400,- Kč, dalších 503 pokut je v současnosti navrženo k uložení. Za výkon nelegální práce uložil 35 pokut v celkové výši 444 000,- Kč, z tohoto počtu 19 pravomocných pokut v celkové výši 212 000,- Kč, dalších 112 pokut je navrženo k uložení.

Koordinace a spolupráce v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců je zajišťována prostřednictvím Mezzirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, jehož gestorem je MPSV ČR.

Živnostenské úřady v roce 2012 celkem provedly kontrolu 3 869 zahraničních subjektů, z toho bylo 2 732 zahraničních fyzických osob a 1 137 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob. Při 2 732 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo zjištěno 1 932 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 529 600,- Kč, dále bylo v 340 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 15 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Při kontrolách 1 137 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo zjištěno 672 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 2 387 400,- Kč, dále bylo v 163 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 46 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

V roce 2012 provedly **celní úřady** samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy celkem 1 329 kontrol dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti, při nichž bylo zkontrolováno 2 904 cizinců. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 630 osob důvodné podezření z výkonu nelegální práce dle § 5 zákona o zaměstnanosti. Z výše uvedeného celkového počtu provedených kontrol bylo v 542 případech konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. V případě 23 zkontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců. Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla zaměřena v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin. V komoditě tabákových výrobků bylo při kontrolách zjištěno celkem 579 případů podezření z porušení právních předpisů (ve 278 případech se podíleli cizinci). V komoditě lihovin bylo zjištěno celkem 939 případů podezření z porušení právních předpisů (ve 409 případech se podíleli cizinci). V rámci dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele zaměřené na kontrolu nabídky a prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vzniklo u 302 cizinců podezření z porušení příslušných právních předpisů.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

V roce 2012 byl zaznamenán pokles počtu osob, kterým bylo vydáno **rozhodnutí o správním vyhoštění** (2 006 osob; tj. -147 osob). Důvodem pro snížení počtu osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, je aplikace tzv. návratové směrnice. Převažujícími důvody pro vydání tohoto rozhodnutí bylo porušování pobytového režimu (71,7 % z celkového počtu důvodů), porušení zákona o zaměstnanosti (12,8 %) a nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění (8,8 %). Nejvíce zastoupenou skupinou cizinců, kterým bylo uvedené rozhodnutí vydáno, byli státní příslušníci Ukrajiny (960 osob, tj. 48 % z celkového počtu cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění). Následovali státní příslušníci Vietnamu (243 osob) a Ruska (121 osob).

V návaznosti na návratovou směrnici byl zaveden od ledna 2011 institut **rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky**. V roce 2012 bylo toto rozhodnutí vydáno 178 osobám.

V roce 2012 uložily soudy v trestním řízení **trest vyhoštění** podle ustanovení § 80 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu 998 cizincům. Počet osob s uloženým trestem vyhoštění se oproti roku 2011 zvýšil o 7,0 % (tj. o +65 osob). Největší zastoupení měli státní příslušníci Slovenska (216 osob), Ukrajiny (198 osob) a Vietnamu (101 osob).

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2012 cizinci spáchali 9 325 trestných činů, tedy 7 % všech objasněných trestných činů. Jejich podíl vzrostl o 0,1 % oproti roku předchozímu.

Pro shora uvedené objasněné trestné činy bylo v roce 2012 trestně stíháno nebo vyšetřováno 7 513 cizinců, což představuje 6,6 % z celkového počtu stíhaných a vyšetřovaných osob. Oproti roku 2011 došlo k mírnému nárůstu počtu stíhaných cizinců, a to o 0,5 %. Nejsilnější skupinou mezi trestně stíhanými cizinci byli státní příslušníci Slovenska (2 980), Ukrajiny (1 061) a Vietnamu (859).

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2012 byli cizinci nejvíce stíháni pro majetkové trestné činy s počtem 1 904 cizinců (+250 cizinců oproti roku 2011, tj. +15,1 %), následují trestné činy, které zahrnuje kategorie zbývající kriminalita s počtem 1 857 cizinců (-30 cizinců, tj. -1,6 %). Další místo v pořadí zaujala kategorie ostatní kriminální činy s 1 756 cizinci (+30 cizinců, tj. +1,7 %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání s 978 cizinci. Dále se jednalo o hospodářské trestné činy, pro které bylo stíháno 988 cizinců (-124 cizinců, tj. -11,2 %). Násilné trestné činy dosáhly v roce 2012 počtu 899 stíhaných cizinců (-94 cizinců, tj. -9,5 %). Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality byly mravnostní trestné činy se 109 cizinci (+8 cizinců, tj. +7,9 %).

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2012 pravomocně odsouzeno celkem 4 913 cizinců (jedná se o zvýšení počtu o 60 osob). Jejich podíl na celkovém počtu osob odsouzených v České republice zůstal na stejné úrovni jako v letech 2010 a 2011, tj. na hodnotě 6,9 %. Zmíněný podíl koresponduje s podílem cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob ve sledovaném roce.

Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (1 966 osob), Ukrajiny (779 osob) a Vietnamu (506 osob).

2. Další informace obsažené ve zprávě

- **Schengenské hodnocení České republiky**, tj. prověřování správného provádění schengenského acquis ve všech oblastech schengenské spolupráce, bylo započato již v roce 2011 odevzdáním odpovědí na otázky evaluačního dotazníku. Hlavní část hodnocení spočívající v návštěvách expertních týmů složených ze zástupců členských států a institucí Evropské unie se uskutečnila v roce 2012. V lednu a únoru proběhlo hodnocení víz na ambasádách v Moskvě a Káhiře a hodnocení v oblasti ochrany osobních údajů (Praha); v září proběhlo hodnocení v oblasti policejní spolupráce; v listopadu hodnocení vzdušné hranice - navštívena letiště v Praze a Karlových Varech. Na rok 2013 zbývá hodnocení SIS/SIRENE.
- **Schengenský informační systém** tvoří jádro schengenské spolupráce a je využíván při hraničních kontrolách, registraci motorových vozidel, kontrolách osob apod. Vývoj národní části Schengenského informačního systému v České republice (NS-SIS II) pokračoval v roce 2012 podle Globálního harmonogramu projektu a požadavků průběžně uplatňovaných centrálními autoritami Evropské komise. Přípravenost systému byla ověřena provedením Comprehensive testů. Současně proběhla aktualizace integrace NS-SIS II se zdrojovými systémy. Nová generace Schengenského informačního systému (SIS II) byla spuštěna 9. dubna 2013.
- Česká republika v roce 2012 pokračovala v provádění společné **vízové politiky** v rámci schengenské spolupráce. Společná vízová politika, která je nástrojem pro řízení migrace a součástí politiky vnějších vztahů, upravuje oblast krátkodobých pobytů občanů třetích zemí (max. do 90 dnů) v rámci schengenského prostoru. Oblast dlouhodobých pobytů (dlouhodobé vízum a povolení k pobytu) je ponechána v kompetenci národních právních úprav členských států, přičemž upravuje pouze volný pohyb osob s národními tituly opravňujícími k dlouhodobému pobytu v souladu se stanovenými pravidly. Ve vztahu k vízové politice vůči třetím zemím zůstává pro ČR prioritou zachování bezvízového režimu se zeměmi západního Balkánu. Jedinou zemí západního Balkánu, na kterou prozatím není aplikován bezvízový režim, je Kosovo. Česká republika usiluje o **zlepšení stávajícího mechanismu vízové reciprocity** tak, aby Evropská unie disponovala efektivním nástrojem pro reciproční reakci v případech, kdy třetí země z přílohy č. II Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 zavede vůči jednomu nebo více ČS vízovou povinnost. **Česká republika uzavřela ujednání o zastupování** v oblasti vydávání schengenských víz s **Belgií**, které se začalo aplikovat od 1. prosince 2012 a dle něhož Belgie zastupuje Českou republiku v Kongu (Kinshasa), Rwandě a Burundi.
- **Centrální vízový informační systém**, který byl spuštěn dne 11. října 2011, má nezastupitelnou roli v rámci konzulární spolupráce při vydávání schengenských víz. Jedná se o elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). Vízový informační systém vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity; zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele. **Za první rok fungování VIS** bylo prostřednictvím tohoto systému **zpracováno** cca 1,8 mil. žádostí o vízum; vydáno bylo přes 1,5 mil. víz, téměř 250 tisíc žádostí bylo zamítnuto. V roce 2012 pokračoval vývoj nového řešení Národního vízového informačního systému v České republice (NS-VIS). V lednu 2013 byl tento systém spuštěn v kontextu nasazení I. etapy tohoto systému do produkčního provozu.
- **Legislativní aktivity** byly zaměřeny na novely níže uvedených zákonů:
  - ✓ **Zákon o pobytu cizinců** – legislativní aktivity byly prioritně zaměřeny na změny související s úpravou volebních zákonů a se zajištěním transpozice směrnice Evropské unie 2011/51/EU, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany. Vedle toho byly zpracovány návrhy změn dvou prováděcích vyhlášek k zákonu o pobytu cizinců.
V roce 2012 Ministerstvo vnitra pracovalo **na legislativním návrhu nové právní úpravy**, která by měla být vládě České republiky předložena v letošním roce, a to v podobě souboru třech zákonů.
  - ✓ **Zákon o azylu** – v roce 2012 nedošlo ke změně zákona o azylu, tento rok byl spjat s přípravou přímé novely zákona o azylu, v souvislosti s nutností transponovat dva nové legislativní nástroje (směrnice) tzv. společného evropského azylového systému.
  - ✓ **Zákon o zaměstnanosti** – novely zákona přinesly především zvýšení maximální výše pokuty, kterou lze za umožnění výkonu nelegální práce uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě; dále bylo agenturám práce zakázáno dočasně přidělovat kuřivatelům cizince, kterým bylo vydáno povolení k zaměstnání, čímž dochází k posílení přímého zaměstnávání s jasně určenou odpovědností zaměstnavatele; došlo ke změně definice nelegální práce, za kterou se výslovně považuje i umožnění výkonu práce cizincům

nelegálně pobývajícím na území ČR; rovněž došlo k zavedení nových sankcí pro zaměstnavatele nelegálně pobývajících občanů třetích zemí a zavedení spoluodpovědnosti dalších subjektů.

- V rámci politiky **integrace cizinců** byl důraz na efektivitu integračních opatření i posílení jejich realizace v místech významného soustředění cizinců, na spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou a na rozšíření spektra subjektů podporujících integraci. Jedním z nástrojů integrace na lokální úrovni byly i v roce 2012 tzv. **emergentní projekty**, zaměřené na řešení aktuální či potencionální krizové situace ve městech s významným počtem cizinců a potenciálem vzniku napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli měst. Realizovány byly v Havlíčkově Brodě a v městských částech hlavního města - v MČ Praha 12, 13 a 14. Nově se k realizaci projektu přihlásila obec Jesenice a MČ Praha 3, po roční přestávce navázaly další etapou na své projekty v předchozích letech Plzeň a MČ Libuš. **Centra na podporu integrace cizinců** v průběhu roku 2012 vyvíjela činnost v krajích Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém a Zlínském. V červnu zahájilo v hl. m. Praze činnost Integrační centrum Praha, o.p.s. Jsou střediskem integračních aktivit v regionu a zajišťují poskytování informací, poradenství, kurzy češtiny a socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti; přispívají k vytváření platform pro spolupráci v oblasti integrace cizinců v regionu s cílem umožnit zapojení veškerých subjektů, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace.
- **Účinná návratová politika** je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku. **Readmisní smlouvy** představují jeden z předpokladů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. Česká republika na úseku sjednávání readmisních smluv vyvíjí aktivity dvěma směry. Jednak se věnuje sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise EU při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. Ministerstvem vnitra je rovněž dlouhodobě řešena **problematika dobrovolných návratů cizinců**. Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni upravena zákonem o pobytu cizinců, který upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) o dobrovolný návrat požádat; dále je upravena zákonem o azylu, kdy Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem. V roce 2012 byla Správou uprchlických zařízení MV ČR realizována repatriace 36 osob; prostřednictvím kanceláře Mezinárodní organizace pro migraci bylo uskutečněno 209 dobrovolných návratů.
- Významnou roli při sledování migrace na území České republiky, včetně všech s ní spojených doprovodných jevů, má **Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci**. Po vstupu České republiky do schengenského prostoru se stalo nezastupitelným subjektem při vyhodnocování situace a koordinace spolupráce v oblasti migrace a ochrany státních hranic, a to zejména z důvodu jeho mezirezortního charakteru. V rámci Analytického centra byla v roce 2012 zpracována studie „Využívání studijních a vzdělávacích aktivit cizinci k imigraci do České republiky“. Rovněž se podílelo na přípravě nové právní úpravy podmínek vstupu a pobytu cizinců na území České republiky (zejména zapojením do diskuzí nad podobou dílčích vyhlášek a nařízení). Analytické centrum diskutovalo podobu konkrétních projektů řízené migrace, jejichž realizace byla v průběhu roku 2012 zahájena (konkrétně se jednalo o projekty na zavedení zrychlené procedury vydávání dlouhodobých víz pro vybrané skupiny občanů třetích zemí: „Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance zahraničních investorů“ a „Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v ČR poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče“).
- **Mezinárodní a evropská spolupráce České republiky** v širokém spektru migračních a souvisejících otázek rozvíjela v roce 2012 své hlavní směry zahájené v předchozích obdobích. V rámci vztahů se členskými zeměmi Evropské unie a Schengenu se komplementárně ke spolupráci na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako **Frontex** (Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU) či **Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)**, dále soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic. Hlavní pozornost byla věnována spolupráci v rámci neformálního sdružení **Konference generálních ředitelů imigračních služeb (GDISC)** a regionální spolupráci ve formě **Salcburského fóra** a **Visegrádské skupiny**. Česká republika při realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s **Mezinárodní organizací pro migraci (IOM)**, **Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD)**, **Úřadem Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR)**. V rámci mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích PČR (mimo vnitrozemských KŘP) prováděny **společné hlídky**, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Krajská ředitelství PČR intenzivně spolupracují se **společnými centry policejní a celní spolupráce**, přes které probíhá každodenní výměna informací k příhraniční kriminalitě a výrazně přispívá k udržování veřejného pořádku a bezpečnosti v příhraničních oblastech. **Ministerstvo vnitra**, resp. odbor azylové a migrační politiky je od roku 2004 **národním kontaktním místem Evropské migrační sítě v České republice** (dále jen „EMN“). České národní kontaktní místo přispělo pravidelnou výroční zprávou k hodnocení naplňování Evropského paktu o přístěhovalectví a azylu a Stockholmského programu v roce 2012. Výstupy EMN a aktuální informace, zejména z oblasti výzkumu migrační problematiky, jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.
- **Specifické projekty v oblasti migrace** - Hodnocení projektů je obsaženo v závěru Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2012. Jedná se o následující projekty: Migrační projekty, Projekty MV ČR zaměřené na specifické kategorie cizinců, Humanitární projekty, mezi které se řadí Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC,) Projekty zahraniční rozvojové pomoci, Solidarita a řízení migračních toků.

Obsah

I. ÚVOD	10
II. INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	12
II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC	12
II.1.1 Ústřední orgány státní správy České republiky	12
II.1.2 Mezigazortní orgány	16
II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC	18
II.2.1 Zákon o pobytu cizinců	18
II.2.2 Zákon o azylu	21
II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)	22
III. VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY	24
III.1. SMLUVNÍ VZTAHY	24
III.2 PRAKTICKÝ VÝKON	26
III.2.1 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky	26
III.2.2 Systém VISAPPOINT	27
III.2.3 Vízový informační systém	28
III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2012	28
IV. SCHENGEN	30
IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE	30
IV.1.1 Schengenské hodnocení České republiky	30
IV.1.2 Situace na česko-německé vnitřní hranici	30
IV.1.3 Rozšíření schengenského prostoru	31
IV.1.4 Schengenský informační systém (SIS)	31
IV.1.5 Vznik agentury eu.LISA	31
IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE	31
IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici	31
IV.2.2 Specifické jevy na vnější schengenské hranici	33
V. LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	35
V.1 DRUHY POBYTU	35
V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	37
V.2.1 Krátkodobé vízum	37
V.2.1.1 Oblast pozvání	40
V.2.2 Dlouhodobé vízum	41
V.2.3 Povolení k dlouhodobému pobytu	44
V.2.4 Zelená karta	48
V.2.5 Modrá karta	50
V.2.6 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků	52
V.2.7 Povolení k trvalému pobytu	53
V.2.8 Soudní přezkum cizineckých kauz	56
V.2.9 Nadřazený správní orgán Ministerstva vnitra ve věcech pobytu cizinců	57
V.2.10 Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu	60
V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	63
V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE	68
V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR	68
V.4.1.1 Služba EURES	69
V.4.1.2 Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků	70
V.4.2 Podnikání cizinců v ČR	70
VI. INTEGRACE CIZINCŮ	72
VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ	72
VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ	77
VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ	96
VII. STÁTNÍ OBČANSTVÍ	100
VIII. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	101
VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V KONTEXTU EU	101
VIII.2 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	102
VIII.2.1 Nelegální migrace v ČR – celková situace	102
VIII.2.1.1 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR	104
VIII.2.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt	104
VIII.2.2 Opakovaná zjištění při nelegální migraci	107
VIII.2.3 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR	108

VIII.2.4	Napomáhání k nelegální migraci	110
VIII.3	KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	112
VIII.3.1	Kontrolní činnost PČR	112
VIII.3.2	Kontrolní činnost MPSV	115
VIII.3.3	Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů	116
VIII.3.4	Kontrolní činnost Celní správy ČR	116
VIII.3.5	Přestupky a správní delikty	119
VIII.3.6	Rozhodnutí o správním vyhoštění	120
VIII.3.6.1	Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění	122
VIII.3.7	Rozhodnutí o povinnosti opustit území	122
VIII.3.8	Trest vyhoštění uložený soudy	123
VIII.3.9	Tranzity pozemní cestou	123
VIII.3.10	Letecké tranzity dle Směrnice Rady č. 2003/110/ES	124
VIII.3.11	Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky	124
IX.	READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY	126
IX.1	SMLUVNÍ VZTAHY	126
IX.2	PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV	127
IX.2.1	Provádění readmisních smluv s nesousedními státy	127
IX.2.2	Provádění readmisních smluv se sousedními státy	127
IX.2.3	Provádění průvozu dle readmisních dohod na základě žádostí jiných států	129
IX.3	DOBROVOLNÉ NÁVRATY	130
IX.3.1	Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	130
IX.3.2	Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro imigraci	131
X.	MEZINÁRODNÍ OCHRANA	133
X.1	ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE	133
X.1.1	Počet žadatelů o mezinárodní ochranu	133
X.1.2	Řízení o udělení mezinárodní ochrany	137
X.1.3	Azylová zařízení na území České republiky	139
X.2	APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	141
X.3	SPOLEČNÝ EVROPSKÝ AZYLOVÝ SYSTÉM	143
XI.	TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	146
XI.1	TRESTNÉ STÍHÁNÍ CIZINCŮ	146
XI.2	ODSOUZENÍ CIZINCŮ	154
XII.	SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	156
XII.1	MIGRAČNÍ PROJEKTY	156
XII.2	PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ	158
XII.3	HUMANITÁRNÍ PROJEKTY	163
XII.4	PROJEKTY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ POMOCI	165
XII.5	SOLIDARITA A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ	166
XIII.	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE	169
XIII.1	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE	169
XIII.2	PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU	172
XIII.2.1	Problematika migrace na úrovni EU	172
XIII.2.2	Oblast legální migrace	174
XIII.2.3	Situace v oblasti nelegální migrace v evropském měřítku	174
XIV.	ZÁVĚR	177
	ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	180
	TABULKOVÁ ČÁST	
	PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ	

I. Úvod

Předkládaná *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2012* vypovídá o vývojových trendech v oblasti migrace cizinců v České republice v roce 2012 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2011, případně let předcházejících. Jejím cílem je podat souhrnnou informaci o problematice migrace a shrnout pozitiva a negativa vyplývající z aktuálních migračních pohybů. Vzhledem k tomu, že úspěšná integrace přímo podmiňuje prospěšnost a efektivitu migrace, zabývá se zpráva i touto problematikou.

Autorem zprávy je Ministerstvo vnitra České republiky, které vycházelo nejen z resortních poznatků, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem kultury a Ministerstvem zdravotnictví.

V oblasti migrace má vliv na politiky vykonávané Českou republikou její členství v Evropské unii a účast v schengenském prostoru. Zrušení kontrol na vnitřních hranicích států Evropské unie významným způsobem ovlivňuje způsob ochrany území České republiky i ve vztahu k potírání nelegální migrace a klade zvýšené nároky na spolupráci členských států EU/Schengenu při ochraně vnějších hranic. Ujednocování předpisů dospělo nejdále právě zejména v oblasti ochrany společných hranic schengenského prostoru, ale též v oblasti mezinárodní ochrany (azylu). Při řízení legálního přistěhovalectví, včetně integrace cizinců pobývajících na jejím území, si Česká republika zachovává významný díl suverénního vlivu, přesto považuje za důležité, aby politika v této oblasti byla schopna flexibilně reagovat na změny v migrační realitě Evropské unie.

Právně v oblasti řízené migrace do České republiky byly v roce 2012 schváleny a realizovány dva migrační projekty, které jsou zaměřeny na vybrané skupiny občanů třetích zemí. Jedná se o *projekt Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance zahraničních investorů*, jehož cílem je zefektivnit proceduru vstupu a zaměstnávání občanů ze třetích zemí v České republice v rámci vnitropodnikového přesunu¹ a tím zabezpečit České republice dostatek kvalifikované pracovní síly pro udržení a růst její konkurenceschopnosti.² Záměrem druhého projektu, který je realizován pod názvem *Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v České republice poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče*, je podpořit lázně v České republice, které tradičně poskytují léčbu zahraničním pacientům, a posílit tak ekonomický přínos lázeňství pro český stát³ (zmíněné projekty jsou blíže popsány v kapitole XII.1 MIGRAČNÍ PROJEKTY).

Poskytování **základních informací** pro orientaci v České republice a pro povědomí o právech a povinnostech je zásadní součástí podpory integrace cizinců. V souvislosti s převodem pobytových agend na Ministerstvo vnitra⁴ a vzhledem k nutnosti zlepšit informovanost cizinců v pobytových otázkách posílil Odbor azylové a migrační politiky informační aktivity ve vztahu k cizincům i široké veřejnosti. Vedle jednorázových akcí (zejména vydávání informačních publikací a letáků) a fungování telefonní infolinky je provozována e-mailová informační linka v českém a anglickém jazyce (pobyty@mvr.cz) zodpovídající dotazy spojené s podmínkami vstupu a pobytu cizinců

¹ Jedná se o zrychlený převod vnitropodnikových zaměstnanců zahraničních investorů na výkon práce v České republice.

² V rámci projektu jsou ve zrychlené proceduře vydávána povolení k zaměstnání a víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání.

³ Ve zrychlené proceduře jsou vydávána víza k pobytu nad 90 dnů za účelem léčby cizincům z vybraných arabských zemí.

⁴ Od 1. ledna 2011.

na území České republiky. Na webových stránkách Ministerstva vnitra je spuštěn informační portál věnovaný cizinecké problematice (www.mvcr.cz/cizinci, www.imigracniportal.cz), který obsahuje zrcadlové informace v českém, anglickém a v omezeném rozsahu rovněž ruském jazyce.

V oblasti nelegální migrace Česká republika dlouhodobě činí kroky k omezení všech jejích forem a s ní spojených nelegálních aktivit, a to jak opatřeními na mezinárodní úrovni, tak opatřeními vnitřními.⁵ Zmírnění dopadů nelegální migrace je vládou České republiky řazeno mezi důležité strategické zájmy České republiky a boj proti ní je pokládán za jednu z priorit bezpečnostní politiky v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti.

---

⁵ Hlavní nástroje Policie České republiky v oblasti boje proti nelegální migraci jsou vymezeny pomocí Integrovaného modelu zabezpečení hranic. Jedná se o soubor komplementárních opatření, v rámci kterých se rozlišují 4 pásma, na kterých spolupůsobí cizinecká policie. Prvním pásmem je činnost ve třetích zemích, zejména v zemích původu a tranzitních zemích (např. vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady). Druhé pásmo zahrnuje mezinárodní spolupráci, která souvisí s ochranou hranic (společné hlídky, společná centra policejní a celní spolupráce, oblast readmise, výměna informací atd.). Třetím pásmem se rozumí opatření na vnějších hranicích, tj. mezinárodních letištích provozujících „neschengenské“ lety (hraniční kontrola, odepření vstupu, předávání údajů o cestujících leteckými společnostmi aj.). Čtvrtým pásmem jsou aktivity realizované na území České republiky zaměřené proti nelegální migraci a přeshraniční kriminalitě (pobytové kontroly, readmise, vyhoštění atd.).

II. Institucionální a legislativní rámec

II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

II.1.1 Ústřední orgány státní správy České republiky

Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu, a to jak na úrovni legislativně - koncepční (oblast mezinárodní migrace, azylu), tak i realizační (azyl, povolování pobytů, cestovní doklady).

Ministerstvo vnitra v souladu se zákonem o pobytu cizinců⁶ vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie. V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává Ministerstvo vnitra na základě vyžádání policie závazná stanoviska.

Ministerstvo vnitra rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu, povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění k pobytu a o povolení k trvalému pobytu, o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. Pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizinecké pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území.

Kromě výše uvedeného Ministerstvo vnitra rozhoduje o vydání „zelené karty“, o prodloužení nebo zrušení její platnosti. V této souvislosti je oprávněno v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zelené karty doplňovat údaje o vyřízení žádosti o vydání zelené karty. Rovněž rozhoduje o vydání „modré karty“, o prodloužení nebo zrušení její platnosti.

Ministerstvo vnitra rozhoduje o přestupcích nebo správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

Ministerstvo vnitra zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců podle hlavy XII zákona o pobytu cizinců a rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhodne policie.

V souladu se zákonem o pobytu cizinců stanovuje právním předpisem seznam států, jejichž státní občané nebo cizinci, kteří jsou držiteli cestovních dokladů vydaných těmito státy, mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza a rovněž seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty.

Ministerstvo vnitra v souladu se zákonem o zaměstnanosti⁷ vydává na základě žádosti Ministerstva práce a sociálních věcí stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 3 písm. b). Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

---

⁶ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Ustanovení § 60a) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění.

Ministerstvo vnitra sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace. Rovněž je gesčním resortem za kapitolu „Schengen“ i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona o azylu⁸ a zákona o dočasné ochraně⁹ zabezpečuje výkon státní správy v problematice mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

V těchto oblastech Ministerstvo vnitra úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci se podílí na vypracování repatriačních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu.

Usnesením vlády ze dne 23. července 2008 č. 979 byla ke dni 1. 8. 2008 Ministerstvu vnitra znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*.¹⁰

V rámci Ministerstva vnitra se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky, odbor správní a organizační složka státu zřízená Ministerstvem vnitra Správa uprchlických zařízení.

Policie České republiky

1. Služba cizinecké policie

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje v rámci Policie ČR **Ředitelství služby cizinecké policie**, jenž je výkonným útvarem policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarem po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti Ředitelství služby cizinecké policie je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích, jenž zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích ČR a zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová a Příjímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odbory cizinecké policie**, které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem Policie ČR s celostátní působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je **Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování**, jehož odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace sleduje, rozpracovává a realizuje zločinecká seskupení, která páchají závažnou trestnou činnost v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, včetně nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi a nucených prací nebo jiných forem vykořisťování.

---

⁸ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), v platném znění

⁹ Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, v platném znění

¹⁰ Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním správním orgánem České republiky pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci a koordinuje zahraniční rozvojovou pomoc.

Vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců prostřednictvím zastupitelského úřadu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům Evropské unie a uzavřeným mezivládním dohodám.

Ministerstvo práce a sociálních věcí rovněž vede centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zelené karty a modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků, sociálních práv, jimiž je Česká republika vázána.

V České republice i nadále přetrvává fenomén nelegálního zaměstnávání cizinců. Touto oblastí se zabývá Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice¹¹, jehož gestorem je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Do působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu spadá právní úprava živnostenského podnikání v režimu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, zahrnujícího převážnou část podnikatelských aktivit fyzických i právnických osob.

V rámci své působnosti zejména navrhuje potřebné legislativní úpravy podmínek živnostenského podnikání, metodicky řídí výkon veřejné správy pro tuto oblast a podporuje rozvoj vybraných podnikatelských aktivit a v souvislosti s tím se zabývá i problematikou podnikání zahraničních osob.

Ministerstvo průmyslu a obchodu posuzuje v rámci projektu Zelené karty Žádosti o označení volného pracovního místa jako místa vhodného pro klíčový personál (zelená karta typ „A“).

Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství. V extradičním řízení rozhoduje ministr spravedlnosti o povolení vydání cizince k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu do ciziny, avšak pouze pokud krajský vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné.

---

¹¹ Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice byl zřízen na základě usnesení vlády České republiky dne 23. října 2000 č. 1044.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování výkonu soudnictví.

Ministerstvo spravedlnosti je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena obchodním zákoníkem.

Ministerstvo financí

Celní správa ČR disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zelenou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány (ust. § 126 odst. 4 zákona o zaměstnanosti). Od 1.1.2011 jsou celní úřady také oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je gestorem problematiky vzdělávání ve všech druzích škol a školských zařízeních, účasti na jazykových kursech akreditovaných ministerstvem, konzultací a výměny zkušeností, výměnných pobytů a účasti na uměleckých, metodických a jiných specializovaných kursech v oboru působnosti ministerstva či odborné praxe určené k získání praktických nebo odborných zkušeností cizince.

Do kompetence ministerstva patří též zajištění přístupu dětí cizinců ke vzdělání. Ministerstvo rovněž organizuje stáže zahraničních odborníků na českých školách, kteří zde fungují buď jako lektori nebo ve funkcích vědeckých pracovníků.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nebo vysoké školy uznávají (nostrifikují) vysokoškolské vzdělání získané na zahraničních vysokých školách na základě předložených dokladů o studiu a kompetencí stanovených zákonem o vysokých školách.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z *Memoranda ADS* (Memorandum o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky).

Spolupodílí se na plnění úkolů souvisejících s integrací cizinců, azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v souvislosti s užíváním integračních bytů oprávněnými osobami.

II.1.2 Mezirezortní orgány

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic České republiky (dále jen „Koordinační orgán“) je mezirezortním orgánem, který je složen z náměstků ministrů věcně příslušných resortů a který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Zřízení Koordinačního orgánu vyplývá z Národního plánu řízení ochrany státních hranic České republiky schváleného usnesením vlády č. 394/2007.

Koordinační orgán je v gesci Ministerstva vnitra, jehož první náměstek mu předsedá; dalšími členy Koordinačního orgánu jsou náměstci ministrů zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, financí, dopravy a spravedlnosti. Členem je rovněž policejní prezident. Na jednání jsou s ohledem na věcnou příslušnost projednávané tematiky ad hoc přizýváni i zástupci dalších resortů (v roce 2012 se např. jednalo o zástupce ministerstva zdravotnictví).

Koordinační orgán se schází pravidelně dvakrát ročně, v případě potřeby je svolán ad hoc.

V roce 2012 se uskutečnila 2 zasedání Koordinačního orgánu. Řešeny byly zejména konkrétní projekty řízené migrace, zaměřené na zrychlené vydávání dlouhodobých víz pro vybrané skupiny občanů třetích zemí. V této souvislosti Koordinační orgán schválil realizaci projektu „*Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance zahraničních investorů*“ (realizace zahájena 1. února 2012) a projektu „*Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v ČR poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče*“ (realizace zahájena 1. listopadu 2012). Koordinační orgán dále projednal a schválil rozšíření seznamu států, jejichž občané mohou požádat o vydání zelené karty¹². Diskutována byla rovněž aktuální témata v oblasti migrace (vydávání povolení k zaměstnání s ohledem na aktuální ekonomickou situaci) a vízová problematika (problémy spojené s fungováním systému Visapoint, který umožňuje elektronickou rezervaci termínů pro návštěvu zastupitelského úřadu České republiky za účelem podání žádosti o vízum). Koordinační orgán se rovněž zabýval schengenskou problematikou (Schengenské hodnocení České republiky 2012/2013, spuštění Vízového informačního systému).

I v roce 2012 Koordinační orgán prostřednictvím vzájemné spolupráce a výměny informací na nejvyšší úrovni řízení přispěl ke zvyšování efektivity opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. V tomto ohledu Koordinační orgán umožňuje pružně a včas reagovat na aktuální situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do gesce více resortů. Koordinační orgán rovněž slouží jako platforma pro diskusi mezi relevantními centrálními orgány státní správy o směřování politiky v oblasti migrace.

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci (dále jen „Analytické centrum“) představuje stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. V tomto směru je důležitý jeho mezirezortní charakter, kdy se na činnosti Analytického centra prostřednictvím úzké spolupráce a výměny informací podílejí všechny orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a mezinárodní migrace.¹³

¹² Vyhláška č. 29 ze dne 31. ledna 2013, o stanovení seznamu zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty; nabyla účinnosti dne 20. února 2013. (viz dále kapitola II.2.1 *Zákon o pobytu cizinců*).

¹³ Členy Analytického centra jsou delegovaní zástupci Ministerstva vnitra, Policie České republiky, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva financí (Generálního ředitelství cel), Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva spravedlnosti a zpravodajských služeb.

Analytické centrum se po vstupu České republiky do schengenského prostoru stalo nezastupitelným subjektem při vyhodnocování situace a koordinace spolupráce v oblasti migrace a ochrany státních hranic, a to zejména z důvodu jeho mezirezortního charakteru. Skutečnost, že jsou v Analytickém centru zastoupeny všechny rezorty zapojené do problematiky ochrany hranic a migrace, dává možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy napříč rezorty.

V roce 2012 se Analytické centrum nadále zaměřilo na monitoring a analýzu konkrétních aktuálních jevů (událostí), jež byly identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové pro bezpečnostně-migrační situaci v České republice. Pozornost byla věnována vývoji přeshraniční trestné činnosti (se specifickým ohledem na situaci na úseku státních hranic se Spolkovou republikou Německo). Nadále byla v rámci Analytického centra průběžně monitorována situace v zemích severní Afriky a Blízkého východu (zejména s ohledem na možné implikace a rizika v oblasti nelegální migrace) a nelegální tranzitní migrace státních příslušníků Afghánistánu a Pákistánu. „*Nelegální migrace státních příslušníků Afghánistánu a Pákistánu*“ byla rovněž předmětem společné analýzy zpracované s partnerským německým pracovištěm GASIM.

V rámci Analytického centra byla v roce 2012 zpracována studie „*Využívání studijních a vzdělávacích aktivit cizinci k imigraci do ČR (aktualizace studie z roku 2008 a identifikace nových trendů)*“. Studie zhodnotila aktuální situaci v oblasti studia cizinců v České republice, včetně identifikace hlavních rizik a problémů spojených s pobytem cizinců za účelem studia či jiných vzdělávacích aktivit, a navrhla aktuální doporučení k zabránění zneužívání studijních aktivit k zajištění vstupu do České republiky za jiným účelem. Doporučení legislativní povahy, která se vztahují k pobytové oblasti (v gesci rezortu vnitra), byla zohledněna při přípravě nové právní úpravy vstupu a pobytu cizinců.

I v roce 2012 se Analytické centrum zabývalo monitorováním vízové politiky a praxe České republiky, součástí jeho aktivit byla rovněž realizace vzájemné spolupráce příslušných orgánů v oblasti vízové a pobytové praxe. V tomto ohledu byl jedním z konkrétních výstupů Analytického centra mj. i návrh destinací (vybraných zastupitelských úřadů České republiky) pro výjezd imigračních policejních důstojníků a úředníků v roce 2013.

Analytické centrum se v roce 2012 rovněž podílelo na přípravě nové právní úpravy podmínek vstupu a pobytu cizinců na území České republiky (zejména zapojením do diskuzí nad podobou dílčích vyhlášek a nařízení). Analytické centrum bylo rovněž platformou, která diskutovala podobu konkrétních projektů řízené migrace, jejichž realizace byla v průběhu roku 2012 zahájena (konkrétně se jednalo o projekty na zavedení zrychlené procedury vydávání dlouhodobých víz pro vybrané skupiny občanů třetích zemí: „*Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance zahraničních investorů*“ a „*Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v ČR poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče*“).

Nadále, s měsíční frekvencí, byla Analytickým centrem zpracovávána zpráva „*Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic*“, jejímiž přispěvateli jsou jednotlivé orgány/útvary zastoupené v Analytickém centru. Zpráva je zpracovávána pro interní potřebu orgánů s působností v oblasti migrace s cílem její cílené distribuce kompetentním pracovníkům, kteří obsažené informace mohou dále využít.

Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců

Posláním Mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců (dále jen „MOPNZC“) je koordinovat činnost členských institucí v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců, projednávat a posuzovat vhodná opatření přispívající k řešení dané problematiky, doporučovat směry kontrolní a preventivní činnosti a získávat informace z oblasti vývoje pracovní migrace do České republiky se zaměřením na její nelegální formu. Gestorem činnosti MOPNZC je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

V roce 2012 se uskutečnila tři řádná zasedání (v pořadí 29. – 31.) MOPNZC. K projednáváním tématům patřila zejména aktuální opatření MPSV v oblasti regulace pracovní migrace do České republiky, problematika uznávání zahraničního vzdělání v souvislosti s osvědčováním odborné způsobilosti cizinců pro výkon zaměstnání v České republice, rozvoj efektivního systému kontroly a prevence v boji proti nelegální práci a dále informace o výsledcích kontrolní činnosti v oblasti zaměstnávání a pobytu cizinců v České republice.

Vládě České republiky byla pro informaci, stejně jako každý rok, předložena zpráva „*Souhrnná informace za rok 2011 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců*“.

II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.2.1 Zákon o pobytu cizinců

V roce 2012 byly provedeny **dvě novelizace zákona č. 326/1999 Sb.**, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

První novela souvisela s přijetím **zákona č. 222/2012 Sb.**, kterým se měnily volební zákony. Novela volebních zákonů byla vyvolána potřebou některých změn technického charakteru souvisejících se zahájením provozu základních registrů. Změnou zákona o pobytu cizinců byl rozšířen rozsah údajů, které budou evidovány v informačním systému cizinců, a to o údaj o zapsání cizince do dodatku stálého seznamu voličů pro volby do zastupitelstev obcí a o údaj o zapsání cizince do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu. Údaje o zápisu cizinců do uvedených seznamů voličů budou správci informačního systému cizinců, tj. policii předávat obecní úřady.

Druhá novela byla provedena **zákonem č. 494/2012**, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony, a to v tom směru, že v informačním systému cizinců se vedou údaje a z tohoto systému poskytují údaje o zákazu pobytu, místu zákazu pobytu a době jeho trvání.

Kromě toho byl v loňském roce zpracován **návrh zákona, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.** Uvedený návrh zákona byl přijat - zákon č. 103/2013, který byl publikován ve Sbírce zákonů dne 24. dubna 2013.

Návrh zákona byl zpracován zejména z důvodu zajištění transpozice dvou směrnic Evropské unie, které jsou součástí budování tzv. společného evropského azylového systému.

Novelou zákona o pobytu cizinců je zajišťována transpozice směrnice 2011/51/EU, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany. Rozšíření působnosti směrnice i na osoby s mezinárodní ochranou vychází z premisy, že možnost získat po určité době právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v členském státě Evropské unie má významný dopad na plnou integraci osob, které v členském státě Evropské unie pobývají, a tento status jim umožňuje lepší mobilitu v rámci Evropské unie. Osobám požívajícím mezinárodní ochrany se proto umožňuje získat právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v tom členském státě Evropské unie, který jim poskytl mezinárodní ochranu, a to za stejných podmínek jako ostatním státním příslušníkům třetích zemí.

Změny v zákoně o pobytu cizinců na území České republiky představují zejména změny, které souvisejí s transpozicí výše zmíněné směrnice 2011/51/EU a s doplněním transpozice tzv. návratové směrnice (směrnice 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí).

Do zákona o pobytu cizinců byla dále zohledněna změna týkající se započítávání doby pobytu žadatelů o přiznání mezinárodní ochrany pro účely povolení trvalého pobytu (tj. po 5-ti letech nepřetržitého a legálního pobytu na území) a přiznání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta. Dle článku 4 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU lze do požadované doby 5-ti let pobytu započítávat pobyt osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana (podle zákona o azylu se jedná o dobu pobytu v postavení azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany). Započtena by měla být rovněž, a to jednou polovinou doba, po kterou bylo vedeno řízení o udělení mezinárodní ochrany, pokud jeho výsledkem bylo udělení této ochrany. Pokud však takové řízení probíhalo déle než 18 měsíců, je nezbytné celou dobu tohoto řízení započítat v plném rozsahu.

Do požadované doby 5-ti let nepřetržitého a legálního pobytu na území však nebude započítávána doba pobytu tzv. neúspěšných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

Kromě toho bylo v souvislosti s požadovaným řešením problému cizinců odsouzených v souvislosti s nedovolenou výrobou, pěstováním a jiným nakládáním s omamnými a jinými psychotropními látkami přijato opatření ke zpřísnění požadavků na pobyt cizinců na území České republiky. Dle dosavadní právní úpravy zákona o pobytu cizinců bylo možno zrušit platnost dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu pouze v případech, kdy byl cizinec pravomocně odsouzen za spáchání úmyslného trestného činu k trestu odnětí svobody v délce převyšující 3 roky. Ze stejného důvodu bylo možno zrušit i trvalý pobyt cizince na území České republiky.

V řadě případů soudem uložený trest odnětí svobody nepřevyšuje zmíněnou délku 3 let (např. sazby stanovené v § 283 až 286 trestního zákoníku) a z tohoto důvodu nebylo možné v těchto případech zahájit správní řízení o zrušení platnosti příslušného pobytového oprávnění.

Se zřetelem k tomu, a to nejen ve vztahu k trestným činům uvedeným v § 283 až 286 trestního zákoníku, ale i k jiným případům odsouzených cizinců, byla provedena úprava zákona o pobytu cizinců, která umožňuje cizincům z tzv. třetích zemí zrušit platnost dlouhodobého víza a povolení k dlouhodobému pobytu v případech „odsouzení za úmyslný trestný čin“ a platnost trvalého pobytu při „odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody“.

V závěru roku 2012 byly zpracovány návrhy dvou vyhlášek:

1. Vyhláška, kterou se stanoví seznamy zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty

Zelená karta má duální charakter, tzn. současně se jedná o povolení k zaměstnání a o povolení k pobytu cizince na území České republiky. Zelená karta je vydávána pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál (typ „A“), pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen (typ „B“) a pro ostatní pracovníky (typ „C“). Cílem zavedení projektu zelené karty bylo odstranit nadbytečné administrativní překážky bránící operativnímu přístupu cizinců na český trh práce v profesích, které nebudou v době 30 dnů od nahlášení volného pracovního místa úřadu práce obsazena českým občanem, občanem jiného členského státu Evropské unie nebo jejich rodinnými příslušníky, a současně realizovat další kontrolní a regulační mechanismus pracovní migrace do České republiky. V souvislosti s projektem zelené karty je zákonem o pobytu cizinců v § 182 odst. 1 písm. e) Ministerstvu vnitra uloženo stanovit právním předpisem (vyhláškou) seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty. Aktuálně platný seznam stanovený vyhláškou č. 461/2008 Sb. byl stanoven jako

průnik zahraničně politických a bezpečnostních zájmů České republiky (liberální povolovací procedura versus nelegální migrace do „schengenského prostoru“ a další bezpečnostní rizika) v období přípravy vyhlášky v roce 2008.

V poslední době Ministerstvo průmyslu a obchodu poukázalo na potíže v oblasti ekonomické migrace pramenící z nedostatku kvalifikovaných pracovníků v určitých oblastech na českém trhu práce, jež jsou mj. dále umocněny velmi rigidním, administrativně a časově náročným procesem vstupu a pobytu zahraničních pracovníků do České republiky. Ministerstvo průmyslu a obchodu, ve snaze tyto problémy systémově řešit, navrhlo v rámci „Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012-2020“ v projektu „Politika migrace kvalifikovaných pracovníků“ několik opatření, která je třeba zavést, aby došlo k nápravě a pozitivním změnám v této oblasti. Jedním ze zmíněných opatření je rozšířit počet zemí uvedených ve vyhlášce č. 461/2008 Sb. s důrazem na větší využívání institutu zelených karet zejména pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál. Počet předaných zelených karet byl za poslední 2 roky velmi nízký (vydáno celkem 127 těchto karet). Důvodem tohoto stavu je dle vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu omezený počet zemí, jejichž státní příslušníci mohou o vydání zelené karty v České republice požádat.

V současné době mohou o vydání zelené karty v České republice požádat státní příslušníci 12ti zemí - Austrálie, Černé Hory, Chorvatska, Japonska, Kanady, Korejské republiky, Nového Zélandu, Bosny a Hercegoviny, Makedonie, USA, Srbska a Ukrajiny. S výjimkou Ukrajiny se jedná o země, jejichž státní příslušníci jsou dle nařízení Rady (ES) č. 539/2001 pro pobyt v Evropské unii do 3 měsíců osvobozeni od povinnosti mít při překračování vnějších hranic EU krátkodobé vízum (dále jen „bezvízové země“).

Vzhledem ke skutečnosti, že bezvízové země nepředstavují pro Českou republiku významnější migrační a bezpečnostní riziko bylo rozhodnuto umožnit novou vyhláškou státním příslušníkům všech bezvízových zemí požádat o vydání zelené karty v České republice. K těmto dohromady 42 bezvízovým zemím bylo rozhodnuto přidat Ukrajinu, jejíž státní příslušníci (dle stávající vyhlášky č. 461/2008 Sb.) jsou již nyní oprávněni požádat o vydání zelené karty.

Dále bylo posouzeno a zvoleno dalších 21 zemí, jejichž státním příslušníkům bude umožněno požádat pouze o zelenou kartu typu „A“ pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál. Jedná se o výběr ze skupiny zemí, jejichž státní příslušníci dle nařízení Rady (ES) č. 539/2001 pro pobyt do 3 měsíců podléhají vízové povinnosti. V případě těchto zemí bylo důsledně zvažováno možné bezpečnostní riziko.

Výsledný návrh vyhlášky obsahuje dva seznamy zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty, tj. seznam zemí, jejichž státním příslušníkům bude umožněno požádat o zelenou kartu typu „A“, „B“ nebo „C“ a seznam zemí, jejichž státním příslušníkům bude umožněno požádat pouze o zelenou kartu typu „A“.

Dne 8. února. 2013 byla ve Sbírce zákonů publikována vyhláška č. 29 ze dne 31. ledna 2013, o stanovení seznamu zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty.

Vyhláška nabyla účinnosti dne 20. února 2013.

2. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, ve znění vyhlášky č. 270/2011 Sb.

Návrh byl zpracován v návaznosti na Národní plán pro řízení ochrany státních hranic České republiky a správné provádění schengenského acquis (Národní schengenský plán 2011), schválený usnesením vlády č. 4/2011, kterým bylo Ministerstvu vnitra uloženo ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí připravit parametry pro zařazení či vyřazení třetí země z/do národního seznamu stanovícího povinnost letištních průjezdních víz. Na tomto základě, a v kombinaci se statistickým

vyhodnocením dosavadního využití tohoto nástroje, je nezbytné každoročně nejpozději do 5. dubna notifikovat případné změny v seznamu Evropské komisi.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex) v článku 3 odst. 1 stanovil pro státní příslušníky třetích zemí vyjmenované v příloze IV (tzv. společný seznam) povinnost mít letištní průjezdní vízum pro průjezd přes tranzitní mezinárodní prostory letišť na území členských států. V naléhavých případech hromadného přílivu nelegálních přistěhovalců pak mohou členské státy v souladu s článkem 3 odst. 2 vízového kodexu od státních příslušníků jiných třetích zemí, než jsou třetí země uvedené na společném seznamu požadovat, aby měli letištní průjezdní víza, pokud projíždějí mezinárodními tranzitními prostory letišť na území členských států (tzv. národní seznam). O takovém opatření jsou členské státy povinny informovat Evropskou komisi, která každoročně národní seznamy přezkoumává a posuzuje, zda by některý z těchto států neměl být zařazen v tzv. společném seznamu.

V současné době Česká republika (nad rámec společného seznamu) vyžaduje letištní průjezdní vízum od příslušníků celkem 20 států – uvedený rozsah byl v říjnu minulého roku projednán na společném jednání zástupců odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra, odboru konzulárních koncepcí a metodiky Ministerstva zahraničních věcí, Ředitelství služby cizinecké policie a Úřadu pro zahraniční styky a informace. Na základě výsledku uvedeného jednání byl zpracován návrh na vyřazení státních příslušníků Alžírské demokratické a lidové republiky z okruhu cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza.

Navrhovaná změna nabyla účinnosti dne 1. března 2013; ve Sbírce zákonů je publikována pod č. 49/2013.

Vláda České republiky schválila usnesením ze dne 29. února 2012 č. 121 věcný záměr nové právní úpravy vstupu a pobytu cizinců na území České republiky, volného pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků a ochrany státních hranic. V roce 2012 odbor azylové a migrační politiky pracoval na legislativním návrhu nové právní úpravy, která by měla být předložena vládě České republiky v letošním roce. Nová právní úprava by měla obsahovat celkem tři zákony – zákon o vstupu a pobytu cizinců na území České republiky, zákon o volném pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků a zákon o ochraně státních hranic. Výše uvedeným usnesením rovněž bylo uloženo ministrům zdravotnictví, vnitra a financí zpracovat a vládě předložit návrh nové právní úpravy povinného komerčního zdravotního pojištění cizinců.

II.2.2 Zákon o azylu

V roce 2012 nebyla přijata žádná přímá ani nepřímá novela zákona o azylu.

Jak již bylo uvedeno předcházející kapitole Ministerstvo vnitra předložilo vládě České republiky v září **návrh zákona, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**, zejména z důvodu zajištění transpozice dvou směrnic, které jsou součástí budování tzv. společného evropského azylového systému. Pojem „společný evropský azylový systém“ je v současné době hlavním hybatelem vývoje azylové problematiky na poli Evropské unie. K jeho budování směřují všechny práce a diskuze, které na unijní úrovni v posledních letech probíhají a budou probíhat i v období dalším. Na jeho konci by měly být plně harmonizované azylové politiky jednotlivých členských států zahrnující všechny fáze řízení o mezinárodní ochraně od přijímání až po integraci, případně návrat do země původu.

Hlavním cílem navrhovaného zákona je tedy transpozice dvou směrnic, a to směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU, tzv. nová kvalifikační směrnice. Hlavním cílem nové kvalifikační směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy Evropské unie používaly společná kritéria pro udělení mezinárodní ochrany (tj. azylu a doplňkové ochrany), a na druhé straně zajistit lepší postavení osob požívajících mezinárodní ochrany ve všech členských státech. Nejzásadnější změnou, kterou tato směrnice přináší je sjednocení přístupu azylantů a osob s doplňkovou ochranou k integračním opatřením. Dále se jedná o již v předchozí kapitole citovanou směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES o dlouhodobě pobývajících rezidentech na osoby požívající mezinárodní ochrany.

Dalším cílem návrhu je změnami v zákoně o azylu zohlednit vývoj praxe v dané oblasti na území České republiky. Nelze uvést žádný jednotící prvek tohoto druhu změn, týkají se například zefektivnění vedení samotného řízení o udělení mezinárodní ochrany, úpravy poskytování finančních a dalších benefitů žadatelům o udělení mezinárodní ochrany, zajištění větší ochrany azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany, vymezení pojmu přesídlování nebo specifikace poskytování zdravotní péče dětem narozeným na území. Tedy změny v zákoně o azylu reflektují jak povinnost transponovat řádně a včas výše uvedené směrnice, tak reagují na vývoj praxe a zohledňují i přijetí nového zákona o kontrole (kontrolního řádu).

Účinnost tohoto zákona je stanovena ke dni 1. května 2013 s tím, že ustanovení týkající se srovnání přístupu osob s doplňkovou ochranou a azylantů k integračním opatřením nabudou účinnosti k 1. lednu 2014.

II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

K počátku roku 2012 nabyly účinnosti dvě novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů:

- zákon č. 367/2011 Sb., který nabyl účinnosti k 1. lednu 2012,
- zákon č. 1/2012 Sb., který nabyl účinnosti k 5. lednu 2012.

Těmito novelizačními zákony byla zvýšena maximální výše pokuty, kterou lze za umožnění výkonu nelegální práce uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, a to z 5 milionů Kč na 10 milionů Kč, a současně byla zavedena minimální výše pokuty 250 000,- Kč. Dále bylo agenturám práce zakázáno dočasně přidělovat k uživatelům cizince, kterým bylo vydáno povolení k zaměstnání, čímž dochází k posílení přímého zaměstnávání s jasně určenou odpovědností zaměstnavatele. V souvislosti s přijetím nového zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, došlo k rozšíření případů, kdy je agentuře práce odejmuto povolení ke zprostředkování zaměstnání, a to o případy, kdy je agentuře podle tohoto zákona uložena sankce spočívající v zákazu činnosti, nebo kdy agentura zprostředkuje zaměstnání v době pozastavení činnosti podle tohoto zákona.

V rámci implementace tzv. sankční směrnice (2009/52/ES) došlo ke změně definice nelegální práce, za kterou se výslovně považuje i umožnění výkonu práce cizincům nelegálně pobývajícím na území České republiky. Došlo rovněž k zavedení nových sankcí pro zaměstnavatele nelegálně pobývajících občanů třetích zemí a zavedení spoluodpovědnosti dalších subjektů (právnické nebo fyzické osoby, které právnická nebo fyzická osoba, jež umožnila těmto cizincům výkon nelegální práce, poskytla v rámci obchodního vztahu plnění jako subdodavatel přímo nebo prostřednictvím jiné osoby i tohoto prostředníka). Zaměstnavatelé, kteří umožní výkon práce nelegálně pobývajícím cizincům, budou kromě povinnosti uhradit uloženou pokutu muset rovněž uhradit těmto cizincům dlužnou odměnu za jejich práci a dlužné pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a na sociální zabezpečení, včetně penále. Spoluodpovědnost za tyto finanční úhrady může nést i výše zmíněný subdodavatel nebo prostředník. Právnická nebo fyzická osoba, která umožní výkon práce nelegálně

pobývajícím cizincům, bude na dobu 3 let ode dne nabytí právní moci uložené pokuty za tento správní delikt vyloučena z účasti na veřejných zakázkách a dalších výhodách, podporách, dotacích a příspěvcích. Byla-li jí nějaká výhoda, podpora, dotace nebo příspěvek poskytnuta v období 12 měsíců přede dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty, musí jej vrátit.

V oblasti právní úpravy kontrolní činnosti došlo k převedení dosavadních kontrolních pravomocí a vedení správního řízení o uložení pokut z krajských poboček Úřadu práce ČR na Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) a oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“). Dále došlo k doplnění informací, které MPSV formou dálkového přístupu poskytuje pro účely kontrolní činnosti celním úřadům, a to o informace o zaměstnání občanů EU/EHP a Švýcarska a rodinných příslušníků občanů ČR a EU/EHP a Švýcarska, kteří jsou občany třetích zemí. Tím se rozsah poskytovaných informací o zaměstnání všech zahraničních občanů celním úřadům stal kompletním.

III. Vízová politika a praxe České republiky

III.1. SMLUVNÍ VZTAHY

Česká republika pokračuje v provádění společné vízové politiky v rámci schengenské spolupráce, do které se plně zapojila 21. prosince 2007. Společná vízová politika, která je nástrojem pro řízení migrace a součástí politiky vnějších vztahů, upravuje oblast krátkodobých pobytů občanů třetích zemí (max. do 90 dnů) v rámci schengenského prostoru. Oblast dlouhodobých pobytů (dlouhodobé vízum a povolení k pobytu) je ponechána v kompetenci národních právních úprav členských států (dále jen „ČS“), přičemž upravuje pouze volný pohyb osob s národními tituly opravňujícími k dlouhodobému pobytu v souladu se stanovenými pravidly.

Ve vztahu k vízové politice vůči třetím zemím zůstává pro Českou republiku prioritou zachování bezvízového režimu se zeměmi západního Balkánu. Pro kontrolu plnění kritérií i po zavedení bezvízového styku se od roku 2011 využívá zřízený monitorovací mechanismus, jenž má předcházet případným migračním vlnám z tohoto regionu a který obsahuje systém varování. Za tímto účelem je západobalkánská veřejnost informována tak, aby nedocházelo ke zneužívání azylové procedury v ČS EU. Důvodem pro tato opatření byly negativní zkušenosti z migračních vln zejména ze Srbska a Makedonie po zavedení bezvízového režimu s těmito zeměmi. V tomto ohledu Evropská komise (dále jen „EK“) pravidelně informuje Evropský parlament a Radu. Jedinou zemí západního Balkánu, na kterou prozatím není aplikován bezvízový režim, je Kosovo. (Dne 14. června 2012 obdrželo též Kosovo cestovní mapu směřující k vízové liberalizaci.)

I v roce 2012 pokračovalo plnění Akčních plánů ze strany Ukrajiny a Moldavska, které jakožto dlouhodobý cíl stanoví možnost vízové liberalizace s těmito zeměmi. Moldavsku se podařilo v listopadu 2012 přejít do tzv. druhé fáze Akčního plánu – implementační. Obdobně nastavený vízový dialog byl zahájen dne 4. června 2012 též s Gruzíí. Pokračovalo plnění Společných kroků v zájmu dosažení bezvízového režimu pro krátkodobé pobyty ruských občanů a občanů EU.

Během roku 2012 byly nadále uspokojivě uplatňovány dohody o usnadnění udělování krátkodobých víz s Ruskem, Ukrajinou a Moldavskem (dále jen „facilitační dohody“), přičemž paralelně probíhalo jednání o novelizaci těchto dohod za účelem zařazení dalších kategorií osob do režimu těchto ujednání a celkového zjednodušení vízového režimu mezi EU a těmito třemi zeměmi. S Moldavskem a Ukrajinou byla jednání dokončena a příslušné dohody podepsány (s Moldavskem dne 27. 6. 2012, s Ukrajinou dne 23. 7. 2012). S Ruskem v rámci procesu „Common steps“, tedy v rámci procesu vízové liberalizace, došlo k výměně souhrnných zpráv o relevantních oblastech a proběhlo také několik expertních misí expertů EU a expertů Ruska. Pokračování celého procesu se předpokládá také v roce 2013.

V roce 2012 byla uspokojivě plněna též facilitační dohoda EU s Gruzíí. Zahájena byla jednání o facilitačních a readmisních dohodách s Arménií a Ázerbájdžánem. Jednání s Arménií byla ukončena a dne 17. prosince 2012 byla podepsána příslušná facilitační dohoda. Dokončena byla rovněž jednání s Kapverdami o facilitační a readmisní dohodě, facilitační dohoda pak byla podepsána dne 17. října 2012. Bělorusko nadále nereagovalo na výzvu k zahájení jednání o těchto dohodách.

Dnem 1. října 2012 vstoupila v platnost dohoda mezi EU a Brazílií o zrušení vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty pro držitele běžných cestovních pasů.

Nezměněna ve svém důsledku zůstává situace v případě Kanady, která jako jediná třetí země v roce 2009 opětovně zavedla víza schengenskému státu, České republice. Významným cílem české zahraniční politiky proto zůstává znovuoobnovení bezvízového styku s tímto státem. O dosažení

tohoto cíle usiluje česká strana ve spolupráci s EK a ČS na všech úrovních. V prosinci 2012 vstoupil v platnost dlouho očekávaný nový kanadský azylový zákon a Česká republika byla zařazena na seznam 27 zemí, na jehož základě bude aplikován přísnější režim pro uchazeče o azyl pocházející z těchto zemí. S výše uvedeným souvisí i obecná snaha České republiky zlepšit stávající mechanismus vízové reciprocity tak, aby Evropská unie disponovala efektivním nástrojem pro reciproční reakci v případech, kdy třetí země z přílohy č. II Nařízení Rady (ES) č. 539/2001¹⁴ zavede vůči jednomu nebo více ČS vízovou povinnost. Česká republika v tomto směru též v roce 2012 intenzivně spolupracovala s EK, příslušnou předsednickou zemí, ČS i poslanci EP v rámci novelizace tohoto Nařízení. Výše uvedené bylo řešeno v rámci zasedání pracovní skupiny Víza.

Česká republika rovněž uzavřela ujednání o zastupování v oblasti vydávání schengenských víz s Belgií, které se začalo aplikovat od 1. prosince 2012 a dle něhož Belgie zastupuje Českou republiku v Kongu (Kinshasa), Rwandě a Burundi.

V průběhu roku 2012 se uskutečnilo několik zasedání **Výboru Evropské komise pro cestovní doklady a Expertní skupiny pro cestovní doklady**. Tyto orgány byly ustaveny na základě Rozhodnutí EP a Rady EU 1105/2011/EU o seznamu cestovních dokladů, které opravňují držitele k překročení vnějších hranic a které mohou být opatřeny vízem, a o zavedení mechanismu pro sestavování tohoto seznamu. Předpokládá se, že výsledný návrh seznamu cestovních dokladů bude výborem odsouhlasen v průběhu první poloviny roku 2013.

Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS

Vláda České republiky přijala dne 22. prosince 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky.

Tímto usnesením bylo uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která koordinuje, monitoruje a vyhodnocuje plnění povinností obsažených v Memorandu ADS.¹⁵ Vzhledem k tomu, že se nevyskytly žádné problémy, byla jednání na několik let přerušena a opět se pracovní skupina schází od roku 2010 minimálně 2x ročně, nebo dle potřeby. Jednání jsou již vedena Ministerstvem zahraničních věcí za účasti dalších resortů, ale i Smíšené česko-čínské obchodní komory vzájemné spolupráce a větších firem, které působí na čínském trhu. Na jednáních v roce 2012 se mimo jiné řešilo i téma uspořádání expertního setkání zemí střední, východní a jihovýchodní Evropy a Čínské lidové republiky v roce 2013 v Praze, které naváže na Iniciativu Čínské lidové republiky na podporu spolupráce se zeměmi střední, východní a jihovýchodní Evropy (SVE).

Ve snaze pomoci organizovaným skupinám cestovat z Čínské lidové republiky do SVE v souladu s předem stanoveným cestovním programem Ministerstvo pro místní rozvoj vydává Seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je uzavřena smlouva o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS, jehož nedílnou součástí je i příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii České republiky – Ředitelství služby cizinecké policie. V současné době Ministerstvo pro místní rozvoj vede na Seznamu 128 cestovních kanceláří

¹⁴ Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15.3.2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum (příloha I), jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (příloha II).

¹⁵ Tato skupina je složena ze zástupců Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrženém tématu k danému jednání).

a agentur. Tento seznam je zavěšen na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj a je 2krát ročně aktualizován (duben, říjen).

V roce 2012 bylo Českou republikou **vydáno v rámci Memoranda ADS 5 432 víz** státním příslušníkům Čínské lidové republiky, tj. 38,7 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů těmto státním příslušníkům a 0,9 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů ve sledovaném roce.

III.2 PRAKTICKÝ VÝKON

III.2.1 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

V roce 2012 bylo na zastupitelských úřadech České republiky **podáno celkem 611 582** (tj. + 20 769; nárůst oproti 2011 o 3,5 %) žádostí o udělení víza a **uděleno** resp. vyznačeno celkem **594 071** (tj. + 26 628; nárůst oproti 2011 o 4,7 % víz).

Počet podaných žádostí o udělení víza a počet udělených, resp. vyznačených víz na ZÚ ČR v roce 2012

Rok/měsíc	Počet všech podaných žádostí o vízum	Počet udělených, resp. vyznačených víz *
2012/01	22 895	21 863
2012/02	35 982	34 874
2012/03	57 399	55 949
2012/04	71 139	69 947
2012/05	53 583	52 085
2012/06	52 308	50 574
2012/07	54 041	52 492
2012/08	53 142	51 447
2012/09	45 580	44 134
2012/10	59 154	57 524
2012/11	52 839	51 226
2012/12	53 520	51 956
Celkem	611 582	594 071

Poznámka: Údaje zpracovány MZV ČR

Vysvětlivka: * rozhodné datum je datum vytištění vízového štítku

Obdobně jako v roce 2011 byl nejvyšší počet víz udělen, resp. vyznačen na ZÚ Moskva, Generálním konzulátu Jekatěrinburg, ZÚ Kyjev, Generálním konzulátu Doněck a Generálním konzulátu Sankt Peterburg. Nejfrekventovanějším obdobím pro podávání žádostí o udělení krátkodobého víza zůstává, tak jako v roce 2011, měsíc duben (v roce 2012 bylo v tomto měsíci podáno celkem 71 139 žádostí). Největší nárůst v počtu podaných žádostí o vízum zaznamenal GK Doněck (o cca 21 %), naopak největší úbytek zaznamenal ZÚ Kyjev, a to o cca 31 %.

Nejvytíženější zastupitelské úřady a generální konzuláty České republiky v roce 2012

Zastupitelský úřad	Celkem přijato žádostí o vízum	Krátkodobá víza udělená*	Dlouhodobá víza vyznačená*
ZÚ Moskva	326 170	321 718	1 567
GK Jekatěrinburg	35 571	34 442	500
ZÚ Kyjev	32 905	31 860	342
GK Doněck	25 848	24 893	348
GK Sankt Peterburg	25 633	24 983	289

Poznámka: Údaje zpracovány MZV ČR

Vysvětlivka: * rozhodné datum je datum vytištění vízového štítku

III.2.2 Systém VISAPIPOINT

Smyslem systému VISAPIPOINT je zejména aplikace rovného a spravedlivého přístupu ke každému cizinci při podání žádosti. Systém dle svého nastavení automaticky, bez zásahu pracovníků ZÚ i MZV, přiděluje termíny k podání žádostí o pobytová oprávnění, neboť neustále rostoucí zájem o získání českých pobytových oprávnění v některých zemích vedl k situaci, kdy se před objekty ZÚ ČR shromažďovali žadatelé v daleko větším počtu, než ZÚ ČR byly a jsou schopny denně přijmout a odpovídajícím způsobem zpracovat. Dne 16. září 2009 přijala vláda České republiky usnesení č. 1205 k „*Pozastavení nabírání žádostí o dlouhodobá víza na vybraných zastupitelských úřadech – vyhodnocení situace a další postup*“, v rámci kterého bylo schváleno omezené nabírání žádostí o udělení dlouhodobých víz. Tímto usnesením bylo na vybraných ZÚ ČR rozhodnuto zavést omezené nabírání žádostí o dlouhodobá víza za účelem zaměstnání, podnikání, účasti v právnické osobě, studia a sloučení rodiny.

Toto opatření je realizováno prostřednictvím technických možností nastavení systému VISAPIPOINT. Počty regulovaných žádostí přijímaných na zmíněných ZÚ jsou pravidelně revidovány s ohledem na aktuální migrační trendy a potřeby českého trhu práce. V roce 2012 opakovaně proběhlo v rámci jednání Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic České republiky (jednání náměstků Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu) vyhodnocení omezeného nabírání žádostí o dlouhodobá víza na zastupitelských úřadech České republiky. Z tohoto jednání nevyplynula potřeba kvóty nastavené dle usnesení vlády č. 1205/2009 ze dne 16. září 2009 v současnosti měnit.

Systém VISAPIPOINT byl postupně spuštěn na ZÚ ČR v Albánii, Bělorusku, Bosně a Hercegovině, Číně, Gruzii, Kazachstánu, Mongolsku, Srbsku, Thajsku, Uzbekistánu, Vietnamu, Moldavsku, Turecku, Makedonii a Ukrajině. V roce 2011 byl dále spuštěn na ZÚ ČR v Rusku, Spojených arabských emirátech, Nigérii, Jordánsku, Ázerbájdžánu a Filipínách. V roce 2012 byl systém rozšířen o Libyi a Egypt. Zvýšil se také počet ZÚ využívajících systém pro registraci u krátkodobých víz. V současné době využívá systém VISAPIPOINT celkem 28 ZÚ ČR, z toho 16 ZÚ i k registraci žadatelů o udělení krátkodobého víza.

V roce 2012 probíhaly menší úpravy systému VISAPIPOINT spojené s dalším navýšením jeho bezpečnosti. Poslední větší úprava systému byla provedena 10. listopadu 2012. Systém VISAPIPOINT podléhá neustálému monitoringu ze strany MZV i IT specialistů. Děje se tak v rámci pravidelných kontrol i na základě hlášení ZÚ či MZV o možném nestandardním chování systému. Tyto kontroly doposud neprokázaly jakoukoliv manipulaci s vnitřními daty systému.

Systém VISAPIPOINT zefektivnil nabírání žádostí na ZÚ ČR, ve větší míře zklidnil situaci před budovami ZÚ ČR a zamezil možnosti jakýmkoli způsobem ovlivňovat pořadí podání žádostí o pobytová oprávnění. Systém dále ve větší míře eliminuje činnost zprostředkovatelů a obecně vnější lidský faktor, který může být potenciálním rizikem korupce. V současné době je systém VISAPIPOINT nedílným organizačním prostředkem Ministerstva zahraničních věcí, respektive zastupitelských úřadů, zvyšujícím transparentnost vízového procesu organizace konzulárních úseků jednotlivých ZÚ ČR při příjmu žádostí.

Přes výše uvedené byl v průběhu roku 2012 systém VISAPIPOINT kritizován mj. ze strany Veřejného ochránce práv, příslušného výboru v působnosti zmocněnkyně vlády pro lidská práva a některých neziskových organizací.

III.2.3 Vízový informační systém

Vízový informační systém (dále jen „VIS“) je elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů).

VIS vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity. VIS zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele, tj. údaje kdy, kde a s jakým výsledkem žadatel již o vízum žádal. Díky VIS je prakticky znemožněn tzv. „visa shopping“, tj. podávání opakovaných žádostí na konzulátech různých členských států a obcházení kritérií pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti. Pomocí otisků prstů uchovávaných ve VIS bude také eliminováno riziko záměny identity ve vízovém procesu, cestování tzv. „na podobu“ či falšování víz a dojde k zefektivnění kontrol na hranicích.

Povinnost odebírat biometrická data žadatelů o udělení víza se vztahuje na všechny státy schengenské spolupráce, resp. na jejich ZÚ. Zahájení procesu odebrání biometrických dat žadatelů o víza je postupné. Vízový systém EK (tzv. CSVIS) je spouštěn celosvětově po jednotlivých regionech v předem stanoveném pořadí (rollout). V říjnu 2011 byl vízový systém ČR připojen na vízový systém EK všech států Schengenu napojením ZÚ ČR z regionu Severní Afriky (tj. ZÚ ČR v Káhiře, Tunisu, Alžíru, Rabatu, Tripolis). Dne 10. května 2012 byl vízový systém ČR připojen na vízový systém CSVIS napojením ZÚ ČR z regionu Blízkého východu (tj. ZÚ ČR v Ammánu, Bejrútu, Damašku, Tel Avivu) a konečně v říjnu 2012 byly na vízový systém CSVIS napojeny ZÚ ČR z regionu Perského zálivu (tj. ZÚ ČR v Kuvajtu, Rijádu, Teheránu, Bagdádu, Abú Dhabí).

Na ZÚ ČR v uvedených regionech jsou snímány otisky všech 10 prstů od každého žadatele o vízum. Otisky prstů bude možné využívat k identifikaci osoby (vyhledávání v databázi otisků prstů) či ověření totožnosti (tzv. porovnání jedna ku jedné).

Za první rok fungování VIS bylo prostřednictvím tohoto systému zpracováno cca 1,8 mil. žádostí o vízum; vydáno bylo přes 1,5 mil. víz, téměř 250 tisíc žádostí bylo zamítnuto.

V roce 2013 se plánuje napojení vízového systému MZV ČR na vízový systém CSVIS v Africe (kromě Severní Afriky, kde již napojení proběhlo), v Jižní Americe a v některých zemích jižní a střední Asie. Celkem se má za rok 2013 připojit dalších 16 ZÚ ČR.

III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2012

V roce 2012 pokračovala realizace *„Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky“* ze dne 13. února 2009, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2010.

Styční důstojníci pro migraci a doklady, kterými byli příslušníci Policie České republiky, služby cizinecké policie, působili na zastupitelských úřadech České republiky v Nigérii (Abuja), na Ukrajině (Kyjev, Lvov, Doněck), ve Vietnamu (Hanoj), v Turecku (Istanbul) a v Ruské federaci (Moskva). Na uvedených zastupitelských úřadech se významnou měrou podíleli mj. na provádění pohovorů se žadateli o víza, pominout nelze ani jejich činnost při posuzování dokumentů předkládaných k uvedeným žádostem.

Styční důstojníci pro migraci a doklady odhalili množství padělaných dokladů, díky jejich činnosti došlo ke zkvalitnění nabírání žádostí o víza k pobytu nad 90 dnů a precizaci pohovorů se žadateli. Velice přínosná byla spolupráce styčných důstojníků pro migraci a doklady, vyslaných na zastupitelské úřady na Ukrajinu, na posuzování dokladů, zejména matričních, předkládaných

k žádostem o potvrzení o příslušnosti k české krajské komunitě. Vzhledem k tomu, že na jeho základě má cizinec možnost získat povolení k trvalému pobytu na území České republiky, je nemalá část těchto žadatelů motivována předložit padělané nebo neoprávněně pozměněné matriční doklady. V roce 2013 se proto styční důstojníci pro migraci a doklady na Ukrajině v ještě větší míře zaměří právě na zmíněnou oblast. Jejich činnost byla velmi kladně hodnocena, a to nejen ze strany Ministerstva vnitra a Policie České republiky, ale i ze strany Ministerstva zahraničních věcí resp. jednotlivých zastupitelských úřadů.

V rámci Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci byly pro rok 2013 pro vyslání styčných důstojníků pro migraci a doklady vytvořeny tři skupiny destinací, a to podle stupně priority (viz tabulka).

Zásadní prioritní destinace:
Kyjev
Lvov
Doněck
Moskva
Jekatěrinburg
Hanoj
Astana
Abuja
Další přednostní destinace:
Dillí
Peking
Taškent
Istanbul/Ankara
Ostatní destinace:
ZÚ v s. Africe (Alžír, Káhira, Tunis nebo Rabat)
Šanghaj
Tbilisi
Ulánbátar

V roce 2013 budou kromě příslušníků Policie České republiky, Služby cizinecké policie, vyslání i experti z řad zaměstnanců Ministerstva vnitra, čímž se podařilo zvýšit počet styčných důstojníků a úředníků pro migraci a doklady. Tím bude umožněno obsadit více zastupitelských úřadů, ovšem konečný počet vyslaných styčných důstojníků bude samozřejmě odvislý od výše finančních prostředků, které budou moci být z rozpočtu Ministerstva vnitra za tímto účelem vyčleněny. Ministerstvo vnitra předpokládá, že styční důstojníci budou v roce 2013 vyslání na všechny uvedené zastupitelské úřady. V současné době již působí na zastupitelských úřadech v Kyjevě, Moskvě, Astaně, Dillí, Hanoji, Peking, Lvově a Taškentu.

IV. Schengen

IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE

IV.1.1 Schengenské hodnocení České republiky

Schengenské hodnocení České republiky, tj. prověřování správného provádění schengenského acquis ve všech oblastech schengenské spolupráce, bylo započato již v roce 2011 odevzdáním odpovědí na otázky evaluačního dotazníku. Hlavní část hodnocení spočívající v návštěvách expertních týmů složených ze zástupců členských států a institucí Evropské unie se uskutečnila v roce 2012. V lednu a únoru proběhlo hodnocení víz na ambasádách v Moskvě a Káhiře a hodnocení v oblasti ochrany osobních údajů (Praha). V září proběhlo hodnocení v oblasti policejní spolupráce. V listopadu byla hodnotícími týmy v rámci hodnocení vzdušné hranice navštívena letiště v Praze a Karlových Varech. Na schválení hodnotících zpráv z misí navazuje proces plnění návazných opatření tzv. follow-up a celý proces je završen přijetím ve formě závěrů Rady pro justici a vnějšky. Na rok 2013 zbývá hodnocení SIS/SIRENE.

V souvislosti s schengenským hodnocením zasedala také mezirezortní pracovní skupina Hodnocení Schengenu – Česká republika. V jejím rámci se na přípravě schengenského hodnocení podílely specializované expertní skupiny.

IV.1.2 Situace na česko-německé vnitřní hranici

Rok 2012 se nesl ve znamení dalšího mírného poklesu počtu **stížností českých občanů na kontroly v německém příhraničí**. Zlepšení bylo například zaznamenáno u způsobu provádění kontrol – zkušenosti občanů naznačující porušení lidské důstojnosti či šikany byly spíše ojedinělé. Nižší počet stížností však zřejmě také odráží menší medializaci problému a možnou rezignaci občanů na upozorňování na nežádoucí jevy oficiální cestou. Problém s kontrolami přetrvává nadále především u cestujících na **mezinárodních autobusových linkách**. Ve spolupráci s dopravci shromáždilo Ministerstvo vnitra statistiky o kontrolách, které byly předány Evropské komisi, která se celým problémem zabývá. Z prvních údajů poskytnutých dopravci vyplynulo, že je kontrolováno 55 % spojů jedoucích přes Německo.

V roce 2012 proběhlo několik jednání s Německem za účelem nalezení oboustranně přijatelného modelu fungování na společné hranici. Patrně nejvýznamnější platformu představuje tzv. **Hofský dialog**, který vznikl z iniciativy ministrů vnitra obou zemí v únoru 2012. Mezi nejdůležitější závěry patří z pohledu České republiky shoda na principu přiměřenosti, tedy že osoby, které se chovají v souladu s právními předpisy, by měly být omezovány co nejméně. Potřeba hledání řešení problému kontrol souvisí mimo jiné s judikátem Soudního dvora EU z 19. července 2012 ve věci **Adil** (C-278/12). Jeho dopady na národní legislativu a praxi jsou nyní předmětem zkoumání jak v České republice, tak v Německu.

Mezi další aktivity plynoucí z oboustranných jednání patří i **spuštění německého informačního portálu** pro cestující, jehož cílem je zvýšit informovanost občanů cestujících přes, z/do Německa a předejít tak porušení předpisů z důvodu neznalosti. Ministerstvo vnitra již podobné informace poskytuje, jako reflexe výše zmíněného judikátu a postupu jednání s Německem se ovšem ukázala potřeba aktualizace, která probíhá jako součást širší informační kampaně.

IV.1.3 Rozšíření schengenského prostoru

Vstup do schengenského prostoru nadále zůstává uzavřen **Bulharsku a Rumunsku**. Obě země sice úspěšně prošly procesem schengenského hodnocení, na politické úrovni však jsou proti jejich vstupu především Německo a Nizozemí. Vstup obou zemí do Schengenu je nadále podmiňován reformou justičního systému a snížením korupce v rámci tzv. Mechanismu ověřování a spolupráce (CVM).

IV.1.4 Schengenský informační systém (SIS)

V roce 2012 pokračovala práce na dokončení Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II), jehož první generace již od roku 1995 představuje základní nástroj policejní spolupráce a výměny informací o hledaných osobách a věcech mezi schengenskými státy. Nová verze systému (SIS II) obsahuje více funkcionalit a druhů záznamů (např. biometriku) a je kapacitně přizpůsobena zvýšeným nárokům na své fungování. Systém se skládá z centrální části a národních částí jednotlivých členských států. V roce 2012 se podařilo vyřešit potíže některých členských států a systém byl v zásadě připraven na závěrečné operace spojené s přechodem ze SIS1+ na SIS II. SIS II byl celoevropsky spuštěn 9. dubna 2013.

IV.1.5 Vznik agentury eu.LISA

Dne 1. prosince 2012 začala plnit své úkoly Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu.LISA), která postupně převezme odpovědnost za provozní řízení rozsáhlých informačních systémů podporujících činnost odpovědných úřadů v této oblasti (SIS II, VIS, EURODAC). Sídlo agentury je v Tallinnu, některé úkoly související s vývojem a provozním řízením se provádějí ve Štrasburku ve Francii. Zálohové místo bude situováno v Sankt Johann im Pongau v Rakousku.

IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici

Od roku 2012 je oblast odbavených osob nově vyhodnocována v systému **ZC-CIS**, proto nelze provést srovnání s rokem předešlým. Tento systém je od listopadu 2011 využíván při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích jako jediný lustrační systém. Systém obsahuje i řadu podpůrných funkcionalit jako je například právě statistika cestujících přes vnější hranice.

V roce 2012 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech 4,4 milionů osob**. Z uvedeného počtu se jednalo v 55 % o občany EU, ve 31 % o občany třetích zemí potřebující ke vstupu vízum a 12 % představovali občané 3. zemí pohybující se v rámci bezvízového styku. Ostatní osoby (např. bez státní příslušnosti, nezjištěná příslušnost, atp.) byly zjištěny do jednoho procenta. Rozdíl mezi příletem a odletem byl minimální, na **příletu bylo odbaveno 2 214 884** osob a na **odletu 2 206 814** osob (rozdíl 8 070 osob). Podle jednotlivých letišť statistiku vede naše největší letiště Praha-Ruzyně, které se na celkovém počtu odbavených osob podílí 85 %. Druhé v pořadí je letiště Brno-Tuřany s 7,5 %.

Počet odbavených osob na vnější schengenské hranici ČR - rok 2012

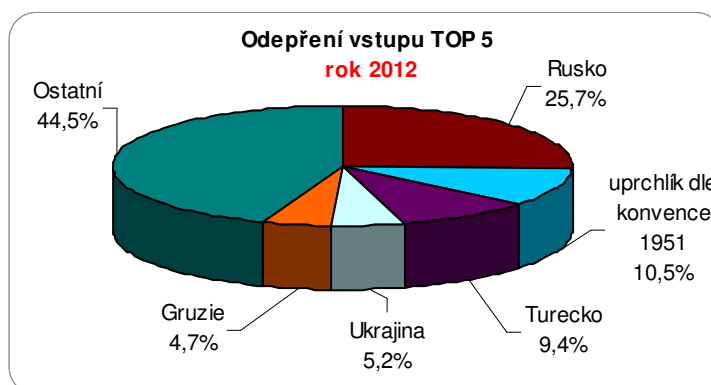
Rok	2012	v [%]	z toho	
			ICP ML Praha - Ruzyně	ostatní ICP ML
Celkem odbaveno osob na VSH ČR (přilet+odlet)	4 421 698	100,0	3 750 021	671 677
z toho				
občané EU	2 447 876	55,4	2 004 469	443 407
občané třetích zemí - vízoví	1 388 584	31,4	1 168 909	219 675
občané třetích zemí - bezvízoví	547 544	12,4	542 926	4 618
ostatní	37 694	0,9	33 717	3 977

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP - zdroj ZC CIS

V roce 2012 byl, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, na vnější schengenské hranici České republiky **odepřen vstup 191 osobě**. V porovnání s předchozím rokem došlo k výraznému snížení počtu, a to o 168 osob (tj. -46,8 %). Částečně tento pokles lze přičíst ukončením provozování leteckého spojení do některých z pohledu nelegální migrace rizikových destinací národním dopravcem (ČSA) bez náhrady jiným dopravcem (letecké spojení s Káhirou a Damaškem). Dalším důvodem poklesu by mohlo být i zefektivnění opatření jak na straně dopravce a handlingové agentury v odletové destinaci (jako prevence před nechtěným postihem leteckého dopravce), tak i na straně inspektorátů (pravidelné kontroly u výstupu z letadla u rizikových letů) a zastupitelských úřadů v rámci rozhodování o udělení víza (přítomnost IPD na ZÚ rizikových zemí).

Nejpočetnější skupinou osob, kterým byl vstup odepřen, byli státní příslušníci **Ruska** (49 osob, tj. 25,7 %). Následovali státní příslušníci **Turecka** (18 osob, tj. 9,4 %), **Ukrajiny** (10 osob, tj. 5,2 %), **Gruzie** (9 osob, tj. 4,7 %) a 20 **uprchlíků** (tj. 10,5 %), kteří nedisponovali platným vízem.

Prvních pět skupin se na celkovém počtu osob, kterým byl odepřen vstup podílelo 55,5 %.

V meziročním srovnání naprostá většina státních příslušností vykazuje pokles, kdy největší je u státních příslušníků Turecka (-47 osob, tj. -72,3 %) a Ruska (-23, tj. -31,9 %). Největší početní nárůst vykazují státní příslušníci Kazachstánu (+6 osob).

Nejčastějším důvodem odepření vstupu¹⁶ na území České republiky bylo neplatné vízum (134 důvodů, tj. 66,3 % z celkového počtu 202 důvodů odepření vstupu) a neprokázání se potřebnými náležitostmi prokazujícími účel a splnění podmínek pobytu (36 osob, tj. 17,8 %).

V naprosté většině byl vstup odepřen na ICP ML Praha - Ruzyně (185 osob), pouze 4 osoby byly zjištěny na ICP ML Brno – Tuřany a 2 osoby na ICP ML Karlovy Vary. **Nejčastější destinací přiletu** u těchto osob byla Spojené království (44 osob), Rusko (43 osob) a Turecko (31 osob).

¹⁶ Jedna osoba může mít více důvodů odepření vstupu.

IV.2.2 Specifické jevy na vnější schengenské hranici

Ochrana vnějších hranic je po vstupu České republiky do schengenského prostoru prováděna pouze na mezinárodních letištích, kde je zřízen hraniční přechod. Dle zákona o civilním letectví se mezinárodní letiště (s vnější hranicí) člení na veřejná a neveřejná a specifickým druhem jsou vojenská mezinárodní letiště. V současné době je v České republice celkem 18 mezinárodních letišť, přičemž 6 z nich mají status veřejného mezinárodního letiště s vnější hranicí a na těchto letištích (s výjimkou Mnichova Hradiště) jsou dislokovány inspektoráty cizinecké policie na mezinárodních letištích (Praha - Ruzyně, Karlovy Vary, Pardubice, Brno - Tuřany, Ostrava - Mošnov). Na letišti Mnichovo Hradiště a zbývajících 12 neveřejných letištích, jakož i na a čtyřech vojenských letištích, je hraniční kontrola prováděna na základě vyrozumění provozovatele letiště.

Jedním z účinných nástrojů proti nelegální migraci je poskytování údajů o cestujících, tzv. **API data**, která jsou povinni zasílat letečtí dopravci provozující pravidelná letecká spojení z vytipovaných rizikových států. V současné době jsou požadována API data z Arménie, Ázerbajdžánu, Běloruska, Egypta, Gruzie, Makedonie, Moldavska, Jižní Koreje, Kazachstánu, Kuvajtu, Libanonu, Ruska, Spojených arabských emirátů, Srbska, Srí Lanky, Sýrie, Turecka, Ukrajiny a Uzbekistánu. Tyto informace jsou prověřovány a analyzovány podle specifických kritérií a takto selektovaní cestující jsou po příletu důkladněji prověřováni. API data tak významným způsobem napomáhají odhalovat případy nelegální migrace a v kombinaci s dalšími opatřeními jim zabránovat.

V červnu 2012 byl spuštěn **nový systém OBZOR** umožňující automatizované zpracování seznamů cestujících. Tento systém umožňuje lustraci cestujících a avizaci hitů, profilování cestujících a zájmových či rizikových cestujících, obsahuje též funkcionalitu zadávání rizikových profilů. V současné době jsou vyhodnocovány údaje na 63 leteckých spojích, kdy údaje zasílá 25 leteckých dopravců¹⁷. Analýzou údajů¹⁸ o cestujících bylo ve sledovaném období odhaleno celkem 31 osob. Nejčastěji se jedná o předložení padělaných cestovních dokladů, víz nebo povolení k pobytu a nedisponování potřebným vízem (zejména letištní průjezdní vízum). Z hlediska příletových destinací byly vyhodnoceny jako nejrizikovější Spojené arabské emiráty (Dubaj), Ukrajina (Kyjev) a Rusko (Moskva).

Správní delikty leteckých dopravců¹⁹ jsou realizovány na základě dvou zákonných norem, zákona o pobytu cizinců (§ 157 odst.1 z. č. 326/1999 Sb.) a zákona o civilním letectví (§ 93 odst.1 z. č. 49/1997 Sb.). Správní delikty leteckého dopravce dle zákona o pobytu cizinců souvisí s dopravením cizince na území bez cestovního dokladu nebo víza (je-li vyžadováno). V roce 2012 bylo vykázáno celkem 147 pravomocných rozhodnutí o správním deliktu dle zákona o pobytu cizinců, za které byly uloženy pokuty v úhrnné výši cca 21 mil. Kč. Nejvíce bylo uloženo pokut společnosti ČSA (47), British Airways (15), Turkish Airlines (13), Easy Jet (12) a Aeroflot (11). V souvislosti s neplněním povinnosti leteckého dopravce sdělovat údaje o cestujících (dle zákona o civilním letectví) bylo evidováno celkem 25 pravomocných rozhodnutí o správním deliktu (345 tis. Kč), kdy ve většině případů bylo státem odletu Rusko.

Od roku 2012 byl spuštěn systém **eGATE** (easyGO). Jedná se o zařízení umožňující automatickou hraniční kontrolu osob. Toto zařízení provádí hraniční kontrolu na základě porovnání podoby cestující osoby s biometrickými daty uloženými v čipu cestovního dokladu, zároveň na základě poskytnutých certifikací verifikuje pravost a platnost čipu (tzn., že data do čipu vložil a čip vyrobil úřad, který je k těmto operacím oprávněn). Tato zařízení umožňující čtení biometrických prvků v cestovních dokladech sníží procento cestujících, kteří se snaží překročit hranice na cizí cestovní doklady, tzv. cestování na podobu. Systém může využít pouze občan

¹⁷ Údaj k 18. 1. 2013.

¹⁸ Údaje z měsíčních výkazů činností ICP na mezinárodních letištích.

¹⁹ Údaje z měsíčních výkazů činností ICP na mezinárodních letištích.

EU/EHP/CH starší 18 let a vlastník ePassu. Systém provozuje Ředitelství služby cizinecké policie ve spolupráci s provozovatelem letiště Praha a.s., kdy jsou na letišti aktuálně umístěny 3 brány (2 brány byly nainstalovány během prosince 2012). Měsíčně toto zařízení využije 10 až 12 tisíc cestujících.

Od listopadu 2011 je při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích využíván jako jediný lustrační systém **ZC-CIS** (systém v plné míře nahradil systém CIS). Systém ZC-CIS pro hraniční kontrolu umožňuje především lustraci v systémech PATROS, DBO, CIS, ICIS (Interpol), SIS, CS a NS VIS, dále načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi a do budoucna bude načítat a porovnávat otisky prstů vůči systému VIS nebo otisku prstu uloženému v cestovním dokladu.

Na mezinárodním letišti Praha – Ruzyně plní úkoly policisté **odboru doprovodu letadel** k zajištění bezpečnosti civilní letecké dopravy. Jejich činnost vycházela ze stanovených plánů, ale současně reagovali na vývoj bezpečnostní situace. Mezi hlavní činnost odboru doprovodu letadel patří provádění bezpečnostních doprovodů letadel, realizace leteckých eskort, zajišťování leteckých průvozů a tranzitů občanů třetích zemí, podpora cizích doprovodců při jejich působení na letišti a mezinárodní spolupráce.

V. Legální migrace v České republice

V.1 DRUHY POBYTU

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, v platném znění, dělí pobyt cizinců na území České republiky na kategorie **přechodný pobyt na území a trvalý pobyt na území**.

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území České republiky zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší občané států tvořících Evropskou unii²⁰ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru²¹ (dále jen „**občané EU**“). Obdobné postavení, požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. „třetích“ států**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 3 měsíců) na území České republiky vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky Evropské unie.²² Dále se povinnost krátkodobého víza nevztahuje na některé další cizince v případě, že Česká republika má se státem, jehož jsou občany, sjednání dvoustrannou smlouvou o zrušení vízové povinnosti nebo je vízová povinnost zrušena jednostranným aktem vlády České republiky. Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území České republiky dále nepotřebují např. také držitelé dokladu o povolení dlouhodobého nebo trvalého pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu Evropské unie nebo občané třetích zemí - rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení přechodného či trvalého pobytu na území jiného členského státu Evropské unie.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 3 měsíce) v České republice musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v České republice po dobu nepřesahující 6 měsíců, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic²³ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území České republiky pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území** a **povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU**. Poslední případ se týká cizinců

²⁰ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Spojené království

²¹ Norsko, Island, Lichtenštejnsko, Švýcarsko

²² Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

²³ Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. prosince 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004, týkající se vydávání povolení k pobytu občanům třetích zemí, kteří se stali obětmi obchodování s lidmi nebo kteří se stali objekty převaděčství a spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, přiznán statut rezidenta a hodlají na území České republiky pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V takovém případě mají právo požádat o povolení k dlouhodobému pobytu z tohoto titulu.

O vydání **povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu** je oprávněn na zastupitelském úřadu požádat cizinec, který uzavřel s českou výzkumnou organizací tzv. „dohodu o hostování“ a na území České republiky hodlá přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V průběhu pobytu na území na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu vydané za jiným účelem může výzkumný pracovník žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu podat na území ministerstvu.

Specifickým pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je stanoveno Smlouvou o založení Evropských společenství. Občané EU mohou na území České republiky vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně i pro tuto kategorii cizinců jsou zákonem vytvořeny pobytové tituly - **potvrzení o přechodném pobytu a povolení k trvalému pobytu**. Žádat o povolení některého z uvedených druhů pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo.

Chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 3 měsíce, má právo požádat o vydání **potvrzení o přechodném pobytu**. Jedná se o potvrzení, které má za cíl zejména ulehčit občanům EU jednání s úřady a institucemi v České republice.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci Evropské unie tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 3 měsíců), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové.

Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem EU, je povinen požádat **o povolení k přechodnému pobytu**.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5ti letech nepřetržitého pobytu na území České republiky. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele.

Rodinný příslušník občana České republiky může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území České republiky v případě, že rodinná vazba na občana České republiky trvá alespoň jeden rok.

V důsledku pokračující implementace předpisů EU do vnitrostátního práva, byla pro cizince ze třetích zemí také v České republice zavedena kategorie **„právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území“**. Tento statut je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. S účinností od 1. 1. 2011 přiznává Ministerstvo vnitra právní postavení

rezidenta na území cizinci, který je držitelem modré karty, jestliže splnil podmínku pěti let nepřetržitého pobytu na území členských států Evropské unie jako držitel modré karty a po dobu dvou let jako držitel modré karty nepřetržitě pobývá na území České republiky. Z vnitrostátního hlediska nemá tento statut zásadní význam. Významným se statut stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu Evropské unie. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.²⁴

V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

V.2.1 Krátkodobé vízum

V roce 2012 zastupitelské úřady České republiky přijaly **592 202** (tj. +21 753) žádostí o krátkodobá víza a udělily **581 137** víz, tj. o 27 672 víz více než v roce 2011.

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali státní příslušníci **Ruska** (počet podaných žádostí 383 483; počet udělených víz 380 903). Druhou nejpočetnější skupinu tvořili státní příslušníci **Ukrajiny** (počet žádostí 74 742; uděleno víz 73 903). Třetí skupinou z hlediska počtu podaných žádostí byli státní příslušníci **Turecka** (počet žádostí 21037; uděleno víz 20 462). V pořadí nejčastějších zájemců o udělení krátkodobého víza na ZÚ ČR následují státní příslušníci **Běloruska** (15 499 žádostí; uděleno 15 458 víz) a státní příslušníci **Číny** (14 029 žádostí; uděleno 13 634 víz).

Podané žádosti o krátkodobé vízum v roce 2012 se nejčastěji vztahovaly k účelu pobytu „**turistika**“ (436 302, tj. 74,72%), dále v menší míře k účelu „**jiné**“ (54 686, tj. 9,23%), účelu „**pozvání**“ (25 419, tj. 4,29%) a „**obchodní**“ (21 988, tj. 3,13%).

Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Dne 1. ledna 2011 nabyla účinnosti novela zákona o pobytu cizinců, na jejímž základě je cizinec, kterému byla zamítnuta žádost o udělení krátkodobého víza, oprávněn podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza.

Žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza podává cizinec u ZÚ ČR, který rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o zamítnutí víza. Neshledá-li zastupitelský úřad (v rámci autoremedury ve lhůtě 5 dnů) důvod pro přehodnocení svého původního rozhodnutí, postoupí žádost k dalšímu řízení Ministerstvu zahraničních věcí, které je správním orgánem příslušným k přezkumu důvodu/ů neudělení krátkodobého víza.

V roce 2012 bylo na jednotlivých ZÚ ČR podáno celkem **449** žádostí o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (pozn.: v tomto počtu nejsou zahrnuty žádosti o nové

²⁴ Od 1.5. 2013 byla do zákona o pobytu cizinců zohledněna změna týkající se započítávání doby pobytu žadatelů o přiznání mezinárodní ochrany pro účely povolení trvalého pobytu (tj. po 5-ti letech nepřetržitého a legálního pobytu na území) a přiznání právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů. Dle článku 4 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU lze do požadované doby 5-ti let pobytu započítávat pobyt osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana (podle zákona o azylu se jedná o dobu pobytu v postavení azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany) - viz kapitola II.2.1 Zákon o pobytu cizinců.

posouzení rodinných příslušníků občanů EU – viz dále). Oproti roku 2011 došlo k nárůstu o cca 7 %. Z celkového počtu **9 828** zamítnutých žádostí o krátkodobé vízum v roce 2012 bylo opravného prostředku využito ve **4,5 %** případů.

V rámci přezkumného řízení Ministerstvem zahraničních věcí bylo z výše uvedených 449 celkově podaných žádostí o nové posouzení 45 žádostem (10,0 %) vyhověno (tzn. že MZV rozhodlo ve prospěch žadatele), 341 žádostí (75,0 %) bylo zamítnuto (tzn. že MZV souhlasilo s důvodem/dy zamítnutí víza ze strany ZÚ ČR) a ve 63 případech (15,0 %) došlo k udělení víza žadateli v rámci autoremedury ZÚ ČR.

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení (mimo RP*)

Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ ČR	Vyhověno	Nevyhověno
449	63	45	341

Vysvětlivka: * RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Z celkového počtu 449 žádostí o nové posouzení jich bylo nejvíce podáno na ZÚ Abuja (52), ZÚ Alžír (43), ZÚ Dillí (37), ZÚ Moskva (29) a ZÚ Islámábád (27).

Z hlediska státní příslušnosti se jednalo zejména o státní příslušníky z **Nigérie, Ruska, Alžírsko, Indie a Pákistánu.**

5 nejvytíženějších ZÚ v podávání žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza v roce 2012 (mimo RP*)

Zastupitelský úřad	Počet podaných žádostí o nové posouzení
Abuja	52
Alžír	43
Dillí	37
Moskva	29
Islámábád	27

Vysvětlivka: * RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Rodinní příslušníci občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU jsou zvláštní skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinní příslušníci občanů EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené a neudělení víza je soudně přezkoumatelné.

V roce 2012 bylo na zastupitelských úřadech rodinnými příslušníky občanů EU podáno celkem **1 657** žádostí o krátkodobé vízum. V drtivé většině případů se ovšem jednalo o rodinné příslušníky občanů České republiky, kteří právo volného pohybu nevykonávají, nicméně na základě vnitrostátního dorovnání se na ně aplikují stejné podmínky, jako na rodinné příslušníky občanů EU, kteří toto právo vykonávají. Z počtu 1 657 žádostí bylo kladně posouzeno a následně uděleno celkem **1 473** víz, což je o 5,8 % více než v roce 2011 (1 392 víz).

Krátkodobá víza – RP občanů EU, porovnání 2011/2012

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166

Vysvětlivka: RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Nejčastějším účelem pobytu u udělených krátkodobých víz rodinným příslušníkům občanů EU byla „**návštěva rodiny nebo přátel**“ (55,5 %), následoval účel „**turistika**“ (27,2 %) a třetím nejčastějším účelem bylo „**pozvání**“ (11,2 %).

3 nejčastější účely pobytu u udělených a zamítnutých krátkodobých víz RP v roce 2012

Účel pobytu	Počet udělených víz	Počet zamítnutých víz
návštěva rodiny nebo přátel	808	134
turistika	401	21
pozvání	166	8

Vysvětlivka: RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Nejvíce vytíženými zastupitelskými úřady, co se týče podání žádostí o víza rodinnými příslušníky občanů EU, byly ZÚ Kišiněv, ZÚ Tunis, GK Lvov, ZÚ Moskva a ZÚ Damašek. Nejčastějšími žadateli byli státní příslušníci Ukrajiny, Moldavska, Ruska a Tuniska.

Nejvytíženější zastupitelské úřady v podávání žádostí o krátkodobá víza RP* v roce 2012 -TOP 5

Zastupitelský úřad	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP
Kišiněv	179
Tunis	158
Lvov	101
Moskva	99
Damašek	90

Vysvětlivka: * RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

Při novém posuzování důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU je i v tomto případě správním orgánem příslušným k přezkumu Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.

V roce 2012 se uskutečnilo **32** řízení o žádostech o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana EU. Ve **20** případech MZV rozhodnutí ZÚ potvrdilo, tedy žádostem o nové posouzení nebylo vyhověno. V **8** případech nebyl ze strany ZÚ důvod neudělení víza dostatečně prokázán a vízum bylo na pokyn ústředí MZV nakonec uděleno. Ve **4** případech bylo žádostem o nové posouzení vyhověno v rámci autoremedury ZÚ.

Statistika žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza RP občanů EU

Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ ČR	Vyhověno	Nevyhověno
32	4	8	20

Vysvětlivka: RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Z hlediska teritoriálního rozložení směřovalo v roce 2012 nejvíce žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza ze států **Tunisko, Alžírsko, Nigérie a Maroko**.

Rodinní příslušníci občanů EU mohou v případě, že jim byla zamítnuta žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza, podat proti rozhodnutí o neudělení víza správní žalobu. V roce 2012 využili práva na soudní přezkum 2 občané Tuniska. Ministerstvo zahraničních věcí eviduje aktuálně celkem 4 správní žaloby rodinných příslušníků občanů EU resp. ČR.

Neúspěšní žadatelé o vízum z kategorie rodinných příslušníků rovněž usilují o změnu rozhodnutí ZÚ, případně MZV o neudělení krátkodobého víza prostřednictvím podnětu Kanceláři veřejného ochránce práv k zahájení šetření podle zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, v platném znění, s cílem posoudit postup ZÚ a Ministerstva zahraničních věcí během vízového řízení. V roce 2012 veřejný ochránce práv zahájil šetření v 5 případech.(z toho se jednalo o 4 občany Tuniska a 1 občana Bangladéše).

V roce 2012 vůči Ministerstvu zahraničních věcí vznesl 1 rodinný příslušník (občan Tuniska) nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle zákona č. 82/1998 Sb., odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, která dle tvrzení žadatele vznikla průtahy ve vízovém řízení.

V.2.1.1 Oblast pozvání

V roce 2012 bylo v IS CIS zaevidováno **42 056 pozvání**. Ve srovnání s rokem 2011 došlo k drobnému poklesu (-2 396 formulářů, tj. -5,4 %). Dle jednotlivých KŘP bylo nejvíce pozvání zaevidováno u KŘP Praha (42,8 %), Středočeského (10,7 %), Jihomoravského (10,0 %), Ústeckého (4,9 %), Moravskoslezského (4,6 %) a Karlovarského kraje (4,3 %).

Nejčastěji byli mezi **zvanými osobami** uváděni státní příslušníci **Ukrajiny** (15 099 osob, tj. 35,9 % z celkového počtu zvaných osob), kdy v meziročním srovnání nedošlo k výrazné změně (navýšení o 0,1 %). Nejvíce bylo pozvání pro státní příslušníky Ukrajiny podáno u KŘP Praha (43,6 %), Středočeského (12,9 %) a Jihomoravského kraje (9,1 %). Dále ve statistice následovali státní příslušníci **Ruska** (8 057 pozvání, tj. 19,2 %), kdy nejvyšší počty jsou zaznamenány u KŘP Praha (44,5 %), Středočeského (12,4 %), Karlovarského (8,6 %) a Jihomoravského kraje (7,4 %). U státních příslušníků Ruska došlo v meziročním porovnání k největšímu početnímu poklesu, a to o 704 pozvání (-8,0 %). Na třetím místě se umístili státní příslušníci **Běloruska**, kdy jsou nejčastěji vykazováni u KŘP Praha (36,6 %), Jihomoravského (11,7 %) a Středočeského kraje (9,6 %). Tyto tři státní příslušnosti tvoří cca 60 % z celkového počtu zvaných osob.

Zaevidováno pozvání (údaje z IS CIS) - zvaná osoba - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	44 452	100,0	42 056	100,0	-5,4	-2 396
z toho TOP 5 st. příslušnost ZVANÉ OSOBY						
Ukrajina	15 080	33,9	15 099	35,9	0,1	19
Rusko	8 761	19,7	8 057	19,2	-8,0	-704
Bělorusko	2 526	5,7	2 411	5,7	-4,6	-115
Vietnam	2 342	5,3	1 949	4,6	-16,8	-393
Čína	2 129	4,8	1 729	4,1	-18,8	-400

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Nejčastěji byli mezi **zvoucími osobami** u ověřených pozvání uvedeni občané **České republiky** (17 294 osob, tj. 41,1 % z celkového počtu zvoucích osob). U nich je registrován nejvyšší meziroční pokles (-2 579 pozvání, tj. -13,0 %). Na druhé místo se zařadili státní příslušníci **Ukrajiny** (10 996 pozvání, tj. 26,1 %), u kterých je evidován nejvyšší meziroční nárůst (+591 pozvání, tj. +5,7 %). Na třetím místě se umístili státní příslušníci **Ruska** (4 585 pozvání, tj. 10,9 %), u kterých došlo k poklesu o 180 pozvání (tj. -3,8 %).

Ověřování pozvání (údaje z IS CIS) - zvoucí osoba - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	44 452	100,0	42 056	100,0	-5,4	-2 396
z toho TOP 5 st. příslušnost ZVOUCÍ OSOBY						
Česká republika	19 873	44,7	17 294	41,1	-13,0	-2 579
Ukrajina	10 405	23,4	10 996	26,1	5,7	591
Rusko	4 765	10,7	4 585	10,9	-3,8	-180
Vietnam	1 421	3,2	1 444	3,4	1,6	23
Bělorusko	1 176	2,6	1 100	2,6	-6,5	-76

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

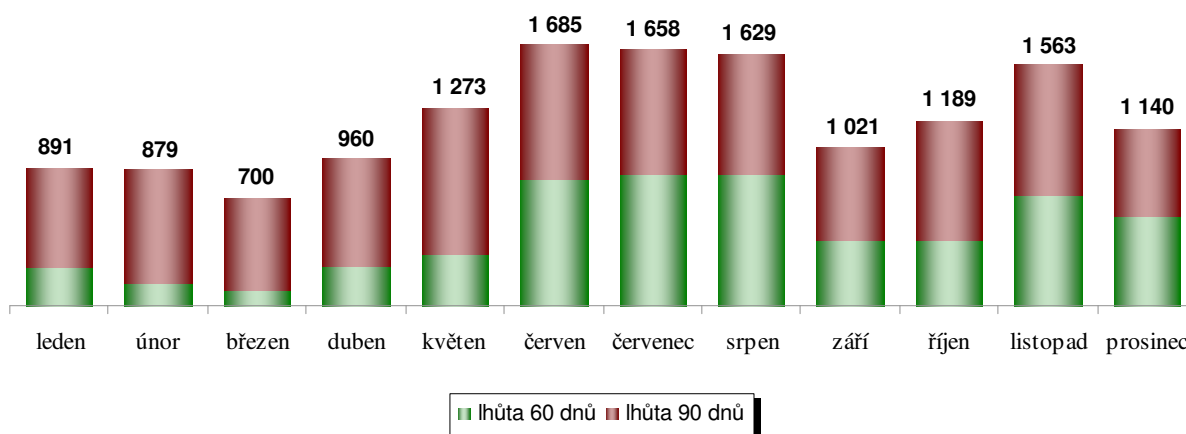
V.2.2 Dlouhodobé vízum

Žádost o udělení dlouhodobého víza

V roce 2012 bylo na zastupitelských úřadech České republiky ze strany cizinců, kteří měli zájem v České republice pobývat déle než 90 dnů, **podáno celkem 14 588 žádostí o udělení dlouhodobého víza**. Ve srovnání s rokem 2011 celkový počet podaných žádostí o dlouhodobé vízum poklesl o 14,4 % (-2 453 žádostí). I v roce 2012 tak nadále pokračoval, byť mírnějším tempem, každoroční pokles počtu žádostí o dlouhodobé vízum, jenž započal s hospodářskou krizí v roce 2009.

Měsíční počty žádostí o udělení dlouhodobého víza v průběhu roku 2012 značně kolísaly, pohybovaly se v rozmezí 700 až téměř 1 700 žádostí. Nejvíce žádostí bylo podáno v letních měsících a rovněž v listopadu, což souviselo s tím, že v této době ve zvýšené míře žádali zejména zájemci o studium v České republice před počátkem studijních semestrů.

Měsíční vývoj počtu žádostí o dlouhodobé vízum v roce 2012

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, a to více než čtvrtinu, podali v roce 2012 státní příslušníci **Ruska** (3 846 žádostí, tj. 26,4 %). Následovaly žádosti státních příslušníků **Spojených**

států americký (2 570 žádostí, tj. 17,6 %) a **Ukrajiny** (1 449 žádostí, tj. 9,9 %). Tyto tři státní příslušnosti tvořily stejně jako v předchozím roce více než polovinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum. Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly nejvýše okolo pětiprocentní hranice a méně.

Z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností byl ve srovnání s loňským rokem nejvýraznější procentuální a absolutní nárůst žadatelů zaznamenán u státních příslušníků Vietnamu (o více než 300 %, 387 osob). Naopak první tři nejpočetněji zastoupené státní příslušnosti – Rusko, Spojené státy americké a Ukrajina, zaznamenaly výraznější absolutní a částečně i procentuální pokles počtu žadatelů.

Počet žádostí o udělení dlouhodobého víza podaných na ZÚ ČR – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	17 041	100,0	14 588	100,0	-14,4	-2 453
z toho TOP 10*						
Rusko	4 264	25,0	3 846	26,4	-9,8	-418
Spojené státy americké	3 075	18,0	2 570	17,6	-16,4	-505
Ukrajina	1 795	10,5	1 449	9,9	-19,3	-346
Kazachstán	798	4,7	765	5,2	-4,1	-33
Turecko	742	4,4	640	4,4	-13,7	-102
Vietnam	128	0,8	515	3,5	302,3	387
Korejská republika	574	3,4	505	3,5	-12,0	-69
Japonsko	341	2,0	388	2,7	13,8	47
Indie	451	2,6	312	2,1	-30,8	-139
Chorvatsko	238	1,4	241	1,7	1,3	3

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2012

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2012 **vzdělávací aktivity** v České republice, tj. studium (39,3 %) a ostatní vzdělávací aktivity (17,5 %). Oproti roku 2011 se počet žadatelů o dlouhodobé vízum za vlastním účelem studia zvýšil o více než 1 400 osob. O dlouhodobé vízum za účelem vzdělávacích aktivit v České republice žádali zejména státní příslušníci Ruska (2 322 osob) a Spojených států amerických (1 883 osob), kteří byli následováni státními příslušníky Ukrajiny (699 osob) a Kazachstánu (656 osob).

Dalšími frekventovanými účely žádostí byly **výdělečné aktivity** (tj. **zaměstnání a podnikání**) v České republice (dohromady cca 28 % z celkového počtu žádostí). Jejich počty však v roce 2012 zdaleka nedosáhly úrovně před propuknutím hospodářské krize v České republice koncem roku 2008. Snížené počty žádostí za těmito účely souvisely zejména se stále platným omezením nabírání žádostí o dlouhodobé vízum za účelem ekonomických aktivit realizovaným na zastupitelských úřadech České republiky ve zdrojových zemích ekonomické migrace do České republiky. O dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání žádali nejvíce státní příslušníci Ukrajiny (308 osob), Spojených států amerických (192 osob) a Chorvatska (148 osob). Nejčastějšími žadateli o dlouhodobé vízum za účelem podnikání v právnické osobě byli státní příslušníci Ruska (852 osob), Ukrajiny (113 osob) a Kazachstánu (63 osob). O účel podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná projeví největší zájem státní příslušníci Spojených států amerických (264 osob), Ukrajiny (104 osob) a Ruska (82 osob).

Za účelem **sloučení rodiny** bylo v roce 2012 podáno 14,0 % z celkového počtu žádostí. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci Ruska (454 osob), Vietnamu (380 osob) a Ukrajiny (220 osob).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR v roce 2012 - dle účelu pobytu

Účel žádosti	Počet žádostí	tj. %
studium	5 730	39,3
ostatní vzdělávací aktivity	2 552	17,5
sloučení rodiny	2 044	14,0
zaměstnání	1 975	13,5
podnikání - PO	1 434	9,8
podnikání - OSVČ	665	4,6
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	188	1,3
Celkem	14 588	100,0

Poznámka: Zdroj ISCIS

Rozhodnutí ve věci o udělení dlouhodobého víza

V roce 2012 Ministerstvo vnitra **vydalo celkem 14 541 rozhodnutí** týkajících se žádostí o udělení dlouhodobého víza.

Dlouhodobé vízum bylo v roce 2012 **uděleno celkem v 10 023 případech**, což oproti předchozímu roku představuje pokles o 4,2 %.

Více než 67 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem účasti ve **vzdělávacích aktivitách** v České republice (48,8 % víz za účelem studia a 18,5 % za účelem ostatní vzdělávací aktivity), a to nejčastěji státních příslušníků Spojených států amerických (1 876 víz), Ruska (1 695 víz), Kazachstánu (588 víz) a Turecka (538 víz). Účel **zaměstnání** se na celkovém počtu udělených dlouhodobých víz podílel 14,9% (tj. 1 491 udělených víz), nejvíce těchto víz bylo uděleno státním příslušníkům Spojených států amerických (202 víz), Japonska (132 víz), Chorvatska (132 víz), Ukrajiny (124 víz), Korejské republiky (122 víz) a Bosny a Hercegoviny (118 víz). Pouze 4,6 % dlouhodobých víz bylo za účelem **podnikání** - účel **podnikání v právnické osobě** získali nejčastěji státní příslušníci Ruska (64 víz) a účel **podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná** pak státní příslušníci Spojených států amerických (230 víz). Za účelem **sloučení rodiny**, který v roce 2012 dosáhl podílu 11,3% na celkovém počtu, bylo nejvíce dlouhodobých víz uděleno státním příslušníkům Korejské republiky (181 víz), Japonska (166 víz), Ruska (158 víz) a Spojených států amerických (154 víz).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2012

Účel žádosti	Počet žádostí	tj. %
zaměstnání	1 491	14,9
podnikání - OSVČ	296	3,0
podnikání - PO	165	1,6
sloučení rodiny	1 137	11,3
studium	4 895	48,8
ostatní vzdělávací aktivity	1 856	18,5
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	183	1,8
Celkem	10 023	100,0

Poznámka: Zdroj ISCIS

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2012 uděleno, stejně jako v roce 2011, státním příslušníkům **Spojených států amerických** (tj. téměř 26 % - absolutní počet však, v souladu s celkovým poklesem udělených dlouhodobých víz ve sledovaném období, i v tomto případě mírně poklesl). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, následovaní státními příslušníky **Ukrajiny**, v obou případech rovněž s mírným meziročním absolutním poklesem počtu udělených dlouhodobých víz.

Počet udělených dlouhodobých víz - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	10 462	100,0	10 023	100,0	-4,2	-439
z toho TOP 10*						
Spojené státy americké	2 718	26,0	2 554	25,5	-6,0	-164
Rusko	2 149	20,5	2 015	20,1	-6,2	-134
Ukrajina	626	6,0	614	6,1	-1,9	-12
Kazachstán	574	5,5	602	6,0	4,9	28
Turecko	584	5,6	582	5,8	-0,3	-2
Korejská republika	484	4,6	489	4,9	1,0	5
Japonsko	318	3,0	378	3,8	18,9	60
Indie	310	3,0	231	2,3	-25,5	-79
Chorvatsko	185	1,8	226	2,3	22,2	41
Srbsko	203	1,9	171	1,7	-15,8	-32

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2012

Poznámka: Zdroj IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2012 dlouhodobé vízum uděleno, mírně převažovaly ženy s podílem 52,3 % (tj. 5 240). Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s uděleným dlouhodobým vízem byla ve věku 20 až 34 let – 5 893 osob, tj. 58,8 %. Naprostá většina z nich dlouhodobé vízum získala za účelem vzdělávacích aktivit.

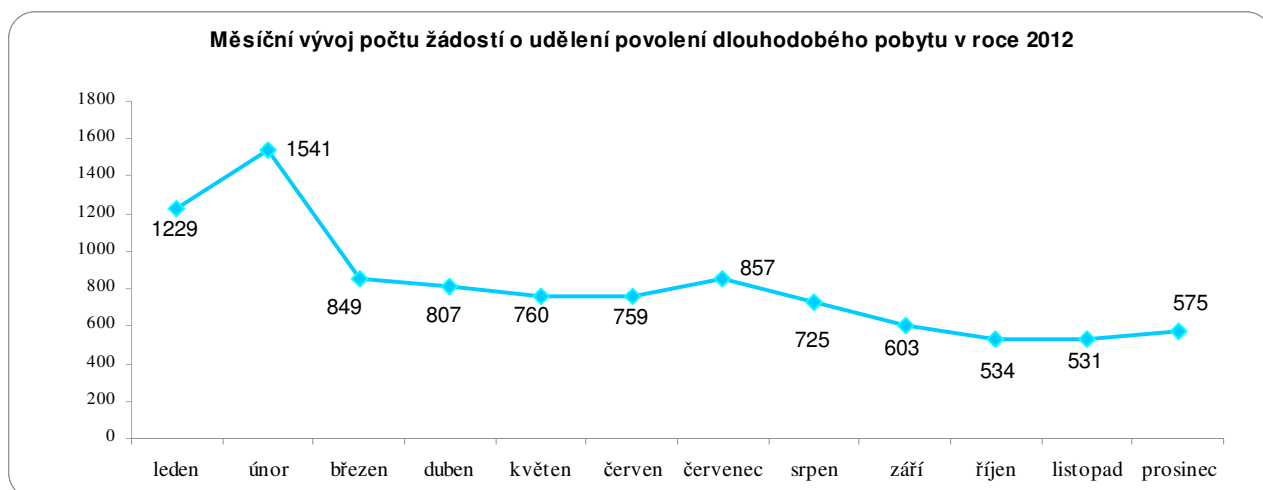
Negativně bylo v roce 2012 **rozhodnuto 31,1 %** (tj. 4 518) žádostí o dlouhodobé vízum. Nejčastěji byly negativně byly vyřizovány žádosti za účelem podnikání, naopak nejnižší míra zamítnutých žádostí byla u dlouhodobých víz za účelem studia. Hlavním důvodem pro zamítavá rozhodnutí bylo zejména podezření na zneužití víza k jinému než deklarovanému účelu.

V.2.3 Povolení k dlouhodobému pobytu

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu

V roce 2012 bylo státními příslušníky třetích zemí podáno celkem **9 770 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu**. Ve srovnání s rokem 2011, kdy bylo podáno 13 711 žádostí, se jedná o **pokles o 28,7 %**.

Po vyšších počtech zaznamenaných na počátku roku v následujících měsících měsíční počty žádostí již nepřesáhly hodnotu 900 a meziměsíčně měly spíše klesající tendenci.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí²⁵ tvořily 21,5 % z celkového počtu podaných žádostí. Na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí tyto žádosti nejčastěji podávali státní příslušníci Ukrajiny (638), Ruska (434) a Běloruska (86).

V celkovém počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2012 dominovali státní příslušníci **Ruska** (2 340 žádostí, tj. 24,0 %). Přestože při meziročním srovnání co do počtu podaných žádostí předstihli státní příslušníky Ukrajiny, celkový počet jimi podaných žádostí se meziročně snížil. Pokles (o více než polovinu) byl zaznamenán i u druhé nejčastěji zastoupené státní příslušnosti – u státních příslušníků **Ukrajiny** (1 475 žádostí, tj. 15,1 %). S významným odstupem v počtu podaných žádostí dále následovali státní příslušníci **Spojených států amerických** (734 žádostí, tj. 7,5 %), **Kazachstánu** (569 žádostí, tj. 5,8 %) a **Vietnamu** (508 žádostí, tj. 5,2 %). Mezi 10 nejpočetněji zastoupenými státními příslušnostmi žadatelů o povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2012 nově umístili také státní příslušníci **Turecka** (261 žádostí, tj. 2,7 %), kteří podali dvakrát více žádostí než v předchozím roce.

Počet žádostí udělení o povolení k dlouhodobému pobytu - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	13 711	100,0	9 770	100,0	-28,7	-3 941
z toho TOP 10*						
Rusko	2 805	20,5	2 340	24,0	-16,6	-465
Ukrajina	3 125	22,9	1 475	15,1	-53,0	-1 660
Spojené státy americké	630	4,6	734	7,5	16,5	104
Kazachstán	673	12,1	569	5,8	-15,5	-104
Vietnam	1 659	2,6	508	5,2	-69,4	-1 151
Japonsko	353	2,9	377	3,9	6,8	24
Korejská republika	399	1,7	353	3,6	-11,5	-46
Indie	239	1,7	293	3,0	22,6	54
Turecko	124	0,9	261	2,7	110,5	137
Bělorusko	237	1,7	220	2,3	-7,2	-17

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2012

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2012 **studium** (3 089, tj. 31,6 %). Za tímto účelem své žádosti podávali zejména státní příslušníci Ruska (1 049), Ukrajiny (343) a Kazachstánu (231). Obdobný počet žádostí byl podán za **účelem sloučení rodiny** (3 016, tj. 30,9 %), o který žádali nejvíce státní příslušníci Ukrajiny (771), Ruska (461) a Vietnamu (433). Třetím nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo **zaměstnání** (1 535, tj. 15,7 %). Největší zájem o něj měli státní příslušníci Spojených států amerických (208), následovaní státními příslušníky Ukrajiny (170) a Japonska (144).

²⁵ V důsledku transpozice příslušných směrnic Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území České republiky pobýval na základě dlouhodobého víza za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu a povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU.

Počet žádostí udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2012 dle účelu pobytu

Účel žádosti	Počet žádostí	tj. %
podnikání OSVČ	229	2,3
podnikání PO	401	4,1
zaměstnání	1 535	15,7
sloučení rodiny	3 016	30,9
studium	3 089	31,6
výzkumný pracovník	167	1,7
ostatní	1 333	13,6
Celkem	9 770	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Žádosti o prodloužení/změnu účelu povolení k dlouhodobému pobytu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2012 ze strany občanů třetích zemí podáno dalších **59 176 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (meziroční pokles o 9,1 %) a **11 214 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční pokles o 1,4 %).

Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2012 nejvíce týkaly účelu **podnikání** (25 280, tj. 42,7 %), z čehož cca 2/3 tvořily OSVČ a 1/3 osoby s účastí v právnické osobě. Následovaly účely **zaměstnání** (19 367, tj. 32,7 %), **sloučení rodiny** (8 433, tj. 14,3 %) a **studium** (5 418, tj. 9,2 %).

Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu podávali nejčastěji státní příslušníci **Ukrajiny** (29 468, tj. 49,8 %), kteří nejčastěji žádají o prodloužení pobytu za účelem zaměstnání (42,7 %). S poměrně velkým odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (8 172, tj. 13,8 %), kteří většinou žádali o prodloužení pobytu za účelem podnikání – OSVČ (70,8 %) a státní příslušníci **Ruska** (7 345, tj. 12,4 %), kteří prodlužovali pobyt zejména za účelem podnikání – účast v právnické osobě (45,7 %).

Žádosti o změnu účelu dlouhodobého pobytu byly z téměř tří čtvrtin podány státními příslušníky **Ukrajiny** (8 113, tj. 72,3 %), kteří žádali zejména o změnu na účel zaměstnání. U ostatních státních příslušností se jednalo maximálně o stovky žádostí o změnu účelu ročně: **Rusko** (829, tj. 7,4%), **Moldavsko** (403, tj. 3,6 %), **Kazachstán** (353, tj. 3,1 %) a **Vietnam** (338, tj. 3,0%).

Nejčastěji cizinci přecházeli na účel zaměstnání (65,2 %) a podnikání (2 265, tj. 20,2 %), přičemž poměr podnikání jako OSVČ a podnikání jako účastník v právnické osobě byl přibližně 4:1. Ve výrazně nižší míře následovaly žádosti za účelem studia (6,1 %) a sloučení rodiny (5,8 %).

Rozhodnutí ve věci udělení povolení k dlouhodobému

V roce 2012 Ministerstvo vnitra v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo **celkem 11 530 rozhodnutí**.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo **uděleno** v celkem **9 965 případech**. **Negativně bylo** ve věci udělení povolení k dlouhodobému pobytu **rozhodnuto v 13,6 % případech** (žádost zamítnuta nebo řízení zastaveno).

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ruska** (2 515, tj. 25,2 %), nejčastěji za účelem studia (1 032). Ještě v roce 2011 s nejvyšším počtem udělených povolení, v roce 2012 až na druhém místě a s větším odstupem následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (1 446, tj. 14,5 %), u nichž převažoval účel sloučení rodiny (690). Na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Kazachstánu** (692, tj. 6,9 %), kteří povolení k dlouhodobému pobytu

získali nejčastěji za účelem studia (300). Následovali státní příslušníci **Vietnamu** (647, tj. 6,5 %), kterým bylo povolení k dlouhodobému pobytu v naprosté většině (554) případů uděleno za účelem sloučení rodiny a státní příslušníci **Spojených států amerických** (645, tj. 6,5 %), nejčastěji s účelem zaměstnání (208).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státní příslušnosti v roce 2012

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkem	9 965	100,0
z toho TOP 10:		
Rusko	2 515	25,2
Ukrajina	1 446	14,5
Kazachstán	692	6,9
Vietnam	647	6,5
Spojené státy americké	645	6,5
Japonsko	425	4,3
Korejská republika	417	4,2
Indie	291	2,9
Bělorusko	212	2,1
Čína	202	2,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Celkově bylo v roce 2012 povolení k dlouhodobému pobytu nejčastěji uděleno za účelem studia (3 109, tj. 31,2 %) a sloučení rodiny (3 076, tj. 30,9 %). V menší míře pak za účelem zaměstnání (1 584, tj. 15,9 %) a podnikání (741, tj. 7,4 %), v rámci kterého převažovalo podnikání v právnické osobě.

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2012 dle účelu pobytu

Účel žádosti	Počet žádostí	tj. %
podnikání OSVČ	141	1,4
podnikání PO	600	6,0
zaměstnání	1 584	15,9
sloučení rodiny	3 076	30,9
studium	3 109	31,2
výzkumný pracovník	150	1,5
ostatní	1 305	13,1
Celkem	9 965	100,0

Poznámka: Zdroj ISCIS

Poměr mužů a žen, jimž bylo v roce 2012 povolení k dlouhodobému pobytu uděleno, **byl vyrovnaný** (podíl žen 50,5 %). S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům ve věku 20 – 34 let (4 506, tj. 45,2 %). S výrazným odstupem následovaly věkové kategorie 35 – 64 let (1 901, tj. 19,1 %) a 15 – 19 let (1 804, tj. 18,1 %). Nezletilých dětí do věku 14 let s uděleným povolením k dlouhodobému pobytu bylo 1 652 (16,6 %), osoby nad 65 let tvořily pouze 1 %.

Rozhodnutí o prodloužení/změně účelu povolení k dlouhodobému pobytu

V roce 2012 Ministerstvo vnitra vydalo celkem **50 315 rozhodnutí** ve věci **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu**. Dlouhodobý pobyt byl prodloužen v **42 788 případech**, v **14,8 % případů bylo rozhodnuto negativně** (žádost zamítnuta nebo řízení zastaveno). Nejčastěji bylo povolení k dlouhodobému pobytu prodlouženo státním příslušníkům **Ukrajiny** (18 276,

tj. 42,7 %), a to především za účelem zaměstnání (9 772). Následovali státní příslušníci **Vietnamu** (6 873, tj. 16,1 %), u kterých dominoval účel podnikání (4 892), přičemž téměř všechna povolení byla prodloužena za účelem podnikání jako OSVČ. Třetí nejvyšší počet povolení k dlouhodobému pobytu byl prodloužen státním příslušníků **Ruska** (5 709, tj. 13,3%), nejčastěji za účelem podnikání (2 231) - na rozdíl od státních příslušníků Vietnamu se z naprosté většiny jednalo o podnikání v právnické osobě.

Celkově bylo povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2012 nejčastěji prodlouženo za účelem zaměstnání (36,4 %) a podnikání (34,2 %) - především podnikání jako OSVČ. V menší míře se řízení o prodloužení pobytu týkalo účelů sloučení rodiny (14,2 %) a studium (13,8 %).

Ve věci vydání **povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem** bylo v roce 2012 Ministerstvem vnitra vydáno celkem **10 287** rozhodnutí. V 9 156 případech správní orgán změnu účelu pobytu **povolil**, v **10,9 %** **bylo rozhodnuto negativně** (žádost zamítnuta nebo řízení zastaveno). Změna účelu pobytu byla v naprosté většině povolena státním příslušníkům **Ukrajiny** (6 741, tj. 73,6 %), kteří si účel pobytu měnili především na účel zaměstnání (5 720). Ostatní státní příslušnosti následovaly s výrazným odstupem: **Rusko** (614, tj. 6,7%) – změna nejčastěji na účel studium (210), **Moldavsko** (354, tj. 3,9%) – změna především na účel zaměstnání (284), **Vietnam** (266, tj. 2,9%) – změna nejčastěji na účel podnikání (199) a **Kazachstán** (261, tj. 2,9%) – změna především na účel studium (172).

Nejčastěji cizinci v roce 2012 přecházeli na povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání (74,0 %), s odstupem na povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání (13,1 %), studia (5,6 %) a sloučení rodiny (4,1 %).

V.2.4 Zelená karta

Systém zelených karet začal být v České republice uplatňován v roce 2009. Jedná se o **doklad** duálního charakteru **vydáváný Ministerstvem vnitra**, který v sobě zahrnuje jak povolení k zaměstnání, tak i povolení k pobytu na území České republiky.²⁶

O zelenou kartu může požádat pouze občan státu uvedeného ve vyhlášce Ministerstva vnitra, kterou se stanoví seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty. V roce 2012 se jednalo o 12 zemí: Austrálie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Chorvatsko, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Makedonie, Nový Zéland, Srbsko, Ukrajina a Spojené státy americké (vyhláška Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb.) V průběhu roku 2012 se v rámci mezirezortní spolupráce připravovala novela této vyhlášky (s účinností od roku 2013) s cílem seznam států rozšířit²⁷.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vede Centrální evidenci volných pracovních míst, která jsou obsaditelná držiteli zelené karty. Volné místo se v registru míst vhodných pro zelené karty nezveřejní, pokud by jeho obsazení cizincem ohrozilo situaci na trhu práce. Volná pracovní místa obsaditelná držiteli zelených karet jsou i místa, která **Ministerstvo průmyslu a obchodu** označí jako místa vhodná pro klíčový personál (zelená karta typ „A“). Kategorie klíčový personál zahrnuje při zohlednění aktuální situace na trhu práce vyšší management, pracovníky s vysokou odbornou kvalifikací pro určité práce, úkoly a pracovníky disponující znalostmi nezbytnými

²⁶ Povolení k dlouhodobému pobytu v režimu „zelená karta“ je vydáváno ve 3 kategoriích:

A – pro vysokoškolsky kvalifikované pracovníky a klíčový personál (na dobu až 3 roky)

B – pro pracovníky se středoškolským vzděláním nebo s vyučením (na dobu až 2 roky)

C – pro ostatní nekvalifikované pracovníky (na dobu až 2 roky).

²⁷ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 29 ze dne 31. 1. 2013, o stanovení seznamu zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty, nabyla účinnosti dne 20. 2. 2013.

pro chod podniku, profese, jejichž nedostatečná přítomnost ohrožuje chod podniku nebo může způsobit ekonomické ztráty.²⁸

V roce 2012 **podalo žádost** o vydání zelené karty celkem **308 cizinců**. Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o meziroční **nárůst o 26,2 %**.

Nejčastěji cizinci žádali o vydání zelené karty typu C (116 žádostí, tj. 37,7 %), která je určena pro nejméně kvalifikované pracovníky. Naopak nejméně žádostí se týkalo pracovních pozic určených pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál (87 žádostí, tj. 28,2%).

Mezi žadateli o zelenou kartu v roce 2012, stejně jako v roce předcházejícím, výrazně převažovali státní příslušníci **Ukrajiny** (267 žádostí, tj. 86,7%), kteří podali naprostou většinu žádostí o zelenou kartu typu C. Na druhém místě se s výrazným odstupem umístili státní příslušníci Spojených států amerických (26 žádostí, tj. 8,5%). Ze strany ostatních státních příslušností byly podány žádosti pouze v řádu jednotek.

Žadatelé o zelenou kartu dle státní příslušnosti a typu zelené karty v roce 2012

Státní příslušnost	Typ zelené karty			Celkem	tj. %
	typ A	typ B	typ C		
Ukrajina	73	81	113	267	86,7
Spojené státy americké	8	18		26	8,5
Austrálie	2	2		4	1,3
Korejská republika			3	3	1,0
Kanada	1	2		3	1,0
Japonsko	1	1		2	0,6
Srbsko	2			2	0,6
Nový Zéland		1		1	0,3
Celkem	87	105	116	308	100,0
tj. %	28,2	34,1	37,7	100,0	-

Poznámka: Zdroj IS CIS

O prodloužení platnosti zelené karty v roce 2012 **požádalo 24 cizinců**, 12 z nich požádalo o prodloužení karty typu A a 12 o prodloužení karty typu B. Zelená karta typu C je neprodloužitelná.

Ministerstvo vnitra v roce 2012 **vydalo celkem 320 rozhodnutí** v řízeních o udělení zelené karty. **Uděleno bylo 174 zelených karet**. Míra úspěšnosti žadatelů o zelené karty tak v roce 2012 činila 54,4 %. Celkem 144 žádostí bylo zamítnuto a 2 správní řízení byla zastavena. Nejčastějšími

²⁸ V období 1. 1. 2012 – 31. 12. 2012 bylo celkem podáno **6 žádostí o označení volného pracovního místa jako místa vhodného pro klíčový personál**.

Z celkového počtu šesti podání bylo **podle členění na kategorie** vyhověno 1 žádosti (v kategorii 1 - „Vyšší management“), nevyhověno 4 žádostem (z toho v kategorii 2 - „Pracovníci s vysokou odbornou kvalifikací pro určité práce, úkoly a pracovníci disponující znalostmi nezbytnými pro chod podniku“ nebylo vyhověno 2 žádostem a v kategorii 3 - „Profese, jejichž nedostatečná přítomnost ohrožuje chod podniku nebo může způsobit ekonomické ztráty“ nebylo vyhověno také 2 žádostem), 1 žádost byla vyřazena na požadavek žadatele (v kategorii 2 - „Pracovníci s vysokou odbornou kvalifikací pro určité práce, úkoly a pracovníci disponující znalostmi nezbytnými pro chod podniku“).

Z uvedeného celkového počtu šesti podání bylo **podle členění na profese** vyhověno 1 žádosti (u profese „Ostatní řídicí pracovníci v oblasti správy podniku, administrativních a podpůrných činností“), nevyhověno 4 žádostem (v profesích „Lektori jazyků“/ 1 žádosti, „Programátoři počítačových aplikací“/ 1 žádosti, „Vývojáři webu a multimédií“/1 žádosti, „Zubní lékaři“ /1 žádosti), 1 žádost byla vyřazena na požadavek žadatele (v profesi „Řídicí pracovníci v oblasti výroby informačních technologií, vzdělávání a v příbuzných oborech“).

důvody zamítnutí žádosti bylo nesplnění podmínek pro vydání karty a podezření, že žadatel hodlá zelenou kartu zneužít k jinému účelu.

Nejvíce bylo uděleno zelených karet typu A pro vysoce kvalifikované pracovníky (70, tj. 40,2 %) a zelených karet typu B pro pracovníky se středoškolským vzděláním nebo s vyučením (61, tj. 35,1 %). Mezi osobami, jimž byla zelená karta udělena, výrazně dominovali státní příslušníci **Ukrajiny** (76,5 %), s výrazným odstupem následovaní státními příslušníky Spojených států amerických (16,6 %).

Cizinci, kterým byla udělena zelená karta – dle státní příslušnosti a typu zelené karty v roce 2012

Státní příslušnost	Typ zelené karty			Celkem	tj. %
	typ A	typ B	typ C		
Ukrajina	59	35	39	133	76,5
Spojené státy americké	8	21		29	16,6
Korejská republika			4	4	2,3
Austrálie	2	1		3	1,7
Japonsko	1	1		2	1,1
Kanada		1		1	0,6
Nový Zéland		1		1	0,6
Srbsko		1		1	0,6
Celkem	70	61	43	174	100,0
tj. %	40,2	35,1	24,7	100,0	-

Poznámka: Zdroj IS CIS

Mezi osobami s udělenou zelenou kartou v roce 2012 z cca dvou třetin převažovali muži, a to u všech tří typů karet, a rovněž osoby ve věku 20 – 34 let, jejichž podíl dosáhl 71,3 %.

Ministerstvo vnitra v roce 2012 vydalo celkem **26 rozhodnutí v řízeních o prodloužení platnosti zelené karty**; 25 zelených karet bylo prodlouženo (11 typu A a 14 typu B), jedno správní řízení bylo zastaveno.

V.2.5 Modrá karta

Systém modrých karet byl v České republice zaveden k 1. lednu 2011 na základě unijní směrnice 2009/50/ES o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci. Modrá karta je duální doklad vydávaný Ministerstvem vnitra, který držitele opravňuje k výkonu práce i k pobytu na území České republiky. Modrou kartu lze vydat pouze na volné pracovní místo vyžadující vysokou kvalifikaci, kterou se rozumí vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání, pokud studium trvalo alespoň tři roky. Žadatel o její vydání musí mít pracovní smlouvu nejméně na dobu 1 roku na zákonem stanovenou týdenní pracovní dobu a sjednanou hrubou měsíční nebo roční mzdu, jejíž výše odpovídá alespoň 1,5násobku průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice.

V roce 2012, který byl druhým rokem aplikace tohoto specifického pobytového institutu, **podalo žádost** o vydání modré karty celkem **97 cizinců**. Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o meziroční nárůst o 45,3 %.

Nejvíce žádostí o vydání modré karty v roce 2012 podali státní příslušníci **Ruska** (34 žádostí, tj. 35,0 %) a státní příslušníci **Ukrajiny** (22 žádostí, tj. 22,7 %). Ostatní státní příslušnosti následovaly s výraznějším odstupem a počtem nižším než 10 žádostí.

Žadatelé o vydání modré karty v roce 2012

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Rusko	34	35,0
Ukrajina	22	22,7
Indie	7	7,2
Spojené státy americké	6	6,2
Korejská republika	3	3,1
Tádžikistán	3	3,1
Bělorusko	3	3,1
Japonsko	2	2,1
Kazachstán	2	2,1
Izrael	2	2,1
Ostatní	13	13,3
Celkem	97	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Ministerstvo vnitra v roce 2012 vydalo celkem 101 rozhodnutí v řízení o udělení modré karty. Uděleno bylo 79 modrých karet a míra úspěšnosti žadatelů o modrou kartu tak v roce 2012 činila 78,2 %. Celkem 16 žádostí bylo zamítnuto, nejčastěji z důvodu nesplnění podmínek pro vydání modré karty. V 6 bylo řízení zastaveno (3krát na žádost cizince a 3krát pro nedoložení povinných náležitostí žádosti).

Počet cizinců, kterým byla v roce 2012 udělena modrá karty

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Rusko	30	38,0
Ukrajina	12	15,2
Indie	6	7,6
USA	6	7,6
Uzbekistán	5	6,3
Korejská republika	4	5,1
Bělorusko	4	5,1
Japonsko	2	2,5
Ostatní	10	12,6
Celkem	79	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

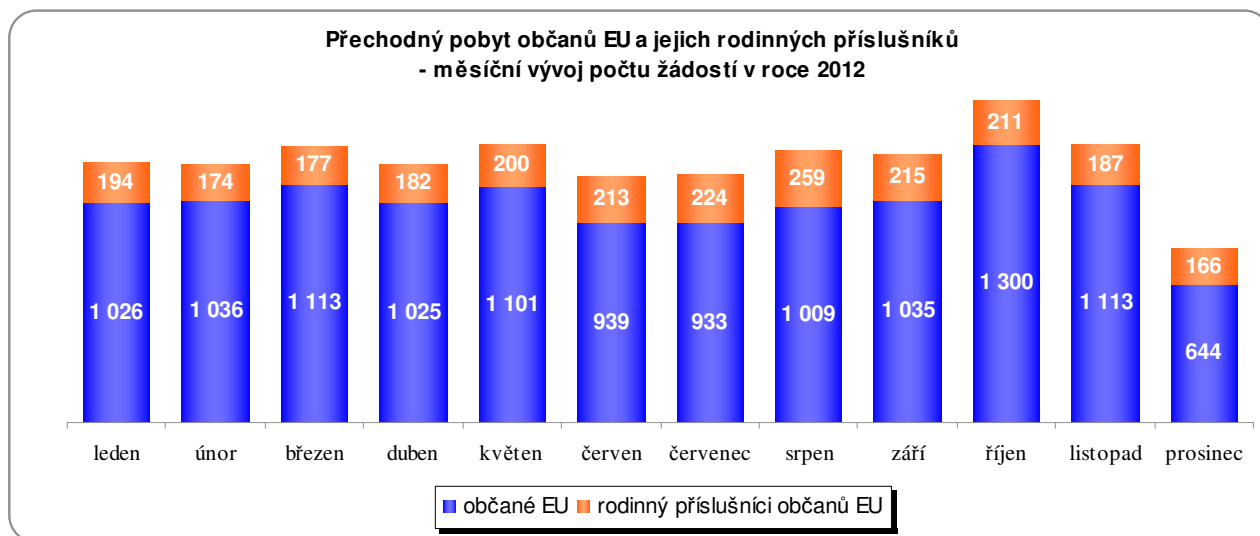
Mezi držiteli modré karty výrazně převažovali muži (podíl 73,4 %). Celkem 58,2 % držitelů modrých karet byly osoby ve věku 20 až 34 let.

O prodloužení platnosti modré karty v roce 2012 požádali 3 cizinci. Ministerstvo vnitra v tomto období vydalo 2 rozhodnutí v řízeních o prodloužení platnosti modré karty, obě kladná.

V.2.6 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků

Žádosti o vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2012 požádalo **12 274** občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu a **2 402** rodinných příslušníků občanů EU o udělení povolení k přechodnému pobytu. Celkem tak bylo evidováno 14 676 žádostí o přechodný pobyt občana EU/rodinného příslušníka občana EU. Ve srovnání s předchozím rokem, kdy o přechodný pobyt požádalo 15 577 občanů EU či jejich rodinných příslušníků, byl v roce 2012 zaznamenán meziroční pokles o **5,8 %**.

O vydání potvrzení o přechodném pobytu v roce 2012 obdobně jako v předchozích letech **nejčastěji žádali** státní příslušníci **Slovenska** (5 829 žádostí, tj. 47,5 % z celkového počtu žádostí o vydání potvrzení), s větším odstupem následovaní státní příslušníci **Německa** (1 687 žádostí, tj. 13,7 %). Občané ostatních zemí Evropské unie podali méně než 1 000 žádostí. Zatímco u většiny početně nejvíce zastoupených státních příslušností byl v roce 2012 zaznamenán meziroční pokles v počtu podaných žádostí, v případě státních příslušníků **Rumunska** a **Bulharska** došlo naopak k nárůstu.

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanů EU - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem	12 527	100,0	12 274	100,0	-2,0	-253
z toho TOP 5*						
Slovensko	5 987	47,8	5 829	47,5	-2,6	-158
Německo	2 028	16,2	1 687	13,7	-16,8	-341
Rumunsko	615	4,9	926	7,5	50,6	311
Bulharsko	695	5,5	907	7,4	30,5	212
Polsko	832	6,6	640	5,2	-23,1	-192

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2012

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2012 státní příslušníci **Ukrajiny** (691 žádostí, tj. 28,9 %). Ostatní státní příslušnosti následovaly s větším odstupem, kdy jejich podíl na celkovém počtu žádostí nepřesáhl

10 %: **Rusko** (235 žádostí, tj. 9,8 %), **Spojené státy americké** (187 žádostí, tj. 7,8 %). U všech pěti nejčastějších státních příslušností byl zaznamenán pokles.

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rod. přísl. občana EU - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	3 050	100,0	2394	100,0	-21,5%	-656
z toho TOP 5*						
Ukrajina	859	28,2	691	28,9	-19,6	-168
Rusko	289	9,5	235	9,8	-18,7	-54
Spojené státy americké	239	7,8	187	7,8	-21,8	-52
Vietnam	210	6,9	131	5,5	-37,6	-79
Moldavsko	69	2,3	65	2,7	-5,8	-4

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2012

Poznámka: Zdroj IS CIS

Rozhodnutí ve věci vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2012 bylo Ministerstvem vnitra **vydáno celkem 14 726 rozhodnutí** o přechodném pobytu občanů EU a jejich rodinných příslušníků (z toho 12 205 rozhodnutí o potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 2 521 rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU).

Potvrzení o přechodném pobytu Ministerstvo vnitra **vydalo 11 408 občanům Evropské unie**, v 792 případech potvrzení nebylo vydáno, resp. došlo k zastavení řízení. Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (5 373, 47,1 %). S výraznějším odstupem následovali státní příslušníci **Německa** (1 672, 14,7 %), **Rumunska** (858, tj. 75,2%) a **Bulharska** (842, 7,4 %).

Povolení k přechodnému pobytu bylo uděleno 2 050 občanům třetích zemí – rodinným příslušníkům občanů EU, ve 466 případech Ministerstvo vnitra povolení neudělilo, resp. řízení zastavilo. Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu byl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (603, tj. 29,4 %), **Ruska** (209, tj. 10,2 %) a **Spojených států amerických** (189, tj. 9,2 %).

Zatímco mezi občany EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu výrazně **převažovali muži** (poměr muži:ženy **64,1 % : 35,9 %**), tak v **případě občanů třetích zemí**, kteří povolení k přechodnému pobytu získali z pozice rodinného příslušníka občana EU, byla situace opačná a **převažovaly ženy** (poměr muži:ženy 44,9 % : **55,1 %**).

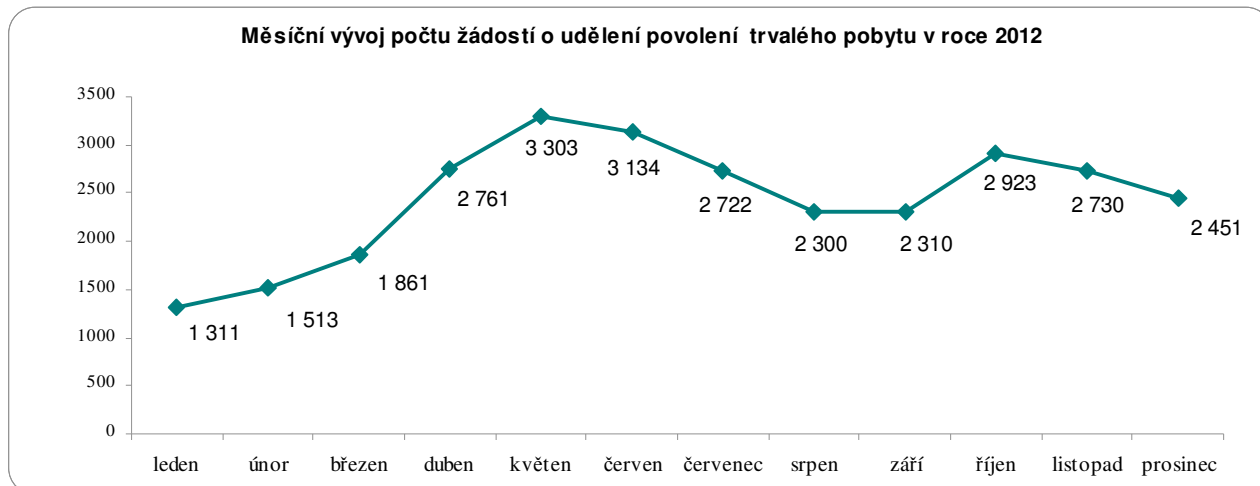
S ohledem na **věkovou strukturu** byly podíly jednotlivých věkových kategorií u občanů EU i jejich rodinných příslušníků obdobné. **Více než polovina osob** s uděleným potvrzením/povolením o přechodném pobytu byla **ve věku 20 – 34 let** a cca třetinu tvořily osoby ve věku 35 – 64 let. Věková kategorie 0 – 14 let dosáhla podíl 7 %.

V.2.7 Povolení k trvalému pobytu

Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2012 bylo Ministerstvem vnitra zaregistrováno **29 319 žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu**. Počet žadatelů o trvalý pobyt roste dlouhodobě. Zatímco mezi lety 2010 a 2011 počet žadatelů narostl o 18,5 %, **v roce 2012 došlo ke skokovému meziročnímu nárůstu podaných žádostí o více než 80 %**.

Měsíční počet žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu výrazně rostl především v první polovině roku. Od července měsíční počty přijatých žádostí s výjimkou měsíce října spíše mírně klesaly či stagnovaly.

V roce 2012 se dále zvyšoval podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu podaných žádostí o trvalý pobyt. Státní příslušníci třetích zemí, kteří ve srovnání s předchozím rokem podali téměř dvojnásobný počet žádostí, představovali 85,6 % žadatelů o trvalý pobyt (25 103 žádostí). Občané EU podali 4 216 žádostí (tj. 14,4 %).

Počet žádostí o povolení k trvalému pobytu – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.- 31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	16 271	100,0	29 319	100,0	80,2	13 048
z toho TOP 10 *						
Ukrajina	6 930	42,6	15 117	51,6	118,1	8 187
Vietnam	1 531	9,4	3 361	11,5	119,5	1 830
Slovensko	2 717	16,7	3 013	10,3	10,9	296
Rusko	1 345	8,3	2 322	7,9	72,6	977
Mongolsko	572	3,5	947	3,2	65,6	375
Moldavsko	445	2,7	662	2,3	48,8	217
Bělorusko	207	1,3	320	1,1	54,6	113
Bulharsko	154	0,9	284	1,0	84,4	130
Čína	177	1,1	279	1,0	57,6	102
Polsko	148	0,9	243	0,8	64,2	95
občané EU	3 531	21,7	4 216	14,4	19,4	685
občané třetích zemí	12 740	78,3	25 103	85,6	97,0	12 363

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2012

Poznámka: Zdroj IS CIS

Složení deseti nejpočetněji zastoupených státních příslušností žadatelů o povolení k trvalému pobytu bylo v roce 2012 podobné jako v předchozím roce. U všech státních příslušností je však patrný výrazný meziroční nárůst podaných žádostí. Nejvyšší, více než dvojnásobný, nárůst počtu podaných žádostí byl registrován u státních příslušníků Ukrajiny a Vietnamu. Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu v roce 2012 podali státní příslušníci **Ukrajiny** (15 117 žádostí, tj. 51,6 % z celkového počtu a meziročně o 118,1 % více). S výrazným odstupem je následovali státní příslušníci **Vietnamu** (3 361 žádostí, 11,5 % z celkového počtu a meziročně o 119,5 % více), kteří se stali druhou nejpočetnější skupinou žadatelů. Státní příslušníci **Slovenska** (3 013, tj. 10,3 %), v roce 2011 druzí, poklesli na třetí místo tohoto žebříčku. U slovenských žadatelů byl v rámci TOP 10 státních příslušností zaznamenán nejmenší meziroční nárůst žadatelů. Přes hranici

tisíce podaných žádostí za rok se ve sledovaném období dostali ještě státní příslušníci Ruska (2 322 žádostí, tj. 7,9 %).

Rozhodnutí ve věci udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2012 Ministerstvo vnitra v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 20 606 rozhodnutí**, což představuje meziroční zvýšení počtu vydaných rozhodnutí o 71,2 %.

Kladně byla žádost o udělení trvalého pobytu **rozhodnuta v 17 724 případech**. Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo 3 682 (tj. 20,8%) uděleno občanům EU a 14 042 (tj. 79,2 %) občanům ze třetích zemí. Meziročně se podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí zvýšil o více než 7 %.

Obdobně jako v předchozích obdobích i v roce 2012 byl trvalý pobyt nejčastěji udělen na základě splnění podmínky **nepřetržitého pobytu na území** (75,6 %), přičemž většinu těchto povolení získali státní příslušníci třetích zemí. Druhým nejčastějším důvodem k udělení trvalého pobytu bylo **narození dítěte na území cizincům s trvalým pobytem** v České republice (10,7 %). I v této kategorii jednoznačně převládali občané ze zemí mimo EU. Dětem občanů třetích zemí s trvalým pobytem, které povolení získaly bez podmínky předchozího pobytu na území, byl trvalý pobyt udělen v 8,0 % případů. Z **humanitárních a jiných zřetele hodných důvodů či zájmu České republiky** bylo uděleno 5,2 % povolení.

Udělená povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2012

Důvod	v %
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	5,2
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	75,6
dítě narozené území	10,7
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	8,0
náhradní výchova	0,1
jiné/neuvečeno	0,5
Celkem	100,0

Poznámka: Zdroj - odbor azylové a migrační politiky MV ČR

Povolení k trvalému pobytu bylo udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ukrajiny** (7 858 povolení, tj. 44,3 % ze všech). Meziročně získali více než dvojnásobný počet povolení. Druhou nejčastější státní příslušností byli v roce 2012 státní příslušníci **Slovenska** (2 695, tj. 15,2 %), které následovali státní příslušníci **Vietnamu** (2 255, tj. 12,7 %), **Ruska** (1 171, tj. 6,7 %) a **Mongolska** (669, tj. 3,8 %). Mezi deseti nejpočetnějšími státními příslušnostmi se dále umístili státní příslušníci **Moldavska** (429, tj. 2,4 %), **Bulharska** (225, tj. 1,2 %), **Běloruska** (208, tj. 1,1%), **Polska** (197, tj. 1,1 %) a **Číny** (176, tj. 1 %). U všech zmíněných státních příslušností byl zaznamenán meziroční nárůst udělených povolení k trvalému pobytu.

Ve srovnání s rokem 2011 byl v roce 2012 zaznamenán výraznější rozdíl v počtu udělených povolení k trvalému pobytu z hlediska pohlaví. Zatímco v roce 2011 byla vzájemná bilance téměř vyrovnaná, v roce 2012 mezi cizinci s uděleným povolením k trvalému pobytu více převažovali muži (52,1%).

Nejvíce povolení k trvalému pobytu bylo uděleno cizincům v mladém produktivním věku 20 – 34 let (40,5 %), následovaly osoby ve věku 35 – 64 let (34,6 %). Obě zmíněné kategorie meziročně svůj podíl na celkovém počtu udělených povolení zvýšily o 3 % oproti roku 2011. Meziročně naopak mezi cizinci, kterým bylo uděleno povolení k trvalému pobytu, ubylo nezletilých dětí (o téměř 7 %), jejich podíl na počtu povolení v roce 2012 dosáhl 21 %. Nejméně byly

v celkovém počtu udělených povolení k trvalému pobytu zastoupeny osoby v důchodovém věku s podílem 1,2 %.

Celkem bylo v roce 2012 vydáno 2 876 negativních rozhodnutí ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla zamítnuta v 2 234 případech, v dalších 642 případech bylo řízení zastaveno. Míra neudělení trvalého pobytu se tak pohybovala na úrovni 14,0 %. Více než polovina (59 %) negativních rozhodnutí připadala na státní příslušníky Ukrajiny, které s výrazným odstupem následovali státní příslušníci Vietnamu s 10 % a státní příslušníci Ruska s 6,8 % negativních rozhodnutí.

V.2.8 Soudní přezkum cizineckých kauz

Pokud jde o zastupování v řízeních prováděných podle zákona o pobytu cizinců, pak je zástupčí činnost ve věcech pobytu cizinců s účinností od 1. 1. 2011 (vznik odvolacího orgánu - Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců) dělena mezi odbor azylové a migrační politiky a odbor správní.

Odbor azylové a migrační politiky zastupuje zejména ty cizinecké kauzy, kde v posledním stupni rozhodoval jako odvolací správní orgán odbor azylové a migrační politiky, nebo je žalováno rozhodnutí odboru azylové a migrační politiky či o žalobách na nečinnost správního orgánu, je-li nečinným odbor azylové a migrační politiky.

Stejně jako v roce 2011, byla i roce 2012 z celkového zaznamenaného počtu došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě poměrně obsáhlou, de facto převažující součástí agenda žalob na nečinnost správního orgánu; nečinnost totiž může být spojena s chováním správních orgánů obou stupňů. Odbor azylové a migrační politiky zastupoval tu část žalob, které napadaly nečinnost správního orgánu I. stupně (tedy odboru azylové a migrační politiky). V podstatě pouze čtvrtina opravných prostředků směřujících k soudu připadala na ostatní opravné prostředky, např. na žaloby týkající se vyhoštění, odstranění tvrdosti správního vyhoštění či nákladů správního vyhoštění, což je zcela zřejmé z níže uvedených statistických údajů.

Statistické údaje vedené odborem azylové a migrační politiky

Přezkum cizineckých kauz v roce 2012	
Opravné prostředky podané ke správním soudům	Počet
Podané cizinecké žaloby	204
z toho na nečinnost OAMP	150
Podané kasační stížnosti	18

Poznámka: Odbor azylové a migrační politiky MV ČR, jako účastník řízení, nezná přesná čísla žalob či kasačních stížností, čísla uváděná v tabulce dokládají počet případů, v nichž soud požádal odbor azylové a migrační politiky MV ČR jako žalovaného o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti. Přesná čísla o počtu podaných opravných prostředků tak zná pouze soud.

Odbor správní poskytoval v roce 2012 podporu v případech, kde Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců vystupuje jako účastník řízení před soudy ve věcech pobytu cizinců, včetně řízení o kasační stížnosti v těchto případech a při podávání kasačních stížností proti rozhodnutím krajských soudů ve věcech vstupu a pobytu cizinců na území České republiky ve věcech svěřených do působnosti Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (viz dále).

V.2.9 Nadřízený správní orgán Ministerstva vnitra ve věcech pobytu cizinců

Na základě § 170a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 427/2010 Sb., byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců** (dále jen „Komise“). Nadřízeným správním orgánem Komise je ministr vnitra.

Odbornou a administrativní podporu činnosti Komise poskytuje odbor správní²⁹, který připravuje podklady pro jednání senátů Komise, přičemž realizuje § 170b odst. 3 zákona o pobytu cizinců, který stanoví, že úřední osoby ministerstva mohou činit v řízení jednotlivé úkony, avšak s výjimkou vydání rozhodnutí. Vydání rozhodnutí může pouze senát Komise, který má postavení kolegiálního správního orgánu ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu. Rozhodnutí podepisuje předseda senátu.

Komise je v souladu s § 170 a) zákona o pobytu cizinců nadřízeným správním orgánem ministerstva ve věcech, v nichž ministerstvo rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených tímto zákonem, zejména na úseku:

- ✓ povolení k dlouhodobému a trvalému pobytu,
- ✓ dlouhodobých víz,
- ✓ cizineckých pasů a cestovních průkazů totožnosti,
- ✓ přestupků,
- ✓ rušení údajů o místě hlášeného pobytu.

Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech. Většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v ministerstvu, přičemž zákon stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na ministerstvu nezávislí.

V roce 2011 působilo v Komisi 24 členů, kteří byli zařazeni v 8. senátech Komise. Vzhledem ke značnému objemu agendy, kterou bylo nutno projednat a rozhodnout v senátech Komise byl v průběhu roku 2012 počet členů Komise navýšen na stávajících 38 členů, kteří jsou zařazeni do 14. senátů Komise.

Odborem správním v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2012 bylo **předáno do jednotlivých senátů Komise** k rozhodnutí celkem **5 759 věcí**, a to na úseku:

- ✓ trvalých pobytů – 554 věcí,
- ✓ dlouhodobých pobytů – 1 947 věcí,
- ✓ dlouhodobých víz – 2 051 věcí
- ✓ podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 1 207 věcí.

Všechny předložené věci odborem správním k rozhodnutí do Komise byly Komisí v tomto období rozhodnuty.

V roce 2011 Komise rozhodla celkem 1 728 věcí, a to na úseku:

- ✓ trvalých pobytů – 232 věcí,
- ✓ dlouhodobých pobytů – 618 věcí,
- ✓ dlouhodobých víz – 394 věcí,
- ✓ podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 484 věcí.

---

²⁹ Činnosti odboru správního včetně statistických údajů jsou uvedeny v tabulkové části.

V roce 2012 Komise rozhodla celkem 4 031 věcí, a to na úseku:

- ✓ trvalých pobytů – 322 věcí,
- ✓ dlouhodobých pobytů – 1 329 věcí,
- ✓ dlouhodobých víz – 1 657 věcí,
- ✓ podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 723 věcí.

V roce 2012 bylo rozhodnuto v senátech Komise o 2 303 věcí více než v roce 2011, což je o 57 % více než v roce 2011.

K výraznému zlepšení situace v rozhodovací činnosti senátů komise jednoznačně přispěla ve druhé polovině roku 2012 přijatá následující organizační a personální opatření:

1. rozšíření počtu senátů Komise na celkový počet XIV., a tím i rozšíření počtu členů Komise na stávající počet 38 členů,
2. jmenování vedoucích zaměstnanců odboru správního do Komise,
3. zrušení oddělení koordinační a zástupčí činnosti, které se nepodílelo na zpracování pobytové agendy cizinců, kdy místo tohoto organizačního článku bylo vytvořeno oddělení přezkumu rušení dlouhodobých a trvalých pobytů s konkrétním zaměřením na řešení pobytových agend cizinců.

Statistické údaje o rozhodovací činnosti Komise ke dni 31.12.2012

Trvalé pobyty

Spisy z roku	Rozhodnuté spisy
2010	133
2011	346
2012	75
Celkem	554

Dlouhodobé pobyty

Spisy z roku	Rozhodnuté spisy
2010	994
2011	612
2012	341
Celkem	1 947

Dlouhodobá víza

Spisy z roku	Rozhodnuté spisy
2010	-
2011	916
2012	1 135
Celkem	2 051

Podněty na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně

Nečinnosti z roku	Vyřízené nečinnosti
2010	-
2011	557
2012	650
Nečinnosti celkem	1 207

Další činnosti Komise

Úkony z roku	Zpracovaná stanoviska k soudu	Nečinnosti na Komisi (vyřízené+nevyřízené)	Ostatní úkony (např. dotazy na stav řízení)
2011	131	158	75
2012	248	160	166
Celkem	379	318	241

Zvýšený nárůst počtu řešených věcí v působnosti odboru správního a následně i senátů Komise v roce 2012 ve srovnání s rokem 2011 **vedlo rovněž k navýšení počtu žalob** podaných proti rozhodnutí Komise a žalob na ochranu proti nečinnosti Komise, a tím i k navýšení nákladů na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu.

V roce 2011 bylo podáno celkem 35 žalob, přičemž soud rozhodl ve 26 žalobách ve prospěch žalobce a u 9 žalob rozhodl v neprospěch žalobce.

V roce 2012 bylo podáno celkem 129 žalob, přičemž soud rozhodl v 97 žalobách ve prospěch žalobce a u 32 žalob rozhodl v neprospěch žalobce. Ve srovnání s rokem 2011 stoupl počet podaných žalob v roce 2012 o 103 žalob.

Přehled výše uhrazených soudních nákladů v jednotlivých letech 2011 a 2012

Rok	Uhrazeno SO	Uhrazeno OAMP	Počet žalob SO	Počet žalob OAMP	Celkem uhrazeno (v Kč)	Celkem počet žalob
2011	245 680,00	731 678,40	26	103	977 358,40	129
2012	861 470,00	0,00	97	0	861 470,00	97
Celkem					1 838 828,40	226

Poznámka: Odbor správní (SO) měl do září 2011 pouze provizorní rozpočet ve výši 200 000,- Kč, soudní náklady hradil do září 2011 odbor azylové a migrační politiky (OAMP), následně říjen až prosinec odbor správní.

Přehled uhrazených soudních nákladů v roce 2011 – odborem správním

Důvod žaloby	Počet	Výše
na ochranu proti nečinnosti správního orgánu	13	117 880,00 Kč
proti rozhodnutí Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké a policie	12	117 160,00 Kč
proti rozhodnutí ministra vnitra	1	10 640,00 Kč
Celkem	26	245 680,00 Kč

Přehled uhrazených soudních nákladů v roce 2012 – odborem správním

Důvod žaloby	Počet	Výše
kasační stížnost žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze	2	40 080,00 Kč
na ochranu proti nečinnosti Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	29	237 100,00 Kč
proti rozhodnutí Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie	53	466 759,00 Kč
proti rozhodnutí Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	7	68 931,00 Kč
proti rozhodnutí ministra vnitra	6	48 600,00 Kč
Celkem	97	861 470,00 Kč

V.2.10 Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu

Také v roce 2012 zaznamenávali pracovníci Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí (zastupitelských úřadů – dále jen „ZÚ ČR“) a Policie České republiky - hlavních orgánů zodpovědných za pobytová řízení a kontrolu dodržování pobytového režimu cizinců - obdobné negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza nebo povolení k pobytu jako v roce 2011.

I v roce 2012 někteří cizinci podávali žádost o pobytová oprávnění za určitým účelem, i když neměli žádnou nebo jen matnou představu, co budou v České republice ve skutečnosti dělat, nebo dokonce předem věděli, že účel deklarovaný českým úřadům neodpovídá jejich skutečným záměrům. Úmyslem některých osob nebyl vlastní pobyt v České republice za konkrétním účelem, ale např. pouze snazší vývoz kapitálu za hranice země svého původu. Jiní cizinci naopak plánovali pobytové oprávnění v České republice využívat pouze k občasným a krátkodobým cestám do České republiky či k volnému pohybu po schengenském prostoru, aby nemuseli opakovaně žádat o krátkodobá víza.

Prvotní signály, že nově příchozí cizinec nehodlá v České republice plnit účel pobytu či chce jinak zneužít pobytové oprávnění, zachycovala konzulární pracoviště ZÚ ČR při podání žádosti o pobytové oprávnění a při pohovoru s cizincem v rámci řízení o žádosti. Nezastupitelnou roli v této fázi procesu plnili **styční důstojníci pro migraci a doklady** (v roce 2012 se jednalo většinou o příslušníky Policie České republiky), kteří byli vysláni do vybraných, pro Českou republiku migračně rizikových, států. Konečné posouzení případného zneužití pobytového oprávnění bylo na pobytových pracovištích Ministerstva vnitra v rámci řízení o žádosti.

U níže uvedených účelů pobytu byly u více jak 50 % ze zamítnutých žádostí zjištěny skutečnosti nasvědčující tomu, že cizinec hodlá zneužít pobyt k jinému účelu než je uveden v žádosti.

Společným rysem většiny účelových žádostí o dlouhodobá víza a povolení k pobytu podávaných na ZÚ ČR byla účast prostředníků a jiných organizátorů migrace v tomto procesu. Prostředníci působili přímo v České republice nebo v zemi původu žadatelů. Aktivní v této oblasti byly hlavně na tuto problematiku specializované subjekty, které s cizincem ve většině případů komunikovaly přes prostředníka v zemi jeho původu. K obstarání náležitostí k žádosti využívali cizinci také různých agentur, občanů České republiky, cizinců s povoleným dlouhodobým nebo trvalým pobytem v České republice (či v dalších státech Evropské unie), kteří jim za úplatu obstarali všechny potřebné dokumenty. Kromě osob, které zprostředkovávaly migraci, aniž by cizince znaly, byly zprostředkovateli často i osoby v příbuzenském poměru nebo známí cizince již v Evropské unii pobývající. Cizinci rovněž často využívali internetových služeb. Na internetu je k dispozici široká nabídka vyřízení pobytů v České republice ze strany různých subjektů, slibujících kompletní návod, jak si v České republice obstarat pobytové oprávnění za jakýmkoliv účelem, včetně kontaktu na zprostředkovatele a sazebníku nabízených služeb.

Účelové žádosti o dlouhodobá víza a povolení k pobytu provázelo předkládání účelově vystavených či dokonce pozměněných nebo zcela falešných dokumentů. Cizinci k žádostem předkládali například padělky různých českých dokumentů a veřejných listin, padělané dokumenty ze země původu, týkající se vlastního účelu pobytu (oddací listy, rodné listy, rozhodnutí úřadu práce, potvrzení o přijetí ke studiu/o studiu atd.), ale i další náležitosti jako jsou padělané výpisy z rejstříku trestů země původu, potvrzení o zajištění ubytování v České republice, potvrzení finančního úřadu, potvrzení správy sociálního zabezpečení, živnostenského úřadu, potvrzení bank o zůstatcích na účtu, různé plné moci, doklady prokazující zdravotní pojištění, padělky razítek tlumočnicků u překladů apod.

V roce 2012 ZÚ ČR působící v zemích bývalého Sovětského svazu (hlavně na Ukrajině) zaznamenaly zvýšený počet padělaných a neoprávněně pozměněných matričních dokladů, které na ZÚ ČR předložili žadatelé o „Potvrzení o příslušnosti ke krajanské komunitě v zahraničí“.

Protože je uvedené potvrzení jednou z náležitostí žádosti o povolení k trvalému pobytu v případech, žádá-li cizinec o trvalý pobyt s ohledem na svůj český původ, bylo odhalením těchto padělků znemožněno cizincům účelově žádat o vydání povolení k trvalému pobytu v České republice.

Konzulární pracovníci potažmo styční důstojníci pro migraci a doklady při podání žádostí o pobytové oprávnění a pohovorech s cizinci na ZÚ ČR zaregistrovali v podezřelých případech některé poznatky, jež byly v rozporu s deklarovaným účelem pobytu v České republice. Cizinci v mnoha případech u pohovoru uváděli údaje, které neodpovídaly k žádosti dokládaným náležitostem (např. o ubytování nebo finančním zabezpečení). Naopak se vyskytly případy, kdy žadatelé byli na pohovor na ZÚ ČR formálně dobře připraveni a podrobně instruováni svými prostředníky.

V případě dlouhodobých pobytových oprávnění, o něž bylo žádáno na ZÚ ČR, byly i v roce 2012 zaznamenány mj. **pokusy o zneužití účelu sloučení rodiny** - u mnohých žadatelů vznikl oprávněný důvod domnívat se, že jednali čistě účelově s cílem získat legální pobyt v České republice s využitím nepravdivých informací či předstíraných skutečností. Byly např. zaznamenány případy, kdy cizinec účelově žádal o povolení k dlouhodobému pobytu z důvodu sloučení rodiny se státním příslušníkem třetí země s již povoleným pobytem, aniž by v České republice chtěl s touto osobou dlouhodobě pobývat. Povoleného dlouhodobého pobytu chtěl cizinec využít hlavně k opakovaným krátkodobým pobytům, aby nemusel v případě každé návštěvy České republiky žádat o udělení krátkodobého víza. Takto jednaly hlavně manželky cizinců pocházející ze zemí bývalého Sovětského svazu (převážně Ukrajina, Rusko), jejichž manželé už pobývali v České republice za účelem ekonomických aktivit. V případě státních příslušníků Vietnamu se často objevily případy, kdy cizinec chtěl dlouhodobé pobytové oprávnění získat s využitím účelově uzavřeného sňatku se svým krajanem pobývajícím v České republice.

I v roce 2012 bylo v návaznosti na hospodářskou krizi nadále platné omezené nabírání žádostí o pobytové oprávnění za účelem výdělečných aktivit zavedené v roce 2009 pro cizince z vybraných, pro ČR zdrojových zemí ekonomické migrace (Vietnamu, Ukrajiny, Mongolska, Moldavska, Uzbekistánu). Možnost zneužít pobytové oprávnění za účelem výdělečných aktivit tak byla nově příchozím cizincům do České republiky značně snížena. V případě pobytových oprávnění za účelem **podnikání** – jako osoba samostatně výdělečně činná nebo účastník v právnické osobě/výkonný manažer, k tomu přispěla také nová legislativa účinná od roku 2011, kdy jedním z legislativních opatření, jak zamezit případnému zneužití pobytového oprávnění za účelem podnikání, se stalo zejména podstoupení povinného pohovoru na ZÚ ČR.

Pobyt za účelem **zaměstnání** v roce 2012 nebyl ve větší míře využíván jako prostředek pro účelové zajištění legálního vstupu a následného pobytu v České republice, neboť v porovnání s jinými výdělečnými účely se na něj vztahuje vyšší míra regulace. **Problematické v tomto ohledu nadále zůstávalo zaměstnávání cizinců v družstvech.** Některé problémy se vyskytly také při posuzování žádostí o vydání zelené karty. Ministerstvo vnitra se ve správním řízení velmi často setkalo s obtížemi při posuzování stupně a kvality dosaženého vzdělání žadatele. Problém byl zejména v posouzení souladu deklarovaného vzdělání s českou národní vzdělávací soustavou. Obtížné mnohdy bylo posoudit pravost předkládaných dokladů o dosaženém vzdělání.

Omezená ekonomická migrace do České republiky má za následek skutečnost, že stále více nabývá na významu migrace za účelem **vzdělávacích aktivit**. Žádosti o dlouhodobá víza za účelem vzdělávacích aktivit představovaly v roce 2012 více než polovinu ze všech podaných žádostí o tento typ víza. Přitom v řadě případů bylo zaznamenáno riziko, že pokud cizinci pobytové oprávnění z tohoto důvodu získají, budou se v České republice více než o studium zajímat o jiné aktivity např. výdělečné.

V poslední době se stalo pravidlem, že žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění za účelem vzdělávacích aktivit (dlouhodobá víza či povolení k pobytu) byly po formální stránce prakticky

bezvadné. Většina zprostředkovatelů pomohla cizincům připravit bezchybné náležitosti jejich žádosti (doložení účelu pobytu – potvrzení o přijetí ke studiu, doklad o ubytování, doklad o zajištění finančních prostředků atd.). Případné zneužití účelu pobytu tak mohlo být odhaleno zejména důsledným pohovorem s žadatelem při podání žádosti na ZÚ ČR. Pohovory na ZÚ ČR ve velkém množství případů odhalily formálnost a účelovost žádosti. Při podrobnějším pohovoru se projeví zásadní rozpory mezi naučenou „legendou“ a fakty ohledně budoucího studia; navíc mnozí z žadatelů ani nehovořili jazykem, ve kterém měla výuka probíhat.

Problémem se v některých případech začalo stávat i zapojení českých vzdělávacích subjektů do evidentně účelové studentské migrace do České republiky, jež je motivováno převážně finančním zájmem vysokých nebo středních škol, snahou o zajištění prestiže získáním studentů ze zahraničí, eventuálně obavou vzdělávacích subjektů pramenící z nemožnosti naplnit volné kapacity studijních míst mj. také z důvodu nezájmu českých studentů. I na veřejných školách lze ve stále větší míře pozorovat formálnost nebo absenci přijímacího řízení. Cizincům byl v mnoha případech automaticky zaslán doklad o přijetí ke studiu a zajištění ubytování, a to jen na základě dokladu o zaplacení požadovaných poplatků nebo dokonce jen příslibu, že bude v České republice studovat.

Za situace, kdy zejména vysokoškolské studium v českém jazyce je obecně bezplatné, lze i v budoucnu očekávat ze strany cizinců ze třetích zemí stoupající zájem o studijní pobyty v České republice.

Nadále v roce 2012 byl k pobytu zneužíván institut **pozvání** osoby. Rizikový faktor účelového pozvání cizinců za účelem legálního vstupu na území schengenského prostoru spočívá zejména v oblasti nelegální práce, následného nelegálního pobytu a v možnosti volného pohybu v schengenském prostoru. Organizátoři tohoto typu nelegální migrace vyhledávají osoby zejména ze sociálně slabších vrstev nebo přímo bezdomovce. Tyto zvoucí osoby často zvané osoby neznají a nikdy se s nimi nesetkaly. Proto pracovníci oddělení dokumentace KŘP PČR věnují zvýšenou pozornost, kdy již při samotném ověřování pozvání byly důsledně vytěžovány vytipované zvoucí osoby. Jednalo se především o občany České republiky ze slabších sociálních skupin nebo o členy vietnamské a mongolské komunity s uděleným pobytem na našem území. Cizinci jsou zváni nejen osobami, se kterými se seznámili přes prostředníka žijícího v České republice, ale v některých případech dojde k seznámení prostřednictvím internetu.

V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Ke dni 31. prosince 2012 na území České republiky legálně pobývalo (po dobu delší než 90 dnů) celkem **438 213** cizinců³⁰, což je obdobný počet jako na konci roku 2011 (k 31. prosinci 2011 bylo evidováno 436 389 cizinců s povoleným pobytem v České republice). Cizinci tvořili přes 4% populace České republiky.

Celkový počet cizinců s povoleným pobytem na území České republiky (stav ke dni 31.12.)

Rok (stav ke dni 31.12.)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celkem cizinců s povoleným pobytem v ČR	240 421	254 294	278 312	321 456	392 087	438 301	433 305	425 301	436 389	438 213
meziroční změna	3,8%	5,8%	9,4%	15,5%	22,0%	11,8%	-1,1%	-1,8%	2,6%	0,4%

Poznámka: Zdroj: IS CIS

V důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na českém trhu práce došlo v období 2009 - 2010 k dílčímu poklesu celkového počtu cizinců legálně pobývajících na území České republiky. Zatímco až do roku 2008 (především v období 2006 – 2008) Česká republika zaznamenávala vysoké meziroční přírůstky zejména ekonomicky motivované migrace, v roce 2009 se růst nově příchozích cizinců výrazně omezil a poprvé byl ve více než desetiletém období v celkovém počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice zaznamenán meziroční pokles. Klesající trend přetrvával i v roce 2010. V roce 2011 a následně i 2012 se pokles zastavil, celkový počet cizinců s povoleným pobytem v České republice opět mírně narostl a dosáhl úrovně před hospodářskou krizí v roce 2008.

Ve vývoji celkového počtu cizinců je třeba rozlišit mezi občany států tvořících Evropskou unii a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „občané EU“)³¹ a cizinci ze zemí mimo EU. Před rokem 2008 (než pobyt cizinců v ČR ovlivnila hospodářská krize) se v růstu celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice projevovaly zejména početně vysoké přírůstky cizinců ze třetích zemí. V roce 2011 a 2012 byla situace odlišná - počty občanů třetích zemí s ohledem na omezené možnosti pracovního uplatnění v České republice nadále klesaly a celkový počet cizinců rostl pouze díky vyšším meziročním přírůstkům občanů EU.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR - EU a třetí země - porovnání 2010/2011/2012

Rok (stav ke dni 31.12.)	2010		2011		2012	
	počet cizinců	meziroční změna	počet cizinců	meziroční změna	počet cizinců	meziroční změna
celkem cizinců	425 301	-1,8%	436 389	2,6%	438 213	0,4%
z toho						
občané EU	136 098	-1,2%	151 981	11,7%	161 393	6,2%
občané třetích zemí	289 203	-2,2%	284 408	-1,7%	276 820	-2,7%

Poznámka: Zdroj: IS CIS

³⁰ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou od evidovaných lišit, neboť evidovaný počet cizinců ne nutně zahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Na statistické výkaznictví má dopad aplikace práva občanů EU na svobodu pohybu a pobytu. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu, avšak ti, kteří jen využívají svého práva, statisticky podchyceni nejsou. Z tohoto důvodu počty fakticky pobývajících občanů EU budou vyšší než se odráží ve statistických rozborech.

³¹ Viz kapitola V.1 DRUHY POBYTU.

Početně nejvýznamnější skupiny cizinců pobývajících v České republice se dlouhodobě nemění. Převažují občané třetích zemí, i když v důsledku ekonomické krize a omezeným možnostem pracovního uplatnění se jejich podíl v posledních 3 letech postupně snižoval (na konci roku 2008 se občané třetích zemí při počtu 291 759 osob na celkovém počtu cizinců s povoleným pobytem podíleli dvěma třetinami, na konci roku 2012 s počtem 276 820 osob dosáhli podílu 63,2 %).

Zastoupení cizinců pobývajících v České republice dle jejich státní příslušnosti je homogenní a v jednotlivých letech se výrazně neměnilo. Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky jsou dlouhodobě z více než dvou třetin tvořeni občany pouze 3 zemí, a to **Ukrajiny** (112 647 osob), **Slovenska** (85 807) a **Vietnamu** (57 360). Ostatní státní příslušnosti následují s výraznějším odstupem, s počtem převyšujícím 10 tisíc osob s povoleným pobytem se na konci roku 2012 jednalo o **Rusko** (33 281), **Polsko** (19 235) a **Německo** (17 149).

Nárůst počtu cizinců s povoleným pobytem na našem území v roce 2012 oproti stavu ke dni 31. 12. 2011 byl vykázán u většiny zemí EU, nejvyšší u občanů **Slovenska** (+4 554 osob, tj. + 5,6 %), **Německa** (+ 1 386 osob, tj. 8,8 %), **Rumunska** (+ 822 osob, tj. +17,0 %) a **Bulharska** (+ 787 osob, tj. + 10,6 %). U občanů třetích zemí byl nejvyšší meziroční nárůst v počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice evidován u státních příslušníků **Ruska** (+ 573 osob, tj. +1,8 %), **Kazachstánu** (+ 218 osob, tj. + 4,6 %), **Srbska** (+ 141 osob, tj. +6,1 %) a také **Indie** (+ 126 osob, tj. + 10,6 %). Naopak **největší pokles** byl zaznamenán u státních příslušníků **Ukrajiny** (- 6 378 osob, tj. -5,4 %), **Moldavska** (- 1 232 osob, tj. - 6,2 %) a **Vietnamu** (- 905 osob, tj. - 1,6 %).

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR - porovnání 2011/2012

Rok (stav ke dni 31.12.)	2011	tj.%	2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Cizinci celkem	436 389	100,0	438 213	100,0	0,4	1 824
z toho nejvíce občanů *						
Ukrajina	119 025	27,3	112 647	25,7	-5,4	-6 378
Slovensko	81 253	18,6	85 807	19,6	5,6	4 554
Vietnam	58 265	13,4	57 360	13,1	-1,6	-905
Rusko	32 708	7,5	33 281	7,6	1,8	573
Polsko	19 058	4,4	19 235	4,4	0,9	177
Německo	15 763	3,6	17 149	3,9	8,8	1 386
Bulharsko	7 435	1,7	8 222	1,9	10,6	787
Spojené státy americké	7 318	1,7	6 976	1,6	-4,7	-342
Moldavsko	7 608	1,7	6 376	1,5	-16,2	-1 232
Čína	5 587	1,3	5 607	1,3	0,4	20
občané EU	151 981	34,8	161 393	36,8	6,2	9 412
občané třetích zemí	284 408	65,2	276 820	63,2	-2,7	-7 588

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2012

Poznámka: Zdroj IS CIS

Z evidovaného celkového počtu cizinců s povoleným pobytem na území České republiky jich ke dni 31.12.2012 pobývalo na území **trvale** 48,8 % (tj. **214 024** cizinců s povolením k trvalému pobytu) a 51,2 % **přechodně** (tj. **224 186** cizinců za základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu, potvrzení o přechodném pobytu občana Evropské unie či povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie).

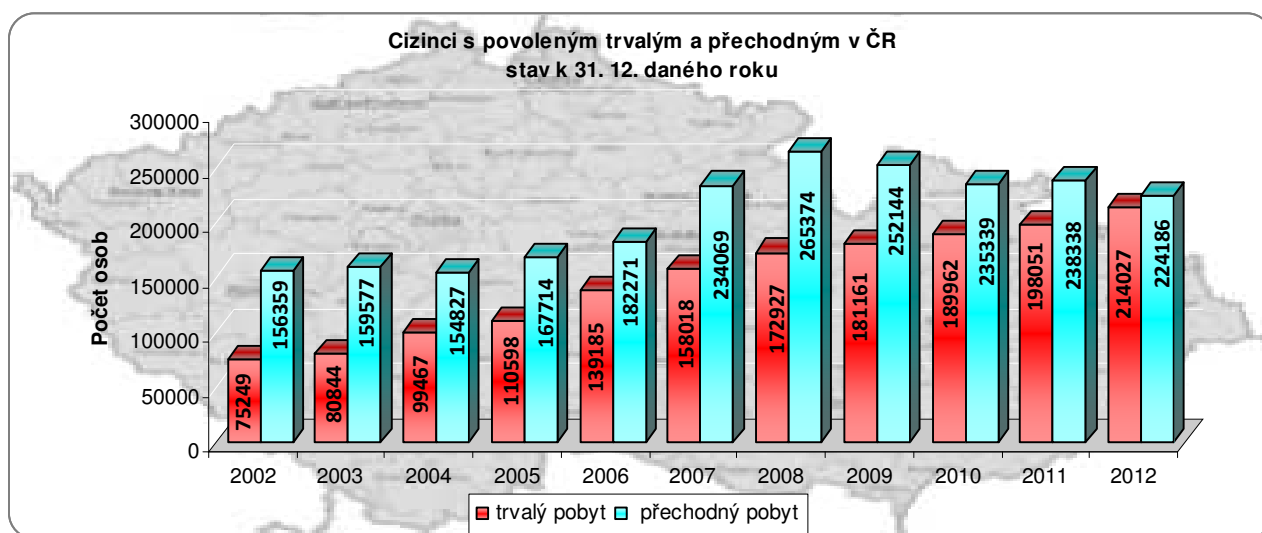

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu - porovnání 2011/2012

Rok (stav ke dni 31.12.)	2011		2012		meziroční změna	
	počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Celkem cizinců s povoleným pobytem v ČR	436 389	100,0	438 213	100,0	1 824	0,4
z toho: trvale	198 051	45,4	214 027	48,8	15 976	8,1
přechodně	238 338	54,6	224 186	51,2	-14 152	-5,9

Poznámka: Zdroj IS CIS

Obdobně jako v předchozích třech letech i v roce 2012 vykazovaly kategorie trvalého a přechodného pobytu opačný vývojový trend. Zatímco **počet cizinců s trvalým pobytem se soustavně zvyšuje** – v roce 2012 došlo k meziročnímu nárůstu o 8,1 % (tj. + 15 976 osob), tak **počet cizinců s přechodným pobytem klesá** (zejména v důsledku nízkého počtu nově příchozích cizinců z třetích zemí) – v roce 2012 byl zaznamenán meziroční pokles o 5,9 %, tj. 14 152 osob.

Zatímco zvyšující se počet cizinců s trvalým pobytem v České republice lze považovat za stabilní trend, pokles počtu cizinců pobývajících na území přechodně je dočasného charakteru, je zaznamenáván pouze u cizinců ze třetích zemí a lze očekávat, že po odeznění důsledků ekonomické krize začne tento počet opět narůstat.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu - EU a třetí země - porovnání 2011/2012

Rok (stav ke dni 31.12.)	2011		2012		meziroční změna v %	
	občané EU	občané třetích zemí	občané EU	občané třetích zemí	občané EU	občané třetích zemí
Celkem povolený pobyt	151 981	284 408	161 393	276 820	6,2%	-2,7%
z toho: trvale	59 995	138 056	62 551	151 476	4,3%	9,7%
přechodně	91 986	146 352	98 842	125 344	7,5%	-14,4%

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejvýrazněji počet cizinců, kteří na území České republiky pobývají trvale, meziročně vzrostl u občanů třetích zemí – ke dni 31. 12. 2012 mělo na území povolený trvalý pobyt 151 476 těchto osob, což je o 9,7 % více než na konci roku 2011; v případě občanů EU byl tento nárůst pouze poloviční. Zatímco občané zemí EU v České republice nadále pobývají spíše přechodně (98 842 osob) nežli trvale (62 551 osob). U občanů třetích zemí byl na konci roku 2012 poprvé zaznamenán

vyšší počet osob s trvalým pobytem (151 476 osob) než těch, kteří na území pobývají přechodně (125 344 osob).

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu - stav ke dni 31. 12. 2012

Druh pobytu	Celkem cizinci s povoleným pobytem	z toho			
		trvale	tj. %	přechodně	tj. %
Cizinci celkem	438 213	214 027	48,8	224 186	51,2
z toho nejvíce občanů:					
Ukrajina	112 647	57 770	51,3	54 877	48,7
Slovensko	85 807	33 362	38,9	52 445	61,1
Vietnam	57 360	39 722	69,3	17 638	30,7
Rusko	33 281	15 351	46,1	17 930	53,9
Polsko	19 235	10 658	55,4	8 577	44,6
Německo	17 149	4 458	26,0	12 691	74,0
Bulharsko	8 222	3 373	41,0	4 849	59,0
Spojené státy americké	6 976	2 942	42,2	4 034	57,8
Moldavsko	6 376	3 303	51,8	3 073	48,2
Čína	5 607	3 617	64,5	1 990	35,5
občané EU	161 393	62 551	38,8	98 842	61,2
občané třetích zemí	276 820	151 476	54,7	125 344	45,3

Poznámka: Zdroj IS CIS

Mezi cizinci s povoleným pobytem na území České republiky ke dni 31. 12. 2012 nadále **převažovali muži** (249 170 mužů, tj. 56,9 %). V dlouhodobém horizontu lze však zaznamenat mírně se **zvyšující podíl žen** (zatímco na konci roku 2007 podíl žen mezi cizinci s povoleným pobytem činil 39,6%, tak na konci roku 2012 dosáhl 43,1%).

Poměr v zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území České republiky pobývají trvale. Zatímco podíl mužů u cizinců, kteří v České republice pobývají přechodně, dosáhl ke dni 31. 12. 2012 hodnoty 60,8 %, tak u osob s trvalým pobytem představoval pouze 52,7 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasného charakteru a zejména ekonomicky motivovaný.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle pohlaví - stav ke dni 31. 12. 2012

Pohlaví	Cizinci celkem	z toho			
		muži	tj. %	ženy	tj. %
Celkem cizinci s povoleným pobyt	438 213	249 170	56,9	189 043	43,1
z toho trvale	214 027	112 879	52,7	101 148	47,3
přechodně	224 186	136 291	60,8	87 895	39,2

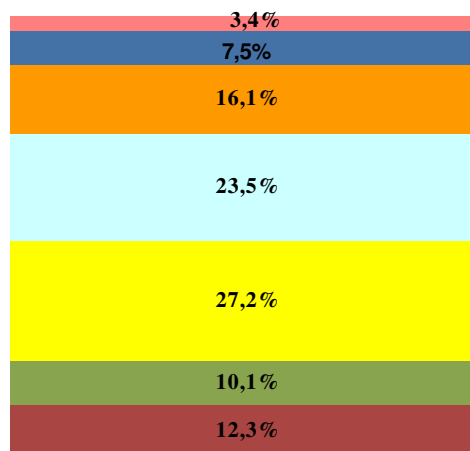
Poznámka: Zdroj IS CIS

Výše uvedeným odlišnostem spojených s pracovní podmíněností pobytu odpovídá i **věková struktura cizinců**.

Ke dni 31. 12. 2012 mezi cizinci s povoleným pobytem na území České republiky jednoznačně dominovaly osoby v ekonomicky aktivním věku - cizinci ve věku 19 - 65 let; s počtem 369 714 osob představovali 84,4 % z celkového počtu cizinců. Osob mladších 18 let s povoleným pobytem na území České republiky bylo na konci roku 2012 evidováno 53 716.

Věková struktura cizinců s povoleným pobytem v ČR (stav ke dni 31.12.2012)

■ 0-18 ■ 19-25 ■ 26-35 ■ 36-45 ■ 46-55 ■ 56-65 ■ 66 a více

S ohledem na místo pobytu cizinců nadále přetrvává jejich značně nerovnoměrné prostorové rozložení v rámci jednotlivých regionů České republiky. Polovina z celkového počtu cizinců měla ke dni 31. 12. 2012 registrovaný pobyt na území hlavního města Prahy (163 461 cizinců s povoleným pobytem, tj. 37,3 %) a Středočeského kraje (57 004 osob, tj. 13,0 %). Nejméně cizinců s povoleným pobytem na území České republiky bylo hlášeno v kraji Vysočina (7 782 osob, tj. 1,8 %) a kraji Zlínském (7 993 osob, tj. 1,8 %).

Vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem na území České republiky je patrná v regionech s většími městy (díky většímu počtu pracovních příležitostí i větší anonymitě prostředí). Podmíněnost místa pobytu pracovními příležitostmi je patrná zejména u přechodných pobytů, cizinci s trvalým pobytem jsou rozloženi rovnoměrněji.

Cizinci s povoleným pobytem v jednotlivých regionech ČR dle kategorie pobytu - stav ke dni 31. 12. 2012

Druh pobytu	Celkem	tj. %	z toho					
			trvalý	tj. %		přechodný	tj. %	
Cizinci s povoleným pobytem	438 213	100,0	214 027	100,0		tj. %	224 186	
z toho v teritoriu kraje:								
Jihočeský	14 855	3,4	8 426	3,9	56,7	6 429	2,9	43,3
Jihomoravský	36 955	8,4	18 975	8,9	51,3	17 980	8,0	48,7
Karlovarský	18 408	4,2	11 661	5,4	63,3	6 747	3,0	36,7
Královéhradecký	13 414	3,1	7 671	3,6	57,2	5 743	2,6	42,8
Liberecký	16 715	3,8	9 823	4,6	58,8	6 892	3,1	41,2
Moravskoslezský	23 179	5,3	13 287	6,2	57,3	9 892	4,4	42,7
Olomoucký	9 841	2,2	5 876	2,7	59,7	3 965	1,8	40,3
Pardubický	11 171	2,5	5 172	2,4	46,3	5 999	2,7	53,7
Plzeňský	23 943	5,5	12 011	5,6	50,2	11 932	5,3	49,8
Praha	163 461	37,3	65 615	30,7	40,1	97 846	43,6	59,9
Středočeský	57 004	13,0	28 261	13,2	49,6	28 743	12,8	50,4
Ústecký	30 838	7,0	16 796	7,8	54,5	14 042	6,3	45,5
Vysočina	7 782	1,8	4 543	2,1	58,4	3 239	1,4	41,6
Zlínský	7 993	1,8	4 875	2,3	61,0	3 118	1,4	39,0
nezjištěno	2 654	0,6	1 035	0,5	39,0	1 619	0,7	61,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Různou míru prostorové koncentrace vykazují rovněž jednotlivé státní příslušnosti cizinců. V rámci 10 nejpočetnějších státních příslušností se na území hlavního města Prahy soustřeďují zejména státní příslušníci Číny (71,8 % z celkového počtu státních příslušníků Číny s povoleným pobytem), Spojených států amerických (64,5 %) a Ruska (60,9 %). Na druhou stranu u státních příslušníků Slovenska či Vietnamu je patrné vyrovnanější rozložení v krajích.

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem na území ČR v jednotlivých krajích – stav ke dni 31. 12. 2012

Státní příslušnost	Celkem	tj. %	z toho v kraji	počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	tj. %	z toho v kraji	počet	tj. %
Ukrajina	112 647	100,0	Praha	49 226	43,7	Německo	17 149	100,0	Ústecký	5 132	29,9
			Středočeský	16 524	14,7				Praha	3 288	19,2
			Jihomoravský	10 747	9,5				Plzeňský	2 150	12,5
Slovensko	85 807	100,0	Praha	23 420	27,3	Bulharsko	8 222	100,0	Praha	2 867	34,9
			Středočeský	15 338	17,9				Středočeský	1 434	17,4
			Jihomoravský	8 387	9,8				Plzeňský	674	8,2
Vietnam	57 360	100,0	Praha	10 892	19,0	Spojené státy americké	6 976	100,0	Praha	4 497	64,5
			Ústecký	8 116	14,1				Středočeský	637	9,1
			Karlovarský	7 224	12,6				Jihomoravský	432	6,2
Rusko	33 281	100,0	Praha	20 277	60,9	Moldavsko	6 376	100,0	Praha	2 320	36,4
			Středočeský	4 332	13,0				Středočeský	1 235	19,4
			Karlovarský	2 416	7,3				Jihomoravský	477	7,5
Polsko	19 235	100,0	Moravskoslezský	5 301	27,6	Čína	5 607	100,0	Praha	4 024	71,8
			Praha	2 617	13,6				Středočeský	600	10,7
			Středočeský	2 457	12,8				Ústecký	154	2,7

Poznámka: Zdroj - IS CIS

V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR

Vzhledem k tomu, že v průběhu roku 2012 přecházelo Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) a Úřad práce ČR na nový agendový informační systém a doposud stále **dochází k naplňování a zpracování dat o zahraniční zaměstnanosti v tomto systému, jsou poskytnuté údaje o počtu zahraničních pracovníků na území České republiky pouze orientační.**

Ke dni 31.12.2012 bylo v České republice evidováno celkem 104 739 platných povolení k zaměstnání, zelených karet, modrých karet, informačních karet občanů EU/EHP a Švýcarska a cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání.

Platných povolení k zaměstnání bylo k uvedenému dni vydáno 20 745. Dále bylo zaregistrováno 65 331 informačních karet občanů EU/EHP a Švýcarska a 18 156 informačních karet cizinců nepotřebujících povolení k zaměstnání. Ke konci roku bylo vydáno 92 modrých karet a 415 zelených karet. Podle typu zelené karty bylo vydáno 188 zelených karet typu A pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním, z toho 81 zelených karet pro klíčový personál, 135 zelených karet typu B pro pracovníky na pracovní pozici s požadavkem minimálně vyučen a 92 zelených karet typu C pro ostatní pracovníky.

Ze států mimo Evropskou unii měli tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce státní příslušníci Ukrajiny (22 872 osob), Vietnamu (2 023 osob), Ruska (1 933 osob), Moldavska (1 219 osob) a Mongolska (1 057 osob). U států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (37 710 osob), Bulharska (7 915 osob), Rumunska (6 457 osob), Polska (6 077 osob) a Německa (1 537 osob). Mezi držiteli zelených karet dominují státní příslušníci

Ukrajiny (306 osob), s odstupem následují státní příslušníci Spojených států amerických (79 osob). Mezi držiteli modrých karet jsou nejčastěji zastoupeni státní příslušníci Ruska (25 osob), Ukrajiny (16 osob) a Uzbekistánu (16 osob).

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným MPSV, bylo ke dni 31. 12. 2012 evidováno celkem 1 474.

Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

Dle příslušných ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), se Ministerstvo vnitra i v roce 2012 zabývalo problematikou vydávání závazných stanovisek pro účely řízení ve věci udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání vedených od 1. dubna 2011 na Generálním ředitelství Úřadu práce České republiky, předtím na Ministerstvu práce a sociálních věcí.

Smyslem a cílem stanoviska Ministerstva vnitra je vyjádřit názor založený na zhodnocení informací bezpečnostního charakteru ze zdrojů Policie České republiky a zpravodajských služeb (viz důvodová zpráva k návrhu zákona), proto Ministerstvo vnitra spolupracuje při jeho vydávání s několika součástmi policie a zaměřuje se především na faktické ověření existence právnických či fyzických osob žádajících o povolení ke zprostředkování zaměstnání.

Ve smyslu ustanovení § 60a zákona o zaměstnanosti Ministerstvo vnitra **vydalo stanovisko** k žádostem o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání **v 984 případech**. V průběhu řízení o vydání stanoviska Úřad práce České republiky svou žádost o stanovisko v celkem 4 případech stáhl a ve **4 případech Ministerstvo vnitra neshledalo zákonný důvod pro jeho vydání**. V souvislosti s vydáním stanoviska do řízení o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání bylo **zahájeno celkem 68 šetření k fyzickým osobám a 889 šetření bylo provedeno k osobám právnickým**.

V návaznosti na uvedené bylo následně vydáno **754 stanovisek souhlasných**, dále **51 stanovisek podmíněných** a ve **179 případech** bylo vydáno **stanovisko nesouhlasné**. Uvedené údaje zahrnují jak případy opakovaných dožádání v průběhu prvoinstančního řízení, tak i případy dožádání pro účely odvolání. V této souvislosti je potřebné odkázat právě na **výrazný nárůst počtu odvolání**, u nichž bylo původně vydané stanovisko ministrem vnitra potvrzeno či změněno celkem **v 48 případech** (pro porovnání, v roce 2011 bylo v rámci odvolacího řízení, resp. řízení o rozkladu vyřízeno 18 případů). V souvislosti s vydanými závaznými stanovisky byly zároveň posuzovány, dle příslušných ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, **4 podněty k přezkumu závazného stanoviska**.

Ve smyslu ustanovení § 60a zákona o zaměstnanosti v návaznosti na ustanovení § 63 odst. 3 téhož právního předpisu byl Ministerstvem vnitra v roce 2012 **odvolán souhlas** s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání **ve 4 případech (z toho v jednom případě dosud nepravomocně)**.

V.4.1.1 Služba EURES

Evropské služby zaměstnanosti EURES (EUROpean Employment Services) operují na území členských států EU/EHP a Švýcarska. Jedná se o tzv. informační a poradenský systém, který podporuje přeshraniční pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a stimuluje tak právo každého na volný pohyb pracovních sil. Česká republika se do systému EURES zapojila v roce 2004 současně se vstupem do Evropské unie. V České republice je EURES plně integrován do veřejných služeb zaměstnanosti. Dnem 1. dubna 2011 byla tato agenda přesunuta z MPSV na nově vzniklou instituci Úřad práce ČR. Aktivita sítě EURES fungují na principu tříletých a ročních plánů, které vycházejí ze strategického plánování cílů politiky zaměstnanosti na národní

úrovni a z hlavních směrů stanovených Evropskou komisí. Služby EURES jsou cíleny zejména na uchazeče o zaměstnání, zaměstnavatele a na další partnerské organizace na trhu práce v Evropě. Mezi hlavní aktivity patří mezinárodní i regionální burzy práce, přeshraniční informační a poradenské dny, asistence při nábořech pro zaměstnavatele, aktualizace informací a ověřených volných pracovních míst na národním a evropském portálu EURES.

Mimo aktivity národní sítě EURES ČR jsou dále rozvíjeny také tři přeshraniční partnerství EURES-T: Čechy-Bavorsko (zapojení partnerů z ČR a Německa), Beskydy (ČR, Slovensko, Polsko) a TriRegio (ČR, Německo, Polsko), v jejichž rámci byly realizovány projekty na podporu pracovní mobility v uvedených příhraničních regionech.

V současné době probíhá intenzivní diskuse nad připravovanou reformou EURES, jak na evropské úrovni, tak například na úrovni setkání ředitelů úřadů práce (HoPES) či EURES manažerů. Reforma by měla od roku 2014 propojit EURES s Evropským sociální fondem a otevřít se privátnímu sektoru. Cílem je, aby se informační a poradenská služba EURES transformovala na politický nástroj, který povede k přímému umísťování pracovníků v Evropě. K tomu by měl sloužit například pilotní projekt Your First EURES Job.

V.4.1.2 Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků

Usnesením vlády České republiky ze dne 7. prosince 2010 č. 880 ke Zprávě o realizaci projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků v roce 2010 a k návrhu na jeho ukončení bylo rozhodnuto o ukončení uvedeného projektu.

Poslední výběrová procedura byla provedena 1. ledna 2011. Ministerstvo práce a sociálních věcí spolu s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zahraničních věcí nadále zajišťuje možnost řádného absolvování projektu pro účastníky přihlášené nejpozději do 31. 12. 2010. Poslední účastníci a jejich rodinní příslušníci by měli získat doporučení k udělení trvalého pobytu 1. 7. 2013.

V roce 2012 obdrželo 200 účastníků projektu doporučení k udělení povolení k trvalému pobytu ve zkrácené lhůtě. V projektu nadále zůstává přibližně 60 aktivních účastníků.

V.4.2 Podnikání cizinců v ČR

Ministerstvo průmyslu a obchodu evidovalo ke konci roku 2012 celkem 1 957 218 (+6 895) podnikatelů, z toho bylo 91 040 (-2 019) cizinců. Registrováno bylo 2 615 915 (+50 025) živností, z toho na cizince připadalo 104 377 živností (-742). Z uvedeného vyplývá, že počet evidovaných podnikatelů – cizinců a na ně registrovaných živností je oproti roku 2011 nižší.

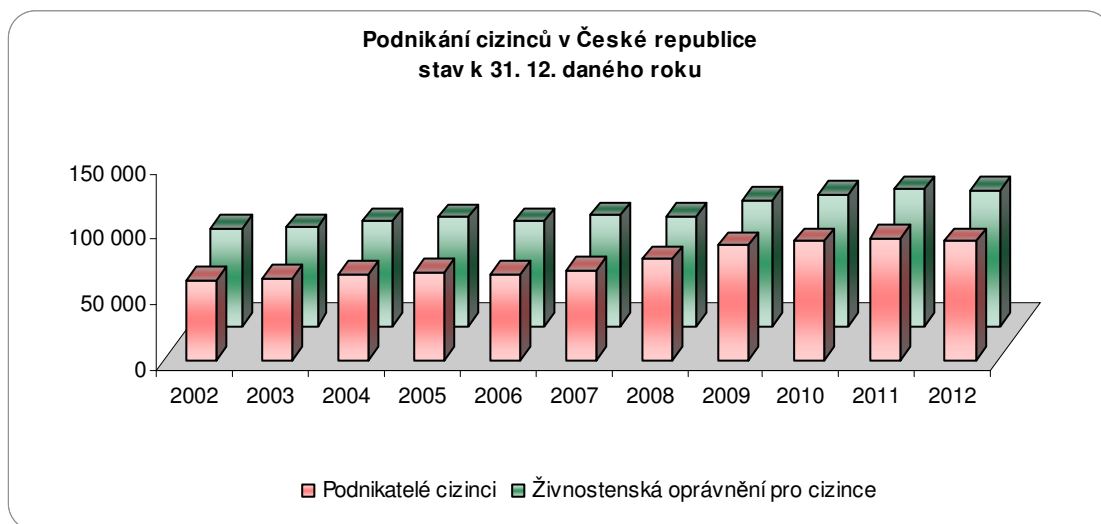
Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2002 až 2012

Stav ke dni 31. 12. roku	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Podnikatelé cizinci	60 532	62 293	65 219	67 246	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059	91 040
Živnostenská oprávnění pro cizince	75 661	76 057	80 827	83 841	80 724	85 409	84 488	96 402	101 429	105 119	104 377

Poznámka: Údaje MPO ČR

Mezi podnikateli - cizinci byly ženy zastoupeny necelou jednou třetinou (cca 31,1 %, tj. v absolutních číslech 28 320 žen). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 30,7 % (v absolutních číslech se jedná o 32 016 živností registrovaných na ženy). Z porovnání s rokem předcházejícím vyplývá, že podíl žen mezi podnikateli - cizinci zůstal téměř na stejné hodnotě (v roce 2011 byl podíl 30,5 %).

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců - podnikatelů na území hlavního města Prahy (30 397, z toho bylo 10 698 žen), ve Středočeském kraji (10 672, z toho bylo 3 157 žen) a v Jihomoravském kraji (8 588, z toho bylo 2 360 žen). Počet cizinců - podnikatelů ve výše uvedených třech krajích tvořil 55,4 % z celkového počtu.

Počet podnikatelů cizinců – porovnání roku 2011/2012

Stav roku	k 31.12. 2011	tj.%	k 31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	93 059	100,0	91 040	100,0	-2,2	-2 019
z toho TOP 10*						
Ukrajina	33 700	36,2	32 267	35,4	-4,3	-1 433
Vietnam	29 369	31,6	27 119	29,8	-7,7	-2 250
Slovensko	11 406	12,3	12 149	13,3	6,5	743
Rusko	1 713	1,8	1 860	2,0	8,6	147
Polsko	1 712	1,8	1 808	2,0	5,6	96
Německo	1 636	1,8	1 748	1,9	6,8	112
Moldavsko	1 585	1,7	1 279	1,4	-19,3	-306
Bulharsko	1 141	1,2	1 241	1,4	8,8	100
Spojené království	1 064	1,1	1 156	1,3	8,6	92
Spojené státy americké	808	0,9	947	1,0	17,2	139

Poznámka: Zpracováno z údajů MPO ČR

Ve sledovaném roce zůstalo na prvních třech místech pořadí státních příslušností nezměněno. Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (32 267 osob, tj. -1 433 osob). Druhou nejčetněji zastoupenou skupinu tvořili státní příslušníci **Vietnamu** (27 119 osob, tj. -2 250 osob) a třetí státní příslušníci **Slovenska** (12 149 osob, tj. +743 osob). Uvedené tři státní příslušnosti představovaly cca 78,6 % mezi podnikateli – cizinci (v roce 2011 byl jejich podíl 80,0 %; v roce 2010 byl jejich podíl 80,9 %; v roce 2009 dosáhl podíl hodnoty 81,7 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Ruska** (1 860 osob, tj. +147 osob) a **Polska** (1 808 osob, tj. +96 osob).

Z celkového počtu 104 377 živností, které byly registrovány na cizince, připadlo 34 518 (-1 172) na státní příslušníky **Ukrajiny**, 32 928 (-1 820) na státní příslušníky **Vietnamu** a 14 895 (+1 117) na státní příslušníky **Slovenska**. Dále následovali s velkým odstupem státní příslušníci **Ruska** 2 141 (+172) živností a s počtem 2 138 (+115) státní příslušníci **Polska**.

VI. Integrace cizinců

Česká republika zaznamenala v průběhu posledních několika let významné změny v oblasti imigrace a integrace cizinců. Došlo ke změnám charakteru a složení imigrace, a to nejen co se týká počtu, ale i kulturní a sociální diversity imigrantů. V návaznosti na tento vývoj se změnily také integrační potřeby cizinců a priority integrační politiky.

Výrazné omezení možností pracovního uplatnění v souvislosti s dopady ekonomického propadu a s tím spojenou stagnací imigrace do České republiky provázely i některé problémy spojené s migrací a integrací cizinců. Začínají se projevovat hlouběji některé negativní tendence ve vztahu majority k cizincům; těmto tendencím je nutné včas předcházet. Právě důsledky ekonomické krize a s tím související opatření, která mají dopad na celou společnost, ukazují, že je nadále nutné prohlubovat aktivní integrační politiku, tak aby nedocházelo k sociálnímu napětí, bylo eliminováno riziko sociální izolace či exkluze cizinců, a aby sami cizinci byli schopni reagovat adekvátně na změny ve společnosti.

Cílová skupina politiky integrace cizinců na konci roku 2012 čítala celkem 276 820 státních příslušníků třetích zemí³² s povoleným pobytem na území České republiky.

Počet cizinců ze třetích zemí, kteří jsou cílovou skupinou politiky integrace cizinců, meziročně nadále klesal, zejména pokud jde o počty osob pobývajících v České republice přechodně, a to zejména v důsledku nižšího počtu nově příchozích. Naopak počet cizinců s trvalým pobytem v roce 2012 značně dynamicky rostl.³³

Omezené možnosti uplatnění na trhu práce se projevily rovněž v účelu přechodného pobytu cizinců ze třetích zemí. Z účelů spojených s výkonem ekonomických aktivit je nejčastějším účelem pobytu podnikání. Zejména v posledních letech roste podíl občanů třetích zemí, kteří v České republice pobývají za účelem sloučení rodiny. Početně výrazněji zastoupeni (necelých 10%) jsou rovněž cizinci, jejichž pobyt v České republice je spojen se studiem a vzděláváním.

Ačkoliv tedy docházelo ke stagnaci v oblasti nově příchozích cizinců, otázka integrace cizinců již pobývajících na území stále nabývá na důležitosti.

Na změny v migrační situaci přímo reagovala politika integrace. Významně byla posílena opatření ke zvýšení informovanosti cizinců a podpoře jejich samostatnosti, a to ve všech etapách integračního procesu. Zvýšil se důraz na efektivitu integračních opatření i posílení jejich realizace v místech významného soustředění cizinců, na spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou a na rozšíření spektra subjektů podporujících integraci. Integrační politika se zaměřila na systematické monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice jako podkladu pro zkvalitnění obsahu a distribuce integračních opatření. Důraz byl kladen na podporu organizací migrantů, integrace žen - migrantek a mládeže - migrantů 2. generace.

VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Základním dokumentem integrační politiky je Koncepce integrace cizinců na území České republiky. Koordinací realizace této Koncepce bylo usnesením vlády č. 979 ze dne 23.července 2008 pověřeno Ministerstvo vnitra. V roce 2011 byla Koncepce aktualizována usnesením vlády č. 99 ze dne 9. února 2011 k aktualizované Koncepci integrace cizinců na území České republiky – Společné soužití.

³² Tj. mimo členské státy EU, EHS a Švýcarska.

³³ BLÍŽE V KAPITOLE V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.

Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců - Společné soužití definuje postup České republiky v oblasti integrace cizinců do budoucna a reaguje na vývoj, nové trendy a aktuální potřeby v souvislosti s integrací cizinců i cizineckou problematikou obecně. Aktualizovaná Koncepce reflektuje skutečnost, že úspěšnost integrace přímo podmiňuje prospěšnost a efektivitu migrace.

V roce 2012 vycházela integrační politika z usnesení vlády č. 6 ze dne 4. ledna 2012 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2012. Materiál byl zpracován s využitím podkladových materiálů příslušných ministerstev a dalších institucí a organizací participujících na realizaci Koncepce integrace cizinců.

Veškeré integrační aktivity směřují k dosažení oboustranně přínosného a bezproblémového soužití nově příchozích i místního obyvatelstva.

Koordinace

Ministerstvo vnitra klade důraz na koordinaci činnosti subjektů zapojených do realizace politiky integrace cizinců a na jejich vzájemnou informovanost.

Ministerstva: V rámci koordinace aktivit ministerstev zapojených do realizace Koncepce integrace cizinců (dále jen „KIC“) zorganizovalo Ministerstvo vnitra řadu bilaterálních jednání a dvě společné **mezirezortní porady v rámci grémia zástupců resortů**, zaměřené zejména na informace Ministerstva vnitra o aktuálním stavu o věcném záměru zákona o pobytu cizinců, na plnění úkolů plynoucích z KIC a prezentaci aktivit resortů v oblasti integrace a jejich záměry pro rok 2013; dále pak na aktuální i připravované legislativní změny. Důraz byl kladen na efektivní hospodaření s finančními prostředky na podporu integrace cizinců jak na dotace resortů ze státního rozpočtu,³⁴ tak i ze zdrojů Evropské unie.

Se zástupci **nestátních neziskových organizací** (dále jen „NNO“) jako klíčovým partnerem státní správy při realizaci integrace uspořádalo Ministerstvo vnitra v roce 2012 řadu bilaterálních jednání a dvě informativně diskusní setkání, kterých se zúčastnilo vždy cca 50 zástupců NNO. Tématem bylo především seznámení s úkoly usnesení vlády k realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců, dále reflexe zkušeností a poznatků o situaci cizinců a projednání návrhů na její řešení, koordinace zaměření budoucích projektů a způsob optimálního využití stávajících finančních zdrojů ve prospěch integrace jak ze státního rozpočtu, tak z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF). Diskutovalo se o efektivitě projektů (financovaných Ministerstvem vnitra) na poradenství a asistenci cizincům přímo v prostorách pobytových pracovišť odboru azylové a migrační politiky a možnosti poskytovat tyto služby na dalších pracovištích odboru azylové a migrační politiky. Pracovníci odboru azylové a migrační politiky se spolu s NNO, Integračními centry, IOM ad. podíleli na aktivitách pracovních skupin v rámci tří navazujících integračních projektů - na vytvoření předodjezdového souboru informací, adaptačně integračních kurzů pro nově příchozí cizince a instruktážního filmu.

Odbor azylové a migrační politiky dlouhodobě usiluje o přenesení integrační politiky na regionální a lokální úroveň vzhledem tomu, že aktivní **role lokální a regionální veřejné správy** je pro začlenění cizinců i bezkonfliktní soužití ve společnosti nezbytným předpokladem. **Regionální a lokální správa** je proto klíčovým partnerem pro spolupráci v oblasti integrace cizinců. Se zástupci správy měst a městských částí uskutečnilo Ministerstvo vnitra několik informačních jednání a porad. Neméně důležitá je podpora rozvoje občanské společnosti na regionální a lokální úrovni. Zásadní roli pro vzájemnou informovanost a sdílení zkušeností mají pracovní skupiny resp. platformy pro integraci na úrovni měst a krajů, kterých se zúčastňují

³⁴ Včetně upozornění na povinnost resortů vyhlásit dotační řízení již během předchozího roku, danou usnesením vlády č. 92 /2010 k Zásadám vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR.

i zástupci odboru azylové a migrační politiky. Nástrojem integrační politiky v krajích jsou nadále zejména Centra na podporu integrace cizinců (viz dále).

Jednání se zástupci **akademické sféry** se zaměřila na specifikaci potřeb výzkumu a odborných šetření.

Monitoring

Ministerstvo vnitra se v souladu s cíli Koncepce integrace cizinců zaměřilo na systematické monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice i vzájemných vztahů mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální i celostátní úrovni. Analýzy situace v některých městech, stejně jako monitorovací zprávy z regionů a závěrečné zprávy z projektů, přinesly podněty k novému definování integračních postupů a rozšíření cílové skupiny integrace.

Ministerstvo vnitra se v roce 2012 zaměřilo na pokračování systematického monitoringu a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice. Tento monitoring byl založen především na zprávách o situaci v problémových lokalitách podpořených v rámci emergentních projektů, závěrečných zprávách z projektů NNO a dalších organizací a na pravidelných kvartálních vyhodnoceních situace ze strany Center na podporu integrace cizinců. Získané poznatky se odrážejí jak v následném nastavení úkolů v rámci usnesení vlády ze dne 16.1.2013 č. 43 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepci integrace cizinců - Společné soužití v roce 2013, tak v tématech vyhlašovaných dotací a v připravovaném novém znění zákona o pobytu cizinců.

Mezinárodní spolupráce

V roce 2012 se uskutečnila tři zasedání zástupců pracovní skupiny v rámci DG JLS k problematice integrace cizinců (**National Contact Points on Integration**) v Bruselu. V jejich rámci mj. probíhala intenzivní výměna informací o problematice integrace cizinců v členských státech a pokračovala práce na systému indikátorů integrace a integračních modulech. Zvláštní zasedání se zaměřilo na výměnu nejnovějších informací ohledně integračních politik mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými. Evropská komise průběžně informovala o možném financování integrace v příštím finančním období, změnách v oblasti Evropského azylového a migračního fondu, vyhlášení nových výzev a vývoji v oblasti integrace cizinců na úrovni Evropské unie.

Pracovníci odboru azylové a migrační politiky se zúčastnili řady mezinárodních jednání k integraci; tam kde to organizátor umožnil byli členy delegace České republiky také zástupci NNO nebo místní správy:

Konference „**Free movement and participation of EU-citizens - making it work for all**“ pořádaná Nizozemskem a Německem v Rotterdamu, zaměřená na integraci občanů Evropské unie, byla první svého druhu a Nizozemsku ve spolupráci s Německem se podařil jejím uspořádáním značný průlom. Nizozemsko navrhuje zavedení povinných integračních opatření pro občany Evropské unie a je možné, že bude toto téma prosazovat na úrovni Evropské unie. Prezence Nizozemska napovídají, že země se obává případné destabilizace společnosti v podobě nekontrolovatelné imigrace ze zemí Evropské unie (v roce 2014 se má země otevřít i BG a RO).

Technický seminář pořádaný Migration Policy Group (dále „MPG“) na téma „**Indikátory integrace cizinců v oblasti pracovního trhu**“ byl uspořádán v Berlíně pod záštitou Evropské komise jako první ze série seminářů na téma indikátory integrace cizinců v Evropské unii. Aktuálním tématem byly indikátory integrace v oblasti pracovního trhu. Akce tak navazovala na cíle podporované během předsednictví České republiky v Evropské unii a závěry konference ministrů v Zaragoze v roce 2010.

Technický seminář, pořádaný MPG pod záštitou Evropské komise na téma „**Indikátory integrace cizinců v oblasti vzdělávání**“, byl pořádán v Budapešti jako druhý ze série seminářů na téma indikátory integrace cizinců v Evropské unii.

Evropská konference „**Posilování demokratických hodnot a sociální soudržnosti a podpora interkulturního dialogu**“ se konala ve Vejle v Dánsku v rámci DK předsednictví EU. Cílem bylo zejména další rozvíjení Evropských modulů integrace imigrantů a jejich efektivního šíření. Diskuse k sociální soudržnosti se nesla v kritickém duchu, uváděly se výhody i rizika diversity. Doporučuje se budovat lokální společenství a podporovat interakci a dialog napříč komunitami (nejen imigrantů). Dosud užívaný termín „hostitelská společnost“ by napříště měl být nahrazen vstřícnějším pojmem „přijímající společnost“.

Mezinárodní expertní konference „**The Impact of Culture on Integration**“ v Tallinu se zaměřila na roli kulturní participace imigrantů a na význam interkulturního dialogu jako jednoho z nástrojů integrace, přispívajícího ke generování nových strategií politiky integrace. Cílem konference bylo identifikovat aktuální integrační politiky, strategie a opatření zemí Evropské unie včetně osvědčených příkladů kulturní integrace. Úkolem zemí Evropské unie je efektivněji využívat kulturní integrační aktivity pro vytváření soudržné společnosti - kulturní aktivity resp. umění na rozdíl od ostatních aktivit umožňují překonávání bariér komunikace jinými než jazykovými prostředky.

Mezinárodní expertní konference na téma „**Vytváření a implementace integrační politiky: Role regionální a lokální správy a komunit**“ se konala v Nicosii v rámci kyperského předsednictví EU. Konference se kromě integrační politikou na lokální a regionální úrovni zabývala i aktivní participací cizinců a jejich přínosem hostitelské společnosti. Byl prosazován názor, že stát má právo integraci vyžadovat – integrace by pro imigranty ze 3. zemí neměla být nabídkou, ale povinností. Byl zdůrazněn význam interkulturního dialogu pro vzájemné soužití při respektování hodnot hostitelské země a EU. Lokální a regionální správa má být hlavním iniciátorem rozvoje integračních politik a podporovat aktivity občanské společnosti, zřizovat poradní orgány za účasti organizací imigrantů, sociálních partnerů a relevantních NNO.

Evropský seminář „**Integrace jako oboustranný proces v politice a praxi: Role náboženských komunit migrantů v EU**“ v Bruselu organizovala Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) Helsinky.

Odbor azylové a migrační politiky byl i v roce 2012 partnerem Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) Praha v mezinárodním projektu „**Youth „Models for Integration and Prevention of Exclusion: Empowering Migrant Youth**“, spolufinancovaném z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí, na kterém se podílelo i o.s. META. V rámci tohoto projektu podpořilo Ministerstvo uspořádání dvou národních akcí projektu - workshop zaměřený na mládež-migranty dne 23.11.2012 a konferenci k otázkám integrace mládeže migrantů v České republice dne 4. 12.2012. Integrace migrantů 2. generace je jednou z priorit Koncepce integrace cizinců.

Statistika

V průběhu roku 2012 proběhlo několik expertních jednání zástupců hlavních poskytovatelů statistických dat v oblasti migrace (ČSÚ, MV ČR – OAMP, PČR – ŘSCP), jejímž hlavním cílem bylo zajištění poskytování kvalitních statistických údajů pro potřeby státní správy, údajů poskytovaných mezinárodními institucím (např. Eurostat, UNHCR), ale také široké veřejnosti.

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců byla v roce 2012 vydána publikace „Cizinci v České republice“, která soustřeďuje aktuální údaje o cizincích žijících na území České republiky. Tato publikace je vydávána každoročně, v uvedeném roce již po dvanácté.

Indikátory integrace cizinců

Odbor azylové a migrační politiky se zapojil do procesu vytváření indikátorů integrace mj. aktivní účastí na technických seminářích na téma indikátory integrace cizinců v Evropské unii (viz odst. Mezinárodní spolupráce). V rámci České republiky se realizuje projekt zaměřený na zkoumání využití existujících systémů sběru dat a sledování indikátorů vhodných pro vývoj integrace cizinců. Tento projekt řízený Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí (VÚPSV) úspěšně pokračoval i v roce 2012. V rámci projektu došlo k vypracování dvou aktualizací souboru indikátorů (silně poznamenaných výpadkem některých dat zejména z oblasti zaměstnanosti). Ministerstvo vnitra úzce spolupracuje se zpracovateli tohoto projektu.

Financování integrace cizinců v ČR

V roce 2012 byla na integraci cizinců určena vládou České republiky částka **25 000 000,- Kč** (oproti 10 000 000,- Kč v roce 2011) v členění:

a) Ministerstvo vnitra	17 920,- tis. Kč
b) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	3 000,- tis. Kč
c) Ministerstvo zdravotnictví	3 000,- tis. Kč
d) Ministerstvo pro místní rozvoj	600,- tis. Kč
e) Ministerstvo kultury	230,- tis. Kč
f) Český statistický úřad	250,- tis. Kč

Ostatní rezorty zapojené do integrace cizinců v České republice (MPSV a MPO) nenárokovaly finanční prostředky a aktivity v této oblasti zajišťovaly z vlastních zdrojů.

Dalším hlavním zdrojem pro financování integrace cizinců byl v roce 2012 **Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí 2007-2013 (EIF)**, jehož administrátorem je Ministerstvo vnitra.

Podpořena byla opatření zaměřená na:

- postupné zřízení a provoz regionálních Center na podporu integrace cizinců v jednotlivých krajích České republiky;
- zlepšení podmínek nezletilých cizinců bez doprovodu;
- vypracování ukazatelů a metodik hodnocení;
- posilování mezikulturních kompetencí zaměstnanců státní správy;
- poskytování asistenčních služeb příslušníkům třetích zemí;
- realizace výzkumů zaměřených na integraci cizinců ze třetích zemí;
- výměnu zkušeností, osvědčených postupů a informací v oblasti integrace mezi členskými státy Evropské unie.

V rámci Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí 2007-2013 byla vyčleněna na projekty částka **63 337 000 Kč** (částka je uváděna bez spolufinancování zajištěného žadatelem v minimální výši 25 %, prostředky mohou některé projekty čerpat až do 30.6.2013).

Mimo výše uvedené zdroje došlo k vyčlenění například těchto větších částek na podporu integrace cizinců:

- Odbor sociálních služeb a sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí poskytl v roce 2012 ze státního rozpočtu na sociální služby s místní/regionální i celostátní působností, jejichž cílovou skupinou byli cizinci, **10 988 000,- Kč**.
- V rámci Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost bylo z evropských zdrojů podpořeno v roce 2012 celkem 10 projektů, které řešily problematiku vzdělávání cizinců

v celkové výši **53 184 200,- Kč**. Tyto projekty byly realizovány v Královéhradeckém kraji, Ústeckém kraji, Kraji Vysočina, Jihomoravském kraji, Severomoravském kraji a ve Středních Čechách.

- Evropský sociální fond, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost - integrace sociálně vyloučených skupin - Oblast podpory 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb OP LZZ - v roce 2012 byly realizovány části víceletých projektů zaměřených plně či částečně na cílovou skupinu KIC; součet prostředků vyčleněných na celou dobu financování dosahuje **45 379 449,- Kč**.
- Evropský sociální fond, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost - integrace sociálně vyloučených skupin – Oblast podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce – v roce 2012 byly realizovány části víceletých projektů zaměřených plně či částečně na cílovou skupinu KIC; součet prostředků vyčleněných na celou dobu financování dosahuje **35 881 330,- Kč**.
- Evropský sociální fond, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost - Oblast podpory 5.1. Mezinárodní spolupráce - v roce 2012 byly realizovány části víceletých projektů zaměřených plně či částečně na cílovou skupinu KIC; součet prostředků vyčleněných na celou dobu financování dosahuje **15 962 737,- Kč**.
- Evropský sociální fond, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost - Oblast podpory 3.4 Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života - v roce 2012 byla realizována část víceletého projektu zaměřeného plně či částečně na cílovou skupinu KIC; na celou dobu financování je určena dotace ve výši **2 867 990,- Kč**.
- Rozvojový program MŠMT „Bezplatná výuka jazyka zaměřená na potřeby dětí-cizinců ze třetích zemí“ – vyčleněno **4 647 224,- Kč**.

Další případné zdroje (kraje, obce, nadace, ambasády atd.) zde nejsou uváděny pro jejich obtížnou monitorovatelnost. Čerpat prostředky na mezinárodní projekty lze například i v rámci výzev Akce v zájmu Společenství vyhlášených EK v rámci EIF.

VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

1. Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra se v souladu s úkoly stanovenými aktualizovanou Konceptí integrace cizinců na území České republiky - Společné soužití³⁵ v roce 2012 zaměřilo na intenzivní integrační opatření v místech významného soustředění cizinců, rozvoj spolupráce s regionální a lokální veřejnou správou, podporu informovanosti cizinců i veřejnosti, rozšíření spektra subjektů podporujících integraci, jejich vzájemnou spolupráci a sdílení zkušeností, hledání nových nástrojů integrace, které umožnily realizovat integrační opatření na regionální a místní úrovni a usnadnily přístup cizinců k integračním opatřením.

Cílem integračních opatření je dosáhnout nekonfliktního a oboustranně přínosného společného soužití, vzájemného poznání a porozumění mezi cizinci i majoritní společností, a umožnit cizincům, aby byli schopni důstojného a samostatného života během svého pobytu v České republice. Cílem integrace je zároveň prevence vzniku uzavřených komunit imigrantů, společenské izolace a sociálního vyloučení cizinců.

---

³⁵ Usnesení vlády č. 99 ze dne 9. února 2011.

Cílovou skupinou integrace byli i nadále cizinci ze třetích zemí³⁶ dlouhodobě legálně pobývajících na území České republiky³⁷. Ve výjimečných krizových případech bylo možno do cílové skupiny zahrnout i občany zemí Evropské unie. Prioritně se integrace zaměřovala na cizince ve zranitelném postavení, zejména ženy, a dále na děti a mládež - druhou generaci cizinců.

a) Podpora projektů na lokální úrovni

Jedním z nástrojů integrace na lokální úrovni byly i v roce 2012 tzv. **emergentní projekty**, zaměřené na řešení aktuální či potencionální krizové situace ve městech s významným počtem cizinců a potenciálem vzniku napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli měst. Významným aspektem těchto projektů je poskytnutí impulsu samosprávám měst k vytváření jejich vlastní integrační strategie.

Jedná se o projekty sestávající z komplexního souboru integračních aktivit, které jsou aplikovány na základě monitoringu postavení cizinců a analýzy problémů v daném místě. Do projektů, jejich nositelem je vždy místní správa, byly zapojeny i další aktéři integraci v místě, zejména NNO, dále pak např. školy – základní, mateřské, jazykové, umělecké ad., mateřská a rodičovská centra nebo sportovní kluby.

Emergentní projekty se v roce 2012 realizovaly v **Havlíčkově Brodě a v městských částech hlavního města - v MČ Praha 12, 13 a 14**, nově se k realizaci projektu přihlásila **obec Jesenice a MČ Praha 3**, po roční přestávce navázaly další etapou na své projekty v předchozích letech **Plzeň a MČ Libuš**. Projekty byly podpořeny na základě **dotačního řízení** ze státního rozpočtu obcím [na podporu integrace cizinců na lokální úrovni](#). Významným přínosem těchto projektů byla především skutečnost, že odpovědnost za integraci v místě dokázala převzít místní samospráva, dále pak přímá spolupráce všech aktérů integrace v místě. Tento typ projektů poskytl městům možnost podpořit opatření flexibilně reagující na místní problémy a rozvinout vlastní aktivity.

Projekty byly zaměřeny na zvýšení informovanosti většinové společnosti, rozšíření znalostí cizinců pocházejících ze zcela odlišného socio-kulturního prostředí, podporu a propagaci vzájemného soužití, posílení pocitu bezpečí, navázání vzájemných vztahů vč. neformálních kontaktů a na další aktivity k prevenci xenofobie, netolerance a rasismu ve společnosti. Dále byly projekty zacíleny na integraci celých rodin, zejména žen, dětí a mládeže, a to jak cizinců tak majority. Záměrem projektů bylo podpořit vzájemné porozumění, usnadnit dětem cizincům úspěšné začlenění do třídních kolektivů a omezovat riziko vzniku a rozvoje sociálně nežádoucího chování, rozvíjet sociální a komunikační dovednosti žáků-cizinců, podpořit schopnosti navazovat zdravé vztahy mimo rodinu.

MČ Praha 3: Poznáním k vzájemné toleranci

Cílem projektu je snazší začlenění cizinců žijících ve správním obvodu Prahy 3 do většinové společnosti prostřednictvím vzdělávacích aktivit pro cizince (děti i dospělé), vzdělávací kurzy pro pedagogy v MŠ a ZŠ, semináře Multikulturní výchova k toleranci a proti rasismu v rámci MŠ a ZŠ. Interaktivní kulturně vzdělávací akce „Poznejme se sousedé“, kurzy českého jazyka a reálií. Publikování článků o aktivitách projektu a integraci v lokálním tisku. Cílem aktivit bylo omezit vznik negativních sociálně patologických jevů a zlepšit soužití mezi cizinci a většinovou společností.

³⁶ Občané zemí mimo členské státy Evropské unie.

³⁷ S výjimkou žadatelů o mezinárodní ochranu a osob, jimž byla mezinárodní ochrana udělena, pro něž jsou určeny jiné programy (m.j. Státní integrační program – SIP).

MČ Praha 12: Integrace cizinců ze zemí mimo EU se specifickým zaměřením na integraci dětí a mládeže v MČ Praha 12 v roce 2012

Cíle projektu vychází z analýzy hodnocení projektu v předešlých letech. Prioritou je integrace cizinců prostřednictvím vzdělávání. Umožnit žákům zažívat v maximální míře úspěch, motivovat je pro další vzdělávání a tím zvýšit šance pro návazné studium. Prostřednictvím multikulturní výchovy chce projekt zapojit všechny žáky, nejen cizince. Celoškolní projekty zaměřené na multikulturní tematiku povedou děti k získání znalostí o odlišných kulturách a jsou prevencí xenofobních postojů.

MČ Praha 13: Integrace cizinců v MČ Praha 13 pro rok 2012

Projekt si klade za cíl především zkvalitňování vzájemného soužití mezi cizinci a většinovou společností a to zejména mezi dětmi na základních školách a tím i předcházení potenciálnímu napětí v soužití. Projekt zároveň posiluje znalost českého jazyka a reálií a obecnou informovanost cizinců. Z aktivit projektu: Dvoutýdenní prázdninový kurz češtiny, doučování, nízkoprahové kurzy češtiny a reálií pro dospělé, výchovně-edukativní program pro ZŠ (divadelní představení Nový spolužák), workshopy lektorských dovedností pro pedagogy ZŠ. Aktualizace webových stránek Otevřený klub Rozmanitý svět pro děti i dospělé (10 hod. týdně) - výlety, znalostní soutěže, dramatizace českých pohádek.

MČ Praha 14: Podpora integrace cizinců na území m. č. Praha 14

Aktivita projektu: Výuka českého jazyka a českých reálií, podpora multikulturních výchovy na školách, doučování dětí, podpora psychologa-preventisty, pedagogická asistence. Nabídka vhodného trávení volného času, poznávací vycházky a výlety, podpora informovanosti a soběstačnosti cizinců, streetwork. Vzdělávací programy - interaktivní přednášky, dílny s migranty z Vietnamu a Ukrajiny, besedy o zemích původu, vydání Multikulturního sborníku. Vzdělávání pedagogů (semináře lektorských dovedností, konzultace, komunitní tlumočení). Neformální veřejné multikulturní setkání (diskuse, hudba, národní jídla). Klub cizinců I-II.

MČ Praha-Libuš: Podpora sociální a kulturní integrace dětí, mládeže a dospělých na území MČ Praha-Libuš

Mezi hlavní body projektu patří podpora výuky českého jazyka a českých reálií na dvou základních školách a jedné škole mateřské, navazující péče logopeda, podpora asistentky vietnamských žáků, tvorba individuálních vzdělávacích plánů. Metodický seminář ke vzdělávání pedagogů. Podpora komunikace s rodiči - překlad školního řádu a dalších dokumentů do vietnamštiny. Workshopy češtiny pro dospělé. Poznávací vycházky a výlety. Tlumočení, překlady dokumentů, poskytování sociálních služeb. Dále podpora cizinců v nepříznivých životních situacích, zajištění možnosti smysluplného trávení volného času pro děti-cizince, podpora vztahů mezi českými rodinami a rodinami cizinců, kurz češtiny pro dospělé cizince včetně orientace ve společnosti.

Plzeň: Integrace cizinců na úrovni samosprávy – řešení problematiky osob migrujících za prací na území města Plzně – V. etapa

Projekt se zaměřuje především na kurzy češtiny pro cizince a jazykové vzdělávání dětí cizinců na různých stupních pokročilosti, doplňující kurz vietnamštiny pro děti v rámci Letní školy; vzdělávání dospělých v oblasti pracovní právní, sociálněprávní, zdravotní, daňové apod., sociokulturní semináře Podnikatelské minimum; přímou intervencí prostřednictvím terénní sociální práce a zvýšení informovanosti a osvěty směrem k majoritě i k cizincům – 4 díly televizního dokumentu o životě cizinců v Plzni – BENY TV.

Statutární město Plzeň uspořádalo pod záštitou ministra vnitra IV. celostátní konferenci statutárních měst Plzeň 2012 s názvem „Česká imigrační a integrační politika – výzvy, vize, realita“ s podtitulem „Dobrá praxe v integraci cizinců na úrovni samosprávy“.

Obec Jesenice: Tolerance k odlišnosti

Mezi cíle projektu patří výuka češtiny a doučování, zajištění komunikace s dětmi-cizinci (předškolního i školního věku) a jejich rodiči za pomoci tlumočení, pravidelné konzultace s rodiči za podpory asistentů - rodilých mluvčích, seznámení s kulturami cizinců (lidové písně, hudební nástroje, dětské hry, tradiční svátky a prezentace rozdílností tradiční kuchyně) - besedy, prezentace, programy k překlenutí sociálních bariér.

Havlíčkův Brod: „Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod - IV“.

Mezi základní body projektu patří výuka českého jazyka na základních školách pomocí mimoškolních aktivit i na základních a středních školách, kurzy češtiny pro dospělé, komponované pásmo pro veřejnost s ukázkami mongolské kultury, poradenství v tematických blocích k aktuálním problémům (exekuce, půjčky, zdravotnictví ad.), basketbalový turnaj mezi žáky základních škol, motivační poznávací výlety a veřejné závěrečné vyhodnocení projektu.

Uvedené emergentní projekty je možno považovat za opakovatelné. Sdílení a přenos zkušeností v rámci konferencí i bilaterálních kontaktů mezi řešiteli projektů je významnou součástí projektů. Výstupy a zkušenosti z projektů jsou již aplikovány i v dalších městech.

b) Podpora projektů na regionální úrovni

Ministerstvo vnitra jako administrátor finančního zdroje Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF) podpořilo na základě výběrového projektového řízení provoz a další rozvoj (financovaný do výše 75 % nákladů z EIF) regionálních **Center na podporu integrace cizinců z třetích zemí** (dále jen „Centra“). Tato Centra jsou efektivním nástrojem realizace integrace na regionální úrovni. Budování sítě Center reflektuje regionální specifika a podmínky integrace cizinců, umožňuje realizaci opatření v souladu s objektivními potřebami zejména nově příchozích cizinců, a zároveň zohledňuje potřebu zpřístupnit kvalifikovanou regionální integrační podporu na srovnatelné celoplošné úrovni.

V průběhu roku 2012 Centra vyvíjela činnost v krajích **Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém a Zlínském**. V červnu zahájilo v hl.m.Praze činnost Integrační centrum Praha, o.p.s.

Zřizovateli Center jsou realizátoři projektů vybraných na základě výběrového projektového řízení. V Jihomoravském kraji je to kraj (v partnerství s NNO), v Ústeckém kraji občanské sdružení Poradna pro integraci, v Praze o.p.s. Integrační centrum Praha zřízená magistrátem HMP, v ostatních krajích Správa uprchlických zařízení MV ČR.

Centra na podporu integrace cizinců jsou střediskem integračních aktivit v regionu a zajišťují poskytování informací, poradenství ambulantní i terénní důraz je kladen na sociální práci v terénu – streetwork, kurzů češtiny a socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti atd. Vytvářejí nebo se účastní činnosti již stávajících platform pro spolupráci v oblasti integrace cizinců v regionu, sdružujících veškeré subjekty, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace. Úkolem Center je zároveň podpořit rozvoj občanské společnosti prostřednictvím úzké spolupráce s NNO a dalšími subjekty v daném regionu. Centra usilují o aktivizaci komunit cizinců a podporují komunikaci a vzájemné poznání mezi cizinci a majoritou, a to zejména pořádáním kulturních a komunitních akcí, jako jsou například sportovní turnaje, koncerty, festivaly apod.

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Jihomoravský kraj spolupracuje na realizaci projektu s pěti partnery – nestátními neziskovými organizacemi. Jejich prostřednictvím jsou zajišťovány služby sociálního a právního poradenství, kurzy výuky českého jazyka pro děti i dospělé (včetně 2týdenních letních jazykových kurzů), kurzy práce na PC, kurzy sociokulturní orientace, tematické odborné semináře pro cizince za spoluúčasti odborníků z praxe a semináře pro odborné pracovníky. Ve spolupráci se školami Centrum realizovalo odborný seminář „Interkulturní dialog“. Centrum spolupracuje na multikulturních akcích v regionu – vydání a křest multikulturního kalendáře pro rok 2013, akce „Zahradní slavnost aneb Blansko mnoha tváří“ atd., provozuje webové stránky v 5 jazykových mutacích. Centrum působí kromě Brna i v dalších městech – Znojmu, Hodoníně, Blansku

Centrum na podporu integrace státních příslušníků třetích zemí v Ústeckém kraji

Centrum provozované občanským sdružením Poradna pro integraci poskytuje právní a sociální poradenství formou ambulantní i terénní práce, nízkoprahové i individuální kurzy češtiny a sociokulturní orientace (v propojení s jazykovými kurzy), vzdělávací a volnočasové aktivity pro děti i pro dospělé, setkávání komunit, etnické večery ve spolupráci s organizacemi cizinců. Organizovány jsou sportovní aktivity mužů, sportovní odpoledne pro děti, výtvarné dílny, dámské kluby. Sociálně-právní poradenství příp. kurzy socio-kulturní orientace a češtiny byly zajišťovány na území celého Ústeckého kraje – v kancelářích v Ústí nad Labem a v Litoměřicích i v detašovaných pracovištích v řadě měst (např. Teplice, Děčín, Ústěk, Most, Hřensko, Lhotka u Lovosic, Roudnice n.L., Žatec, Podbořany, Petrovice a Chomutov). Centrum zajistilo interkulturní školení pro Městskou policii v Ústí nad Labem, navázalo spolupráci s dalšími NNO, pravidelně spolupracuje s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců.

Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení MV ČR

Cílem osmi krajských Center na podporu integrace cizinců provozovaných Správou uprchlických zařízení MV ČR je, v návaznosti na vládní usnesení „Koncepce integrace cizinců“, vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců. Centra iniciují, propojují i realizují aktivity, podporující sociální, právní a jazykovou emancipaci cizinců v daných regionech. Svým klientům napomáhají zvýšit jak jejich schopnosti, dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadní jim orientaci v české společnosti. Úkoly každého z Center se dají rozdělit do dvou hlavních oblastí:

- zajistit v rámci jednotlivých krajů služby pro cizince, zejména právní poradenství, sociální poradenství, kurzy českého jazyka, kurzy sociálně-kulturní orientace nebo tlumočení;
- zajistit vytvoření a činnost regionálních poradních platforem, které slouží k lepší výměně informací mezi zainteresovanými institucemi i k řešení aktuálních problémů cizinců.

Služby Center jsou dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech s větší koncentrací cílové skupiny. Mezi konkrétní aktivity krajských Center patří např. organizování kurzů českého jazyka, kde základní nízkoprahové kurzy jsou určeny pro klienty s minimální znalostí českého jazyka a intenzivní kurzy pro pokročilé. Mezi další činnosti patří zajišťování poradenských služeb – ať již základního nebo odborného sociálního poradenství v ambulantní či terénní formě, které je zajišťováno jak pracovníky Center (v roce 2012 proběhla registrace sociálních služeb, které jsou poskytovány v souladu se zákonem 108/2006 Sb.) tak smluvně zajištěnými partnery, kteří splňují odborné kvalifikační předpoklady. Nejčastější dotazy, které jsou klientům zodpovídaný, se týkají pobytové problematiky, dále pak problematiky podnikání, zaměstnání, zdravotního pojištění ad. Druhým typem poradenství je právní poradenství, v rámci kterého je v určených hodinách v každém Centru přítomen právník, se kterým klienti mohou konzultovat zejména pracovní-právní vztahy, rodinnou problematiku, problémy dluhů a exekucí atd. Dále během celého roku 2012 byly

realizovány sociokulturní kurzy ve formě tematicky zaměřených seminářů (velikonoční svátky a tradice, realie ČR, finanční gramotnost aj.). Zajišťovány byly i přednášky a besedy na školách nebo organizovány kulturní a společenské akce, při nichž se cizinci setkávali s majoritní společností. V rámci jednotlivých aktivit a poskytovaných služeb bylo zajištěno tlumočení či překladatelské služby dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočí ve vietnamském, ruském, ukrajinském a mongolském jazyce.

V roce 2012 evidovala Centra provozovaná Správou uprchlických zařízení MV opět nárůst klientů (celkem 8 862 klientů), kterým bylo celkem poskytnuto přes 50 000 služeb. Nejvyužívanějšími službami jsou sociální a právní poradenství a dále pak kurzy českého jazyka.

Přehled projektů podpořených z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí je uveden v příloze tohoto materiálu (viz Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců).

c) **Posílení informovanosti**

Poskytování základních informací pro orientaci v České republice a pro povědomí o právech a povinnostech je zásadní součástí podpory integrace cizinců. Posílení informovanosti cizinců je jednou z priorit integrační politiky.

S cílem zvýšit informovanost cizinců odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen „OAMP“) v roce 2012 podpořil zpracování třístupňového systému informací pro cizince,³⁸ a to projekt **předodjezdových informací**, které cizinci obdrží na zastupitelských úřadech v zemích původu, dále **úvodní adaptačně integrační kurzy** (věcný záměr zákona o pobytu cizinců předpokládá, že tyto kurzy budou povinné pro všechny nově příchozí cizince) a **instruktážní film a leták**, které budou cizincům k dispozici přímo na pracovištích pobytu OAMP pro usnadnění samostatného vyřizování pobytových záležitostí. Zároveň Ministerstvo vnitra podporuje informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím realizace projektu **asistenčních služeb** (ve spolupráci s NNO s využitím služeb interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků) přímo na pracovištích OAMP v Praze, v Ústí nad Labem, Chomutově a Pardubicích. Poskytovány jsou i nadále kurzy socio-kulturní orientace pro dlouhodobě pobývací cizince.

„**Informační publikace pro cizince s trvalým pobytem v ČR**“ byla aktualizována a distribuována v závěru roku 2012. Publikace informující o právech a povinnostech cizinců s trvalým pobytem je cizincům adresně předávána při povolení trvalého pobytu a k dispozici je také na www.cizinci.cz.

Průběžně je aktualizována webová stránka k integraci cizinců www.cizinci.cz, která je společným projektem Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva vnitra. Aktualizovány jsou informace na www.mvcr.cz v sekci Azyl, migrace a integrace. Dalším zdrojem informací je sekce Cizinec na portálu portal.gov.cz.

Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území České republiky je průběžně aktualizován **nový portál** www.imigracniportal.cz s aktuálními informacemi pro cizince o pobytové agendě, a to v češtině i v angličtině, základní informace také v ruštině. Nadále jsou poskytovány služby **informační linky** pro cizince (mailové i telefonické).

d) **Prohlubování odborných kompetencí**

Ministerstvo vnitra realizovalo vzdělávací **seminář pro pracovníky v oblasti integrace cizinců** formou dvou čtyřdenních certifikovaných seminářů, a to prostřednictvím Institutu státní

³⁸ Prostřednictvím dotací Ministerstva vnitra ze státního rozpočtu a z Evropského fondu pro integraci příslušníků třetích zemí.

správy MV ČR. Seminář absolvovali pracovníci Integrovaných center a NNO spolupracujících s Centry.

V roce 2012 pokračoval další etapou projekt **Posílení mezikulturních kompetencí pracovníků OAMP**. Sestával ze tří specifických aktivit, a to školení nových pracovníků pobytových pracovišť OAMP ze všech 14 krajů České republiky, interaktivní práce s instruktážně-dokumentárním filmem obsahujícím modelové situace a dvoustupňové anonymní dotazníkové šetření k evaluaci daného modelu školení.

e) Další opatření k podpoře integrace cizinců

S cílem odstraňovat bariéry přístupu cizinců k integračním službám zadalo Ministerstvo vnitra zpracování „**Metodiky terénní práce - streetwork v přirozeném prostředí cizinců jako nástroje integrační politiky cizinců žijících v ČR, s respektováním specifík práce s cizinci**“ jako výchozího materiálu k následnému pilotnímu ověření a evaluaci.

K podpoře komunikace cizinců a zdravotního personálu svolalo Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví odborný seminář **Komunikace s cizinci ve zdravotnických zařízeních**, zaměřený na odbornou diskusi k případnému využití a dalšímu šíření anamnestických zdravotních jazykových a komunikačních karet (výstup emergentního projektu Plzeň).

f) Zkouška z českého jazyka jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu byl v roce 2012 realizován v návaznosti na zavedení podmínky prokázání znalosti českého jazyka jako nezbytné náležitosti žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu.³⁹ Na pobytových pracovištích odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra je cizincům vydáván „Poukaz na bezplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR“, který ho opravňuje k vykonání bezplatné zkoušky na požadované úrovni. V roce 2012 bylo vydáno celkem 22 033 poukazů na vykonání zkoušky z českého jazyka. Počet vydaných poukazů v roce 2012 je více než 2,5 násobkem loňského počtu vydaných poukazek.

Zajištění realizace systému včetně zkoušek a informovanosti cizinců je úkolem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem vnitra. Veškeré informace související s vykonáním zkoušky jsou průběžně aktualizovány na webových stránkách češtiny pro cizince www.cestina-pro-cizince.cz (podrobnosti viz dále Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

g) Policejní školství

Na úseku policejního vzdělávání je problematika integrace cizinců zahrnuta do plánů práce a metodické činnosti jednotlivých pracovišť, předmětových oddělení a kateder policejních škol. Je zakomponována do rámcových vzdělávacích programů, školních vzdělávacích programů a učebních plánů akreditovaných studijních programů dle jednotlivých druhů policejních škol. Zpravidla je součástí jiných tematických obsahů, se kterými má společný cíl. Zásadní otázky z uvedené problematiky jsou z podnětu zadavatele vzdělávacího programu (PP ČR) zabudovány do profilu absolventa, další možností je vytvoření samostatné, specificky zaměřené vzdělávací aktivity (např. kurzu).

---

³⁹ Dle ustanovení § 70 odst. 2 písm. h) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a změně některých zákonů, v platném znění, je cizinec povinen k žádosti o povolení k trvalému pobytu předložit doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka. Ustanovení § 70 odst. 5 uvedeného zákona výslovně stanoví, na které cizince se nevztahuje povinnost předkládat doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka.

2. Ministerstvo práce a sociálních věcí

a) Zvyšování informovanosti cizinců a prevence nelegálního zaměstnávání

V průběhu roku 2012 byly aktualizovány informace v sekcích „Zahraniční zaměstnanost“ a „EURES“ na Integrovaném portálu MPSV (<https://portal.mpsv.cz>). Nadále pokračovala také spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi a Centry na podporu integrace cizinců formou účasti zástupců MPSV na přednáškách, kulatých stolech, diskusních fórech a obdobných setkáních.

b) Kurzy českého jazyka v rámci rekvalifikačních kurzů pro cizince v roce 2012

Krajské pobočky Úřadu práce ČR (dále jen „Úřad práce“) zajišťují kurzy českého jazyka pro cizince, kteří jsou vedeni v evidenci Úřadu práce a mají zájem kurzu českého jazyka se zúčastnit. V období roku leden-srpen 2012 se kurzu českého jazyka zúčastnilo 17 uchazečů o zaměstnání – cizinců (dále jen „cizinci“); všichni kurz úspěšně ukončili. Do tří měsíců po absolvování rekvalifikačního kurzu nastoupili do zaměstnání 4 cizinci.

O kurzy „profesního“ českého jazyka neprojevují cizinci velký zájem – převládá zájem o kurzy se zaměřením na základní výuku češtiny. Z tohoto důvodu Úřad práce cizincům předává kontakt na neziskové nebo jiné organizace, které kurzy se zaměřením na základy českého jazyka pro cizince realizují zdarma a průběžně během roku.

Úřady práce zajišťují rekvalifikace dle požadavků trhu práce a zájmu uchazečů o zaměstnání o konkrétní rekvalifikaci a následné pracovní uplatnění. Týká se to i kurzů českého jazyka pro cizince, které budou Úřady práce dle zájmu cizinců zajišťovat i v roce 2013.

d) Problematika nezletilých cizinců bez doprovodu

MPSV v roce 2012 pokračovalo ve spolupráci s příslušnými resorty (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, Policejní prezidium ČR, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, Úřad městské části Praha 5 - oddělení sociálně-právní ochrany dětí a Zařízení pro děti-cizince) při řešení problematiky repatriací mladistvých a nezletilých cizinců bez doprovodu.

Bezprostředním impulsem pro pokračování pracovní skupiny v roce 2012 byla zpráva Veřejného ochránce práv z návštěvy Zařízení pro děti-cizince, diagnostický ústav, dětský domov se školou, výchovný ústav, středisko výchovné péče, základní škola a praktická škola, se sídlem Radlická 30, 150 00 Praha 5 (dále jen „Zařízení pro děti-cizince“) ze dne 30. listopadu 2011.

V rámci reorganizace sítě zařízení pro výkon ústavní výchovy bylo z podnětu Veřejného ochránce práv v roce 2012 rozhodnuto o uzavření pobytového areálu Permon v rámci Zařízení pro děti-cizince, který sloužil jako specializovaný dětský domov se školou a výchovný ústav pro vzdělávání a výchovu nezletilých dětí, které nejsou státními příslušníky ČR, a to ke dni 31. 8. 2012. Postupně by měl být spuštěn nový systém péče o nezletilé cizince bez doprovodu.

Již před uzavřením areálu Permon bylo pro každé dítě umístěné v tomto pobytovém zařízení provedeno vyhodnocení jeho aktuální situace a zpracován ve spolupráci s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí individuální plán, ve kterém je specifikován způsob péče o dítě po odchodu ze Zařízení pro děti-cizince (návrat do rodiny, náhradní rodinná péče, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, další služby pro rodiny a děti). Celkem došlo k vyhodnocení situace všech 44 dětí umístěných v areálu Permon s následujícím výstupem:

- 2 ze 44 dětí jsou dlouhodobě na útěku,
- 18 ze 44 dětí přemístěno do sítě běžných zařízení pro výkon ústavní výchovy,
- 7 ze 44 dětí zůstávají v péči Zařízení pro děti-cizince (diagnostický ústav Radlická, Modrá škola),

- 14 ze 44 dětí jde zpět do své původní rodiny,
- 3 ze 44 dětí nabudou zletilosti.

MPSV v souvislosti s ukončením činnosti pobytového areálu Permon metodicky vede a koordinuje orgány sociálně-právní ochrany dětí, a to v souladu s metodickým vedením diagnostických ústavů ze strany MŠMT. Nezletilí cizinci bez jazykové bariéry jsou od 1. 9. 2012 zařazováni do běžné sítě školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo zařízení sociálně-právní ochrany dětí. Zařízení pro děti-cizince poskytuje i nadále prostřednictvím diagnostického ústavu Radlická pomoc nezletilým cizincům bez doprovodu, u kterých není v zájmu dětí, aby byly umístěny do běžné sítě mezi česky mluvící děti, a dále poskytuje metodickou podporu všem školským zařízením pro výkon ústavní výchovy a orgánům sociálně-právní ochrany dětí v této problematice. V roce 2012 vydalo MPSV aktualizovanou verzi letáku „Nezletilý cizinec bez doprovodu“.

V srpnu 2012 MPSV vypravilo dopis na ministra školství, mládeže a tělovýchovy ve věci spolupráce při naplňování úkolů vyplývajících z Národní strategie ochrany práv dětí a prováděcího Akčního plánu na období 2012 až 2015 – návrh na zřízení expertního týmu ze zástupců obou ministerstev, který bude koordinovat otázky mezirezortní spolupráce a aktivity vedoucí ke sjednocení systému, mj. i pro oblast problematiky dětí cizinců-bez doprovodu.

V září 2012 schválila vláda Koncepti ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu, včetně žadatelů o mezinárodní ochranu (usnesení vlády č. 646 ze dne 6. 9. 2012). Koncepte je výsledkem společných jednání kompetentních odborníků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva vnitra s cílem modernizace systému ochrany a péče o nezletilé cizince, kteří se na území České republiky ocitnou dočasně či trvale bez doprovodu svých zákonných zástupců či jiných osob, kterým byly svěřeny dle příslušných právních norem do péče.

Podpora nového systému péče o nezletilé cizince bez doprovodu byla vyjádřena rovněž ze strany Veřejného ochránce práv, Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Mezinárodní organizace pro migraci a neziskových organizací, které se prací s nezletilými cizinci bez doprovodu v rámci své činnosti rovněž dlouhodobě zabývají.

d) Mezinárodní kontext a zapojení do mezinárodních institucí

Také v roce 2012 se zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí pravidelně účastnili zasedání expertní pracovní skupiny při Evropské komisi National Contact Points on Integration.

e) Projekty MPSV na podporu integrace cizinců v roce 2012

▪ Projekty podpořené ze státního rozpočtu na sociální služby

Odbor sociálních služeb a sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí poskytl v roce 2012 ze státního rozpočtu na sociální služby s místní/regionální i celostátní působností, jejichž cílovou skupinou byli cizinci, 10 988 000,- Kč. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině imigrantů a azylantů. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze cizincům ze třech zemí.

- **Projekty podpořené z finančních prostředků Evropského sociálního fondu (ESF), Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost - integrace sociálně vyloučených skupin**

Oblast podpory 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb OP LZZ

Na začátku roku 2012 byla vyhlášena výzva v oblasti 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb, která byla mimo jiné zaměřena i na podporu vybraných sociálních služeb a dalších činností a aktivit umožňujících prevenci sociálního vyloučení nebo přímou pomoc cílovým skupinám, mezi které patří cizinci. Prostřednictvím této oblasti podpory 3.1 jsou podporovány především činnosti a aktivity umožňující prevenci sociálního vyloučení nebo přímou pomoc.

Oblast podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce

V rámci této oblasti podpory 3.3 OP byla v roce 2012 vyhlášena výzva č. 96 zaměřená na celou řadu cílových skupin, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, jednou z nich jsou také „imigranti a azylanti“. Konkrétně se jedná o přistěhovalce v ČR - žadatele o azyl, uznané azylanty, cizince s uděleným vízem k pobytu nad 90 dnů, dlouhodobým nebo trvalým pobytem na území České republiky.

(Podpořené projekty jsou uvedeny v příloze tohoto materiálu - Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců.)

3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je v oblasti integrace cizinců na území České republiky věcně příslušné za vzdělávání cizinců. Prioritou ve vzdělávání cizinců je získávání znalosti českého jazyka a schopnosti komunikace v češtině, což patří mezi hlavní předpoklady úspěšné integrace cizinců na území ČR.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se problematikou vzdělávání dětí-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Výuka pro dospělé cizince je poskytována bezplatně azylantům a osobám požívajícím doplňkové ochrany v rámci Státního integračního programu (SIP).

Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, se cizincům umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům České republiky.

a) Vzdělávání cizinců

Vzdělávání cizinců v mateřských a základních školách v ČR

Mateřské školy navštěvovalo v hodnoceném školním roce celkem **5 434 žáků-cizinců** (v předcházejícím školním roce 4 714 žáků cizinců). Nejvíce zastoupeni byli státní příslušníci **Vietnamu** (1 540 osob), **Ukrajiny** (1 237 osob), **Slovenska** (886 osob), **Ruska** (385 osob) a **Mongolska** (153 osob).

Celkový počet zemí, ze kterých pocházeli žáci-cizinci navštěvující české mateřské školy byl **87**, z toho podíl zemí Evropské unie⁴⁰ byl 25,7 % a v 74,3 % se jednalo o třetí země.

Počet cizinců v mateřských a základních školách ve školním roce 2012/2013

Vzdělávání	Státní příslušnost	Počet žáků celkem	z toho		
			dívky	s trvalým pobytem	azylanti
Mateřské školy zastoupeno 87 zemí světa třetí země: 74,3 % země EU: 25,7 %	Celkem	5 434	2 598	5 133	37
	z toho TOP 10				
	Vietnam	1 540	734	1 502	4
	Ukrajina	1 237	607	1 185	6
	Slovensko	886	419	831	–
	Rusko	385	177	356	4
	Mongolsko	153	74	152	–
	Polsko	111	63	87	–
	Moldavská republika	106	50	99	4
	Bulharsko	100	43	97	–
	Čína	90	34	87	–
	Rumunsko	77	35	75	–
Základní školy zastoupeno 110 zemí světa třetí země: 69,2 % země EU: 30,8 %	Celkem	14 551	7 051	11 835	197
	z toho TOP 10				
	Ukrajina	3 422	1 675	3 008	19
	Slovensko	3 285	1 617	2 266	–
	Vietnam	2 763	1 323	2 570	3
	Rusko	1 266	600	991	31
	Mongolsko	411	202	297	6
	Moldavsko	301	133	251	–
	Bulharsko	298	144	232	–
	Čína	281	133	258	–
	Polsko	262	125	175	–
	Kazachstán	186	89	127	30

Poznámka: Údaje zpracovány MŠMT ČR

Vysvětlivka: Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

Na **základních školách**, které ve stejném školním roce navštěvovalo **14 551 žáků-cizinců** (v předcházejícím školním roce 14 344 žáků-cizinců), byli početně nejvíce zastoupeni státní příslušníci, **Ukrajiny** (3 422 osob), **Slovenska** (3 285 osob), **Vietnamu** (2 763 osob), **Ruska** (1 266 osob) a **Mongolska** (411 osob).

Žáci-cizinci navštěvující české základní školy pocházeli ze **110 zemí**. Stejně jako u mateřských škol převažovaly třetí země (69,2 %) nad zeměmi Evropské unie (30,8 %).

Vzdělávání cizinců na středních školách, konzervatořích a vyšších odborných školách

V gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy probíhá rovněž vzdělávání cizinců na **středních školách, konzervatořích a vyšších odborných školách**.

⁴⁰ Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

Z níže uvedeného statistického přehledu vyplývá, že na středních školách a konzervatořích převažoval počet studentů-cizinců ze třetích zemí. Oproti tomu studium na vyšších odborných školách upřednostňovali studenti ze zemí Evropské unie.

Na **středních školách** studovalo **9 024 studentů-cizinců** (v předcházejícím školním roce 8 852 studentů cizinců). Studenti-cizinci pocházeli **101 zemí**, z toho 77,3 % ze třetích zemí a 22,7 % ze zemí Evropské unie. Nejvíce zastoupeni byli státní příslušníci **Vietnamu** (2 309 osob), **Ukrajiny** (2 171 osob), **Slovenska** (1 574 osob), **Ruska** (1 014 osob) a **Mongolska** (202 osob).

Počet cizinců studujících na středních školách, konzervatořích a vyšších odborných školách ve školním roce 2012/2013

Vzdělávání	Státní příslušnost	Počet studentů celkem	z toho			
			denní forma vzdělávání	dívky /ženy/	s trvalým pobytem	azylanti
Střední školy zastoupeno 101 zemí světa třetí země: 77,3 % země EU: 22,7 %	Celkem	9 024	8 650	4 497	7 564	38
	z toho TOP 10					
	Vietnam	2 309	2 297	1 094	2 270	2
	Ukrajina	2 171	2 082	1 141	1 976	6
	Slovensko	1 574	1 407	774	947	—
	Rusko	1 014	966	532	782	6
	Mongolsko	202	199	108	171	—
	Kazachstán	189	179	95	128	2
	Moldavská republika	164	162	84	141	1
	Bělorusko	129	123	63	112	4
	Polsko	116	108	50	97	—
	Srbsko	104	103	46	75	—
Konzervatoře zastoupeno 28 zemí světa třetí země: 51,5 % země EU: 48,5 %	Celkem	169	165	99	55	—
	z toho TOP 10					
	Slovensko	66	64	39	8	—
	Ukrajina	28	27	15	16	—
	Rusko	22	22	9	12	—
	Japonsko	8	8	5	1	—
	Německo	6	6	4	4	—
	Bělorusko	5	5	3	1	—
	Korea	3	3	2	1	—
	Maďarsko	3	3	1	—	—
	Srbsko	3	3	3	1	—
	Albánie	2	2	2	—	—
Vyšší odborné školy zastoupeno 32 zemí světa třetí země: 48,8 % země EU: 51,2 %	Celkem	510	326	346	227	2
	z toho TOP 10					
	Slovensko	242	112	176	37	—
	Ukrajina	115	83	80	95	—
	Rusko	65	57	36	38	—
	Kazachstán	18	16	11	10	1
	Vietnam	10	10	8	10	—
	Bělorusko	7	6	3	3	—
	Polsko	7	6	5	6	—
	Německo	5	3	3	2	—
	Srbsko	4	2	2	3	—
	Bulharsko	3	2	1	3	—

Poznámka: Údaje zpracovány MŠMT ČR

Vysvětlivka: Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

Konzervatoře navštěvovalo **169 studentů-cizinců** (v předcházejícím školním roce 151 studentů-cizinců). Studenti-cizinci pocházeli **28 zemí**, z toho 51,5 % ze třetích zemí a 48,5 % ze zemí Evropské unie. Nejvíce zastoupeni byli státní příslušníci **Slovenska** (66 osob), **Ukrajiny** (28 osob), **Ruska** (22 osob), **Japonska** (8 osob) a **Německa** (6 osob).

Na **vyšších odborných školách** studovalo **510 studentů-cizinců** (v předcházejícím školním roce 464 studentů-cizinců). Studenti-cizinci pocházeli **32 zemí**, z toho 48,8 % ze třetích zemí a 51,2 % ze zemí Evropské unie. Nejpočetnější skupinou byli státní příslušníci **Slovenska** (242 osob), **Ukrajiny** (115 osob), **Ruska** (65 osob), **Kazachstánu** (18 osob) a **Vietnamu** (10 osob).

Vzdělávání cizinců na českých vysokých školách

Na českých vysokých školách se každoročně zvyšují počty přijímaných studentů – cizinců. Ke dni 31. 12. 2012 studovalo na českých vysokých školách 39 701 cizinců, tj. o 782 osob více než tomu bylo v roce předcházejícím.

Počty studentů – cizinců na českých vysokých školách v letech 2005 – 2012

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet studentů - cizinců	20 869	23 878	27 079	30 136	34 462	37 568	38 919	39 701
Nárůst oproti předchozímu roku v %	22,3%	14,4%	13,4%	11,3%	14,4%	9,0%	3,6%	2,0%

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

I když v současné době studují v České republice studenti ze 152 zemí světa, počty studentů ze zemí Evropské unie jsou značně vyšší než počty studentů ze třetích zemí (jejich podíl je 69,6 %).

Nejvíce zastoupenou státní příslušností **ze zemí Evropské unie** byli studenti ze Slovenska (24 058 osob), jejichž podíl na celkovém počtu zahraničních studentů byl 60,6 %. Následovali studenti ze Spojeného království (445 osob), z Portugalska (443 osob), Německa (401 osob) a Řecka (381 osob). **Cizinci ze třetích zemí** byli nejvíce zastoupeni státními příslušníky Ruska (3 408 osob), Ukrajiny (1 782 osob), Kazachstánu (1 160 osob), Vietnamu (903 osob) a Běloruska (570 osob).

Cizinci studující na vysokých školách ke dni 31. 12. 2012 – TOP 5

Rok 2012				
Celkem studentů - cizinců na vysokých školách			z toho veřejné vysoké školy	
Státní příslušnost	počet	v %	počet	podíl na celkovém počtu v %
Celkem	39 701	100,0	31 202	78,6
z toho TOP 5				
Slovensko	24 058	60,6	19 006	
Rusko	3 408	8,6	2 297	
Ukrajina	1 782	4,5	1 207	
Kazachstán	1 160	2,9	620	
Vietnam	903	2,3	764	

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

Z celkového počtu cizinců studujících na českých vysokých školách 78,6 % upřednostňovalo studium na veřejných vysokých školách.

Cizinci studující na vysokých školách podle studijního programu ke dni 31. 12. 2012

Celkem počet studentů-cizinců	z toho ve studijním programu			
	bakalářském	magisterském dlouhém	magisterském navazujícím	doktorském
39 701	21 426	6 637	8 678	3 261
	tj. 54,0 %	tj. 16,7 %	tj. 21,9 %	tj. 8,2 %

Vysvětlivka: Jeden student (jedna fyzická osoba) může vykonávat více vysokoškolských studií

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

Většina cizinců studujících na českých vysokých školách preferovala bakalářský studijní program (54,0 %).

Cizinci studující na vysokých školách podle studijního programu ke dni 31. 12. 2012

Státní občanství	Počet studentů celkem	z toho ve studijním programu			
		bakalářském	magisterském dlouhém	magisterském navazujícím	doktorském
Celkem	39 701	21 426	6 637	8 678	3 261
z toho					
Slovensko	24 058	13 349	3 346	5 889	1 702
Rusko	3 408	2 395	77	722	231
Ukrajina	1 782	1 162	59	405	170
Kazachstán	1 160	986	16	131	31
Vietnam	903	711	52	115	36

Vysvětlivka: Jeden student (jedna fyzická osoba) může vykonávat více vysokoškolských studií

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

Na počtu veškerých aktivních studií na vysokých školách v České republice byl podíl aktivních studií cizinců 11,5 %.

Podíl aktivních studií cizinců na počtu veškerých aktivních studií na vysokých školách v ČR ke dni 31.12.2012 (v %)

Typ studia				Celkem
bakalářské	magisterské dlouhé	magisterské navazující	doktorské	
9,9 %	22,1 %	11,0 %	13,3 %	11,5 %

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

b) Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Úspěšné vykonání zkoušky z českého jazyka představuje jednu z podmínek pro udělení trvalého pobytu cizinci na území České republiky.

Úkolem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem vnitra je podle usnesení vlády č. 881/2010 zajistit realizaci Systému zkoušek z českého jazyka pro cizince a průběžnou informovanost cizinců. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy část zajištění úkolu předalo své přímo řízené organizaci Národnímu ústavu pro vzdělávání (dále jen „NÚV“) divize Výzkumného ústavu pedagogického (dále jen „VÚP“), který zejména spravuje webové stránky www.cestina-pro-cizince.cz (dále jen „webové stránky češtiny pro cizince“), koordinuje vývoj a přípravu dalších verzí zkoušky, zajišťuje jejich výrobu a distribuci, zabezpečuje semináře a školení a navrhuje a připravuje publicitu úkolu a základní vzdělávací a výukové materiály.

Dle usnesení vlády č. 538/2008 je zajištění informovanosti úkolem obou ministerstev. V červenci 2008 byly spuštěny webové stránky češtiny pro cizince v anglické verzi (www.check-your-czech.com). Stránky jsou rozděleny na část pro cizince a pro zkoušející. Část pro

cizince je přeložena do ukrajinštiny, ruštiny, francouzštiny, mongolštiny, vietnamštiny, arabštiny a čínštiny. Webové stránky jsou pravidelně aktualizovány, uchazeči o zkoušku v nich najdou odkaz na termíny zkoušek a seznam škol dle regionu. Na tyto webové stránky je rovněž odkaz a webových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jak v české, tak i v anglické verzi.

Usnesením vlády č. 928/2011 byla z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na realizaci systému uvolněna částka ve výši 1 650 000,- Kč a z kapitoly Ministerstva vnitra byla uvolněna částka ve výši 20 000 000,- Kč. Finanční prostředky Ministerstva a školství, mládeže a tělovýchovy byly určeny zejména k organizaci a kontrole zkoušek cizinců, na semináře pro předsedy a členy zkušebních komisí, údržbu a provoz webových stránek, přípravu a distribuci informačních materiálů pro cizince ve věci zkoušek a na úhradu přezkoušení cizinců. Z finančních prostředků Ministerstva vnitra byly hrazeny zejména náklady spojené s vykonáním první zkoušky cizince, zajištění vydávání poukazů k vykonání zkoušek a na protikorupční školení členů zkušebních komisí.

V případě zájmu cizince o vykonání zkoušky je cizinci na krajském pracovišti trvalých pobytů Ministerstva vnitra vydán „Poukaz na bezplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR“ (dále jen „poukaz“), který ho opravňuje k vykonání pouze jedné bezplatné zkoušky. Poukaz je nepřenositelný a může být vydán pouze jednou. Vydané poukazy jsou pro potřebu kontroly registrovány v „Evidenci vydaných poukazů“. Část B poukazu slouží školám k proplacení zkoušky dle „Pravidel pro poskytování finančních prostředků z kapitoly 314“ Ministerstva vnitra školám, které provedou bezplatnou zkoušku. **V průběhu roku 2012** bylo z prostředků Ministerstva vnitra **uhrazeno 11 739 zkoušek cizinců**. Při neúspěchu u první zkoušky si cizinec každou další zkoušku uhradí sám. Přípravu na zkoušku si hradí každý cizinec rovněž sám a dle vyhlášky č. 348/2008 Sb. ji mohou zajišťovat jak právnické, tak fyzické osoby. Vzhledem k tomu, že stát neorganizuje centrálně vzdělávání vedoucí ke složení zkoušky a ani ho nehradí, byla za účelem jeho jednotnosti vyvinuta externím týmem NÚV, divize VÚP metodika přípravy ke zkoušce dostupná na webových stránkách češtiny pro cizince: (http://cestina-pro-cizince.cz/uploads/Dokumenty/ cest_pro_ciz_final.pdf). Tuto metodiku mohou využívat jak školy, komerční organizace, soukromé osoby, tak NNO, které organizují kurzy přípravy na zkoušku. Dle informací škol, cizinci před absolvováním zkoušky většinou neabsolvují komerční kurzy (seznam kurzů je uveden na internetové adrese Migrace online: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2131271>), na webových stránkách češtiny pro cizince je dále uveden odkaz na NNO v každém kraji, které kromě své základní činnosti většinou organizují kurzy českého jazyka.

Od září 2008 do 31. října 2012 zkoušku úspěšně absolvovalo 31 051 cizinců. V roce 2012 byl zaznamenán prudký nárůst počtu cizinců, např. v období od 1. května 2012 do 31. října 2012 bylo vyzkoušeno 9 868 cizinců, což představuje téměř jednu třetinu všech vyzkoušených cizinců. Výrazný nárůst je způsoben různými důvody, zejména pak demografickými důvody (v letech 2006-2007 přišlo do České republiky nejvíce cizinců, kteří nyní splňují podmínku pro získání trvalého pobytu) a dále pak legislativními důvody (v souvislosti s přípravou nové právní úpravy pro oblast vstupu a pobytu cizinců se počítá se zvýšením úrovně jazykové zkoušky na úroveň A2 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).

Průměrná úspěšnost u zkoušky je přibližně 80%. Zkoušky se konají každou středu a druhou sobotu v měsíci ve více než 40 školách v celé České republice, z tohoto důvodu bylo možno organizačně zajistit i zvýšený nárůst cizinců. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví k příslušným termínům verze zkoušek, kterých je dispozici celkem 10 pro každý rok. Cizinci se mají možnost seznámit s podobou zkoušky na speciálních webových stránkách češtiny pro cizince, které jsou v několika jazykových mutacích. Tištěnou verzi zkoušky na nečisto dostávají spolu s poukazem k vykonání zkoušky z českého jazyka. Od listopadu 2011 mají cizinci k dispozici v tištěné i elektronické podobě příručku se sadou průpravných cvičení ke zkoušce „Připravte se

s námi na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR“. Jedná se o praktický učební materiál, s konkrétními úkoly k přípravě na zkoušku, který cizincům usnadní přípravu na zkoušku.

Průběh organizace a realizace zkoušek jsou kontrolovány ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a České školní inspekce (dále jen „ČŠI“). V letošním roce např. ČŠI kontrolovala průběh zkoušek ve všech školách s právem státní jazykové zkoušky, během tohoto roku proběhla dvě dotazníková šetření. V případě pochybností o dosažených znalostech českého jazyka má Ministerstvo vnitra v průběhu řízení o povolení trvalého pobytu cizince možnost požádat Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy o zajištění jeho přezkoušení. V roce 2012 bylo takto přezkoušeno více jak 100 osob. Náklady na přezkoušení uhradilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

V závěru roku, dne 12. 12. 2012 vláda schválila materiál **Vyhodnocení realizace Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu v roce 2012 a návrh jeho zajištění v roce 2013.**

c) Asistenti pedagoga pro žáky-cizince a individuální vzdělávací plán

V květnu 2011 vstoupila v platnost vyhláška,⁴¹ která umožňuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami využívat vyrovnávací a podpůrná opatření, kterými se rozumí využívání pedagogických metod, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků, poskytování individuální podpory v rámci výuky a přípravu na výuku, využívání poradenských služeb školy, individuálního vzdělávacího plánu a služeb asistenta pedagoga. Škola tato opatření poskytuje na základě pedagogického posouzení vzdělávacích potřeb žáka, průběhu a výsledků jeho vzdělávání.

Vyhláška také umožňuje poskytovat vyrovnávací opatření žákům znevýhodněným nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka. Na základě této vyhlášky základní školu mohou žádat finanční prostředky na platy asistentů pedagoga pro žáky-cizince z rozvojového programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „Podpora asistentů pedagoga“, který je vyhlašován každoročně, vyhlášen byl i v roce 2012.

d) Vyhlášené projekty na podporu integrace cizinců v roce 2012

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlásilo v roce 2012 na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území České republiky pro rok 2012 tři rozvojové programy, jeden dotační program. Rovněž je poskytovatelem kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v rámci státní integrační politiky (viz dále kapitola VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ).

Rozvojové programy

V roce 2012 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlásilo a administrovalo následující rozvojové programy:

1. Rozvojový program „**Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie**“. Program je určen na zvýšení finančních prostředků školám, které vzdělávají žáky-cizince pocházející ze zemí Evropské unie. V tomto programu bylo podpořeno 13 škol z různých krajů, rozděleny byly finanční prostředky ve výši **806 151,- Kč**; z toho bylo vyčerpáno 761 286,- Kč.
2. Rozvojový program „**Zajištění podmínek základního vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území ČR a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců**“. Program je zaměřen na zvýšení finančních prostředků školám, které vzdělávají děti-cizince, které

⁴¹ Vyhláška č. 147/2011, kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

získaly na území České republiky azyl nebo doplňkovou ochranu. V tomto programu bylo podpořeno 12 škol z různých krajů, rozděleny byly finanční prostředky **2 828 042,- Kč**; vyčerpáno bylo 2 770 259,- Kč.

3. Rozvojový program **„Bezplatná výuka českého jazyka přizpůsobená potřebám žáků-cizinců ze třetích zemí“**. V tomto programu žádaly školy, které vzdělávají děti ze třetích zemí, o dotaci na podporu kurzů českého jazyka nebo na zajištění jejich zvýšených potřeb pro zvýšení efektivity výuky těchto dětí v hlavním vzdělávacím proudu. Se zvýšenou podporou při zvládnutí učiva v českém jazyce mohou být tito žáci rychleji zařazeni do příslušného ročníku dle jejich věku. V tomto programu bylo podpořeno 83 škol z 13 krajů a rozděleno bylo celkem **4 647 485,- Kč**.

Dotační program

Dotační program **„Podpora integrace cizinců na území České republiky“** (dále jen „Program“) byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy vyhlášen⁴² v březnu 2012. Hodnocení projektů a jednání výběrové a hodnotící komise se zúčastnili vybraní zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí a České školní inspekce.

Program je určen na vzdělávací aktivity pro děti cizince ze třetích zemí, zejména na podporu jazykové výuky při jejich vzdělávání, dále při mimoškolních aktivitách těchto dětí, např. doučování českého jazyka mimo školní vyučování i při jejich volnočasových aktivitách, např. konání festivalů, sportovních her, výletů apod. Důraz v Programu je kladen jak na integraci dětí-cizinců, tak i na výchovu dětí z majoritní společnosti k přijímání dětí - cizinců jako rovnocenných partnerů a na podporu interkulturní výchovy. Pro dotační řízení v tomto Programu v roce 2012 byla z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra do rozpočtové kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy převedena na podporu integrace cizinců částka **3 000 000,- Kč**. Celkový požadavek žadatelů o podporu předložených projektů finančními prostředky však byl **3 909 235,- Kč**.

V Programu bylo evidováno 15 doručených žádostí. Hodnotící komise rozhodla podpořit 12 projektů ve výši **2 444 228,- Kč**. Dva hodnocené projekty nebyly k podpoře přijaty, jeden byl vyřazen z formálních důvodů. Podpořené projekty vykazovaly vysokou úroveň kvality zpracování projektu, naplňovaly v plném rozsahu stanovená odborná kritéria projektu. Hodnotící komise rozhodovala o výši přidělené dotace vždy s ohledem na možnost naplnění cíle projektu a podpořila jednotlivé projekty s přihlédnutím k potřebnosti navrhovaného cíle a vhodnosti stanovení cílové skupiny, aby byla naplněna základní podmínka Programu, tj. podpora integrace cizinců na území ČR (přehled podpořených projektů je uveden v příloze tohoto materiálu - Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců).

e) Vzdělávání pedagogických pracovníků

Národní institut dalšího vzdělávání (NIDV), přímo řízená organizace Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, je jednou z institucí, které zajišťují akreditované semináře dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Na vzdělávání dětí-cizinců jsou zaměřeny např. programy:

- Čeština pro cizince - pedagogy, kteří získali vzdělání v jiném než českém jazyce,
- Rovnost šancí ve výchově předškolních dětí a dětí mladšího školního věku.
- Zvyšování interkulturní kompetence pedagogických pracovníků.

---

⁴² V souladu s usnesením vlády ČR č. 6 ze dne 4. ledna 2012, k postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců Společné soužití 2012.

Interkulturní kompetence pedagogických pracovníků obecně jsou zahrnuty v některých vzdělávacích programech, jejichž součástí je i tematika práce s žáky – cizinci; nejedná se však o specializované programy zaměřené výhradně na danou tematiku.

Příklady programů (realizovaných NIDV):

- Sociální klima základní a střední školy, možnosti jeho diagnostiky,
- Proměny školy – inkluzivní vzdělávání,
- Individualizace práce v mateřské škole.

f) Metodické materiály

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním ústavem pro vzdělávání (NÚV) v roce 2012 aktualizovalo metodiku výuky žáků-cizinců pro ředitele škol, která je k dispozici na webových stránkách MŠMT. Jsou zde uvedeny základní postupy a zásady při začleňování žáků-cizinců do výuky na základních školách a doporučení nejvhodnějšího způsobu výuky v multikulturní třídě, kde je nutné běžnou výuku organizovat speciálním způsobem.

4. Ministerstvo pro místní rozvoj

V roce 2012 připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj několik seminářů určených pro pracovníky státní správy a místní samosprávy, kteří se setkávají při své práci s jevy spojenými s problematikou integrace cizinců, ale i sídelní segregace. Semináře byly realizovány ve spolupráci s odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, Městskou částí Praha-Libuš a Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy. Seminář byl rozdělen do tří běhů, přičemž první běh byl určen pro zaměstnance Ministerstva pro místní rozvoj, druhý běh pro členy grémia pro integraci cizinců a třetí pro magistrátní úředníky, pracovníky Policie ČR, školský management a zaměstnance nevládních organizací. Semináře se uskutečnily v 1. pololetí v prostorách MČ Praha-Libuš a tržnice SAPA.

V roce 2012 pokračoval výzkum tematicky zaměřený na problematiku sídelní segregace a postavení cizinců v lokalitě MČ Praha-Libuš/tržnice SAPA, který je složen ze tří segmentů:

První část výzkumu se zabývá vztahy mezi majoritou, vietnamskou menšinou a dalšími národnostními skupinami v MČ Praha-Libuš. Je zaměřena na bydlení v městské části a využívání areálu SAPA a dalších prostor. Druhá část zaměřená na rezidenční segregaci provádí podrobný terénní výzkum míst koncentrace a segregace cizinců v MČ Praha-Libuš. Jejím výstupem je zhodnocení, zda v MČ dochází k segregaci a v případě Vietnamců k vytváření etnické enklávy. Třetí část výzkumu se věnuje vnitřní diferenciaci Vietnamců, přičemž popisuje socioekonomickou rozvrstvenost a generační odlišnosti.

Výzkum pokračoval v Karlových Varech, kde je prováděn na základě grantu Grantové agentury ČR. Ministerstvo pro místní rozvoj tedy není přímo zainteresováno na financování tohoto výzkumu, avšak vzhledem ke skutečnosti, že bylo přímým iniciátorem šetření v této lokalitě, jsou všechny výstupy průběžně konzultovány s resortními odborníky. Výstup šetření bude k dispozici v průběhu prvního pololetí 2013.

5. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu na svých internetových stránkách zveřejňuje v rámci sekce „Podpora podnikání“ informace k živnostenskému podnikání, malému i střednímu podnikání a další informace, které jsou určeny i cizincům. V uvedené sekci pod položkou „Integrace cizinců“ je cizincům k dispozici „Informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle

živnostenského zákona na území ČR⁴³. V téže záložce jsou životní situace zaměřené na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti nebo jak podat žádost o koncesi, a to i pro občany třetích zemí. V záložce „Jednotná registrační místa“ je ke stažení i „Jednotný registrační formulář“.

Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně věnuje pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických osob. Novela živnostenského zákona⁴⁴ snižuje administrativní zátěž (m.j. umožňuje prostřednictvím centrálního registračního místa tj. živnostenského úřadu oznamovat správě sociálního zabezpečení, finančnímu úřadu, úřadu práce či zdravotní pojišťovně i změnu údajů, určených pouze pro potřeby těchto úřadů) - vztahuje se také na podnikatele cizince.

Ministerstvo průmyslu a obchodu zajišťuje pravidelné vzdělávání pracovníků živnostenských úřadů směřující k efektivní a správné komunikaci se všemi podnikateli, tedy i cizinci.

Ministerstvo průmyslu a obchodu pravidelně (čtvrtletně) poskytuje statistické údaje týkající se cizinců - podnikajících zahraničních fyzických osob příslušným institucím.

6. Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví vypracovalo ve spolupráci s externím dodavatelem strukturu nového webového portálu pro cizince. Původní obsahová část byla aktualizována. Nový portál je podwebem oficiálních webových stránek Ministerstva zdravotnictví.

Ministerstvo zdravotnictví dále zpracovalo ve spolupráci s příslušnými odbornými společnostmi karty pro usnadnění komunikace lékařů a zdravotnického personálu s pacienty - cizinci pro následující odbornosti gynekologie a porodnictví, interní lékařství, pediatrie a ošetrovatelství. Karty jsou přeloženy do jazyků: anglický, španělský, ruský, rumunský, vietnamský, bulharský a ukrajinský. Dále bylo Ministerstvem zdravotnictví zadána externímu konzultantovi vypracování koncepce komunikačních karet, která obsahuje také návrhy na další vylepšení komunikace s cizinci v rámci českého zdravotnictví.

Ministerstvo zdravotnictví spolupracovalo na upřesnění textů obsahujících základní informace o poskytování zdravotní péče v České republice při zpracování informačních brožur vydávaných Ministerstvem vnitra.

7. Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury v rámci Koncepce integrace cizinců **podporuje webový portál www.mezikulturnidialog.cz**, jehož realizátorem je příspěvková organizace Ministerstva kultury, Institut umění - Divadelní ústav. Hlavním cílem portálu je vytvoření otevřené platformy především pro subjekty neziskového sektoru a jejich aktivity v oblasti kultury a vzdělávání zaměřené na **téma mezikulturního dialogu**, které přispívají k řešení cílů migrační a integrační politiky v České republice. Návštěvnost portálu se stále zvyšuje – v roce 2012 činila cca 200 000 návštěv (pro srovnání v roce 2011 to bylo 112 500 návštěv). Portál může využívat v podstatě kterýkoli sdružení či organizace aktivní na poli mezikulturního dialogu. Stránky jsou pravidelně aktualizovány. Kromě informací o konání různých seminářů a workshopů zaměřených na problematiku migrace a integrace cizinců a o konání různých multikulturních akcí uvádí web zvyky, jazyk, způsob života různých národnostních menšin a cizinců. Součástí portálu je i pravidelně rozesílaný newsletter.

⁴³ Aktualizovaný v roce 2012 po novele živnostenského zákona provedené zákonem č. 167/2012 Sb., který nabyl účinnosti k 30. 6. 2012.

⁴⁴ Novela živnostenského zákona - zákon 169/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Ministerstvo kultury nevyhlašuje samostatné dotační programy na integraci cizinců, nicméně v rámci vyhlášených dotačních výběrových řízení podpořilo i projekty, které okrajově postihovaly tematiku integrace cizinců - např. v programech odboru médií a audiovizí nebo odboru umění, literatury a knihoven - oddělení literatury a knihoven; v programech oddělení umění podporuje Ministerstvo kultury projekty, které přispívají k tomu, aby většinová společnost poznávala odlišnou kulturu a tradice cizinců a aby se cizinci aktivně zapojili do života společnosti.

VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ

Státní integrační program pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany byl v roce 2012 realizován podle usnesení vlády ze dne 3. května 2010 č. 321 o změně usnesení vlády ze dne 14. května 2008 č. 543, o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2008 a v letech následujících (dále jen: „usnesení vlády“).

Obdobně jako v minulých letech byl program zaměřen na tři základní integrační oblasti (priority):

- výuka českého jazyka;
- zajištění nabídek bydlení;
- pomoc při vstupu na trh práce.

Oblast výuky českého jazyka

(kompetentním orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

Ve shodě s usnesením vlády byla bezplatná výuka českého jazyka osobám s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2012 zajišťována dvěma organizacemi:

1. Správa uprchlických zařízení v roce 2012 zajišťovala výuku českého jazyka v integračních azylových střediscích (dále jen „IAS“) Brno, Jaroměř, Ústí nad Labem-Předlice a Česká Lípa z finančních prostředků vyčleněných na základě usnesení vlády České republiky č. 321 ze dne 3. května 2010. Z uvedených finančních prostředků byla zajištěna výuka včetně materiálů na výuku a hospitací. Na výuku bylo vynaloženo celkově 885 822,- Kč, z toho na výuku azylantů 773 514,- Kč a na výuku osob požívajících doplňkové ochrany 112 308,- Kč.

Výuka probíhala ve dvou typech kurzů – intenzivní výuka pro azylanty a nízkoprahové kurzy pro osoby požívající doplňkové ochrany. Pro osoby s uděleným azylem je návštěva kurzů jednou z podmínek ubytování v integračních azylových střediscích - Správa uprchlických zařízení eviduje účast jednotlivých klientů, u nízkoprahových kurzů je účast nepovinná.

Výuka v intenzivních kurzech byla poskytnuta 26 azylantům a 20 osobám požívajícím doplňkové ochrany. Celkem bylo odučeno 3 015 vyučovacích hodin (2 633 azylanti; 382 hodin osoby požívající doplňkové ochrany) za cenu 294,- Kč za jednu vyučovací hodinu včetně DPH.

V kalendářním roce proběhlo celkem 15 hospitací – každý z vyučujících byl třikrát hospitován.

2. **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** zajišťovalo výuku osob s udělenou mezinárodní ochranou pobývajících mimo integrační azylová střediska na základě „Smlouvy o zajištění kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v roce 2012“ uzavřené s **Asociací učitelů češtiny jako cizího jazyka** (dále jen „AUČCJ“).⁴⁵

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy hradilo náklady na výuku zpětně na základě jednotkové ceny za odučenou hodinu a na základě evidence odučených hodin. Jednotková cena zahrnovala všechny personální, materiální i režijní náklady a náklady na realizaci metodických školení pro lektory. Výuka byla hrazena v měsících leden – květen a vyčerpáno bylo celkem 722 000,- Kč z celkové alokované částky na výuku 1 mil. Kč. Bylo odučeno celkem 2 054 hodin. Nevyčerpané finanční prostředky byly vráceny zpět do státního rozpočtu. Od června do prosince 2012 výuka v rámci Státního integračního programu probíhala z jiných zdrojů. Celkem bylo odučeno 4 483 hodin pro zajištění výuky 168 osob.

Počet odučených hodin a čerpání finančních prostředků poskytnutých MŠMT – leden až květen 2012

Měsíc roku	leden	únor	březen	duben	květen
Počet odučených hodin	313	419	496	391	435
Čerpání finančních prostředků poskytnutých MŠMT v rámci VZ	118 940,-	159 220,-	188 480,-	148 580,-	106 780*

Vysvětlivka: * V průběhu měsíce května byly dočerpány prostředky veřejné zakázky MŠMT podle Smlouvy o zajištění kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v roce 2012 mezi MŠMT a AUČCJ ze dne 22. 12. 2011. Výuka byla dále hrazena z jiných zdrojů.

Poznámka: Zpracováno z podkladů MŠMT

Počet odučených hodin čerpání finančních prostředků – červen až prosinec 2012

Měsíc roku	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Celkem
Počet odučených hodin	386	394	159	344	435	396	315	4 483
Čerpání VZ v Kč	0	0	0	0	0	0	0	722 000,-

Poznámka: Zpracováno z podkladů MŠMT

Účastníci kurzů češtiny pro azylanty v roce 2012

Účastníci kurzů češtiny	Počet
Celkem	168
z toho	
Muži	93
Ženy	66
Děti (do 18 let)	9
z toho TOP 5:	
Kazachstán	57
Bělorusko	18
Uzbekistán	15
Rusko	12
Afghánistán	11

Poznámka: Zpracováno z podkladů MŠMT

⁴⁵ AUČCJ spolupracovala s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem vnitra při řešení jednotlivých problémů a zajistila všechny aktivity v souladu se „Smlouvou o zajištění kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v roce 2012“. Hlavní důraz byl kladen na kvalitu poskytované výuky i na lidský rozměr situace azylantů v České republice.

Oblast zajištění bydlení

(kompetentním orgánem je Ministerstvo vnitra)

Podle **bodů II/3 usnesení vlády** souhlasila vláda s **uvolněním rozpočtových prostředků ve výši 17 000 tis. Kč z rozpočtové kapitoly 314 - Ministerstvo vnitra** ve prospěch obcí prostřednictvím krajských úřadů na zajištění bydlení pro azylanty v roce 2012.

Na získání zajištění integračních bytů pro azylanty byly v roce 2012 obcím uvolněny rozpočtové prostředky v celkové výši **15 976 636,- Kč**. S využitím těchto finančních prostředků bylo zajištěno **bydlení pro 293 azylantů ve 128 integračních bytech** (varianta č. I + varianta č. II)⁴⁶.

Podíl jednotlivých variant zajištění bydlení a celkový počet uvolněných státních prostředků v období 2004 – 2012

Rok	IB*	var. I	var. II	var. III	Osoby	Prostředky v Kč
2004	38	36	2	0	113	14 816 250,-
2005	40	33	7	0	102	13 482 407,-
2006	55	36	16	3	131	15 699 781,-
2007	50	22	21	7	147	11 922 244,-
2008	47	14	33	zrušena	119	8 836 342,-
2009	76	24	52	zrušena	177	15 646 967,-
2010	85	14	71	zrušena	194	12 120 220,-
2011	102	13	89	zrušeno	257	15 063 485,-
2012	128	15	113	zrušeno	293	15 976 636,-

Vysvětlivka: * IB-integrační byt

V roce 2012 nadále pokračoval nárůst podílu **varianty č. II**. Je nutno upřesnit, že podle této varianty bylo v uvedeném roce **realizováno celkem 31 nových nabídek**, z toho 20 nabídek v hl. městě Praze. Dva integrační byty byly poskytnuty rodinám v rámci přesídlovacího programu z Barmy.

Výstavbu nájemních bytů určených pro sociální bydlení osob, které jsou znevýhodněny v přístupu k bydlení, kontinuálně podporuje stát. **Ministerstvo pro místní rozvoj** poskytuje dotace podle podprogramu Podpora výstavby podporovaných bytů. Podprogram obsahuje dva dotační tituly:

- **Pečovatelské byty** jsou určeny osobám starším 70 let a osobám se zdravotním postižením,
- **Vstupní byty** jsou určeny osobám s nízkými příjmy a osobám žijícím v sociálně vyloučených romských lokalitách, rodinám s ohroženými dětmi a osobám s dalšími sociálními handicap. Vstupní byty lze využít i k bydlení azylantů.

Počty bytů dotovaných z kapitoly MMR, podprogram Podpora výstavby podporovaných bytů – rok 2012

Dotační titul	Počet zahájených bytů v daném roce ¹	Celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč ²
Podporované byty celkem	459	257 358 740,6
Pečovatelské byty	280	161 693 991,6
Vstupní byty	179	95 664 749,0

Vysvětlivky: ¹ Počet bytů, jejichž výstavba byla zahájena v daném roce.

² Celková výše dotace na byty zahájené v daném roce, která je uvedena v Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce.

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva pro místní rozvoj

⁴⁶ Varianta č. I - byt ve vlastnictví obce, finanční prostředky státu jsou určeny na rozvoj infrastruktury dané obce. Varianta č. II - byt ve vlastnictví fyzické nebo právnické osoby, finanční prostředky státu jsou určeny na úhradu čistého nájemného azylanta nebo jeho části a na rozvoj infrastruktury obce, v níž se byt nachází.

Pomoc při vstupu na trh práce

(kompetentním orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí)

V období od července 2011 do června 2012 byli azylanti (uchazeči o zaměstnání) průběžně zařazováni do rekvalifikačních programů. V uvedeném období se zúčastnilo rekvalifikace pouze 10 azylantů, nejvíce v Praze. V minulém sledovaném období se zúčastnilo rekvalifikace 21 azylantů. Většina azylantů absolvovala rekvalifikaci se zaměřením na získání znalostí českého jazyka. Rekvalifikace byly také zaměřeny na konkrétní pracovní činnosti (např. zednické práce, kurz svařování, řidičské oprávnění, práce s osobním počítačem).

Dále byl vybraným azylantům, kteří byli vedeni jako uchazeči o zaměstnání na úřadech práce, nabídnut individuální akční plán. Smyslem tohoto nástroje je zejména dosažení aktivní spolupráce azylanta s úřadem práce při hledání zaměstnání, která je základním předpokladem zvýšení šance azylanta k uplatnění na trhu práce. Ve sledovaném období bylo v **evidenci uchazečů o zaměstnání vedeno 142 azylantů**. Z tohoto počtu bylo **vypracování individuálního akčního plánu nabídnuto 80 azylantům**, z nichž 8 osob nabídku odmítlo.

VII. Státní občanství

Právní vztahy v oblasti nabývání, pozbývání a osvědčování státního občanství České republiky upravuje v současné době zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Zvláštní úprava je pak provedena zákonem č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 46/2006 Sb., který umožňuje, aby bývalí čeští, resp. českoslovenští státní občané, kteří státní občanství České republiky pozbyli za totalitního režimu, opětovně nabyli české státní občanství zjednodušenou formou, a to prohlášením.

Dne 3.10.2012 schválila vláda návrh nového zákona o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který byl zpracován Ministerstvem vnitra na základě programového prohlášení vlády ze dne 4.8.2010. V současné době je návrh zákona o státním občanství projednáván Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky. Předpokládané datum nabytí účinnosti uvedeného zákona je 1.1.2014.

Nový zákon o státním občanství České republiky nově upravuje nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, prokazování a zjišťování státního občanství České republiky, vydávání osvědčení o státním občanství České republiky, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství České republiky, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství.

Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2002-2012

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 150	1 267	1 495	1 177	1 355	1 027	1 087	1 017	947	1 414	1 565

Poznámka: Údaje uvedené v tabulce nezahrnují občany Slovenské republiky

V roce 2012 bylo uděleno státní občanství České republiky **1 565 cizincům** (údaj nezahrnuje státní občany Slovenské republiky), z toho se jednalo v 91 případech o osoby, kterým byla v České republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu.

V roce 2012 nabylo státní občanství České republiky udělením nejvíce ukrajinských státních občanů 512 (v roce 2011 - 500), dále státních občanů Polska 180 (v roce 2011 - 198), Ruska 163 (v roce 2011 - 61), Vietnamu 79 (v roce 2011 - 86), Rumunska 70 (v roce 2011 - 75), Arménie 63 (v roce 2011 - 35), Bosny a Hercegoviny 26 (v roce 2011 - 16) a Běloruska 24 (v roce 2011 - 17).

V roce 2012 vydalo Ministerstvo vnitra 277 zamítavých rozhodnutí ve věci udělení státního občanství České republiky, což je o 66 méně než v roce 2011. Proti zamítavému rozhodnutí podalo opravný prostředek (rozklad) 205 žadatelů, z toho ministr vnitra vyhověl 41 žadatelům. Ministerstvo vnitra dále vydalo ve výše uvedeném roce 1 215 příslibů udělení státního občanství České republiky, tj. usnesení o přerušení správního řízení za účelem předložení dokladu o pozbytí dosavadního občanství žadatele o udělení státního občanství České republiky.

V roce 2012 bylo uděleno státní občanství České republiky 206 slovenským státním občanům. Prohlášením podle § 18a zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů, nabylo státní občanství České republiky 63 slovenských občanů, prohlášením podle § 18b téhož zákona nabylo státní občanství České republiky 9 slovenských občanů a podle § 18c téhož zákona nabylo státní občanství České republiky 53 slovenských občanů. **Celkem tak v roce 2012 nabylo státní občanství České republiky (udělením či prohlášením) 331 slovenských občanů.**

VIII. Nelegální migrace v České republice

VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V KONTEXTU EU

Oproti roku 2011 **nedošlo v roce 2012 v České republice k zásadním změnám ve způsobu páchání a organizování trestné činnosti na úseku nelegální migrace.**

Některé z trendů, které byly v oblasti nelegální migrace v roce 2012 zaznamenány v Evropské unii, se v České republice sice rovněž projeví, ale nikoli ve velkém rozsahu. Ani v případě pokračující nelegální migrace afghánských občanů, ani v souvislosti s početnou vlnou syrských uprchlíků nebyla Česká republika prvotně cílovou zemí. Pro většinu nelegálních migrantů z Blízkého a Středního východu, jakož i z arabských zemí severní Afriky, jsou cílovými zeměmi zejména Rakousko, Německo, Francie, Spojené království a skandinávské státy.

Zvýšenou nelegální migraci státních příslušníků Afghánistánu státy Evropské unie zaznamenaly zejména v roce 2011, i v roce 2012 afghánští občané zůstali nejčastěji zadržovanými osobami v souvislosti s nelegální migrací, byť v meziročním srovnání se počet zadržených snížil. Do Evropské unie tyto osoby vstupovaly přes turecko-řeckou hranici a z Řecka následně směřovaly do dalších evropských zemí. Česká republika nárůst případů afghánské nelegální migrace zaznamenala zejména v druhé polovině roku 2011 a omezeně rovněž v první polovině 2012. Celkový počet zadržených nepřesáhl 50 osob. Do České republiky afghánští státní příslušníci ilegálně cestovali zejména pozemní cestou v úkrytech kamionů (přes hranici se Slovenskem resp. z Maďarska) a směřovali dále do Německa. Česká republika sloužila spíše jako tranzitní země.

V roce 2012 Evropská unie zaznamenala výrazné zvýšení počtu občanů Sýrie mezi zadržovanými pro nelegální migraci. Tento nárůst způsobený probíhající občanskou válkou v Sýrii a s ní spojenou migrační vlnou se v celé Evropské unii promítl rovněž ve zvýšených počtech syrských žadatelů o mezinárodní ochranu. Počet žadatelů o mezinárodní ochranu ze Sýrie se v roce 2012 meziročně zvýšil i v České republice (blíže viz kapitola X. *Mezinárodní ochrana*). A rovněž policejní orgány zaznamenaly záchyty uprchlíků syrského původu na mezinárodních letištích, ale i osob, které cestovaly pozemní cestou. Počty zadržených nebyly vysoké; Česká republika nebyla pro občany Sýrie cílovou zemí, většina z nich směřovala do dalších evropských zemí (Švédsko, Německo). Jednalo se spíše o nepravidelné přechody uprchlíků, které se odvíjely pravděpodobně od možností, jak se dostat z Turecka a Řecka do dalších zemí (zapojení převaděčů, dostatečné finanční prostředky a další okolnosti).

I když migrační trasy státních příslušníků Sýrie, Afghánistánu, Iráku a dalších arabských zemí vedou i přes území České republiky, nejedná se o hlavní trasy nelegální migrace; rovněž nejsou známy poznatky, že by se na organizování a zajištění této nelegální migrace podílela organizovaná skupina přímo na území České republiky.

VIII.2 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

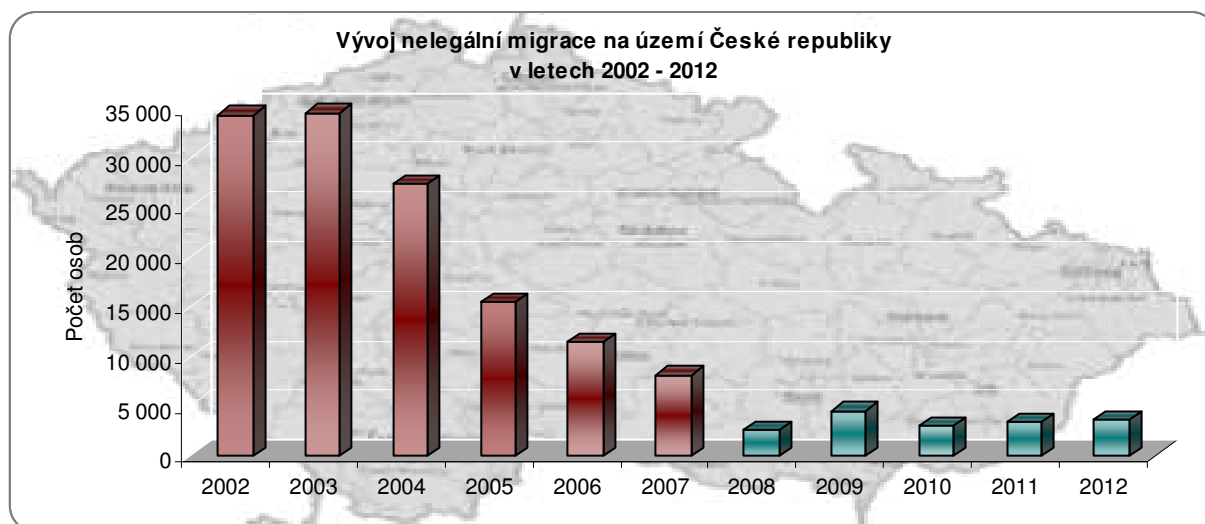
VIII.2.1 Nelegální migrace v ČR – celková situace

V souvislosti se vstupem České republiky do schengenského prostoru došlo od roku 2008 ke změně ve statistickém vykazování počtu osob zadržených při nelegální migraci. Sledovány jsou dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

2. Nelegální pobyt - v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území České republiky, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince. Pod pojmem osoby rozumíme v této kategorii cizince.

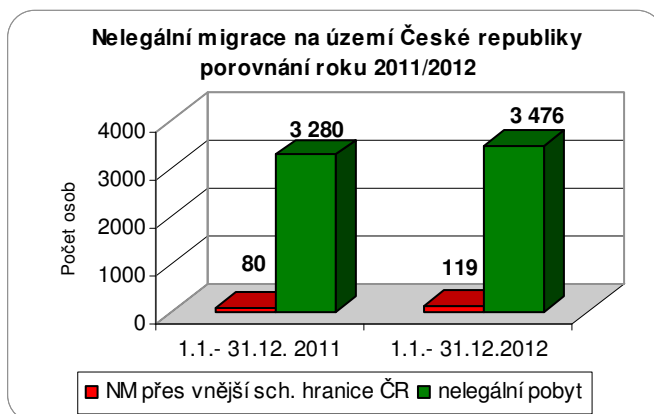
Po vstupu České republiky do schengenského prostoru (21. 12. 2007) došlo k výraznému poklesu počtu osob zjištěných při nelegální migraci. Důvodem je především upuštění od kontrol na hraničních přechodech na pozemních hranicích, kde byla nepřetržitá služba a bylo zkontrolováno každé vozidlo a osoba, a také ukončení střežení míst, která nebyla určena k překročení státní hranice. S ohledem na úpravy ve vykazování statistických dat, ke kterým v této souvislosti došlo, jsou data z oblasti nelegální migrace srovnatelná až u výstupů od roku 2008.

Poznámka: vstup České republiky do Schengenu (resp. 21.12.2007)

V období od 1. 1. do 31. 12. 2012 bylo při nelegální migraci na území České republiky zjištěno **celkem 3 595 osob**. Srovnáme-li rok 2012 s rokem 2011, **došlo k nárůstu** o 235 osob (tj. +7,0 %).

Z uvedeného počtu bylo **3 476 osob** (tj. 96,7 %) odhaleno **při nelegálním pobytu** a **119 osob** (tj. 3,3 %) zjištěno při nelegální migraci **přes vnější schengenskou hranici ČR**.

Z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci na území České republiky většina pocházela z evropských zemí (1 915 osob, tj. 53,3 %) a Asie (1 392 osob, tj. 38,7 %).

Nelegální migrace v ČR – rok 2012 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální migrace v ČR 1. 1. - 31. 12. 2012					
Nelegální pobyt	zjištěno osob	tj. %	NM přes VSH ČR	zjištěno osob	tj. %
Celkem	3 476	100,0	Celkem	119	100,0
			z toho občané ČR		
			cizinci	119	
z toho občané EU	159	4,6	z toho občané EU	1	0,8
občané 3. státu	3 317	95,4	občané 3. státu	118	99,2
z toho 10 nejčtenějších	státních příslušností		z toho 10 nejčtenějších	státních příslušností	
Ukrajina	1 064	30,6	Rusko	21	17,6
Rusko	419	12,1	Albánie	10	8,4
Vietnam	380	10,9	Arménie	7	5,9
Slovensko	118	3,4	Turecko	7	5,9
Čína	110	3,2	Ukrajina	6	5,0
Mongolsko	97	2,8	Ázerbájdžán	6	5,0
Uzbekistán	85	2,4	Afgánistán	5	4,2
Moldavsko	83	2,4	uprchlík 1951	4	3,4
Arménie	77	2,2	Nigérie	4	3,4
Gruzie	64	1,8	Mongolsko	4	3,4

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Občané třetích zemí se podíleli na celkovém počtu osob, které byly ve sledovaném roce zjištěny při nelegální migraci, 95,5 % (v absolutních číslech se jednalo o 3 317 občanů třetích zemí nelegálně pobývajících a 118 v souvislosti s nelegálním přechodem vnější schengenské hranice). **Podíl občanů Evropské unie⁴⁷** činil 4,5 % (v absolutních číslech se jednalo o 159 občanů Evropské unie nelegálně pobývajících a 1 osobu řešenou v souvislosti s nelegálním překročením vnější schengenské hranice).

Nelegální migrace v ČR - TOP 10 - porovnání roku 2011/2012

Období rok	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem zjištěno osob	3 360	100,0	3 595	100,0	7,0	235
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	1 129	33,6	1 070	29,8	-5,2	-59
Rusko	348	10,4	440	12,2	26,4	92
Vietnam	344	10,2	381	10,6	10,8	37
Slovensko	137	4,1	118	3,3	-13,9	-19
Čína	70	2,1	112	3,1	60,0	42
Mongolsko	115	3,4	101	2,8	-12,2	-14
Uzbekistán	71	2,1	86	2,4	21,1	15
Moldavsko	88	2,6	84	2,3	-4,5	-4
Arménie	92	2,7	84	2,3	-8,7	-8
Gruzie	73	2,2	66	1,8	-9,6	-7

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP

Z hlediska státních příslušností byli v roce 2012 mezi občany třetích zemí tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci státní příslušníci **Ukrajiny** (1 070 osob, tj. 29,8 %), **Ruska** (440 osob, tj. 12,2 %) a **Vietnamu** (381 osob, tj. 10,6 %). Státní příslušníci

⁴⁷ Pod pojmem „občané Evropské unie“ jsou chápáni jak občané států tvořících Evropskou unii, tak občané států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru (tj. Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko); tyto osoby mají dle zákona o pobytu cizinců stejné postavení jako občané členských států Evropské unie.

Ukrajiny se i nadále podílejí na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci zhruba jednou třetinou. Z občanů Evropské unie byli nejvíce zastoupeni občané **Slovenska** (118 osob, tj. 3,3 %).

Nejvyšší meziroční početní nárůsty byly vykázány u státních příslušníků Ruska (440 osob, +92 osob, tj. +26,4 %), Kuvajtu (54 osob, +49 osob, tj. +90,7 %) a Číny (112 osob, +42 osob, tj. +60,0 %). Výraznější meziroční poklesy počtu byly evidovány u státních příslušníků Ukrajiny (1 070 osob, -59 osob, tj. -5,2 %), Libanonu (10 osob, -36 osob, tj. -78,3 %) a Afghánistánu (21 osob, -25 osob, tj. -54,3 %).

Z celkového počtu 3 595 cizinců, kteří byli zjištěni v souvislosti s nelegální migrací na území České republiky, se jednalo o **2 491 mužů** (tj. cca 69,3 %), **1 089 žen** (tj. cca 30,3 %), **13 dětí** (tj. cca 0,4 %) a u dvou osob nebylo pohlaví v hlášení základních útvarů uvedeno.

VIII.2.1.1 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR

V období od 1. 1. do 31. 12. 2012 bylo příslušnými policejními útvary nahlášeno celkem **119 osob**, které byly odhaleny při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR. V meziročním srovnání je vykázáno zvýšení počtu o 39 osob, tj. + 48,8 %.

Nelegální migrace na vnější schengenské hranici – směr, porovnání roku 2011/2012						
Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	80	100,0	119	100,0	48,8	39
z toho						
ve směru z ČR	11	13,8	14	11,8	27,3	3
do ČR	69	86,3	105	88,2	52,2	36

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Většina osob byla odhalena ve směru **do ČR (105 osob, tj. 88,2 %)**, a to především na příletu z Londýna (12 osob), Moskvy (12 osob), Kyjeva (11 osob) a Dubaje (8 osob). Drtivá většina osob byla hlášena z ICP Letiště Praha - Ruzyně (118 osob), pouze 1 osoba byla zjištěna na ICP Letiště Brno - Tuřany.

Seznam státních příslušností je nadále velmi rozmanitý, celkem bylo zjištěno 38 příslušností. Nejvíce bylo zadrženo státních příslušníků **Ruska** (21 osob, tj. 17,6 %), **Albánie** (10 osob, tj. 8,4 %), **Turecka** a **Arménie** (každá po 7 osobách, tj. 5,0 %). Při nelegálním překročení vnější schengenské hranice byl zjištěn jeden občan EU (občan Španělska).

VIII.2.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt

V roce 2012 bylo při nelegálním pobytu zjištěno **3 476 cizinců**. V meziročním srovnání s rokem 2011 byl zaznamenán **nárůst o 196 osob**, což představuje +6,0 %. Průměrný měsíční počet v roce 2012 byl zhruba 290 osob, nejvyšší měsíční počet byl dosažen v měsíci srpnu (359 osob) a nejnižší v měsíci prosinci (221 osob).

Nelegálně pobývajícím cizincům byli v naprosté většině zjištěni orgány ČR (98 % z celkového počtu osob odhalených při nelegálním pobytu). Minimální počet osob byl odhalen **orgány sousedních států** (70 osob, tj. 2,0 %). Jednalo se o osoby, u kterých bylo při jejich předání orgány sousedních států v rámci readmise zjištěno, že již před vstupem do daného státu pobývaly na území České republiky nelegálně. Nejvíce těchto osob bylo předáno orgány Německa (62 osob).

Nelegální migrace na území ČR – způsob zjištění osoby – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
							v [%]	absolutní číslo
celkem zadrženo osob	3 280	100,0		3 476	100,0		6,0	196
z toho zadrženo orgány ČR	3 218	98,1	100,0	3 406	98,0	100,0	5,8	188
při kontrolní činnosti útvaru	1 711		53,2	1 626		47,7	-5,0	-85
osoba se dostavila na útvar sama	662		20,6	843		24,8	27,3	181
při výjezdu přes vnější hranici na HP	845		26,3	937		27,5	10,9	92

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Nelegální pobyt byl u cizinců většinou zjišťován **na území ČR** (2 469 osob, tj. 72,5 % z celkového počtu 3 406 nelegálně pobývajících cizinců zadržенých orgány ČR), a to při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také se mnozí ze zadržенých cizinců na útvary dostavili sami. Při kontrolní činnosti bylo zjištěno orgány ČR 1 626 osob (tj. 47,7 %) a 843 osob se dobrovolně dostavilo na útvary (tj. 24,8 %). V meziročním srovnání je u zjištěných osob kontrolní činností vykázán drobný pokles o 85 osob, což činí 5 %. Naopak u osob, které se samy dostavily na útvary, je evidován nárůst o 181 osob (tj. +27,3 %).

Nelegálně pobývající cizinci jsou také odhalováni na **vzdušných hranicích**, v roce 2012 se jednalo o 937 osob, tj. 27,5 % z celkového počtu osob odhalených orgány ČR. Nejčastěji byly tyto osoby zadrženy při výjezdu z České republiky, a to jak na vnější schengenské hranici (většinou při návratu domů), tak i na vnitřní schengenské hranici (výstup z České republiky do dalšího schengenského státu nebo vstup ze schengenského státu). V meziročním srovnání byl u osob odhalených na vzdušné hranici vykázán nárůst o 92 osob (tj. +10,9 %). Nelegální pobyt byl detekován zejména u státních příslušníků Ruska (288 osob, tj. 30,7 %), Ukrajiny (130 osob, tj. 13,9 %), Arménie (50 osob), Číny (45 osob) a Vietnamu (37 osob). V mnoha případech nelegálnímu pobytu na území České republiky předcházela nelegální pobyt v jiném členském státě, nejčastější příletovou destinací těchto osob byl Madrid, Paříž, Barcelona, Brusel, Milano a Atény.

Novým trendem identifikovaným ve druhé polovině roku 2012 bylo zneužívání vnitroschengenských letů z Řecka, kdy osoby ze třetích zemí předkládaly neregulární cestovní doklady.⁴⁸ Celkem se v roce 2012 jednalo o 16 osob (6 osob přicestovalo z Heraklionu a 10 osob z Athén).

Zhruba u pětiny osob zadržенých v roce 2012 pro nelegální pobyt (694 osob, tj. 19,9 %) bylo zjištěno, že jim bylo již jednou vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území České republiky nebo vycestovaly a opětovně na území vstoupily. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (262 osob, tj. 37,8 %), Slovenska (117 osob, tj. 16,9 %) a Vietnamu (83 osob, tj. 12,0 %).

Nelegální pobyt na území České republiky byl zjištěn rovněž u cizinců žádajících o mezinárodní ochranu. Někteří cizinci se do přijímacího azylového střediska dostavili ihned po nelegálním vstupu na naše území, jiní po té, co jim na území České republiky skončila platnost víza, resp. délka povoleného pobytu. Celkem byl v roce 2012 nelegální pobyt zjištěn u 94 cizinců, kteří se dostavili do přijímacího azylového střediska. Nejvíce se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (23 osob) a Běloruska (11 osob).

U 132 osob zadržенých pro nelegální pobyt (tj. 3,8 % z celkového počtu) bylo zjištěno, že již v minulosti neúspěšně žádaly o poskytnutí mezinárodní ochrany na území České republiky. Tato

⁴⁸ Pro potřeby tohoto materiálu je neregulární cestovní doklad – cestovní doklad padělaný, pozměněný či jinak upravený nebo cizích osob.

skutečnost byla zjištěna především u státních příslušníků Ukrajiny (49 osob), Vietnamu (17 osob), Nigérie (9 osob) a Číny (9 osob).

Mezi cizinci zadrženými v roce 2012 pro nelegální pobyt byly také osoby, které svévolně opustily azylová zařízení v jiném členském státě a bez dokladů cestovaly do dalších států Evropské unie. Skutečnost, že nelegálně pobývajících cizinci jsou žadatelé o mezinárodní ochranu v některém členském státu, byla odhalena u 81 osob. Nejvíce se jednalo o osoby, které žádaly o mezinárodní ochranu v Polsku (45 osob) a Rakousku (11 osob).

Specifickými případy osob zadržených pro nelegální pobyt byli v roce 2012 cizinci, kteří využili polského regularizačního programu, jenž v Polsku probíhal od 1. 1. do 2. 7. 2012. V rámci této „pobytové amnestie“ měli nelegálně pobývajících osoby a neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu možnost v Polsku požádat o kartu rezidenta platnou až na 2 roky umožňující jim rovněž v Polsku legálně pracovat. Do tohoto programu se snažily zapojit i osoby, které nelegálně pobývaly v jiných schengenských zemích, např. v Itálii. Na našem území byly tyto osoby pak zadrženy většinou při návratu z Polska do původní země, kdy disponovaly pouze razítkem žadatele o tento program, který je ale neopravňoval k pobytu na území České republiky.

Z hlediska **jednotlivých teritorií** bylo v roce 2012, obdobně jako v předchozích obdobích, nejvíce nelegálně pobývajících osob zjištěno u KŘP Praha (1 463 osob, tj. 42,1 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Dále následovalo Ředitelství SCP (ICP na mezinárodních letištích a přijímací středisko Zastávka u Brna) s 1 026 osobami (tj. 29,6 %) a KŘP Ústeckého kraje (242 osob), Jihomoravského kraje (202 osob) a Středočeského kraje (144 osob).

Nelegální pobyt na území ČR dle teritorií – porovnání roku 2011/ 2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem	3 280	100,0	3 476	100,0	6,0	196
z toho KŘP						
Praha	1 352	41,2	1 463	42,1	8,2	111
Jihomoravský	198	6,0	202	5,8	2,0	4
Jihočeský	59	1,8	46	1,3	-22,0	-13
Pardubický	33	1,0	50	1,4	51,5	17
Královéhradecký	20	0,6	25	0,7	25,0	5
Vysočina	14	0,4	26	0,7	85,7	12
Karlovarský	45	1,4	36	1,0	-20,0	-9
Liberecký	51	1,6	55	1,6	7,8	4
Olomoucký	26	0,8	15	0,4	-42,3	-11
Plzeňský	95	2,9	78	2,2	-17,9	-17
Středočeský	191	5,8	144	4,1	-24,6	-47
Moravskoslezský	60	1,8	46	1,3	-23,3	-14
Ústecký	141	4,3	242	7,0	71,6	101
Zlínský	26	0,8	22	0,6	-15,4	-4
z toho Ředitelství SCP						
ICP na mezinárodním letišti	847	25,8	937	27,0	10,6	90
PS Zastávka u Brna	122	3,7	89	2,6	-27,0	-33

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Pokud se týká **státních příslušností**, převládali občané ze třetích zemí (3 317 osob, tj. 95,4 %). Nejvíce zastoupenou státní příslušností byli státní příslušníci **Ukrajiny** (1 064 osob, tj. 30,6 % z celkového počtu), s výrazným odstupem následovaní státními příslušníky **Ruska** (419 osob, tj. 12,1 %) a **Vietnamu** (380 osob, tj. 10,9 %). Z občanů Evropské unie byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci **Slovenska** (118 osob, tj. 3,4 %).

V meziročním porovnání byly **nejvyšší nárůsty** evidovány u státních příslušníků Ruska (+72 osob, tj. +21,1 %), Kuvajtu (+49 osob, tj. +980,0 %), Číny (+41 osob, tj. +59,4 %) a Vietnamu

(+39 osob, tj. +11,4 %). Naopak **největší početní pokles** vykázali státní příslušníci Ukrajiny (-59 osob, tj. -5,3 %), Libanonu (-36 osob, tj. -81,8 %) a Afghánistánu (-30 osob, tj. -65,2 %).

Nelegální pobyt na území ČR – TOP 10, porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	3 280	100,0	3 476	100,0	6,0	196
z toho nejvíce st. příslušnost*						
Ukrajina	1 123	34,2	1 064	30,6	-5,3	-59
Rusko	346	10,5	419	12,1	21,1	73
Vietnam	341	10,4	380	10,9	11,4	39
Slovensko	137	4,2	118	3,4	-13,9	-19
Čína	69	2,1	110	3,2	59,4	41
Mongolsko	115	3,5	97	2,8	-15,7	-18
Uzbekistán	60	1,8	85	2,4	41,7	25
Moldavsko	87	2,7	83	2,4	-4,6	-4
Arménie	87	2,7	77	2,2	-11,5	-10
Gruzie	72	2,2	64	1,8	-11,1	-8

Vysvětlivka: *řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2012

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

U 2 746 osob (tj. 79,0 % z celkového počtu osob zadržených pro nelegální pobyt) byl v roce 2012 policejními orgány **zjištěn způsob vstupu** na území České republiky **před jejím nelegálním pobytem**. U většiny osob **převažoval legální způsob vstupu** (78,0 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu).

Nelegální migrace na území ČR – způsob vstupu – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	3 280	100,0	3 476	100,0	6,0	196
z toho způsob vstupu zjištěn*	2 612	79,6	2 746	79,0	5,1	134
z toho způsob vstupu						
legální	1 866	71,4	2 142	78,0	14,8	276
nelegální	746	28,6	604	22,0	-19,0	-142

Poznámka: * v některých případech není možné zjistit (viz vnitřní schengenská hranice) nebo v hlášení v IS Událost nebylo uvedeno.
Údaje zpracovány ŘSCP

Při nelegálním způsobu vstupu 20 osob vypovědělo, že přicestovaly v úkrytu dopravního prostředku a dalších 19 osob bylo přímo zadrženo v úkrytu kamionu – jednalo se o státní příslušníky Afghánistánu (9 osob), Pákistánu (5 osob), Palestiny (4 osoby) a Alžírsku (1 osoba), kdy všechny osoby byly odhaleny na příjezdu ze Slovenska.

VIII.2.2 Opakovaná zjištění při nelegální migraci

Při nelegální migraci v České republice bylo v roce 2012 zjištěno **380 osob opakovaně**⁴⁹ (tj. 10,6 % z celkového počtu 3 595 osob odhalených při nelegální migraci). V meziročním porovnání došlo k nárůstu o 78 osob (tj. +25,8 %). Největší navýšení počtu bylo registrováno u státních příslušníků Ukrajiny (156 osob, +29 osob, tj. +22,8 %) a Vietnamu (72 osob, +30 osob, tj. +71,4 %). Pokles byl vykázán u některých státních příslušností jen v malých počtech.

Těmto osobám, pokud zákon o pobytu cizinců nestanoví jinak, bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění se stanovením doby, po kterou jim nelze umožnit vstup na území.

⁴⁹ Opakované zajištění pro nelegální migraci je zjišťováno zpětně za období 2 let. Osoby jsou v databázi „nelegální vstup a pobyt osob“ lustrovány v roce aktuálním a v roce předchozím.

Nelegální migrace na území ČR – opakovaně – TOP 5

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
opakovaně zjištěné osoby	302	100,0	380	100,0	25,8	78
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	127	42,1	156	41,1	22,8	29
Vietnam	42	13,9	72	18,9	71,4	30
Slovensko	38	12,6	32	8,4	-15,8	-6
Moldavsko	2	0,7	12	3,2	500,0	10
Uzbekistán	8	2,6	12	3,2	50,0	4

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

VIII.2.3 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR

Používání cizích, pozměněných a padělaných cestovních dokladů představuje bezpečnostní riziko a hrozbu nejen v oblasti migrace. Neregulérní cestovní doklady jsou v České republice sice používány zejména v souvislosti s nelegální migrací, ale mohou se na ně - pod falešnou identitou - skrývat i osoby napojené na mezinárodní organizované zločinecké struktury či terorismus. Odhalování padělaných a pozměněných cestovních dokladů je stále obtížnější, neboť kvalita padělků a neoprávněných zásahů neustále vzrůstá.

Neregulérní cestovní doklady použité na vnější schengenské hranici

Při nelegálním přechodu vnější schengenské hranice v roce 2012 neregulérní cestovní doklad⁵⁰ použilo celkem **45 osob** (tj. 37,8 %). Ve srovnání s předchozím rokem došlo k nárůstu, a to o 9 osob (tj. +25,0 %).

Výčet státních příslušností osob je velmi rozmanitý (19 státních příslušností), ale osoby byly zjištěny spíše v malých počtech. Nejvíce bylo zjištěno státních příslušníků **Albánie** (8 osob), **Arménie** (6 osob) a **Afghánistánu** (5 osob).

Nelegální migrace na VSH s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 osob – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
zjištěné osoby s nereg. cest. dokladem při NM přes VSH	36	100,0	45	100,0	25,0	9
z toho nejvíce st. příslušnost osob						
Albánie	4	11,1	8	17,8	100,0	4
Arménie	5	13,9	6	13,3	20,0	1
Afghánistán	0	0,0	5	11,1		5

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP

Celkem bylo zadrženo **45 neregulérních cestovních dokladů**, z toho se jednalo o 35 cestovních pasů (tj. 77,8 %) a 10 průkazů totožnosti. Nejčastěji byly předloženy neregulérní cestovní doklady Itálie (6 dokladů). Nejvíce se jednalo o pravé doklady držitelů, ve kterých byly ale zjištěny padělané nebo pozměněné schengenské vízové štítky, povolení k pobytu a razítka (14 dokladů). V dokladech nejčastěji figurovala neregulérní francouzská, německá a česká víza a pobytová oprávnění. Dalším způsobem využívaným v dokladech bylo provedení zásahu na ID stránce, např. výměna fotografie, úprava personalizace (14 dokladů).

⁵⁰ Podle údajů z oddělení dokladů ŘSCP bylo v roce 2012 na vnější schengenské hranici odhaleno celkem 74 neregulérních dokladů u 62 osob, jedná se ale i o doklady neumožňující překročení hranic (např. průkazy povolení k pobytu).

Neregulární cestovní doklady použité při nelegálním pobytu

Při nelegálním pobytu se neregulárním cestovním dokladem v roce 2012 prokázalo **131 osob** (tj. 3,8 %). V meziročním porovnání byl vykázán pokles o 12 osob (tj. - 8,4 %).

Kromě neregulárních cestovních dokladů cizinci předkládali také padělky jiných dokladů, jako například řidičské průkazy, průkazy žadatele o udělení mezinárodní ochrany, potvrzení o ubytování, potvrzení o oprávněnosti pobytu cizince za účelem sňatku, pozměněné průkazy k pobytu na území České republiky, padělky dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství, neplatné zdravotní pojištění, rozhodnutí úřadu práce, potvrzení o zůstatku účtu. Problematika neregulárních dokladů se přesunula ze samotných cestovních dokladů do oblasti veřejných listin, cenin, potvrzení atd., kterými osoby prokazují zákonem dané náležitosti pro získání požadovaných pobytových statutů⁵¹. Odhalení takových padělků předpokládá znalost daných dokladů ze strany zaměstnanců Policie ČR a také pracovníků státní správy.

Nejvíce nelegálně pobývajících osob s neregulárním cestovním dokladem bylo evidováno u KŘP Praha (62 osob, tj. 47,3 %), Ředitelství služby cizinecké policie (16 osob), KŘP Ústeckého kraje (12 osob), Plzeňského kraje (11 osob) a Jihomoravského kraje (10 osob).

Nejčastěji neregulární doklady předkládali státní příslušníci **Ukrajiny** (50 osob, tj. 38,2 %), **Moldavska** (17 osob), **Vietnamu** (12 osob) a **Sýrie** (11 osob). V meziročním srovnání je evidován nejvyšší nárůst u státních příslušníků Sýrie (11 osob oproti žádné v roce 2011). K poklesu došlo především u státních příslušníků Ukrajiny (50 osob, -11 osob, tj. -18,0 %) a Vietnamu (12 osob, -9 osob, tj. -42,9 %).

Nelegální pobyt s neregulárním cestovním dokladem – TOP 5 osob – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
zjištěné osoby s nereg. cest. dokladem při nelegálním pobytu	143	100,0	131	100,0	-8,4	-12
z toho nejvíce st. příslušnost osob						
Ukrajina	61	42,7	50	38,2	-18,0	-11
Moldavsko	17	11,9	17	13,0	0,0	0
Vietnam	21	14,7	12	9,2	-42,9	-9
Sýrie		0,0	11	8,4		11
Rusko	2	1,4	6	4,6	200,0	4

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Celkem bylo v roce 2012 odhaleno **139 neregulárních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 80 průkazů totožnosti (tj. 57,6 %) a 59 cestovních pasů. Nejvíce byly zneužity doklady členských států Evropské unie (112 dokladů, tj. 80,6 %), kdy převládaly cestovní doklady Rumunska (37 dokladů), Bulharska (35 dokladů), Itálie (9 dokladů), Litvy (9 dokladů) a Slovenska (8 dokladů).

Hodnotíme-li typ neregulárního cestovního dokladu, pak se nejčastěji jednalo o totální padělky (40,1 %), a to především u rumunských cestovních dokladů. Dalším typem používaných dokladů byly doklady (32,4 %), ve kterých byla vyměněna ID stránka nebo proveden zásah do této stránky (výměna fotografie, změna personalizace), kdy se nejčastěji jednalo o bulharské cestovní doklady.

⁵¹ Dle statistických údajů oddělení dokladů ŘSCP bylo ve vnitrozemí zjištěno 746 všech neregulárních dokladů a veřejných listin, které předložily osoby jak s nelegálním, tak i legálním pobytem na území ČR.

Cestovní doklady Rumunska nejvíce zneužívali státní příslušníci Ukrajiny (16 dokladů, tj. 43,2 %) a Moldavska (15 dokladů, tj. 40,5 %). Bulharské cestovní doklady byly využívány osobami více státních příslušností, ale především státními příslušníky Ukrajiny (19 dokladů, tj. 54,3 %) a Sýrie (5 dokladů, tj. 14,3 %).

VIII.2.4 Napomáhání k nelegální migraci

Po roce 2007, tedy po vstupu České republiky do schengenského prostoru, se omezil počet případů, kdy je šetřeno napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice (převaděčství). Na významu naopak nabylo napomáhání k nelegálnímu pobytu na území České republiky (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.), ale i nadále jsou šetřeny případy napomáhání k cestě migrantů do západoevropských zemí.

Organizované skupiny zapojené do trestné činnosti napomáhání k nelegální migraci se touto činností zabývají nejen přímo na území České republiky, ale jsou napojeny na organizátory i v dalších státech Evropské unie. Např. ve Francii, Španělsku či Velké Británii bylo odhaleno již několik skupin, které využívaly k účelovým sňatkům občany České republiky ze sociálně slabších skupin a za úplatu zajistily cizincům z třetích zemí získat pobytové oprávnění v dotčené členské zemi Evropské unie. Tento způsob nelegální migrace je doménou zejména státních příslušníků Vietnamu, Pákistánu nebo Nigérie.

Odděleními dokumentace OCP KŘP⁵² bylo za rok 2012 vykázáno **172 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s minulým rokem došlo k významnému nárůstu počtu, a to o 61 osob (tj. +55,0 %). Z hlediska státní příslušnosti vedou statistiku nadále občané České republiky (127 osob, tj. 73,8 %) a státní příslušníci **Vietnamu** (27 osob, tj. 15,7 %).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic - TOP 5 - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem osob napomáhajících k nelegální migraci*	111	100,0	172	100,0	55,0	61
z toho						
Česká republika	108	97,3	127	73,8	17,6	19
Vietnam		0,0	27	15,7		27
Ukrajina		0,0	7	4,1		7
Mongolsko	1	0,9	4	2,3	300,0	3
Polsko		0,0	3	1,7		3

Vysvětlivka: * osoby evidované KŘP; zahrnuty jak osoby, které byly trestně stíhány, ale i osoby, které podaly jen k dané věci vysvětlení a případ byl odložen

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Nejčastější formou napomáhání k pobytu bylo zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství (64 osob, tj. 37,2 %), účelové sňatky (51 osob, tj. 29,7 %) a podání pozvání (33 osob, tj. 19,2 %). V meziročním srovnání je nejvyšší navýšení evidováno u zneužití institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství (+44 osob, tj. +220,0 %) a pozvání (+31 osob, tj. +1550,0 %).

⁵² Osoby, které napomáhají k nelegálnímu pobytu a je v jejich činnosti prvek organizovanosti, řeší Útvar pro odhalování organizovaného zločinu.

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní
Celkem osob*	111	100,0	172	100,0	55,0	61
z toho způsob napomáhání k NM						
úcelový sňatek	77	69,4	51	29,7	-33,8	-26
úcelové otcovství	20	18,0	64	37,2	220,0	44
úcelově podané pozvání	2	1,8	33	19,2	1550,0	31
umožnění nel. překročení SH	8	7,2	10	5,8	25,0	2
jiné umožnění nel. pobytu**	4	3,6	14	8,1	250,0	10

Vysvětlivka: * osoby evidované KŘP; zahrnuty jak osoby, které byly trestně stíhány, ale i osoby, které podaly jen k dané věci vysvětlení a případ byl odložen

** např. obstarávání víz; falešných dokumentů

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Nejvíce osob, které nějakou formou napomáhaly k nelegální migraci bylo evidováno u KŘP Moravskoslezského kraje (47 osob, tj. 27,3 %), Ústeckého kraje (41 osob, tj. 23,8 %), Plzeňského kraje (27 osob) a Královéhradeckého kraje (19 osob). Tato čtyři KŘP se na celkovém počtu případů podílela 80,0 %. V meziročním srovnání je nejvyšší nárůst vykázan u KŘP Moravskoslezského kraje (+37 osob, tj. +370,0 %), kdy bylo častěji odhalováno úcelové podání pozvání a zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství. Další významný nárůst zaznamenalo KŘP Plzeňského kraje (+24 osob, tj. +800,0 %), kdy se jednalo hlavně o šetření zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství.

V souvislosti s **nelegální migrací spojené s převaděčstvím** byly v roce 2012 zaznamenány stejné způsoby napomáhání jako v předcházejících letech. Jednak bylo převaděčství spojeno s tranzitní migrací polských žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří směřovali z Polska přes Českou republiku do zemí západní Evropy, především Rakouska. Jednalo se většinou o osoby ze zemí bývalého Sovětského svazu, jako např. Dagestánu nebo z oblasti Čečenska. Jejich transport v osobních motorových vozidlech přes české území zpravidla za úplaty zajišťovali převaděči - státní příslušníci Polské republiky nebo cizinci třetích zemí s povoleným pobytem na území Evropské unie. Případy byly odhalovány buď ihned při vstupu, nebo dále na území ve směru do Rakouska.

Další způsob napomáhání k nelegální migraci formou převaděčství, který se objevil již ve druhé polovině roku 2011 a byl zaznamenáván i v průběhu roku 2012, byla migrace v úkrytech kamionů. Kamionovou přepravu zneužívali zejména se státními příslušníky Afghánistánu, Pákistánu, Palestiny aj., a to k transportu z jižních států (především Řecka a Srbska) směrem do západní Evropy (hlavně Německa, Francie, severní Evropy). Tento tranzit je organizován skupinami zajišťujícími naložení běženců do kamionů, zpravidla bez vědomí řidiče. Na území České republiky byly tyto osoby odhalovány přímo v úkrytech kamionů, nebo poté, co se po vysazení z kamionu pohybovaly pěšky v blízkosti dálničních tahů. Ani v těchto případech Česká republika nebyla cílovou zemí.

Někteří cizinci se snaží úcelově si zajistit legalizaci svého pobytu na území České republiky **obcházením imigrační legislativy** (podrobně v kapitole V.2.10 *Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu*).

VIII.3 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

VIII.3.1 Kontrolní činnost PČR

1. Služba cizinecké policie

Jedním z účinných nástrojů v boji proti nelegální migraci a s ní spojených rizik byla v roce 2012, stejně tak jako v předchozím období, kontrolní činnost policistů odborů cizinecké policie jednotlivých krajských ředitelství PČR.

Pobytové kontroly byly prováděny samostatně nebo v součinnosti s jednotlivými organizačními články KŘP, s jinými útvary PČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství PČR. V hodnoceném období policisté odboru cizinecké policie spolupracovali zejména s orgány Celní správy ČR, oblastními inspektoráty práce a inspektoráty bezpečnosti práce.

V roce 2012 bylo dle údajů z KŘP realizováno odbory cizinecké policie zhruba **225 tisíc pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním porovnání došlo k výraznému nárůstu počtu kontrol, a to o více jak 55 tisíc (tj. 32,7 %). Pokles je zaznamenán pouze u pobytových kontrol, které byly prováděny ve spolupráci s jinými útvary (např. úřad práce, celní správa).

Kontrolní činnost Služby cizinecké policie – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	1.1.-31.12. 2012	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	169 894	225 451	32,7	55 557
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS,...)	9 196	7 820	-15,0	-1 376
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	33 996	37 507	10,3	3 511
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	32 982	49 732	50,8	16 750
počet kontrol jiných objektů	82 069	123 962	51,0	41 893
počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	458 947	650 862	41,8	191 915

Poznámka: zpracováno z výkazů vybraných činností OCP KŘP

Dle jednotlivých odborů cizinecké policie KŘP bylo v roce 2012 nejvíce provedeno pobytových kontrol u KŘP Prahy (15,2 %), Jihomoravského kraje (14,9 %), Jihočeského kraje (12,9 %) a Zlínského kraje (9,7 %).

Při provádění pobytových kontrol se policisté zaměřovali na **kontrolu ubytovacích zařízení**. Porušení zjištěná v rámci těchto kontrol byla i nadále řešena jako správní delikty fyzických nebo právnických osob zpravidla v blokovém řízení. Při kontrolách ubytovacích zařízení byly zjišťovány nedostatky v plnění povinností ze strany ubytovatelů, zejména pak při vedení údajů o ubytovaných osobách v domovních knihách, a dále pak nedostatky v plnění hlášené povinnosti dle zákona o pobytu cizinců. Jedná se například o ubytovatele, kteří poskytují služby cizincům formálním (fiktivním) způsobem a za úplatu vydávají potvrzení o ubytování, ačkoliv je jim předem známo, že cizinec se na uvedené adrese nebude zdržovat. Podvodné jednání ubytovatelů i cizinců společně vede k zneužití účelu vydaného pobytového povolení.

Nadále pokračovaly kontroly zaměřené na **kontrolu oprávněnosti zaměstnávání cizinců**, resp. místa výkonu zaměstnání (např. firmy celoročně zaměstnávající cizince, sezónní zaměstnavatelé, pohostinská zařízení, tržnice, lesní školky, práce v lese, kasina, herny). Tyto kontroly probíhaly převážně ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce a Českou inspekcí životního prostředí.

I v roce 2012 se projevil trend, kdy je velká část kontrolovaných cizinců oficiálně přihlášená k pobytu v určitém kraji České republiky, ale ve skutečnosti se cizinci pohybují na území jiného kraje, kde pracují a jsou fakticky „krátkodobě“ ubytováni.

Ve větší míře byli v roce 2012 při pobytových kontrolách zaznamenáváni cizinci, kteří nedisponovali pobytovým oprávněním v České republice, ale na území pobývali na základě schengenských víz vydaných jiným členským státem, a to hlavně Polskem. Ve většině případů se jednalo o ukrajinské státní příslušníky. V řadě těchto případů vzniklo podezření na zneužití víz k jinému účelu, zejména k výkonu nelegálního zaměstnání bez platných oprávnění.

Pobytové kontroly byly mj. také cíleny na **tržnice** v příhraničí, a to především u česko-německých hranic, provozované cizími státními příslušníky. Dlouhodobým trendem, který byl zaznamenáván i v roce 2012, je klesající poptávka po spotřebním zboží ze strany německých zákazníků. Na jedné straně je omezován stánkový prodej, některé tržnice dokonce zanikly; na druhé straně se nabídka zboží a služeb přizpůsobuje poptávce a je oproti minulosti více rozmanitá (nehtová studia, kadeřnictví, značkový alkohol, restaurace, masáže apod.). V této souvislosti je negativním jevem, zejména v posledních dvou až třech letech, zvýšená **distribuce drog pro německé odběratele**. Tato problematika se dotýká zejména Ústeckého kraje, Plzeňského kraje a Karlovarského kraje. Pracovníci odborů cizinecké policie KŘP se přímo podílejí na bezpečnostních opatřeních, např. provádějí tipování podezřelých objektů, v součinnosti s kriminální policií zajišťují prvotní monitorování.

Při realizaci pobytových kontrol má svou roli i **součinnost s odborem azylové a migrační politiky** MV. I v roce 2012 pracovníci odborů cizinecké policie KŘP prováděli na základě žádosti OAMP MV šetření pro potřeby pobytového řízení, prověrky v místě cizincova posledního hlášeného pobytu s cílem zjistit, zda po ukončení pobytu vycestoval a nezdržuje se nadále na území České republiky nelegálně, rovněž prošetřovali skutečnosti k právnickým a fyzickým osobám žádajícím o povolení ke zprostředkování zaměstnání aj.

Policisté, specialisté na doklady, i v roce 2012 kontrolovali v rámci pobytových kontrol **cizinců účastnících se jazykových zkoušek** doklady předkládané cizinci při registraci ke zkoušce, jejich pobytová oprávnění i totožnost. Při kontrolách byly odhalovány neregulérní doklady a zjišťovány případy zneužití dokladů jiných osob tzv. „na podobu“. Jednalo se i o případy, kdy po vzájemné domluvě vždy dvou cizinců stejné státní příslušnosti se jeden z nich pokoušel za druhého vykonat jazykovou zkoušku.

V souvislosti s odhalováním tranzitní nelegální migrace probíhala v průběhu roku 2012 kontrolní činnost zaměřená na **mezinárodní a dálkové vnitrostátní autobusové linky**. Potřeba zmapování uvedených dopravních prostředků a zjištění informací o jejich průjezdu vyvstala v souvislosti s poznatky o tom, že přes teritoria krajů projíždí autobusové nebo autokarové spoje, ve kterých se nachází cizinci, kteří nedisponují oprávněním pro vstup a pobyt na území České republiky. Ve většině případů se jednalo o spoje z Polska, které dále pokračovaly na jih (hlavně přes Rakousko do Itálie) nebo západ. Často tyto osoby při kontrole předkládaly neregulérní cestovní doklady. Jelikož i v roce 2012 byly některé osoby odhaleny v úkrytech kamiónů, nebo osoby vypověděly, že k přepravě přes naše území využily kamionovou dopravu, byly kontroly orientovány i na **nákladní dopravu**.

2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

V průběhu roku 2012 byl Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu kladen důraz na operativně pátrací činnost s cílem zmapování zájmových prostředí, kde dochází k organizování trestné činnosti na úseku nelegální migrace (jedná se především o prostředí vietnamské a arabské komunity). Zjištěné poznatky byly využity k dalším opatřením, jakož i k zahájení prověřování konkrétní trestné činnosti.

V roce 2012 došlo k prohloubení spolupráce s dalšími složkami Policie České republiky (hlavně s odbory cizinecké policie krajských ředitelství), která by měla vést ke zrychlení a zefektivnění výměny informací. Nadále se rozvíjela spolupráce se zahraničními subjekty, především s policejními orgány okolních států - společně se vyhodnocovala bezpečnost rizika spojená s páčáním trestné činnosti a docházelo k časté výměně operativních informací i spolupráci v rámci vyšetřování jednotlivých případů (nadstandardní byla spolupráce zejména s Německem, Maďarskem a Slovenskem).

Česká republika se v roce 2012 rovněž zapojila do evropského projektu FIMATHU, který je zaměřen na potírání trestné činnosti na úseku nelegální migrace osob afghánské a pákistánské národnosti.

Vybrané případy trestné činnosti:

V průběhu roku 2012 nadále pokračovalo prověřování několika padělatelských skupin, které se zaměřovaly na padělání cestovních dokladů (pro potřeby migrace, legalizace pobytu v EU).

V roce 2012 byl realizován trestní spis „POKER“, kdy byly postihnuty špičky padělatelské organizace nejen na našem území, ale prakticky v celé Evropě⁵³. Padělatelé se specializovali jednak na pozměňování již existujících dokladů, ale vyráběli i zcela nové doklady, a to jak občanské průkazy, řidičské průkazy, tak cestovní doklady. Padělané doklady mají vysoký stupeň kvality a při běžné kontrole policie je jejich nepravost prakticky nezjistitelná. Zajištěny byly tři padělatelské dílny včetně vybavení a materiál sloužící k padělání. V České republice bylo zadrženo 18 osob, z toho 11 je v současnosti vazebně stíháno. Většinou se jednalo o pachatele z řad albánské, bulharské, rumunské a arabské komunity. Tito pachatelé zajišťovali objednávky, výrobu a následnou distribuci dokladů běžencům, kteří poté mířili do nejrůznějších destinací schengenského prostoru. Primárně však byly padělané doklady využívány ke krytí pravé identity pachatelů při páčání další závažné trestné činnosti (hospodářská, násilná trestná činnost včetně možné podpory terorismu).

Na konci roku 2012 byl realizován případ s krycím názvem „LINZ“, ve kterém byla mezinárodně organizovaná skupina pachatelů z Vietnamu a České republiky obviněna z organizování nelegální migrace⁵⁴. Členové organizace nejméně od dubna roku 2011 organizovali nelegální migraci vietnamských státních příslušníků do České republiky a následně i do dalších zemí Evropské unie. Ke spolupráci získávali české občany z nižších sociálních vrstev, kteří za úplatu požádali o vyhotovení cestovního pasu pro své děti, na místo fotografií svých dětí však při žádosti o doklad předkládali fotografie zájemců o migraci do České republiky. Takto získané doklady byly následně využívány k přicestování do České republiky. Skupina se mj. zabývala i tím, že za úplatu napomáhala státním příslušníkům Vietnamu k získání pobytového oprávnění na území České republiky, jež jim mělo být uděleno na základě účelově uzavřených sňatků.

---

⁵³ Jednalo se o realizaci osob podezřelých ze zvlášť závažného zločinu účast na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 trestního zákoníku a zvlášť závažného zločinu padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 odst. 1 trestního zákoníku.

⁵⁴ Jednalo se o zločin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle ustanovení § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku a přečinu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle ustanovení § 341 odst. 1, odst. 2 písm. a, b) trestního zákoníku.

VIII.3.2 Kontrolní činnost MPSV

Kontrolní činnost v oblasti zaměstnávání zahraničních pracovníků

Od 1. 1. 2012 převzal Státní úřad inspekce práce od Úřadu práce ČR kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti. Současně došlo k převodu pravomocí v oblasti vedení správního řízení o uložení pokut za zjištěné přestupky a správní delikty z Úřadu práce ČR na Státní úřad inspekce práce a Oblastní inspektoráty práce.

Státní úřad inspekce práce vykonává kromě svých dosavadních pravomocí v oblasti kontroly dodržování ustanovení zákoníku práce, dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky a dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, i kontrolní činnosti v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce zahraničními občany na území České republiky.

S ohledem na převod kompetencí nelze údaje o kontrolní činnosti na úseku zahraniční zaměstnanosti v roce 2012 porovnat s údaji o kontrolní činnosti v roce 2011, neboť informační systém Státního úřadu inspekce práce vyhodnocuje statistická data v odlišné struktuře, než byla struktura dat poskytovaná Úřady práce ČR.

Od roku 2012 probíhala kontrolní činnost Státním úřadem inspekce práce zaměřená na odhalování a potírání nelegální práce v rámci projektu „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“. Kontroly realizuje 14 týmů inspektorů specializovaných na kontrolu nelegálního zaměstnávání ve spolupráci s celními úřady, Policií ČR – službou cizinecké policie, Úřadem práce ČR, Českou správou sociálního zabezpečení, popřípadě i s dalšími orgány (živnostenské úřady, finanční úřady). Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce byla v roce 2012 zaměřena zejména na kontrolu nelegálního zaměstnávání občanů České republiky a cizinců, mimořádné kontrolní akce vztahující se k vybrané oblasti podnikání kontrolovaných subjektů a na pracovněprávní vztahy při kontrolách nelegálního zaměstnávání.

V roce 2012 uložil Státní úřad inspekce práce za umožnění výkonu nelegální práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí celkem 139 pokut v celkové výši 47 069 400,- Kč, z tohoto počtu se jednalo o 62 pravomocných pokut v celkové výši 18 619 400,- Kč, dalších 503 pokut je v současnosti navrženo k uložení. Za výkon nelegální práce uložil 35 pokut v celkové výši 444 000,- Kč, z tohoto počtu 19 pravomocných pokut v celkové výši 212 000,- Kč, dalších 112 pokut je navrženo k uložení.

Provedené kontroly dodržování zákona o zaměstnanosti v České republice v roce 2012

Kontrolní činnost v oblasti zákona o zaměstnanosti	1. pololetí 2012	2. pololetí 2012	Celkem
Počet kontrol dle zákona o zaměstnanosti	15 262	18 754	34 016
Počet kontrol - zjištěn nedostatek	2 164	2 630	4 794
Počet nelegálně zaměstnaných občanů EU	177	174	351
Počet nelegálně zaměstnaných cizinců ze zemí mimo EU	502	711	1 213
Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele vůči krajské pobočce Úřadu práce ČR § 87 zákona o zaměstnanosti	443	520	963

Poznámka: Zpracováno MPSV ČR

VIII.3.3 Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů

Ministerstvo průmyslu a obchodu se zaměřuje na vstup do podnikání a provozování živnosti a v této oblasti koordinuje i provádění příslušné kontrolní činnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku zajišťuje Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie. Dále plní i signalizační povinnost v dané oblasti vůči orgánům cizinecké policie, krajským soudům, finančním úřadům, správám sociálního zabezpečení, úřadům práce a dalším úřadům.

V roce 2012 (za období leden – prosinec 2012) provedly obecní živnostenské úřady 2 732 kontrol zahraničních fyzických osob a dále 1 137 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob; **celkem bylo tedy provedeno 3 869 kontrol těchto zahraničních subjektů**. Nejvíce kontrol bylo provedeno v hl. m. Praze - celkem 968 subjektů, dále pak ve Středočeském kraji – 518 subjektů a v Plzeňském kraji – 464 subjektů.

Při 2 732 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo zjištěno 1 932 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 529 600,- Kč, dále bylo v 340 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 15 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v Plzeňském kraji – 412 zahraničních fyzických osob, dále pak v hl. m. Praze – 364 zahraničních fyzických osob a ve Středočeském kraji – 350 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 1 137 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2012, při těchto kontrolách bylo zjištěno 672 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 2 387 400,- Kč, dále bylo ve 163 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a ve 46 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze celkem – 604 právnických osob, dále pak ve Středočeském kraji – 168 právnických osob a v Karlovarském kraji – 79 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

VIII.3.4 Kontrolní činnost Celní správy ČR

Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2012 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy **celkem 1 329 kontrol** dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), v jejichž rámci bylo **zkontrolováno 2 904 cizinců**.

Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 630 osob důvodné podezření z výkonu nelegální práce dle § 5 zákona o zaměstnanosti. Nejpočetnějšími skupinami cizinců podezřelých z porušování zákona o zaměstnanosti byli v roce 2012 státní příslušníci Ukrajiny (296 osob), Vietnamu (242 osob), Číny (26 osob), Moldávie (11 osob), Makedonie

(9 osob), Uzbekistánu (8 osob) a Mongolska (8 osob). Z výše uvedeného celkového počtu kontrol provedených celními úřady (1 329) bylo v 542 případech (40,8 %) konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. V případě 23 kontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců.

V roce 2012 se v 308 případech (23,2 %) na kontrolní činnosti celních úřadů podílely také jiné složky státní správy České republiky. Jednalo se zejména o kontroly uskutečněné ve spolupráci se službou cizinecké policie, oblastními inspektoráty Státního úřadu inspekce práce a krajskými pobočkami Úřadu práce ČR.

Nejvíce kontrol zaměřených na zaměstnávání cizinců bylo celními úřady provedeno v oblastech (skupinách vykonávaných činností): služby stravovací a ubytovací (385 kontrol), stavebnictví (322 kontrol) a obchod včetně tržnic (190 kontrol). Dále byly uskutečněny kontroly např. v oblastech ostatních služeb (120 kontrol), autoopravárenství (69 kontrol), zpracovatelského průmyslu včetně automobilového (61 kontrol), zemědělství (50 kontrol), výroba potravinářských výrobků (42 kontrol) a výroba kovů a výrobků z nich (40 kontrol).

Největší počet cizinců byl zkontrolován zejména v oblastech služeb stravovacích a ubytovacích (794 kontrol), stavebnictví (730 kontrol), obchodu včetně tržnic (332 kontrol), zpracovatelského průmyslu včetně automobilového (294 kontrol) a zemědělství (188 kontrol).

Od 1. ledna 2011 mohou celní úřady také kontrolovat plnění oznamovacích povinností zaměstnavatelů dle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti (týká se jak cizinců ze třetích zemí, tak občanů Evropské unie). V roce 2012 zkontrolovali celníci plnění těchto povinností u 2 023 občanů Evropské unie, přičemž u 1 074 osob vzniklo podezření z nesplnění oznamovací povinnosti ze strany zaměstnavatele.

Vedle běžných kontrol dodržování povinností podle zákona o zaměstnanosti byly celními úřady za koordinace Generálního ředitelství cel a celních ředitelství v roce 2012 provedeny **dvě celostátní kontrolní akce**. První, uskutečněná v polovině dubna s názvem JULIUS, byla zaměřena na soz, skladování a recyklaci odpadu a na živočišnou výrobu. Pracovníci celních úřadů během třídní akce provedli celkem 118 kontrol, z nichž ve 28 případech (23,7 %) vzniklo důvodné podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. V rámci této akce zkontrolovali celníci 90 cizinců ze třetích zemí a 138 občanů Evropské unie pracujících v prostorách kontrolovaných osob. U 50 cizinců (55,6 %) bylo konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Druhá celostátní akce s názvem KAVIÁR, konaná koncem listopadu, směřovala na subjekty provozující činnost v oblasti přípravy jídel, včetně pomocných prací (vaření, příprava surovin, mytí nádobí a úklid prostor). Během dvoudenní akce bylo provedeno celkem 279 kontrol, z nichž v 88 případech (31,5 %) vzniklo důvodné podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Prověřeno bylo 549 cizinců ze třetích zemí a 118 občanů Evropské unie vykonávajících práci u kontrolovaných subjektů. V případě 113 cizinců (20,6 %) došlo ke zjištění podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Kontrolní akce KAVIÁR byla z hlediska počtu kontrol výrazně nadprůměrnou celorepublikovou akcí v historii jejich organizování.

Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla v souladu s prioritami činnosti skupin mobilního dohledu Celní správy ČR pro rok 2012 zaměřena u cizinců v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin.

U tabákových výrobků bylo při kontrolách provedených pracovníky mobilního dohledu zjištěno celkem 579 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci v 278 případech (48 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci Vietnamu (228 případů), Polska (18 případů) a Ukrajiny (11 případů). Bližší informace, včetně způsobeného daňového úniku, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti tabákových výrobků za rok 2012

Státní příslušnost	Počet zjištění	Tabák v kg	Cigarety v ks	Únik v Kč
Bulharsko	3		15 740	45 108
Itálie	1		4 400	15 633
Německo	6		3 800	10 820
Čína	1		1 800	8 670
Lotyšsko	1		1 699	3 415
Moldávie	1		2 800	5 880
Polsko	18	15 757	434 940	23 361 083
Rumunsko	1	15 741	0	22 037 400
Rusko	2		39 000	40 998
Slovensko	2		39 560	115 356
Sýrie	3	35	6 800	86 002
Ukrajina	11	270	743 660	2 584 598
Vietnam	228	1 979	2 563 465	9 300 075
Celkem cizinci	278	33 782	3 857 664	57 615 038
Celkem (včetně občanů ČR)	579	361 710	6 591 857	524 259 621

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí, resp. Generálního ředitelství cel

Pokud jde o lihoviny, bylo při kontrolách provedených pracovníky mobilního dohledu zjištěno celkem 939 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci ve 409 případech (43,6 %). Nejvyšší početní zastoupení měli státní příslušníci Vietnamu (380 případů), následovali státní příslušníci Polska (15 případů), Ukrajiny (4 případy) a Mongolska (3 případy). Bližší informace, včetně způsobeného daňového úniku, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti lihovin za rok 2012

Státní příslušnost	Počet zjištění	Lihoviny v l	Únik v Kč
Bulharsko	1	1,5	159
Čína	1	423	58 601
Chorvatsko	1	29	2 594
Makedonie	1	28	3 276
Mongolsko	3	15	1 482
Polsko	15	148	29 723
Slovensko	2	413	81 382
Německo	1	12	3 256
Ukrajina	4	129	1 9487
Vietnam	380	18801	2 024 129
Celkem cizinci	409	19 999,5	2 224 089
Celkem (včetně občanů ČR)	939	223 520	33 110 823

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí, resp. Generálního ředitelství cel

Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

Celní orgány v rámci kontrol zaměřených na ochranu spotřebitele a vnitřního trhu zajistily v roce 2012 celkem 1 975 539 ks zboží podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví, jehož prodejem by majitelům práv duševního vlastnictví vznikla škoda ve výši 3 184 367 079 Kč.

V oblasti kontrol v rámci otevřené nabídky zboží byla kontrolní činnost zaměřena prioritně na:

- tržnice a další provozovny, v nichž dochází k otevřené nabídce zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, včetně nových druhů ochranných známek,
- nelegální prodej a skladování lihu, lihovin a tabákových výrobků.

V rámci dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele zaměřené na kontrolu nabídky a prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vzniklo u 302 cizinců podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů), přičemž 283 ze zmíněných cizinců mělo vietnamskou státní příslušnost.

Přehled cizinců, u nichž bylo v rámci dozoru na vnitřním trhu v roce 2012 zajištěno zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví

Státní příslušnost	Počet případů
Bosna a Hercegovina	1
Bulharsko	2
Čínská lidová republika	5
Maďarsko	1
Japonsko	1
Rumunsko	4
Slovensko	2
Ukrajina	2
Vietnam	283
Vanuatu	1
Celkový součet	302

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí, resp. Generálního ředitelství cel

Během kontrol stánkového prodeje zjistili v roce 2012 celníci mobilního dohledu v šesti případech u vietnamských státních příslušníků také omamné a psychotropní látky. Zajištěno bylo celkem 118,1 g pervitinu, 1 047,9 g marihuany a 1 g amfetaminu. V jednom případě bylo kontrolou zjištěno 0,5 g pervitinu u německého státního příslušníka.

Celní správa ČR věnovala v rámci výkonu dozoru při ochraně vnitřního trhu a spotřebitele svou pozornost i oblasti prevence zaměřené na cizí státní příslušníky zabývající se stánkovým prodejem. Byla realizována řada školení určených pro komunitu cizinců trvale žijících v České republice. Předmětem výše uvedených školení bylo informování cizinců o vybraných kompetencích Celní správy ČR, včetně oblasti kontrol v rámci ochrany spotřebitele.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, mají pověřené celní orgány ve vymezených případech postavení policejních orgánů. V souladu s výše uvedeným ustanovením prováděly celní orgány prověřování trestných činů – viz kapitola XI. Trestná činnost cizinců -XI.1 Trestně stíhaní cizinci.

VIII.3.5 Přestupky a správní delikty

Zákon o pobytu cizinců v hlavě XIV. v ustanovení § 156 definuje přestupky. Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob jsou uvedeny v ustanovení § 157.

V roce 2012 bylo v příslušných informačních systémech Policie ČR celkem zaevidováno **32 002 přestupků a správních deliktů** dle zákona č. 326/1999 Sb. V porovnání s rokem 2011 je vykázán výrazný nárůst, a to o 7 558 přestupků a správních deliktů (tj. +30,9 %).

Celkem byly dle zákona č. 326/1999 Sb. **uloženy pokuty ve výši cca 19,9 milionů Kč**, kdy bylo uloženo přes 31 000 pokut. Nejčastěji byla uložena pokuta ve výši 500,- Kč (tj. 43,8 %), 200,- Kč (tj. 20,3 %) a 1000,- Kč (tj. 17,4 %).

Z hlediska státních příslušností převládali občané ze třetích zemí (20 706 přestupků a správních deliktů, tj. 64,7 %) nad občany Evropské unie. Nejvíce přestupků a správních deliktů bylo evidováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (8 132 přestupků, tj. 25,4 %), u kterých byl vykázán nejvyšší meziroční nárůst (+1 461, tj. +21,9 %). S výrazným odstupem se na dalších

místech ve statistice umístili státní příslušníci **Slovenska** (9,9 %), **Vietnamu** (9,6 %), **Rakouska** (7,4 %), **Polska** (6,0 %) a **Ruska** (5,8 %).

Zaevidované přestupky a správní delikty dle zákona č. 326/1999 Sb. do IS CIS a ETR - TOP 10 - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.- 31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem přestupků a správních deliktů	24 444	100,0	32 002	100,0	30,9	7 558
z toho TOP 10 st. příslušnost						
Ukrajina	6 671	27,3	8 132	25,4	21,9	1 461
Slovensko	1 918	7,8	3 164	9,9	65,0	1 246
Vietnam	3 463	14,2	3 075	9,6	-11,2	-388
Rakousko	1 389	5,7	2 362	7,4	70,1	973
Polsko	1 219	5,0	1 922	6,0	57,7	703
Rusko	1 102	4,5	1 863	5,8	69,1	761
Německo	961	3,9	1 497	4,7	55,8	536
Česká republika	1 461	6,0	1 215	3,8	-16,8	-246
Srbsko	486	2,0	930	2,9	91,4	444
Turecko	365	1,5	562	1,8	54,0	197

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

U občanů České republiky se jednalo především o porušení § 157 zákona č. 326/1999 Sb. (správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob), kdy se dopouštěli správních deliktů z pozice ubytovatelů cizinců (71,4 % z celkového počtu přestupků občanů ČR).

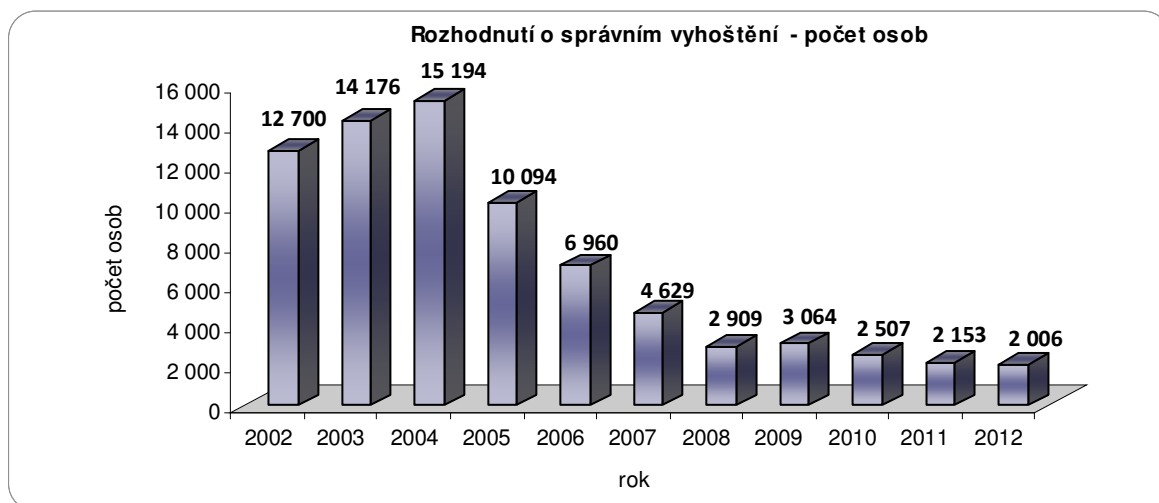
VIII.3.6 Rozhodnutí o správním vyhoštění

Správní vyhoštění cizinců upravuje hlava X. zákona o pobytu cizinců. Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. Správním vyhoštěním občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka se rozumí ukončení pobytu občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka na území České republiky, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území České republiky a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území České republiky. Zákon o pobytu cizinců přesně definuje případy, kdy je rozhodnutí o správním vyhoštění nevykonatelné.

Vývoj situace v oblasti nelegální migrace byl v minulosti provázán s vývojem počtu cizinců, kterým bylo orgány cizinecké policie vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. Pokud byli cizinci zjištěni při nelegální migraci, byli zpravidla sankcionováni rozhodnutím o správním vyhoštění. V prosinci 2010 vstoupila v platnost legislativní úprava, tzv. návratová směrnice⁵⁵, která upravuje postup členských států EU v oblasti návratové politiky a která upřednostňuje navrácení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu. Z tohoto důvodu došlo k poklesům osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění a následně i realizací správních vyhoštění.

⁵⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V roce 2012 bylo evidováno celkem **2 006 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předešlým rokem představuje mírný pokles (-147 osob, tj. -6,8 %).

Mezi nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, náleželi již tradičně státní příslušníci **Ukrajiny** (960 osob, -13 osob, tj. -1,3 %), kteří tvořili 48 % z celkového počtu cizinců v této kategorii. S velkým odstupem umístili státní příslušníci **Vietnamu** (243 osob, -37 osob, tj. -13,2 %) a **Ruska** (121 osob; +13 osob, tj. +12,0 %). Největší **meziroční pokles** byl evidován u státních příslušníků Vietnamu (-37 osob, tj. -13,2 %), Mongolska (-32 osob, tj. -34,4 %) a Kyrgyzstánu (-22 osob, tj. -57,9 %). **Nárůst osob** s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění byl v malém počtu evidován zejména u státních příslušníků Spojených států amerických (+14 osob, tj. +116,7 %) a Ruska (+13 osob, tj. +12,0 %).

V hodnoceném období bylo celkově zaznamenáno **2 066 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění** (jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí). Převážná většina těchto rozhodnutí byla vydána na KŘP hl. m. Prahy (972 rozhodnutí, tj. 47,0 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění). Na dalších místech se poté umístilo ŘSCP – ICP na mezinárodních letištích (322 rozhodnutí, tj. 15,6 %), Středočeský kraj (192 rozhodnutí, tj. 9,3 %), Ústecký kraj (112 rozhodnutí, tj. 5,4 %) a Jihomoravský kraj (72 rozhodnutí, tj. 3,5 %).

Na základě pravomocného a vykonatelného **rozhodnutí o správním vyhoštění** byla jeho **realizace** v roce 2012 provedena u **262 cizinců**, což ve srovnání se shodným obdobím roku 2011 představuje pokles o 64 osob, tj. -19,6 %. Nejvíce bylo správní vyhoštění realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (74 osob, -59 osob, tj. -44,4 %), kteří představují 28 % z celkového počtu cizinců, u kterých bylo správní vyhoštění realizováno. Ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále následovali státní příslušníci **Vietnamu** (68 osob, +1 osoba, tj. +1,5 %) a **Mongolska** (41 osob, -12 osob, tj. -22,6 %). Největší nárůst realizací správního vyhoštění byl evidován u státních příslušníků Uzbekistánu (36 osob, +23 osob, tj. +176,9 %).

Stejně jako v předešlém roce i v roce 2012 představovaly **převažující důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění**⁵⁶ především porušování pobytového režimu (71,7 % z celkového počtu důvodů). S velkým odstupem následovaly důvody porušení zákona o zaměstnanosti (12,8 %) a neuposlechnutí rozhodnutí o správním vyhoštění (8,8 %), u kterých byly oproti předchozímu roku evidovány nárůsty.

⁵⁶ Jedno rozhodnutí o správním vyhoštění může obsahovat více zákonných odůvodnění.

Důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkový počet důvodů	3 117	100,0	3 015	100,0	-3,3	-102
z toho nejvíce						
porušování pobytového režimu	2 473	79,3	2 162	71,7	-12,6	-311
porušení zákona o zaměstnanosti	249	8,0	385	12,8	54,6	136
nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění	216	6,9	266	8,8	23,1	50
nedovolené překročení státních hranic	110	3,5	104	3,4	-5,5	-6

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP; zdroj: IS CIS

V případě nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění může být toto jednání cizince kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí.⁵⁷

VIII.3.6.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

V roce 2012 bylo evidováno **118 žádostí** o ověření totožnosti cizince, z toho jich bylo 51 ověřeno, 65 bylo ve stavu rozpracovaných a 2 žádosti nebyly ověřeny.⁵⁸ Ve srovnání s minulým rokem je vykázán výrazný pokles žádostí, a to o 120 žádostí (tj. -50,4 %). Nejvíce žádostí o ověření totožnosti bylo vyžádáno u státních příslušníků Ukrajiny (58 žádostí, tj. 49,2 %) a Vietnamu (16 žádostí, tj. 13,6 %). Zároveň je u těchto dvou státních příslušností evidována největší meziroční změna, a to pokles (státní příslušníci Ukrajiny o 48 žádostí, tj. -45,3 % a státní příslušníci Vietnamu o 17 žádostí, tj. -51,5 %).

V oblasti ověřování totožnosti a vydání náhradních cestovních dokladů cizincům z důvodu zabezpečení realizace správního vyhoštění i v roce 2012 přetrvávaly problémy se ZÚ Číny v ČR, který na některé žádosti ŘSCP o ověření totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu i přes zaslané urgencye nereaguje. Na konci roku 2012 se značně ztížilo rovněž ověřování totožnosti a vystavování náhradních cestovních dokladů státním příslušníkům Vietnamu, a to na základě nového postupu ZÚ Vietnamu v ČR, který oznámil, že nebude provádět žádné ověřování totožnosti svých státních příslušníků s tím, že žádosti o ověření totožnosti mají být zasílány přímo do Vietnamu. Od tohoto oznámení jsou žádosti o ověření totožnosti a vystavení náhradního cestovního dokladu pro státní příslušníky Vietnamu zasílány dle Dohody mezi vládou České republiky a vládou Vietnamské socialistické republiky o předávání a přebírání občanů obou států.

VIII.3.7 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

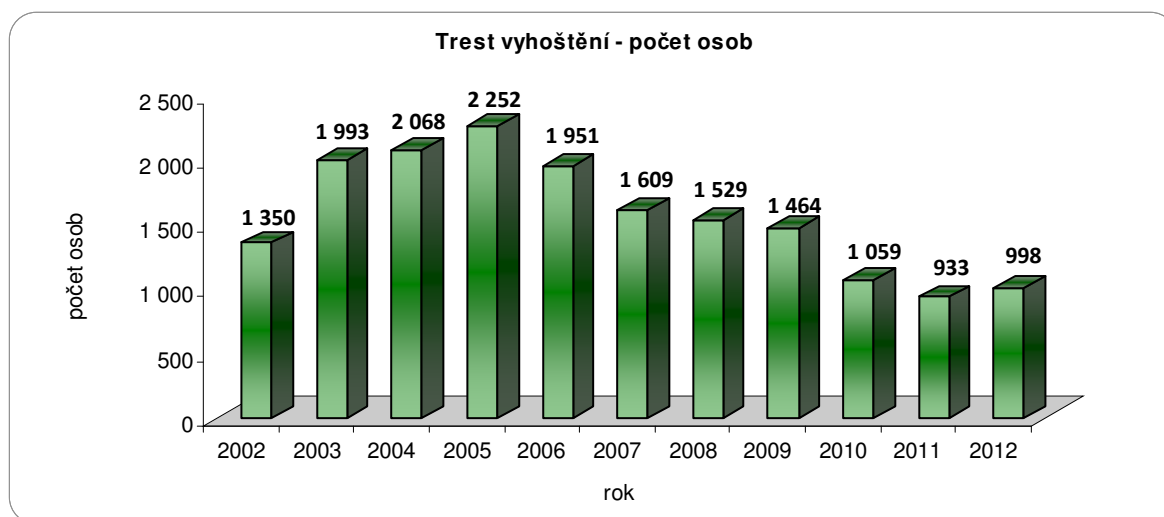
V návaznosti na tzv. návratovou směrnici byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky. Dříve by těmto osobám bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. V roce 2012 bylo vydáno **178 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**. V meziročním srovnání došlo k poklesu o 16 rozhodnutí, což je -8,2 %. Nejvíce rozhodnutí bylo vydáno u KŘP Jihomoravského kraje (74 rozhodnutí, tj. 41,6 %), dále následovala KŘP Ústeckého kraje (29 rozhodnutí, tj. 16,3 %) a Moravskoslezského kraje (20 rozhodnutí, tj. 1,2 %).

⁵⁷ Podrobněji je uvedeno v kapitole XI.1. TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI.

⁵⁸ Stav ke dni 13. 2. 2013.

VIII.3.8 Trest vyhoštění uložený soudy

Trest vyhoštění z území České republiky⁵⁹ je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany České republiky, a to jako trest samostatný, nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem; jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

V roce 2012 bylo evidováno celkem **998 osob**, kterým byl soudy v trestním řízení uložen **trest vyhoštění**, což v porovnání s předcházejícím rokem představuje nárůst o 7,0 % (tj. +65 osob). Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Slovenska** (216 osob, +9 osob, tj. +4,3 %). Jejich podíl v hodnoceném roce dosáhl hodnoty 21,6 %. Dále následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (198 osob, -48 osob, tj. -19,5 %), u kterých došlo k největšímu poklesu; jejich podíl byl 19,8 %. Na třetí místo se zařadili státní příslušníci **Vietnamu** (101 osob, +14 osob, tj. +16,1 %), kteří se na celkovém počtu podíleli 10,1 %.

Trest vyhoštění byl v hodnoceném roce **realizován** celkem u **354** cizinců, což odpovídá situaci v minulém roce. Jednalo se rovněž zejména o státní příslušníky **Slovenska** (103 osob, +16 osob, tj. +18,4 %), **Ukrajiny** (72 osob, -36 osob, tj. -33,3 %) a **Vietnamu** (51 osob, +5 osob, tj. +10,9 %).

VIII.3.9 Tranzity pozemní cestou

Tranzit pozemní cestou se využívá v případě, že se cizinec, kterému bylo vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území daného členského státu (popř. EU), rozhodne území opustit po zemi a bude tranzitovat přes jiné členské státy Evropské unie, kde však nemá platné oprávnění k pobytu ani k tranzitu.⁶⁰ Principem tranzitů po zemi je v podstatě uznávání rozhodnutí o návratu včetně lhůty k opuštění území cestou výměny formulářů mezi dotčenými členskými státy. Pozemní tranzity

⁵⁹ Údaje k trestu vyhoštění jsou v materiálu uváděny jako doplňující informace k údajům o cizincích vyhoštěných na základě správního rozhodnutí.

⁶⁰ Rozhodnutím o návratu se ve smyslu tranzitů po zemi rozumí rozhodnutí o správním vyhoštění, negativní rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany, rozhodnutí o neudělení pobytu, rozhodnutí o neprodloužení pobytu (týká se i dlouhodobých víz), rozhodnutí o zrušení pobytu (týká se i dlouhodobých víz) a usnesení o zastavení řízení o prodloužení nebo povolení pobytu.

byly v České republice uvedeny do praxe dnem 1. listopadu 2011. Za Českou republiku je Národním kontaktním bodem ŘSCP, kdy zprostředkování tranzitů po zemi zajišťují na jednotlivých odborech cizinecké policie KŘP pracoviště oddělení pobytových agend.

Celkem bylo v roce 2012 realizováno **107 žádostí o pozemní tranzit** (110 osob), kdy se nejčastěji jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (91 osob, tj. 85,0 %). Nejčastější zemí, přes kterou cizinci tranzitovali, bylo Polsko (69 osob) a Slovensko (35 osob). Z celkového počtu případů bylo v 60 případech cizincům vydáno rozhodnutí o ukončení pobytu na území České republiky, ve 46 případech rozhodnutí o správním vyhoštění a ve 4 případech negativní rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany.

VIII.3.10 Letecké tranzity dle Směrnice Rady č. 2003/110/ES

V roce 2012 byl uskutečněn u **97 osob letecký tranzit** podle Směrnice Rady č. 2003/110/ES⁶¹ na základě žádostí jiných států. V meziročním srovnání je evidován pokles o 62 osob (tj. -39,0 %).

Z hlediska státních příslušností byl nejčastěji letecký tranzit prováděn u státních příslušníků **Arménie** (21 osob, tj. 21,6 %) a **Gruzie** (14, tj. 14,4 %). Nejvíce bylo zajištění tranzitu žádáno orgány Nizozemska (39 osob, tj. 40,2 %) a Švýcarska (22 osob, tj. 22,7 %). Mezi nejčastější cílové země patřily Slovensko (31 osob, tj. 31,9 %) a Arménie (29, tj. 29,9 %).

VIII.3.11 Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky

Ke dni 31. prosince 2012 provozovala Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra⁶² **jedno zařízení pro zajištění cizinců**, ve kterém je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, a to v **Bělé pod Bezdězem** (Středočeský kraj).

Ubytovací kapacita uvedeného zařízení pro zajištění cizinců byla ke stejnému datu celkem **270 lůžek**.

⁶¹ Směrnice Rady 2003/110/ES ze dne 25. listopadu 2003 o pomoci při tranzitu za účelem vyhoštění leteckou cestou.

⁶² Na základě zákona č. 428/2005 Sb., kterým byl novelizován zákon o pobytu cizinců, bylo oprávnění ke zřizování a provozování zařízení pro zajištění cizinců převedeno z Policie České republiky na Ministerstvo vnitra. V rámci ministerstva byla tímto úkolem pověřena Správa uprchlických zařízení.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb jsou v zařízení poskytovány i psychosociální asistence a některé volnočasové aktivity. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace.

Policisté služby cizinecké policie vykonávali službu v těchto zařízeních v rozsahu, který jim stanoví zákon o pobytu cizinců a Nařízení MV ČR č. 2 ze dne 11. 1. 2006, kterým se určují kompetence, postup a podmínky vzájemné součinnosti SUZ MV ČR, SCP a Ministerstva vnitra při provozování zařízení pro zajištění cizinců (úkony spojené s příjmem cizinců do zařízení, střežení zpřísněného režimu, střežení cizinců v případě hospitalizace v nemocnicích na neuzavřených odděleních aj.).

V roce 2012 bylo umístěno do zařízení **celkem 323 cizinců**, oproti minulému roku je evidováno mírné snížení počtu, a to o 52 osob (tj. -13,9 %).

Nejvíce osob (197 osob, tj. 60,9 %) bylo umístěno do zařízení pro zajištění cizinců dle ustanovení § 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců - zajištění cizince za účelem správního vyhoštění. Dále byli cizinci umisťováni dle ustanovení § 129 - zajištění cizince za účelem jeho předání nebo průvozu (121 osob, tj. 37,5 %). **Průměrná doba zajištění** byla u výše uvedených osob **76,3 dne**.

Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedeným zařízením pro zajištění cizinců nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (100 osob; tj. 31,0 %), u kterých je vykázán meziroční pokles (-31 osob, tj. -23,7 %). S velkým odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Gruzie** (36 osob, tj. 11,1 %; +23 osob, tj. +176,9 %), **Vietnamu** (32 osob, tj. 9,9 %; - 11 osob, tj. -25,6 %), **Ruska** (27 osob, tj. 8,4 %; +7 osob, tj. +35,0 %) a **Číny** (12 osob, tj. 3,7 %; stejný počet jako v roce 2011). **Těchto pět státních příslušností se podílelo cca 64 %** na celkovém počtu umístěných cizinců.

Počet cizinců umístěných do zařízení pro zajištění cizinců, porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	375	100,0	323	100,0	-13,9	-52
z toho TOP 10 státních příslušností						
Ukrajina	131	34,9	100	31,0	-23,7	-31
Gruzie	13	3,5	36	11,1	176,9	23
Vietnam	43	11,5	32	9,9	-25,6	-11
Rusko	20	5,3	27	8,4	35,0	7
Čína	12	3,2	12	3,7	0,0	0
Mongolsko	34	9,1	11	3,4	-67,6	-23
Bangladéš	3	0,8	10	3,1	233,3	7
Pákistán	10	2,7	9	2,8	-10,0	-1
Nigérie	2	0,5	6	1,9	200,0	4
Alžírsko	8	2,1	5	1,5	-37,5	-3

Vysvětlivka: *řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2012

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů SUZ MV ČR

IX. Readmisní smlouvy a dobrovolné návraty

IX.1 SMLUVNÍ VZTAHY

Readmisní smlouvy představují jeden z předpokladů úspěšného boje s nelegální migrací a efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu, neboť stanoví přesná pravidla pro spolupráci při navracení osob. MV ČR se věnuje jednak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise EU při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy, a to zejména při formulaci jejich textů.

Na úseku sjednávání prováděcích protokolů k **unijním readmisním dohodám** Česká republika ve sledovaném období:

- ✓ **jednala** o prováděcích protokolech k readmisním dohodám s **Ukrajinou** a **Gruzií** (v obou případech korespondenční cestou). Ani v jednom případě nedošlo v roce 2012 k podpisu dohod.
- ✓ **podepsala** prováděcí protokoly k unijním readmisním dohodám s **Bosnou a Hercegovinou** a **Srbskem**. Tyto protokoly zatím nevstoupily v platnost.

Ke dni 31.12. 2012 **měla Česká republika sjednány bilaterální readmisní smlouvy se 14 státy** (Německo, Polsko, Rakousko a Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko, Moldávie, Vietnam, Kanada, Arménie, Švýcarsko). V průběhu roku 2012 nedošlo ke vstupu v platnost žádné nové readmisní dohody (již v roce 2011 podepsaná readmisní dohoda s Kazachstánem stále nevstoupila v platnost, a readmisní dohoda s Kosovem vstoupila v platnost až v roce 2013). Návrhy na sjednání readmisní dohody s Mongolskem a Indií zůstaly po celý rok 2012 bez reakce oslovených států.

V roce 2012 vstoupily v platnost prováděcí protokoly k unijním readmisním dohodám s Moldavskem (1.3.2012), Ruskem (1. 5. 2012), Černou Horou (1. 2. 2012), a Albánií (1. 9. 2012).

V rámci Evropské unie se Česká republika v roce 2012 aktivně účastnila projednávání textů **unijních readmisních dohod** s Arménií, Ázerbájdžánem a Kapverdskou republikou. Texty dohod s Arménií a Kapverdami byly v roce 2012 parafovány, k podpisu však nedošlo. Rovněž s Tureckem došlo v roce 2012 k parafování readmisní dohody. Turecko však spojuje podpis readmisní dohody s dohodou o vízové liberalizaci, a proto byla v roce 2012 vypracována Road map, jejímž cílem je stanovit postup vůči Turecku ve věci vízové liberalizace, a která by měla otevřít cestu k podpisu readmisní dohody.

Ke dni 1. 1. 2013 je platných 13 unijních readmisních dohod, a sice s Ruskem, Ukrajinou, Albánií, Srbskem, Černou Horou, Makedonií, Bosnou a Hercegovinou, Moldavskem, Srí Lankou, Hongkongem, Macaem, Pákistánem a Gruzií.

Nadále v roce 2012 stagnovalo jednání o readmisní dohodě s Čínou, která spojuje otázku readmisí s otázkou vízové facilitace, resp. liberalizace pro držitele vybraných kategorií pasů a dále s Marokem a Alžírskem.

V rámci pracovní skupiny Rady Migrace/vyhoštění se MV ČR aktivně podílelo na tvorbě tzv. „**road map**“ k zajištění reakce Evropské unie na zvyšující se migrační tlak (jde o rozpracování závěrů Rady ze dne 9. 6. 2011 k definování strategie v oblasti readmisí), kdy byly m.j. identifikovány tři další země vhodné pro sjednání readmisních dohod (Tunisko, Egypt, Indie).

K vyhodnocení spolupráce probíhající na základě readmisních dohod zorganizovala Evropská komise v roce 2012 tzv. společné readmisní výbory s Ruskem (červenec a prosinec), Ukrajinou (květen), Moldavskem (květen) a Pákistánem (červen). Zástupce MV ČR se v roce 2012 zúčastnil jednání společného readmisního výboru s Ukrajinou.

Ministerstvo vnitra se podílelo na přípravě textů tzv. migračních klauzulí v dohodách sjednávaných na unijní úrovni (Partnership and Cooperation Agreement, rámcové dohody a asociační dohody apod.) se zeměmi MERCOSUR, Afghánistán, Kazachstán, Cotonou, Singapur, Malajsie, Nový Zéland a dále na přípravě textů tzv. vízových klauzulí v unijních obchodních dohodách (Indie, MERCOSUR, Maroko, Kanada, Singapur, Indie, Kolumbie, Peru, Kanada) a dohodách o pracovní dovolené (Chile, Korea). Okrajově byla v roce 2012 řešena otázka migrace i v dohodách jiných resortů - např. dohody o letecké nebo kulturní spolupráci. V roce 2012 se MV ČR vyjadřovalo k takovým dohodám, a to s Brazílií, Jordánskem, Tureckem, Portugalskem, Kosovem, Filipínami, Srí Lankou (v oblasti kultury, školství), Etiopií, Hongkongem, Izraelem, Paraguají, Saudskou Arábií, Seychelami, Sýrií (letectví), Ázerbájdžánem a Bosnou a Hercegovinou (doprava).

V rámci zajištění hladkého provádění readmisní dohody s Gruzíí zorganizoval IOM za finanční podpory čtyř členských států (BE, NL, PL a CZ) projekt pomoci při provádění readmisní dohody mezi EU a Gruzíí „Support for the Authorities of Georgia for the Implementation of the Readmission Agreement with the European Union“. Pomoc spočívá v zajištění a zprovoznění technického vybavení (software), které usnadní komunikaci při provádění readmisní dohody. Řídící výbor se k tomuto projektu sešel celkem 3x, naposledy v roce 2012. Na poslední schůzce byli zástupci se softwarem seznámeni a následně byl tento prezentován ve sponzorských členských státech – v ČR se prezentace uskutečnila v prosinci na ZÚ Gruzie v Praze. K jeho spuštění by mělo dojít v letošním roce (2013) a měl by sloužit všem členským státům při komunikaci s příslušnými orgány Gruzie zejména pro podávání žádostí o readmisi.

IX.2 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV

IX.2.1 Provádění readmisních smluv s nesousedními státy

V roce 2012 pokračoval klesající trend v počtu předaných osob v rámci readmisního řízení se státy mimo Evropskou unii. Důvodem tohoto poklesu je implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, tzv. **návratová směrnice**, v roce 2011. Směrnice vychází ze základního principu, že navrácení by mělo fungovat nejprve na dobrovolné úrovni, tedy dobrovolné splnění povinnosti návratu a až v případě jeho nesplnění by měla přijít fáze vynucení si návratu ze strany státních orgánů (vyhoštění). Proto došlo k poklesu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění a v návaznosti z tohoto vyplývá, že je evidován pokles při využívání readmisních dohod s ostatními státy.

Na základě uzavřených readmisních smluv s Vietnamem, Srbskem a Gruzíí bylo v roce 2012 **celkem readmitováno 11 osob**. Z území České republiky bylo letecky readmitováno do Vietnamu **9 státních příslušníků Vietnamu**, kdy náklady na letenky činily zhruba 206 tisíc Kč. Dále byl vrácen do své domovské země **1 státních příslušník Srbska** a **1 státní příslušník Gruzie**.

IX.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy

V průběhu roku 2012 převzala **česká strana** podle readmisních smluv **351 osob** (-51 osob, tj. -12,7 %), **sousední státy** převzaly **95 osob** (+10 osob, tj. +11,8 %).

Readmisní řízení se sousedními státy - porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předch.období v %	absolutní číslo
Převzato osob						
osob podle readmisních smluv	487	100,0	446	100,0	-8,4	-41
z toho sousedními státy	85	17,5	95	21,3	11,8	10
stranou ČR	402	82,5	351	78,7	-12,7	-51
Převzetí odmítnuto	39	100,0	35	100,0	-10,3	-4
z toho sousedními státy	6	15,4	3	8,6	-50,0	-3
stranou ČR	33	84,6	31	88,6	-6,1	-2

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Převzaté osoby stranou ČR

V roce 2012 bylo dle readmisních smluv se sousedními státy **převzato stranou ČR celkem 351 osob**, což je v meziročním srovnání pokles o 51 osob (tj. -12,7 %). Ačkoliv nejvíce osob bylo opět stranou ČR převzato od policejních orgánů Německa (335 osob; tj. 95,4 %), je zde evidováno nejvyšší snížení počtu. Oproti roku 2011 došlo k poklesu o 51 osob, což je -13,2 %. U ostatních sousedních států došlo při nízkých počtech pouze k drobným změnám.

Z hlediska jednotlivých krajských ředitelství PČR byly osoby nejčastěji přebírány u KŘP Ústeckého kraje (291 osob, tj. 82,9 %) a Plzeňského kraje (34 osob, tj. 9,7 %), což koresponduje s vysokým podílem přebíraných osob od orgánů Německa.

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předch.období v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	402	100,0	351	100,0	-12,7	-51
z toho						
z Rakouska	1	0,2	7	2,0	600,0	6
z Polska	14	3,5	4	1,1	-71,4	-10
z Německa	386	96,0	335	95,4	-13,2	-51
ze Slovenska	1	0,2	5	1,4	400,0	4

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Z celkového počtu osob bylo od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato nejvíce státních příslušníků **Srbska** (162 osob, tj. 46,2 %). Všichni státní příslušníci Srbska byli předáni orgány Německa, kdy ve většině případů měly tyto osoby zákaz pobytu na území Německa. Dále se ve statistice umístili státní příslušníci **Vietnamu** (38 osob, tj. 10,8 %), **České republiky** (34 osob) a **Makedonie** (20 osob). Celkem se tyto čtyři státní příslušnosti podílely zhruba 70 % na celkovém počtu převzatých osob českou stranou.

Předané osoby stranou ČR

V roce 2012 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **předáno stranou ČR celkem 95 osob** do sousedních států, což je o 10 osob (tj. +11,8 %) více než v předcházejícím roce. Pokud meziročně porovnáme jednotlivé sousední státy, pak je výrazný nárůst evidován s Polskem, a to o 25 osob (tj. +227,3 %). Oproti roku 2011 je tak na prvním místě Polsko místo Slovenska. Důvodem zvýšení předávání osob do Polska byl větší záchyt osob při nelegální migraci ve směru z Polska, kdy většina osob byla zjištěna v autobusech a u některých osob bylo také odhaleno, že se jednalo o žadatele v tzv. polském regularizačním programu. Tyto osoby byly mnohdy zachyceny při

následné cestě ve směru do Rakouska (resp. Itálie), proto je vysoký podíl předaných osob do Polska u KRP Jihomoravského kraje (18 osob z celkových 36 osob předaných do Polska).

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby předané orgány ČR do sousedních států – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předch.období v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	85	100,0	95	100,0	11,8	10
z toho						
do Rakouska	25	29,4	16	16,8	-36,0	-9
do Polska	11	12,9	36	37,9	227,3	25
do Německa	10	11,8	12	12,6	20,0	2
do Slovenska	39	45,9	31	32,6	-20,5	-8

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Z celkového počtu 95 osob předaných orgány ČR do sousedních států bylo nejvíce předáno státních příslušníků **Bangladéše** (10 osob), **Slovenska** (9 osob), **Afghánistánu** (8 osob) a **Pákistánu** (7 osob). Všichni státní příslušníci Bangladéše a Pákistánu byli předáni do Polska, státní příslušníci Afghánistánu byli vráceni jak na Slovenska, tak do Rakouska.

IX.2.3 Provádění průvozů dle readmisních dohod na základě žádostí jiných států

V roce 2012 byl realizován průvoz dle readmisních dohod na základě žádostí ostatních států u **67 osob** (51 průvozů), což je v meziročním srovnání méně o 201 osob (tj. -75,0 %). Průvozy byly provedeny u 58 osob na základě žádosti německé strany a u 9 osob na základě žádosti Rakouska. Pokles je zaznamenán u obou států. V případě Rakouska se jedná o pokles o 68 osob (tj. -88,3 %), kdy byli provázeni vždy státní příslušníci Ruska. V případě Německa došlo ke snížení počtu o 133 osob (tj. -69,6 %), který se projevil především u státních příslušníků Srbska a Makedonie. V roce 2011 byl průvoz proveden u 59 státních příslušníků Srbska a 52 státních příslušníků Makedonie, v roce 2012 nebyl žádán průvoz u žádného státního příslušníka Srbska a byl realizován jen u jednoho státního příslušníka Makedonie.

Z hlediska státních příslušností byli nejvíce převáženi státní příslušníci **Gruzie** (24 osob, tj. 35,8 %), a to vždy na základě žádosti Německa (cílem byl domovský stát). Dále následovali státní příslušníci **Ruska** (9 osob), kteří byli provázeni na základě žádosti Rakouska a cílovou zemí bylo Polsko. U státních příslušníků **Arménie** (9 osob) bylo žádajícím státem Německo.

Průvoz dle readmise na základě žádosti jiného státu – TOP 5 osob – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj.%	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předch.období v %	absolutní číslo
Celkem osob	268	100,00	67	100,00	-75,0	-201
z toho TOP 5 st.příslušnost						
Gruzie	26	9,7	24	35,8	-7,7	-2
Rusko	78	29,1	9	13,4	-88,5	-69
Arménie	16	6,0	9	13,4	-43,8	-7
Slovensko	5	1,9	7	10,4	40,0	2
Uzbekistán		0,0	4	6,0		4

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

IX.3 DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Nedílnou součástí migrační politiky je také **návratová politika**, kdy Česká republika, stejně jako ostatní země Evropské unie, vždy preferuje možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným, tedy vyhoštěním. V rámci členění ústředních orgánů státní správy je problematika migrace, a tedy i dobrovolných návratů svěřena do gesce Ministerstva vnitra.

Problematica dobrovolných návratů je v současné době na národní úrovni **upravena zákonem č. 326/1999 Sb.**, který v ustanovení §123a a následujících upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) požádat o dobrovolný návrat. Ve smyslu tohoto ustanovení je to právě Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor azylové a migrační politiky, který je kompetentní o žádosti podané cizincem rozhodnout a jeho žádost případně schválit.

Dobrovolná repatriace je dále upravena zákonem **č. 325/1999 Sb.**, kdy na základě ustanovení § 54a Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa Evropské unie**. Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

IX.3.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra

Každý cizinec splňující stanovenou lhůtu uvedenou v ustanovení §54a zákona 325/1999 Sb., je oprávněn požádat o repatriaci - dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky. Každá žádost je posuzována individuálně. Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra rozhoduje o repatriaci s přihlédnutím ke stanovisku odboru azylové a migrační politiky, finanční situaci žadatele, pohledávkám vůči státu, míře spolupráce ze strany cizince, dodržování vnitřních předpisů v azylových zařízeních, zdravotnímu a psychickému stavu, k rodinné a sociální situaci a dalším faktorům.

Při realizaci dobrovolného návratu Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

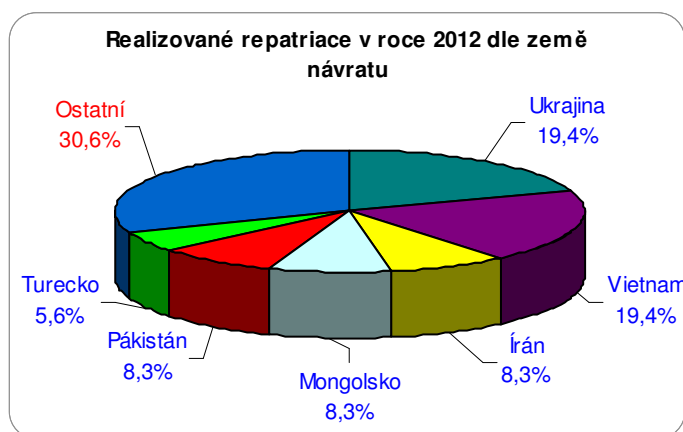
Dále může Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, např. se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, zajištění odvozu na místo odjezdu z České republiky, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra spolupracuje při realizaci repatriací s Mezinárodní organizací pro migraci (dále jen „IOM“) nebo Českým červeným křížem (dále jen „ČČK“). Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S uvedenými smluvními organizacemi Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra spolupracuje zejména v těchto případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- narodí-li se dítě žadateli o mezinárodní ochranu na území České republiky a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),

- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2012 podalo žádost o dobrovolný návrat celkem **56 osob**, z toho bylo navráceno do požadovaných zemí celkem **36 osob**, ve 20 případech se dobrovolný návrat z různých důvodů neuskutečnil. Nejčastější cílovou zemí návratu bylo Ukrajina, dále Vietnam, Írán, Mongolsko, Pákistán a Turecko.

Země návratu	Počet osob	Země návratu	Počet osob
Ukrajina	7	Indonésie	1
Vietnam	7	Izrael	1
Írán	3	Jordánsko	1
Mongolsko	3	Kosovo	1
Pákistán	3	Kuba	1
Turecko	2	Kyrgyzstán	1
Egypt	1	Mexiko	1
Gruzie	1	Srbsko	1
Indie	1	Celkem	36

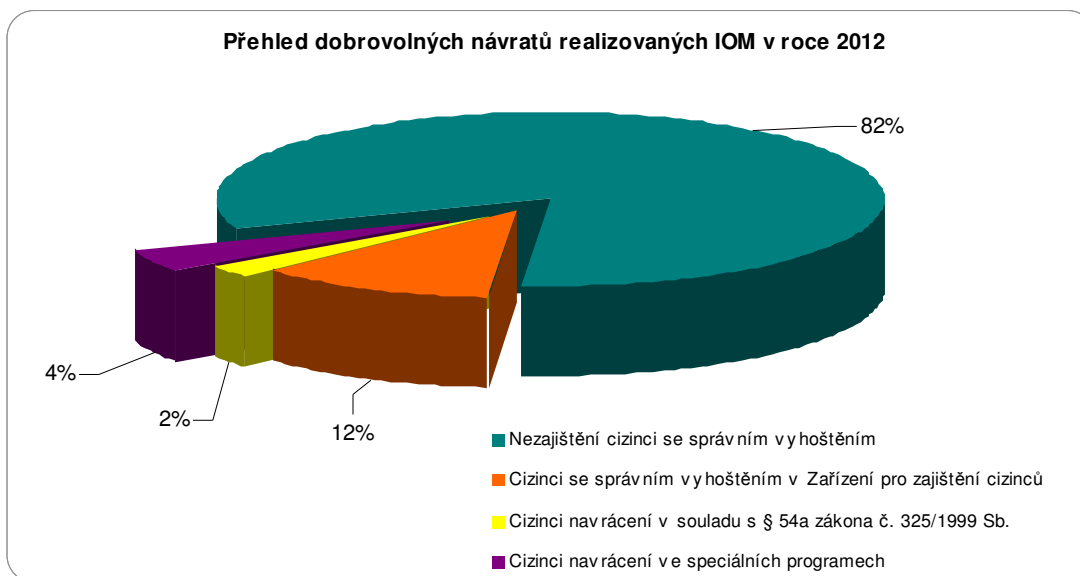
IX.3.2 Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro imigraci

V oblasti dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra dlouhodobě spolupracuje s Mezinárodní organizací pro migraci, která na základě smluvního ujednání zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi služby zajišťované IOM patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců, tak především návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území České republiky, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pro cizince, kteří se rozhodli využít možnosti dobrovolného návratu je ze strany IOM zajišťována realizace návratu a v případě potřeby také poskytnutí tranzitní a po příletové asistence navraceným cizincům.

V průběhu roku 2012 uskutečnili pracovníci IOM celkem 892 konzultací cizinců v rámci programu návratového poradenství. V průběhu realizace poradenského programu byly konzultace cizincům poskytovány v kancelář IOM Praha, prostřednictvím tzv. komunitních poradců IOM a v zařízení pro zajištění cizinců, kam pracovníci IOM realizovali v roce 2012 celkem 20 návštěv. **Celkem bylo za rok 2012 poskytnuto v souvislosti s dobrovolným návratem poradenství 308 cizincům, z toho se 282 na základě poskytnutého poradenství rozhodlo pro dobrovolný návrat do země původu, který se podařilo realizovat u 223 cizinců;** což představuje 79 % cizinců, kteří se pro návrat rozhodli.

Z hlediska zájmu o poradenství byli v roce 2012 na prvním místě státní příslušníci Vietnamu (88 cizinců), dále následují státní příslušníci Uzbekistánu (48 cizinců), Mongolska (45 cizinců), Ukrajiny (33 cizinců) a Kazachstánu (10 cizinců). Ne všichni cizinci, kteří byli příjemci návratového poradenství se nakonec rozhodli k návratu do země původu. O dobrovolný návrat nepožádalo v průběhu roku 2012 celkem 26 cizinců z celkového počtu 308 příjemců poradenství.

V průběhu roku 2012 bylo prostřednictvím kanceláře IOM uskutečněno 209 asistovaných dobrovolných návratů cizinců s platným správním vyhoštěním ve spolupráci s ŘSCP, 5 návratů ve spolupráci se SUZ MV ČR a 9 návratů v rámci speciálních návratových programů.

Největší zájem o návrat do země původu měli v roce 2012 státní příslušníci Vietnamu (83 cizinců), Uzbekistánu (45 cizinců), Mongolska (44 cizinců) a Ukrajiny (29 cizinců). **Z hlediska realizovaných** dobrovolných návratů byl největší počet cizinců navracen do Vietnamu (66 cizinců), Uzbekistánu (41 cizinců), Mongolska (39 cizinců) a na Ukrajinu (19 cizinců).

Asistence kanceláře IOM při vyřizování náhradních cestovních dokladů v souvislosti s přípravou dobrovolného návratu byla v průběhu roku 2012 poskytnuta 9 cizincům. Nejčastěji byla tato asistence poskytována občanům Ukrajiny.

X. Mezinárodní ochrana

X.1 ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu (formou azylu nebo doplňkové ochrany) na území České republiky a pobyt azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě Evropské unie, je-li Česká republika příslušná k jejímu posuzování. Postavení žadatele má po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

X.1.1 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu

V roce 2012 v České republice požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem **753 osob**. V meziročním srovnání se počet podaných žádostí téměř nezměnil. V roce 2012 bylo podáno pouze o 3 (- 0,4 %) žádosti méně než v předchozím období.

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v období 2003 – 2012

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet žadatelů	11 400	5 459	4 021	3 016	1 878	1 656	1 258	833	756	753
Meziroční změna v %	+34,4	- 52,1	- 26,3	-25,0	-37,7	-11,8	-24,0	-33,8	-9,2	-0,4

Poznámka: Údaje odboru azylové a migrační politiky MVČR

V roce 2012 byl zaznamenán vůbec nejnižší počet podaných žádostí o mezinárodní ochranu v historii České republiky.

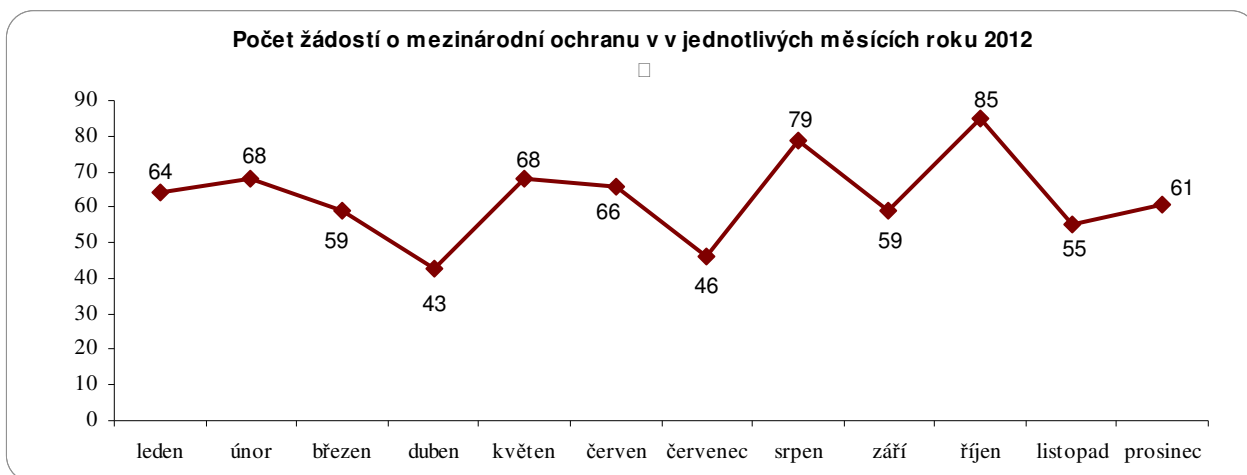
Stagnace počtu žádostí v meziročním srovnání i měsíční statistiky žádostí bez větších výkyvů ukazují na celkovou stabilizaci problematiky mezinárodní ochrany v České republice. Snižování počtu žadatelů o mezinárodní ochranu začalo vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 a souvisí zejména s aplikací tzv. dublinského nařízení⁶³, které stanovuje kritéria pro určení členského státu příslušného (odpovědného) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.

Ve srovnání s dalšími členskými zeměmi Evropské unie jsou počty uchazečů o mezinárodní ochranu v České republice podprůměrné. Česká republika registruje výrazně méně žadatelů o azyl než sousední Německo, Rakousko i Polsko a podobný počet uchazečů jako Slovensko. České republice se vyhnuly migrační vlny ze západobalkánských zemí a spíše okrajově (a sekundárně v rámci Dublinského řízení) byla zasažena migrací syrských uprchlíků.

⁶³ Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. 2. 2003.

Z celkového počtu 753 žádostí o mezinárodní ochranu podaných v roce 2012 jich bylo **509 podáno poprvé** (tj. 67,6 %) a **244 opakovaně**⁶⁴ (tj. 32,4 %), což je obdobný poměr jako v předchozím roce.

Měsíční vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu nezaznamenal výrazné početní výkyvy. Měsíčně bylo v roce 2012 v průměru podáno 63 žádostí (nejméně 43 žádostí v dubnu, nejvíce 83 žádostí v říjnu).

Hlavní zdrojové země uchazečů o mezinárodní ochranu se v roce 2012 v porovnání s rokem 2011 mírně proměnily. **Největší skupinou žadatelů zůstali státní příslušníci Ukrajiny (23,1 % z celkového počtu žádostí).** Trojnásobně však narostl počet žadatelů ze Sýrie, a to především v důsledku ozbrojeného konfliktu v zemi. **Syrští státní příslušníci se s podílem 9,2 % všech žádostí stali druhou nejpočetnější skupinou žadatelů.** Mezi pěti nejčastějšími státními příslušnostmi dále figurovali státní příslušníci **Běloruska** a **Vietnamu** (shodně 7,2 % všech žádostí) a státní příslušníci **Ruska** (5,3 % všech žádostí). Těchto pět státních příslušností podalo dohromady více než polovinu všech žádostí. Mezi další časté žadatele patří státní příslušníci Myanmaru (4,0 % všech žádostí), osoby bez státní příslušnosti (3,2 % všech žádostí), státní příslušníci Kazachstánu (3 % všech žádostí), Arménie (2,9 % všech žádostí) a Mongolska (2,9 % všech žádostí).

Celkem v České republice v roce 2012 žádali o mezinárodní ochranu státní příslušníci z 59 zemí. **Nejvíce žadatelů pocházelo z asijských zemí (43,4 %), následováni žadatelé z evropských zemí (41,7 %).** Podíl afrických žadatelů dosahoval téměř 9,5 %, nejméně žadatelů o mezinárodní ochranu bylo zaznamenáno ze zemí **amerického kontinentu 2,3 %.**

⁶⁴ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. 12. 2007). Jedná se o *Směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. 12. 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka*, na jejímž základě není již uplatňována dříve povinná lhůta dvou let pro opakované podání žádosti o mezinárodní ochranu. Cizinci tak mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

Státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR – TOP 10 – srovnání roku 2011/2012

Státní příslušnost	2011			2012			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Absolutní číslo	tj. %
Celkem	756	100,0	-	753	100,0	-	-3	-0,4
z toho TOP 10 *								
Ukrajina	152	20,1	1.	174	23,1	1.	+22	+14,5
Sýrie	23	3	11. - 12.	68	9,0	2.	+45	+295,7
Bělorusko	71	9,4	2.	54	7,2	3. - 4.	-17	-23,9
Vietnam	46	6,1	4.	54	7,2	3. - 4.	+8	+17,4
Rusko	47	6,2	3.	40	5,3	5.	-7	-14,9
Myanmar	23	3	11. - 12.	30	4,0	6.	+7	+30,4
bez státní příslušnosti	27	3,6	8.	24	3,2	7.	-3	-11,2
Kazachstán	17	2,2	15. - 16.	23	3,0	8.	+6	+35,3
Arménie	11	1,4	17. - 18.	22	2,9	9. - 10.	+11	+100,0
Mongolsko	41	5,4	5.	22	2,9	9. - 10.	-19	-46,3

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2012

Poznámka: Údaje odboru azylové a migrační politiky MV ČR

Státní příslušníci **Ukrajiny** nadále zůstávají nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu (již od roku 2004). **V roce 2012 podali celkem 174 žádostí, což je v meziročním srovnání nárůst o 14,5 %.** Jejich podíl na celkovém počtu žadatelů tak přesáhl 23,1 %. Trend mnohaletého poklesu počtu ukrajinských žadatelů se během posledních dvou let obrátil a počet žádostí podaných státními příslušníky Ukrajiny v letech 2011 i 2012 vzrostl. Celkem 43,7 % ukrajinských žadatelů (výrazně nadprůměrný počet a o téměř 10 % více než v předchozím období) podalo svou žádost o mezinárodní ochranu opakovaně. Jako důvod žádosti o mezinárodní ochranu státní příslušníci Ukrajiny často uváděli obavu z pronásledování kvůli jejich politickému či náboženskému přesvědčení, obavy z fyzického násilí či smrti kvůli nesplaceným dluhům, často zmiňovali také ekonomické faktory, kdy Českou republiku vnímají jako lepší místo k životu. Značná část ukrajinských žadatelů na území České republiky žije již delší dobu (nezřídka i více než 10 let), proto byla v žádostech jako důvod uváděna i skutečnost, že se žadatel nemá již kam vrátit – získání azylu tak někteří vnímají jako možnost k legalizaci svého pobytu.

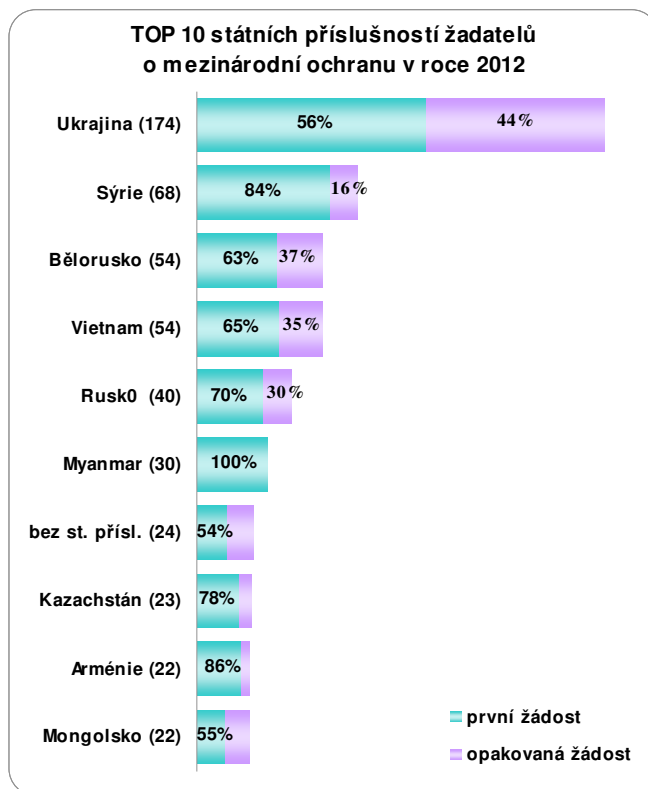
Druhou nejpočetnější skupinou žadatelů se v roce 2012 stali státní příslušníci **Sýrie**, kteří **podali celkem 68 žádostí**, tj. 9,0 % všech žádostí. U této skupiny byl zaregistrován největší meziroční nárůst, a to o 295,7 % (o 45 žádostí). Většina žádostí syrských státních příslušníků byla podána poprvé. Opakovaně bylo podáno pouze 16,2 % žádostí. Téměř trojnásobný nárůst počtu žadatelů ze Sýrie byl způsoben především probíhající občanskou válkou v této zemi a s ní související migrační vlnou, která se projevila ve zvýšených počtech syrských žadatelů o mezinárodní ochranu v celé Evropské unii. Syrští žadatelé byli velmi často předáváni do České republiky v rámci tzv. dublinského řízení na základě uděleného českého víza.

Shodně na třetím až čtvrtém místě co do počtu podaných žádostí se umístili státní příslušníci **Běloruska a Vietnamu** s 54 podanými žádostmi (tj. 7,2 % z celkového počtu). Žádostí běloruských státních příslušníků bylo v meziročním srovnání zaregistrováno o 17 méně (téměř o -24 %). Z celkového počtu těchto žádostí jich bylo 37,0 % podáno opakovaně. Převažujícím důvodem pro žádost o mezinárodní ochranu byla především opoziční politická činnost žadatelů, pronásledování policií za účast na demonstracích a porušování lidských práv. Vietnamští žadatelé podali v roce 2012 o 8 žádostí více než předcházejícím roce a zůstali tak na téměř stejné příčce žebříčku nejčastěji žádajících státních příslušností. Počet těchto žadatelů nezaznamenal od roku 2010 výraznější výkyvy. Poměr opakovaných žádostí ve sledovaném období dosáhl 35,2 %. Státní příslušníci Vietnamu nejčastěji zdůvodňovali podání svých žádostí ekonomickými faktory. V České republice často pobývali již delší dobu, mnozí uváděli, že se nemají kam vrátit a udělení azylu často vnímali jako prostředek legalizace svého pobytu.

Až pátou nejpočetnější státní příslušností žadající o mezinárodní ochranu byli státní příslušníci **Ruska**. V roce 2012 podali celkem 40 žádostí, o 7 méně než v roce 2011 a poklesli z loňského třetího místa. Z celkového počtu jimi podaných žádostí jich bylo 30,0 % podáno opakovaně. Značný počet žadatelů s ruským občanstvím se hlásí k čečenské národnosti. Tito své žádosti odůvodňují složitou bezpečnostní situací v regionu Severního Kavkazu, pronásledováním silovými složkami státu, vyhrožováním a obavami o své zdraví a život. Někteří zmiňují i náboženské důvody.

Státní příslušníci **Myanmaru** tvořili v roce 2012 šestou nejpočetnější skupinu žadatelů o mezinárodní ochranu. Oproti roku 2011 bylo u této státní příslušnosti registrováno o 7 žádostí více, celkem 30. Vysoký počet žadatelů z této země je způsoben především realizací Národního přesídlovacího programu, v rámci něhož bylo do České republiky přesídleno 25 osob.

Na sedmém místě žebříčku nejčastějších zdrojových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu se v roce 2012 umístili **osoby bez státní příslušnosti** s 24 žádostmi, což je téměř stejně jako v roce 2011. Podobně i poměr opakovaných žádostí byl téměř shodný s předešlým rokem, opakovaně bylo podáno nadprůměrných 45,8 % žádostí. Značnou část osob bez státní příslušnosti tvořily děti narozené na území České republiky.

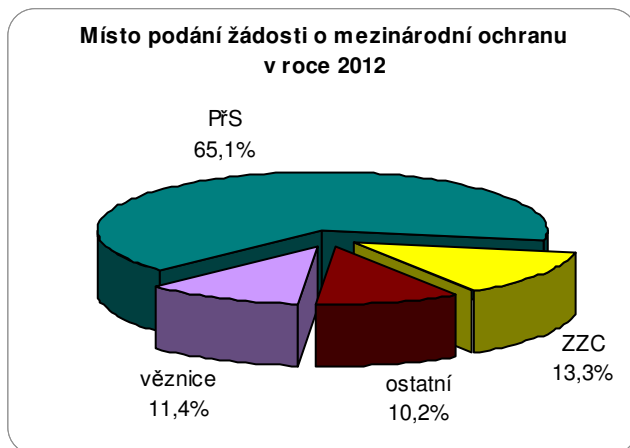
Oproti roku 2011, kdy státní příslušníci **Kazachstánu** nefigurovali mezi 10 nejpočetnějšími státními příslušnostmi, se v roce 2012 opět dostali na 8. místo. Podali celkem 23 žádostí, 21,7 % z nich opakovaně. Podání žádosti státní příslušníci Kazachstánu odůvodňovali obavami o život či své zdraví v důsledku pronásledování místní policií z politických důvodů, vyhrožováním, vydíráním nebo náboženským pronásledováním.

Se shodným počtem 22 žádostí byli jako 9. – 10. nejčastější státní příslušnost registrování státní příslušníci **Arménie a Mongolska**. Většina arménských žádostí byla v roce 2012 podána poprvé (pouze 3 opakovaně) a meziročně se jednalo o 100% nárůst podaných žádostí. Státní příslušníci Mongolska naopak podali meziročně o téměř polovinu žádostí méně, v 45,5 % opakovaně.

I v roce 2012 zůstala nadále zachována poměrně **výrazná převaha mužů mezi žadateli o mezinárodní ochranu**. Podíl mužů na celkovém počtu žadatelů dosáhl 71,2 % (536 osob), ženy byly zastoupeny 28,8 % (217 osob). Meziročně nicméně podíl žen vzrostl o 2,2 %.

V roce 2012 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno celkem **145 nezletilých osob** (tj. 19,3 % všech žadatelů), což je o 13 více než v předešlém roce. Vysoké podíly nezletilých osob vykázali zejména žadatelé bez státní příslušnosti (58,3 %), z Myanmaru (53,3 %), Kazachstánu (47,8 %), Uzbekistánu (36,4 %) a Sýrie (29,4 %). Dospělých žadatelů bylo ve sledovaném období zaznamenáno celkem 608. Stejně jako v předchozích obdobích byl patrný rozdíl v zastoupení mužů a žen mezi dospělými a nezletilými žadateli o mezinárodní ochranu. Zatímco u dospělých žadatelů ze tří čtvrtin převažovali muži, **u nezletilých žadatelů je podíl mužů a žen více vyrovnaný** (muži převyšovali ženy pouze o 10 %).

Během roku 2012 bylo zaregistrováno celkem **5 žádostí podaných nezletilými osobami bez doprovodu zákonných zástupců**. Nezletilí bez doprovodu pocházeli z následujících zemí: Afghánistán (2 osoby), Bělorusko, Myanmar, Ukrajina (po jedné osobě). Dva z těchto žadatelů byli v době podání žádosti mladší 15let. Ve srovnání s rokem 2011, kdy bylo registrováno 8 nezletilých žadatelů bez doprovodu, jde o značný pokles.

Stejně jako v roce 2011 i v **roce 2012 nejvíce žadatelů** o mezinárodní ochranu požádalo v přijímacích střediscích Zastávka (54 %) a Praha – Ruzyně (11 %). **Celkem bylo podáno v přijímacích střediscích 65,1 % žádostí**, téměř stejně jako v roce 2011. V meziročním srovnání však poklesl počet cizinců, kteří podali svou žádost v zařízení pro zajištění cizinců, a to o 6 %. Mírně se naopak zvýšil počet žadatelů, kteří podali žádost ve věznicích – o 4 %. Z věznic žádali nejvíce státní příslušníci Ukrajiny (23 osob) a Vietnamu (20 osob).

X.1.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

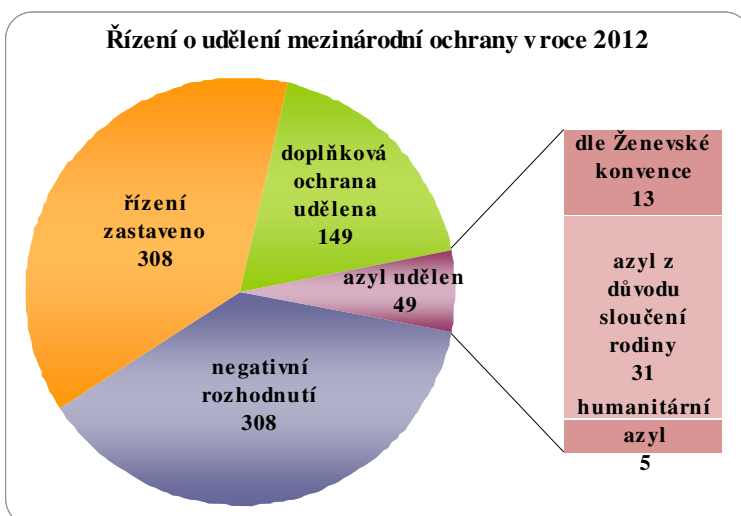
V roce 2012 Ministerstvo vnitra vydalo **celkem 814 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 184 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany**. Ke dni 31. 12. 2012 bylo evidováno 574 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

Mezinárodní ochranu ve formě azylu či doplňkové ochrany Ministerstvem vnitra ve výše uvedeném roce **udělilo 198 cizincům**. Ve stejném období byla dalším **176 osobám doplňková ochrana prodloužena**.

V rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany podíl pozitivních rozhodnutí v roce 2012 dosáhl 24,3 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí, tj. některá z forem mezinárodní ochrany byla udělena každým čtvrtým rozhodnutím. K prodloužení doplňkové ochrany došlo v 95,7 % řízení.

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2012 udělena 49 žadatelům. Ve většině případů (31 případech, tj. 63,3 %) byl azyl udělen za účelem sloučení rodiny (§ 13 zákona o azylu). Ve 13 případech byl azyl udělen z důvodů vymezených Ženevskou konvencí - podle § 12/a (politický azyl) a § 12/b (obava z pronásledování). Zbývajících 5 azylů bylo uděleno z humanitárních důvodů (§ 14 zákona o azylu).

Nejčastěji v roce 2012 azyl získali státní příslušníci **Běloruska** (10 osob), zejména se jednalo o azyl z důvodu sloučení rodiny a politický azyl. Následovali žadatelé z **Uzbekistánu** (8 osob), jimž byl azyl většinou udělen za účelem sloučení rodiny a **Ukrajiny** (7 osob), v jejichž případech se jednalo o azyl z humanitárních důvodů a politický azyl.

Státním příslušníkům **Myanmaru** (5 osob) a **Pákistánu** (4 osoby) byl azyl udělen především z důvodu sloučení rodiny.

Azyly dle státní příslušnosti - 2012

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Celkem	49	100,0
z toho:		
Bělorusko	10	20,4
Uzbekistán	8	16,3
Ukrajina	7	14,3
Myanmar	5	10,2
Pákistán	4	8,2
Kazachstán	3	6,1
Ruská federace	3	6,1
Saúdská Arábie	3	6,1
bez státní příslušnosti	1	2,0
Ekvádor	1	2,0
Gruzie	1	2,0
Kuba	1	2,0
Moldavsko	1	2,0
Sierra Leone	1	2,0

Zdroj: Odbor azylové a migrační politiky MV ČR

Doplňková ochrana dle státní příslušnosti - 2012

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Celkem	149	100,0
z toho:		
Bělorusko	25	16,8
Sýrie	22	14,8
bez státní příslušnosti	17	11,4
Kuba	16	10,7
Uzbekistán	13	8,7
Kazachstán	13	8,7
Eritrea	10	6,7
Afghánistán	9	6,0
Irák	5	3,4
Ukrajina	3	2,0
Srí Lanka	3	2,0
Vietnam	2	1,3
Ruská federace	2	1,3
Kyrgyzstán	2	1,3
Súdán	1	0,7
Somálsko	1	0,7
Nigérie	1	0,7
Makedonie	1	0,7
Írán	1	0,7
Bosna a Hercegovina	1	0,7
Ázerbájdžán	1	0,7

Zdroj: Odbor azylové a migrační politiky MV ČR

Formou doplňkové ochrany byla mezinárodní ochrana v roce 2012 udělena ve 149 případech. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům **Běloruska** (25 osob) a **Sýrie** (22 osob). S větším odstupem následovali **osoby bez státní příslušnosti** (17 osob), žadatelé z **Kuby** (16 osob), **Uzbekistánu** (13 osob) a **Kazachstánu** (13 osob).

Doplňková ochrana byla prodloužena nejčastěji státním příslušníkům Běloruska (39 osob), **Kuby** (29 osob), **Ruska** (23 osob), **Iráku** (21 osob) a **osobám bez státní příslušnosti** (14).

V roce 2012 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany **vydáno celkem 308 negativních rozhodnutí** (tj. 37,8 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo byla žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná. Ve stejném počtu případů (308) bylo řízení zastaveno (mj. zejména pro nepřípustnost žádosti).

Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

V řízení o udělení mezinárodní ochrany v České republice bylo v roce 2012 podáno ke krajským soudům celkem 264 žalob (s odkladným účinkem) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra. Krajské soudy vydaly za toto období celkem 348 rozhodnutí. Ve 247 případech (tj. 71,0 %) šlo o zamítnutí žaloby (či odmítnutí žaloby), čímž krajské soudy rozhodnutí Ministerstva vnitra potvrdily. V dalších 36 případech (tj. 10,3 %) se jednalo o zastavení řízení. V 65 případech (tj. 18,7 %) krajské soudy rozhodnutí Ministerstva vnitra zrušily a věc vrátily první instanci k novému projednání a žaloba.

V případě žalob bez odkladného účinku bylo ke krajským soudům v roce 2012 podáno celkem 111 žalob. Celkem bylo vydáno 80 rozhodnutí, ve 51 případech byla žaloba zamítnuta (či odmítnuta), zastaveno řízení bylo ve 27 případech, ve 2 případech krajské soudy rozhodnutí Ministerstva vnitra zrušily a věc vrátily první instanci k novému projednání.

K Nejvyššímu správnímu soudu v Brně podalo v roce 2012 kasační stížnost 232 osob. Nejvyšší správní soud vydal za toto období celkem 276 rozhodnutí. Ve 224 případech (tj. 81,2 %) Nejvyšší správní soud kasační stížnost vydal negativní rozhodnutí (zamítnutí či odmítnutí kasační stížnosti). V dalších 34 případech (tj. 12,3 %) bylo řízení zastaveno, v 7 případech (tj. 2,5 %) byla věc vrácena krajským soudům k novému projednání a 11 případech byla věc vrácena k řízení Ministerstvu vnitra (tj. 4,0 %).

Ministerstvo vnitra podalo v roce 2012 kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu ve 32 případech. Ve stejném období vydal Nejvyšší správní soud 19 rozhodnutí, z toho 17 kasační stížnosti Ministerstva vnitra zamítl a ve 2 případech vrátil věc k řízení krajskému soudu.

X.1.3 Azylová zařízení na území České republiky

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **osmi azylových zařízeních** třech typů. **Přijímací středisko** (PřS) slouží k ubytování cizince do doby provedení úkonů uvedených v ustanovení § 46⁶⁵ a § 73 zákona o azylu. **Pobytové středisko** (PoS) slouží k ubytování žadatele o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení jeho řízení o udělení mezinárodní ochrany. **Integrační azylové středisko** (IAS) slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou mezinárodní ochranou.

---

⁶⁵ 1) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko do

- a) provedení identifikačních úkonů podle § 47 zákona o azylu,
  - b) provedení lékařského vyšetření zaměřeného na zjištění, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany netrpí chorobou ohrožující jeho život či zdraví nebo život či zdraví jiných osob,
  - c) doby vydání průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (§ 57 zákona o azylu),
  - d) ukončení karantény nebo jiného opatření v souvislosti s ochranou veřejného zdraví, lze-li je uskutečnit v přijímacím středisku.
- 2) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko na mezinárodním letišti ani po ukončení úkonů uvedených v odstavci 1.
- 3) Cizinec, jemuž bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno z důvodu nepřipustnosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 10a písm. b) zákona o azylu, nesmí opustit přijímací nebo pobytové středisko až do doby, než bude dopraven do členského státu Evropské unie příslušného k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany, s výjimkou opuštění za účelem vycestování z území.

Zřizovatelem azylových zařízení je podle ustanovení § 80 zákona o azylu Ministerstvo vnitra, které je rovněž výlučným provozovatelem přijímacích středisek. Provozovatelem pobytových středisek může být ministerstvo nebo právnická osoba v rozsahu pověření uděleného Ministerstvem vnitra.

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra provozuje **dvě přijímací střediska**, a to přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně.

Dále provozuje **dvě pobytová střediska**, a to pobytové středisko Havířov a pobytové středisko Kostelec nad Orlicí. V obou typech byla vedle zajištění ubytovacích a stravovacích služeb v nabídce i sociální služby poskytované sociálními pracovníky, psychosociální asistence a široká nabídka volnočasových aktivit. Do každého ze středisek pravidelně dojížděly nestátní neziskové organizace. Část služeb v azylových zařízeních je poskytována z prostředků Evropského uprchlického fondu.

Ke dni 31. prosince 2012 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 673 lůžek**.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací střediska	
Zastávka	202
Praha-Ruzyně	45
Celkem přijímací střediska	247
Pobytová střediska	
Havířov	151
Kostelec nad Orlicí	275
Celkem pobytová střediska	426

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace. Všem ubytovaných azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka a kurzy českého jazyka.

Ke dni 31. prosince 2012 byla Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra provozována celkem čtyři integrační azylová střediska, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 32 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 126 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek		
IAS	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Jaroměř	10	36
Předlice	12	44
Brno	4	20
Česká Lípa	6	26
Celkem	32	126

Od počátku prosince 2012 bylo IAS Předlice vyčleněno pro ubytování přesídlených státních příslušníků Malajsie do České republiky.⁶⁶

Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2012

V roce 2012 přišlo do azylových zařízení celkem 580 nově příchozích cizinců - žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení). Nejčastější přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci Ukrajiny (138 osob, tj. 23,8 %), Sýrie (77 osob, tj. 13,3 %) a Běloruska (44 osob, tj. 7,6 %).

Kapacita přijímacích středisek byla v průměru vytížena na 15 %. Kapacita pobytových středisek byla vytížena v průměru na 51 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních. Přijímací a pobytová střediska byla evidenčně vytížena na 80,0 %, přičemž evidenční stav představuje všechny klienty, kteří jsou ve střediscích evidováni, ale fyzicky se tam nemusí nacházet.

Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2012 tuto možnost využívalo průměrně 56 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

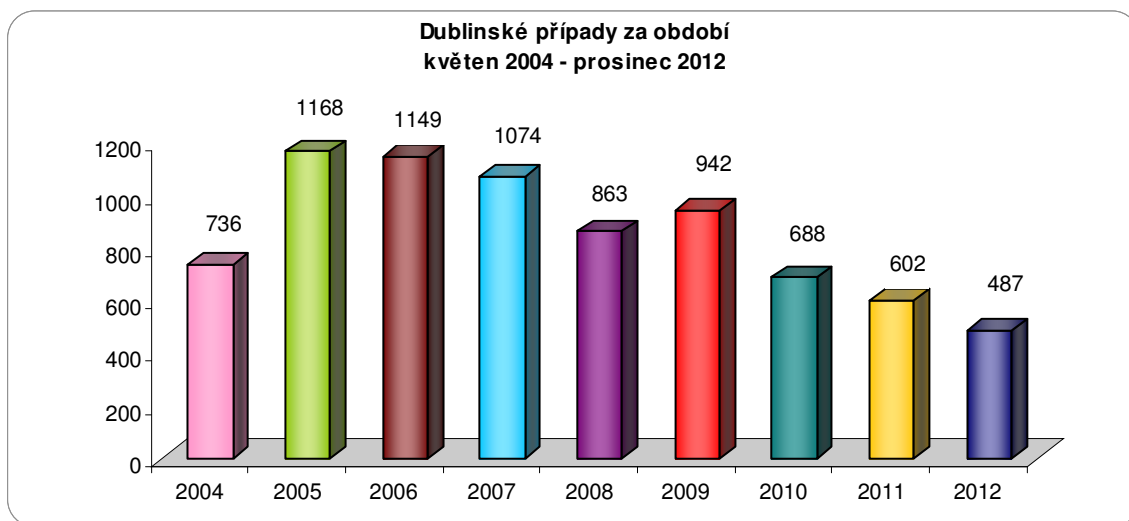
Ke dni vstupu České republiky do Evropské unie vzniklo v rámci odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra oddělení Dublinského střediska. Úkolem tohoto oddělení je zajistit efektivní aplikaci Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. 2. 2003 (tzv. Dublinské nařízení).

Dublinské nařízení stanoví kritéria, podle kterých je určován členský stát příslušný (odpovědný) k posouzení žádosti o mezinárodní ochrany. Mezi tato kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu či rodinné vazby.

⁶⁶ Blíže v kapitole VI. INTEGRACE AZYLANTŮ.

Statistika dublinských případů v roce 2012

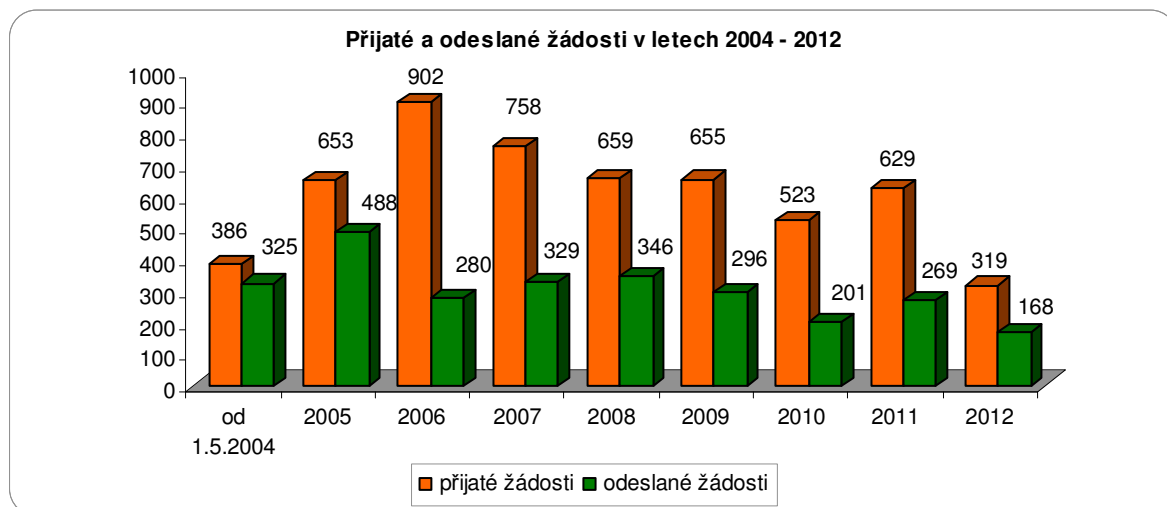
Poznámka: V roce 2012 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

V roce 2012 Česká republika evidovala celkem **487 tzv. dublinských případů**. Nejčastěji zastoupenou státní příslušností se v tomto období stala **Syrská arabská republika** (58 osob), následuje **Gruzie** (53 osob) a **Rusko** (33 osob). Pět nejvíce zastoupených státních příslušností v roce 2012 doplňují státní příslušníci **Turecka** (39 osob) a **Ukrajiny** (29 osob).

Přijaté a odeslané žádosti

Během roku 2012 **Česká republika přijala** z jiného členského státu **celkem 319 žádostí** o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území České republiky. Nejčastěji tyto žádosti přijala Česká republika z **Německa** (62 žádostí), ze **Švédska** (50 žádostí) a z **Francie** (44 žádostí).

Za stejné období **Česká republika zaslala** jinému členskému státu celkem **168 žádostí** o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět. Nejčastěji byly žádosti odeslány do **Polska** (54 žádostí), **Francie** (17 žádostí) a **Rakouska** (16 žádostí).

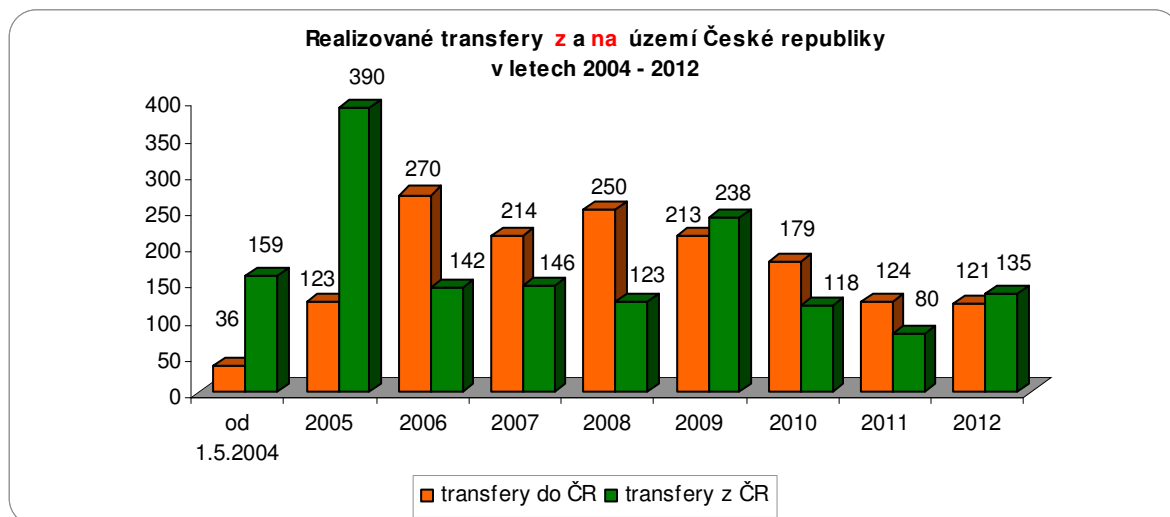

Poznámka: V roce 2012 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

Realizované transfery

V roce 2012 bylo **na území České republiky** zrealizováno **celkem 121 transferů**. Nejvíce osob bylo na území České republiky předáno z **Německa** (24 osob), **Belgie** (16 osob), **Švédska** a **Švýcarska** (shodně po 15 osobách).

Za stejné období bylo **z území České republiky** do jiného členského státu zrealizováno **celkem 135 transferů**. Nejvíce osob bylo z území České republiky předáno do **Polska** (50 osob), **Rakouska** (18 osob) a Rumunska (14 osob).

Poznámka: V roce 2012 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

Využití víza či povolení k pobytu k podání žádosti o mezinárodní ochranu

Součástí činnosti oddělení Dublinského střediska je rovněž sledování případů žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří jsou současně držiteli víza či povolení k pobytu vydaného českými orgány.

V roce 2012 oddělení Dublinského střediska evidovalo **celkem 324 osob**, které **využily vydané vízum či povolení k pobytu k podání žádosti o mezinárodní ochranu**, a to buď na území České republiky nebo na území jiného členského státu Evropské unie. Nejčastěji bylo zneužité vízum vydané na ZÚ Damašek (72 víz), ZÚ Hanoj (26 víz) a ZÚ Tbilisi (25 víz).

X.3 SPOLEČNÝ EVROPSKÝ AZYLOVÝ SYSTÉM

Již na sklonku roku 2008 došlo v azylové oblasti na poli EU k předložení tzv. **prvního azylového balíčku**, který obsahoval návrh na změnu **Směrnice Rady 2003/9/ES**, kterou se stanoví **minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl** (tzv. přijímací směrnice), návrh na změnu **nařízení 343/2003**, kterým se stanoví **kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany** podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (tzv. dublinské nařízení) a návrh na změnu **nařízení o zřízení systému „EURODAC“** pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (ES) č. [.../...] [, kterým se stanoví **kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany** podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států] (tzv. nařízení EURODAC).

Při projednávání návrhů v letech 2009 a 2010 nedošlo k zásadnějším pokrokům při vyjednávání, jednání se stále více komplikovala, Evropská komise proto na Radě pro spravedlnost a vnitřní věci v listopadu 2010 oznámila, že počátkem roku 2011 předloží zcela nový návrh přijímací směrnice.

Koncem února 2009 byl představen další, dlouho očekávaný, návrh **nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu** (dále jen „EASO“). Zmíněný návrh má za cíl reagovat na záměr zřídit úřad vyslovený již v Haagském programu (2004) a následně v Plánu politiky pro azyl (červen 2008). Komise navrhla zřídit EASO, které bude mít institucionální podobu regulační agentury a jehož úkolem bude usnadnit a posílit praktickou spolupráci mezi členskými státy v otázkách azylu, jakož i přispívat k lepšímu provádění společného azylového systému. Nařízení bylo přijato dne 19. května 2010 pod číslem 439/2010; ve dnech 24. -26. 11. 2010 se na Maltě uskutečnilo první zasedání správní rady tohoto úřadu a k 19. 6. 2011 začal úřad v souladu s nařízením oficiálně vykonávat svou činnost. V roce 2011 se činnost úřadu zaměřovala zejména na budování struktur úřadu, tj. probíhala zejména výběrová řízení na stálé zaměstnance úřadu. **V roce 2012** se EASO zejména soustředěovalo na realizaci **Řeckého akčního plánu**, který má za cíl asistovat Řecku při budování azylového systému; další aktivity směřovaly k převzetí vybraných projektů či aktivit od jiných institucí pod EASO (např. Evropské azylové curriculum nebo Eurasil).

V říjnu 2009 došlo k předložení návrhu na změnu tzv. **kvalifikační směrnice** (Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních požadavcích na kritéria a statut státních příslušníků třetích zemí nebo osob bez státní příslušnosti jako uprchlíků, nebo jako osob, které z jiných důvodů potřebují mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany). Změna kvalifikační směrnice má za cíl dále sblížit národní pravidla na uznávání a obsah statusů žadatelů o mezinárodní ochranu a odstranit výkladové rozdíly v členských státech Evropské unie. V roce 2011 došlo ke schválení tohoto návrhu a směrnice byla v Úředním věstníku publikována jako Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění). V roce 2011 se jedná o jediný návrh, který byl přijat. V roce 2012 byl předložen vládě a následně poslanecké sněmovně návrh na novelu zákona o azylu a souvisejících právních předpisů v souvislosti s transpozicí této směrnice. Touto novelou se rovněž transponuje Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. května 2011, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany.

Současně s návrhem kvalifikační směrnice byl rovněž představen návrh na změnu tzv. **procedurální směrnice** (Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka), jejímž cílem bude zvýšení a vyjasnění procesních záruk v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany. V průběhu roku 2010 nebyl zaznamenán viditelnější pokrok v projednávání, podobně jako u přijímací směrnice i zde Evropská komise oznámila předložení zcela nového návrhu.

Ke zveřejnění nových návrhů přijímací a procedurální směrnice došlo 1. 6. 2011. Druhá polovina roku 2011 byla věnována projednávání návrhů na expertní úrovni. V průběhu roku 2012 ještě probíhala další expertní jednání k oběma návrhům.

Projednávání návrhu na změnu přijímací směrnice bylo ukončeno přijetím kompromisního balíčku dne 11. 7. 2012. Výsledný balíček byl potvrzen ze strany Evropského Parlamentu na jednání výboru LIBE dne 19. 9. 2012 a na jednání dne 2. – 3. 10. 2012. Finální text byl přijat jako politická dohoda na Radě Justice a vnitřní věci dne 24. – 25. 10. 2012. Závěrečné schválení a publikace nové upravené směrnice by mělo proběhnout společně s ostatními v současnosti připravovanými nástroji SEAS (procedurální směrnice, EURODAC, Dublin).

V souvislosti s **projednáváním návrhu nové procedurální směrnice** bylo dosaženo pokroku zejména v oblasti přístupu k řízení, zacházení se žadateli se zvláštními procesními potřebami a v oblasti zrychlených řízení. Návrh byl diskutován na pracovní úrovni a na Strategickém výboru pro imigraci, hranice a azyl (SCIFA). Dne 16. 5. 2012 byl předložen COREPERu za účelem přípravy materiálu pro jednání s Evropského parlamentu a udělení mandátu pro jednání s Evropským parlamentem. Mandát pro zahájení jednání s Evropským parlamentem byl udělen COREPERem dne 30. 5. 2012. První trialog se konal 28. 6. 2012. Jednání na úrovni Rady i v rámci trialogů stále probíhají a jsou značně složitá s ohledem na velký počet změnových návrhů ze strany Evropského parlamentu a značný rozsah poměrně komplikovaného textu. Na konci roku 2012 se vyjednávání zastavilo na člancích upravujících řízení se zranitelnými osobami a nezletilými bez doprovodu. Přes velkou snahu všech zúčastněných se stále nedaří nalézt kompromisní řešení.

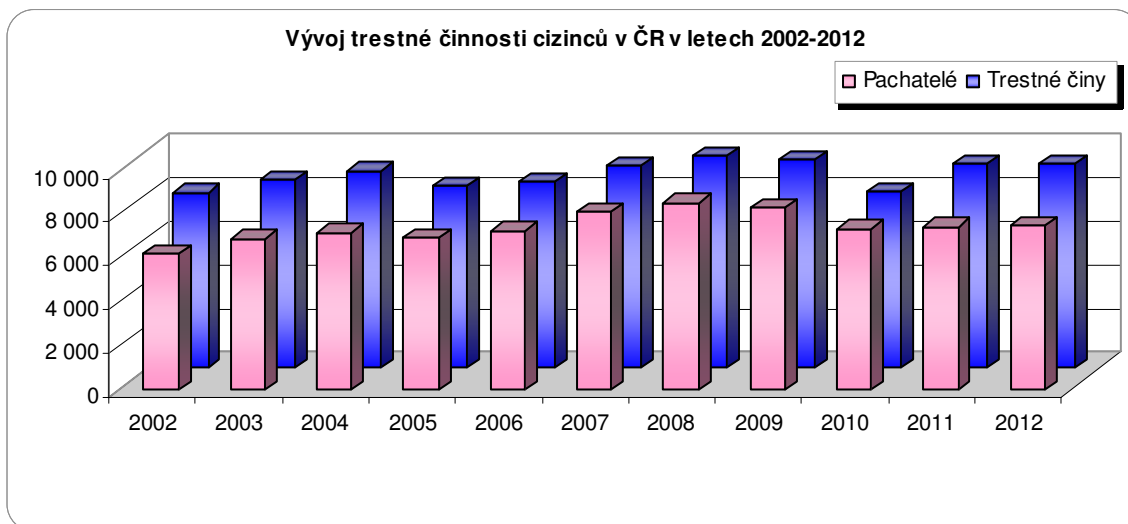
Revize směrnic a nařízení se snaží navázat na zkušenosti získané s jejich transpozicí a aplikací a dále na výsledky konzultací v rámci Zelené knihy o budoucím společném evropském azylovém systému. Revize směřují k další harmonizaci standardů v azylové oblasti a také další koherenci rozvíjejícího se azylového acquis. Původním cílem bylo vybudovat společný evropský azylový systém do konce roku 2012, což se nepodařilo. Stále nejsou ukončena jednání nad všemi legislativními nástroji systému – procedurální směrnicí a EURODAC.

Lze konstatovat, že v roce 2012 došlo k zásadnímu vývoji na poli budování společného evropského azylového systému, pokračovalo se v projednávání zásadních návrhů. Vývoj v roce 2012 lze tak hodnotit jako pozitivní, přesto že se jednání nepodařilo prozatím zdárně dokončit.

XI. Trestná činnost cizinců

XI.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCŮ

V České republice bylo v roce 2012 **trestně stíháno** nebo **vyšetřováno** 113 026 osob, z tohoto počtu bylo **7 513 cizinců**. Ve srovnání s rokem 2011 bylo stíháno nebo vyšetřováno o 40 cizinců více, což znamenalo nárůst o 0,5 %. Cizinci v roce 2012 tvořili 6,6% podíl na celkovém počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2011 tento podíl nepatrně vzrostl, a to o 0,1 %.

V roce 2012 byl zaznamenán nejvyšší počet stíhaných nebo vyšetřovaných cizinců za poslední tři roky poté, když v předchozím uvedeném roce byl zaznamenán nárůst. Hodnota podílu stíhaných nebo vyšetřovaných cizinců na stíhaných nebo vyšetřovaných osobách zůstává v těchto letech takřka stejná (v roce 2010 - 6,6% podíl, 2011 – 6,5% a 2012 – 6,6%).

Trestně stíhaní nebo vyšetřovaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v letech 2003 - 2012

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011	2012
celkem trestně stíhané nebo vyšetřované osoby na území ČR	121 393	121 531	121 511	122 753	127 718	122 053	123 235	112 477	114 975	113 026
z toho										
trestně stíhaní nebo vyšetřovaní cizinci	6 923	7 215	6 994	7 284	8 179	8 572	8 362	7 377	7 473	7 513
podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %	5,7	5,9	5,8	5,9	6,4	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6

Vysvětlivka: * nabytí účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Trestně stíhaní **cizinci** v roce 2012 **spáchali** celkem **9 325 objasněných trestných činů** (tj. -21 oproti roku 2011). Z celkového počtu objasněných trestných činů spáchaných všemi stíhanými osobami na území České republiky, tvořili cizinci 7,0% podíl. Podíl trestných činů, které spáchali cizinci na celkovém počtu spáchaných trestných činů, vzrostl v roce 2012 o 0,2 % oproti roku předchozímu.

Přehled trestné činnosti - porovnání roku 2011/2012

Rok	2011	tj. %	2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období		
					v %	absolutní číslo	změna podílu v %
Zjištěno skutků	317 177	100,0	304 528	100,0	-4,0	-12 649	
Objasněno skutků	122 238	38,5	120 168	39,5	-3,9	-2 070	-1,0
Celkem objasněno skutků*	135 168	42,6	133 373	43,8	3,4	-1 795	-1,2
Celkem objasněno skutků*	135 168	100,0	133 373	100,0			
z toho spácháno cizinci *	9 346	6,9	9 325	7,0	7,4	-21	+0,2
Celkem stíháno osob	114 975	100,0	113 026	100,0			
z toho cizinci	7 473	6,5	7 513	6,6	0,5	+40	+0,1
Stíháno cizinců na území ČR	7 473	100,0	7 513	100,0			
z toho v příhraničí	2 492	33,3	2 589	34,5	3,9	+97	+1,2
z toho ve vnitrozemí	4 981	66,7	4 924	65,5	-1,1	-57	-1,2

Vysvětlivky: * včetně dodatečně objasněnosti

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. krajských ředitelství policie, bylo pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců v obou letech totožné, tj. teritorium hl. m. Prahy s počtem 2 194 cizinců v roce 2012 (+13, +0,6 % oproti roku 2011), Středočeský kraj s počtem 813 cizinců (-83, -9,3 %) a Jihomoravský kraj se 796 cizinci (+51, +6,8 %).

Dle druhu kriminality⁶⁷ lze konstatovat, že v roce 2012 byli cizinci **nejvíce stíháni** pro:

- **majetkové trestné činy** s počtem 1 904 cizinců (+250 cizinců oproti roku 2011, tj. +15,1 %), přičemž výrazné zastoupení u tohoto druhu kriminality tvoří trestný čin krádeže, pro který bylo v roce 2012 stíháno 1 583 cizinců.
- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **zbývající kriminalita** s počtem 1 857 cizinců (-30 cizinců oproti roku 2011, tj. -1,6 %), ve které dominuje trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky s 845 cizinci, nezanedbatelné počty vykazují v této kategorii dále trestný čin zanedbání povinné výživy s 476 cizinci a okruh trestných činů spáchaných v souvislosti se silničními nehodami z nedbalosti v počtu 433 cizinců.
- Další místo v pořadí nejvíce stíhaných cizinců zaujala kategorie **ostatní kriminální činy** s 1 756 cizinci (+30 cizinců, tj. +1,7 %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání s 978 cizinci. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující drogovou kriminalitu, mj. trestné činy nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (301 osob), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (25 osob) a nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (17 osob).
- Počet cizinců stíhaných pro **hospodářské trestné činy** s počtem 988 cizinců (-124 osob, tj. -112 %) takřka dosáhl na pomyslnou hranici tisíce stíhaných cizinců. U tohoto druhu kriminality převažoval trestný čin padělání a pozměnění veřejné listiny (173 osob), podvod (123 osob) a porušení práv k ochranné známce a jiným označením (108 osob).

⁶⁷ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

- **Násilné trestné činy** dosáhly v roce 2012 počtu 899 stíhaných cizinců (-94 osob, tj. -9,5 %), přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy jsou u tohoto druhu kriminality ublížení na zdraví (úmyslné) s počtem 289 osob, loupež (177 osob) a nebezpečné vyhrožování (130 osob).
- Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality byly v roce 2012 **mravnostní trestné činy** se 109 cizinci (+8 osob, tj. +7,9 %), mezi kterými dominoval trestný čin znásilnění (60 osob) a pohlavní zneužívání (23 osob).

Počet stíhaných nebo vyšetřovaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	Stíháno nebo vyšetřováno cizinců				Trestná činnost cizinců (skutky)			
	2011	2012	meziroční změna		2011	2012	meziroční změna	
			abs.hodnota	tj. %			abs.hodnota	tj. %
Násilné činy	993	899	-94	-9,5	1 156	1 035	-121	-10,5
z toho vraždy	23	28	5	21,7	21	23	2	9,5
z toho loupeže	186	168	-18	-9,7	205	178	-27	-13,2
z toho úmyslné ublížení na zdraví	335	289	-46	-13,7	339	302	-37	-10,9
Mravnostní činy	101	109	8	7,9	208	122	-86	-41,3
Majetkové činy	1 654	1 904	250	15,1	2 441	2 671	230	9,4
z toho krádeže vloupáním	418	401	-17	-4,1	759	664	-95	-12,5
z toho krádeže prosté	962	1 182	220	22,9	1 333	1 598	265	19,9
z toho krádeže kapesní	82	126	44	53,7	95	175	80	84,2
Ostatní kriminální činy	1 726	1 756	30	1,7	1 874	1 993	119	6,3
z toho ned. výr. a jin. nakl. s OPL* a s jedy	254	301	47	18,5	245	367	122	49,8
z toho šíření toxikomanie	1	2	1	1,0	1	7	6	600,0
z toho přechovávání OPL* a jedu	36	25	-9	-25,0	39	33	-7	-17,9
z toho výr. a drž. předm. k nedov. výr. OPL* a jedu	13	8	-5	-38,5	7	13	4	57,1
z toho nedov. pěst. rostlin obsahující OPL*	5	17	12	240,0	5	14	9	180,0
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	1 012	978	-34	-3,4	1 148	1 132	-16	-1,4
Zbývající kriminalita	1 887	1 857	-30	-1,6	1 973	1 942	-31	-1,6
z toho silniční nehody z nedbalosti	406	433	27	6,6	411	444	33	8,0
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	889	845	-44	-4,9	920	871	-49	-5,3
z toho zanedbání povinné výživy	490	476	-14	-2,9	506	500	-6	-1,2
Hospodářské činy	1 112	988	-124	-11,2	1 694	1 562	-132	-7,8
Celková kriminalita	7 473	7 513	40	0,5	9 346	9 325	-21	0,2

Vysvětlivky: * OPL - omamné a psychotropní látky

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Porovnáme-li zastoupení mužů a žen mezi trestně stíhanými nebo vyšetřovanými cizinci v roce 2012, pak podíl mužů činil 89,4 % (v absolutních číslech se jedná o 6 716 mužů) a podíl žen vyjadřuje hodnota 10,6 % (v absolutních číslech 797 žen). Oproti roku 2011 se počet trestně stíhaných mužů snížil o 23 osob, u trestně stíhaných žen byl naopak zaznamenán nárůst, a to o 63 osob. Podíl se u mužů snížil o 0,8 % a u žen se naopak o 0,8 % zvýšil (v roce 2011 tvořili muži 90,2 % a ženy 9,8 %).

Z pohledu státních příslušností tvořili v roce 2012 nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců státní příslušníci **Slovenska** s počtem 2 980 (-90, -2,9 % oproti roku 2011), **Ukrajiny** (1 061; -40, -3,6 %), **Vietnamu** (859; +45, +5,5 %), **Polska** (443; +13, +3,0 %), **Bulharska** (271; +92, +51,4 %) a **Rumunska** (236; +61, +34,9 %). V roce 2012 se umístily na prvních čtyřech místech státy ve stejném pořadí jako v předchozím roce.

Trestně stíhaní nebo vyšetřovaní cizinci v ČR – TOP 10 – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Trestně stíhané osoby v ČR celkem	114 975	100,0	113 026	100	-1,70	-1 949
z toho občané ČR	107 502	93,5	105 513	93,4	-1,9	-1 989
cizinci	7 473	6,5	7 513	6,6	0,5	40
Trestně stíhaní cizinci	7 473	100,0	7 513	100,0		
z toho TOP 10 : *						
Slovensko	3 070	41,1	2 980	39,7	-2,9	-90
Ukrajina	1 101	14,7	1 061	14,1	-3,6	-40
Vietnam	814	10,9	859	11,4	5,5	45
Polsko	430	5,8	443	5,9	3,0	13
Bulharsko	179	2,4	271	3,6	51,4	92
Rumunsko	175	2,3	236	3,1	34,9	61
Německo	226	3,0	224	3,0	-0,9	-2
Rusko	192	2,6	202	2,7	5,2	10
Moldávie	111	1,5	118	1,6	6,3	7
Rakousko	82	1,1	74	1,0	-9,8	-8

Vysvětlivka: *řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2012

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Z celkového počtu 7 513 trestně stíhaných nebo vyšetřovaných cizinců mělo povolení k trvalému pobytu na území České republiky 2 716 cizinců.

V souvislosti s nelegální migrací na území ČR byli cizinci v roce 2012 trestně stíháni pro trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky.

- Pro trestný čin **organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice** bylo v roce 2012 trestně stíháno 12 cizinců (+6 osob, +100,0 %). Cizinci v tomto roce tvořili 63,2% podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin. V roce 2012 bylo pro uvedený trestný čin stíháno 10 státních příslušníků Vietnamu a 2 státní příslušníci Polska. Nejvyšší zastoupení stíhaných cizinců bylo zaznamenáno v hlavním městě Praze a Ústeckém kraji (po 5 cizincích), dále byli cizinci stíháni v Jihomoravském kraji a Královéhradeckém kraji (po 1 osobě).
- Pro trestný čin **napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky** bylo v roce 2012 stíháno 19 cizinců (+9 osob, +90,0 %), kteří tvořili 11,2% podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin. V tomto roce bylo stíháno 12 státních příslušníků Vietnamu, 3 státní příslušníci Ukrajiny, 2 státní příslušníci Nigérie a po 1 osobě státní příslušníci Nigeru a Turecka. Nejvyšší zastoupení stíhaných cizinců bylo v roce 2012 zaznamenáno v Plzeňském kraji (8 osob), následoval Ústecký kraj a hlavní město Praha (po 3 cizincích), dále pak v Moravskoslezském kraji a Jihomoravském kraji (po 2 cizincích) a v Libereckém kraji 1 cizinec.

U tohoto trestného činu je nutno zdůraznit, že pachatelé jsou zde především občané České republiky, kteří tímto způsobem napomáhají cizím státním příslušníkům k obcházení zákona o pobytu cizinců, s cílem získat pobytové oprávnění na území České republiky, byť formou protiprávního jednání. Pro zmíněný trestný čin bylo v roce 2012 stíháno 151 občanů České republiky, přičemž nejčastěji jej spáchali v Praze (41 osob), v Moravskoslezském kraji (37 osob) a Ústeckém kraji.

Mezi zvlášť závažnou formu jednání při páčání trestné činnosti se řadí organizovaná skupina, do které bylo v roce 2012 zapojeno 39 občanů České republiky a 2 státní příslušníci Nigérie.

Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky

V porovnání s rokem 2011 nebyly v roce 2012 zjištěny poznatky o výrazných změnách v národnostním složení zločineckých skupin působících na území České republiky, ani v jejich činnostech. Nadále platí, že zločinecké skupiny působící na území České republiky jsou tvořeny převážně na základě národnostní příslušnosti, ačkoliv stále ochotněji spolupracují mezi sebou, a že uchovávají úzké vztahy s domovským prostředím a s krajany v sousedních zemích. Nejaktivnější jsou kromě českých skupin skupiny vietnamské, balkánské a ruské, rovněž aktivní jsou skupiny nigerijské a rumunské.

Vietnamské zločinecké skupiny

Tyto skupiny mají na svědomí podstatnou část organizovaného zločinu páchaného na území České republiky co do objemu činností i výše výnosů. Zdaleka nejvíce se věnují nelegální výrobě a distribuci OPL, kde se přednostně věnují hydroponnímu pěstování a následnému prodeji marihuany, přičemž během posledních tří let ovládly také výrobu a distribuci metamfetaminu a pervitinu. Ze všech skupin působících na území České republiky se vietnamské zločinecké skupiny nejvýznamněji podílejí na aktivitách souvisejících s porušováním práv k ochranné známce, k obchodnímu jménu a chráněnému označení původu. S touto trestnou činností souvisí také páčání citelných škod prostřednictvím kráčení daní. Dále se vietnamské zločinecké skupiny zapojují do aktivit souvisejících s nelegální migrací a legalizací pobytu na území České republiky (zejména se jedná o účelová manželství a účelově využitého institutu souhlasného prohlášení rodičů).

Aktivita vietnamské komunity jsou aktuálně velmi citlivým tématem v česko-německých vztazích. Komplikace způsobuje rozsáhlé zapojení vietnamských občanů do trestné činnosti v oblasti výroby, distribuce a prodeje drog, kdy si německá strana stěžuje na nárůst drogové kriminality v příhraničí, a to v jednoznačné souvislosti se státními příslušníky Vietnamu a s prostředím jimi provozovaných tržnic. Německo tento problém vnímá velmi citlivě a s obrovským znepokojením, neboť již přesáhl hranice sousedních spolkových zemí Bavorsko a Sasko a stal se problémem celoněmeckým. Česká republika je pod silným tlakem, aby situaci řešila.

Balkánské zločinecké skupiny

Tyto skupiny jsou převážně tvořeny osobami kosovoalbánské národnosti, jejichž státní příslušnost zahrnuje takřka všechny státy západního Balkánu.⁶⁸ Charakteristickým rysem těchto skupin je to, že jejich vedoucí články (které se na trestné činnosti podílejí minimálně) se zdržují mimo území České republiky – nejčastěji v Albánii či v sousedních zemích Evropské unie. Albánské zločinecké skupiny se nejvíce věnují nelegální výrobě a obchodu s OPL, kde se specializují na distribuci heroinu. Pro účely pašování této látky přes tzv. balkánskou cestu spolupracují na evropské úrovni (tj. mimo území České republiky) s bulharskými a tureckými zločineckými skupinami.

Ruskojazyčné zločinecké skupiny

V rámci ruskojazyčných zločineckých skupin mají v současné době největší vliv na území České republiky skupiny gruzínské. Těžiště jejich trestné činnosti však leží mimo území České republiky. Naopak zde se tyto skupiny snaží vytvářet bezpečné zázemí pro sebe a své rodiny a často

⁶⁸ Do zemí západního Balkánu spadá Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Kosovo, Makedonie a Srbsko.

zde legalizují prostředky získané trestnou činností páchanou v zahraničí. Další důležitou složkou v rámci ruskojazyčných zločineckých skupin jsou skupiny arménské. Ty se na území České republiky věnují především násilné trestné činnosti: vydírání podnikatelů, vymáhání dluhů a zprostředkovávání pracovních příležitostí pro osoby s neplatným pobytem. Činnost ruských zločineckých skupin na území České republiky je v současné době vysoce latentní.

Nigerijské zločinecké skupiny

Tyto skupiny nabývají na území České republiky na důležitosti. Věnují se nejčastěji nelegální výrobě a distribuci OPL, obchodu s lidmi a legalizaci pobytu na území České republiky. V oblasti nelegální výroby a distribuce OPL obstarávají převážně pašování a distribuci kokainu, marihuany a tabletových amfetaminů. Typickým prostředím distribuce jsou centra noční zábavy, kde jsou členové nigerijských zločineckých skupin často zaměstnaní. V dané oblasti spolupracují s dalšími zločineckými skupinami (zejména z bývalé Jugoslávie, Vietnamu a České republiky). V oblasti obchodu s lidmi se jedná nejčastěji o činnosti související s organizováním prostituce a sexuálním vykořisťováním. Je pozoruhodné, že právě do této činnosti je zapojeno vyšší procento žen, které byly původně oběťmi těchto trestných činností. V roce 2012 byl souzen první případ v České republice pro tzv. nigerijský obchod s lidmi. V oblasti legalizace pobytu na českém území jsou nejčastějšími jevy účelová manželství a účelově využitého institutu souhlasného prohlášení rodičů.

Rumunské zločinecké skupiny

Tyto skupiny patří rovněž k těm skupinám, jejichž působení na území České republiky nabývá na významu. Na rozdíl od většiny ostatních skupin se rumunské zločinecké skupiny vyznačují kočovným charakterem; nezůstávají dlouho v žádné konkrétní lokalitě, nýbrž se neustále přesouvají mezi jednotlivými zeměmi schengenského prostoru. Tomu odpovídá také jejich činnost, která spočívá především v sezónních krádežích (kapesních či v obchodních centrech a na dálničních odpočívadlech) a podvodech prostřednictvím skimmingu (tj. kopírováním údajů z platebních karet a jejich následným zneužíváním), na kterém se rovněž podílejí zločinecké skupiny bulharské. Menší měrou (alespoň na území České republiky) se tyto skupiny podílejí také na obchodu s lidmi.

Trestná činnost obchodování s lidmi ve vztahu k cizincům

S nelegální migrací úzce souvisí trestný čin **obchodování s lidmi**. Pro tento trestný čin byli v roce 2012 stíháni 3 cizinci (-4, -57,1 %), kteří se podíleli 13,6 % na všech stíhaných osobách pro tento trestný čin s tím, že jeden ze stíhaných cizinců spáchal trestný čin jako člen organizované skupiny. Dle státních příslušností byli stíháni 2 státní příslušníci Saúdskoarabského království a 1 státní příslušník Slovenska. Cizinci byli pro tento trestný čin stíháni v Praze (2 osoby) a Jihočeském kraji (1 osoba).

Způsoby **páchání trestné činnosti obchodování s lidmi v oblasti sexuálního zneužívání nebo užití k prostituci se v průběhu roku 2012** ve srovnání s předchozím rokem **zásadně nezměnily**. Byl potvrzen odklon od násilných projevů, které měly sloužit jako prostředek k dosažení požadavků pachatelů nebo poslušnosti obětí. Jako v předchozím roce pachatelé využívali k dosažení svých cílů převážně lsti, závislosti nebo omylu. Snadnějšími oběťmi tohoto druhu trestné činnosti se mohou stát i cizinci, kteří se na území České republiky dostali nelegálně, resp. podvodně za pomoci zejména účelových sňatků či různých účelových pozvání.

V této souvislosti bylo v uplynulém roce vyhodnocováno využívání dívek a žen pocházejících z afrických zemí, především z Nigérie, k prostituci. Skupiny pachatelů jsou specifické tím, že hlavní osobou jsou ženy tzv. „MAMA“, které řídí celou tuto trestnou činnost, přičemž samotné dívky (nelegální migrantky) jsou pod různými záminkami náborovány k prostituci již v domovských zemích. Pokud se týká zemí původu obětí, byly jako zdrojové zaznamenány země s jinou životní úrovní (rómské osady na Slovensku, Nigérie), pro něž byla Česká republika zemí cílovou.

V několika případech byla naopak Česká republika, z pohledu původu obětí, zemí zdrojovou pro Anglii, Irsko, Německo, Francii a Kypr.

V roce 2012 došlo historicky k prvním pravomocným odsouzením pro trestný čin obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování. Z jedenácti odsouzených osob byla většina odsouzena pro obchodování s lidmi právě za tímto účelem. V devíti případech ze zmíněných jedenácti se jednalo o odsouzené cizince (6 státních příslušníků Slovenska, 3 státní příslušníky Ukrajiny. V době zpracování této zprávy disponuje Česká republika již třemi pravomocnými odsuzujícími rozsudky v této oblasti.⁶⁹

V roce 2012 **nedošlo ani k výrazným změnám ve způsobech páčání trestného činu obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování.** Česká republika je cílovou zemí zejména pro osoby z bývalého Sovětského svazu, Rumunska, Bulharska a Vietnamu. Pod záminkou práce s dobrým výdělkem byli lidé získáváni na práci v České republice prostřednictvím nabídky práce ve svých domovských státech. Nabídku práce zprostředkovávají organizované skupiny, které vystupují jako legální agentury práce případně právnické osoby mající povolení ke zprostředkování práce. Cizincům byla nabízena pomoc při vyřízení veškerých náležitostí legálního vstupu a pobytu na území České republiky. Rovněž jim byla nabízena doprava. Prováděná šetření potvrdila, že po příjezdu vykonávali podřadnou práci, většinou fyzicky náročnou, za minimální nebo žádný plat. Byla vytvářena závislost na zaměstnavateli nebo pracovní agentuře nevyplácením celé mzdy, strachem ze ztráty zaměstnání, využitím celkově nevýhodného postavení dělníků spočívajícího v jazykové neznalosti, neznalosti prostředí a nedostatku finančních prostředků.

Prověřování trestných činů celními orgány

Pověřené celní orgány v postavení policejního orgánu provádějí ve vymezených případech prověřování trestných činů v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Pokud se jedná o trestnou činnost páchanou osobami vietnamské státní příslušnosti, je patrný stále stejný její druh a závažnost jako v předchozích letech. Jedná se tak zejména o porušování práv k ochranné známce a porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským. Případná porušení právních předpisů se vztahují zvláště ke skladování, výrobě a nabídce zboží, u kterého vzniklo podezření, že se jedná o výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví (textil, obuv, oděvní doplňky, hodinky, hračky, CD, DVD).

V případě obchodu se spotřebním zbožím, textilem a obuví je více než v kterékoliv jiné komoditní oblasti patrná naprostá převaha vietnamské komunity usídlené na území České republiky. Ve zmíněné oblasti se v posledních letech vyprofilovala zřejmá pozice vietnamské komunity v zóně tzv. šedé ekonomiky, zahrnující pašování zboží, krácení daní, praní peněz a korupci. Promyšleným a vysoce organizovaným způsobem je prostřednictvím českých osob, tzv. „servisní složky“, zabezpečován dovoz zboží (textilní výrobky, obuv apod.) v kontejnerových zásilkách, a to zejména z Číny a Vietnamu. Při celním řízení jsou následně předkládány padělky faktur a jiných průvodních dokladů ke zboží. Záměrem je deklarování nižší skutečně placené ceny pro účely celního hodnocení, či cílené zatajení charakteru skutečně dováženého zboží. Na základě těchto falešných průvodních dokladů předložených při celním řízení je zboží následně propuštěno do volného oběhu a je vyměřeno clo při dovozu v nesprávné výši. Deklarovanými příjemci zboží jsou vždy účelově zakládán tzv. předzaložené (ready made) obchodní společnosti se sídly na území České republiky. Takto dovážené zboží mimo jakoukoliv účetní a daňovou evidenci získává po propuštění do volného oběhu novou identitu. Jedná se o zboží odňaté daňové povinnosti, zboží

---

⁶⁹ Bližší a komplexní informace k problematice obchodování s lidmi jsou k dispozici v ročně zpracovávaných zprávách o stavu obchodování s lidmi v České republice na internetových stránkách Ministerstva vnitra.

porušující práva k ochranným známkám, či o zboží nebezpečné pro konečného spotřebitele, které následně končí jak na černém trhu, tak i v běžné obchodní síti.

Vietnamští státní příslušníci se velmi často současně podílejí na nelegální výrobě a distribuci tabákových výrobků v rámci České republiky a do okolních států.

Vietnamská komunita, respektive osoby z řad vietnamských podnikatelů, vystupují rovněž jako koncoví prodejci při nelegálním obchodu s lihem nebo lihovými nápoji. Jde o maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve spotřebitelském balení, kdy prodejce není schopen prokázat zdanění, prodávané lihoviny jsou označeny padělky kontrolních pásek ke značení lihu nebo se jedná o padělky renomovaných značek. Zaznamenané případy se týkají nejen prodejních míst v příhraničních oblastech a tržnicích, ale i kamenných obchodů kdekoli na území České republiky, které jsou buď ve vlastnictví vietnamské komunity sídlící v České republice, příp. jsou tyto ze strany vietnamských podnikatelů zásobovány.

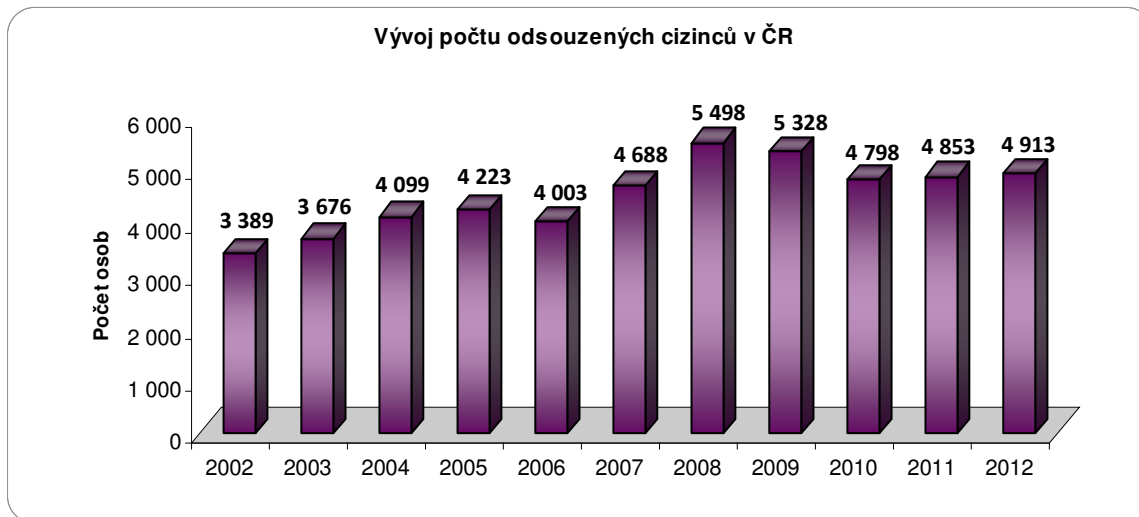
Vietnamští státní příslušníci se podílejí rovněž na trestné činnosti v oblasti omamných a psychotropních látek, a to hlavně prostřednictvím indoorového pěstování marihuany v pěstírnách umístěných především v rodinných domech či zemědělských usedlostech. Tyto objekty jsou vždy pronajaté, přičemž jako důvod pronájmu je uvedeno skladování spotřebního zboží. Vzhledem k tomu, že v minulosti došlo k častým odhalením zmíněných pěstíren na základě nelegálního odběru elektrické energie, je v současnosti prováděn odběr elektrické energie na legální bázi. Dovoz pěstitelských technologií a semen konopí je prováděn převážně z Nizozemí a Velké Británie, kdy příjemcem je vietnamský podnikatel, který nákup a dovoz tohoto zboží do České republiky provádí. Samotný organizátor pěstování marihuany pak tyto komponenty nakupuje od dovozce přímo v České republice. Provoz pěstírny je ve většině případů zajišťován vietnamskými státními příslušníky, kteří často nedisponují povolením k pobytu v České republice. Na rozdíl od nedávné minulosti není již pravidlem, že veškerá marihuana je nelegálně vyvážena především do Německa, Maďarska, Nizozemí nebo na Slovensko, ale obchod s touto drogou je uskutečňován v souladu s poptávkou a úhradou. K nelegální přepravě marihuany z České republiky do zahraničí jsou využívány především osobní automobily české imatrikulace. Obchodováno je s vysokou pravděpodobností nejen s marihuanou, ale i dalšími druhy drog (pervitin).

Do trestné činnosti související s nedovolenou výrobou a jiným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami a jedy (zejm. s kokainem) jsou, podobně jako v minulých letech, zapojeni nigerijští státní příslušníci. Tito získávají legální pobyt na území České republiky většinou sňatkem s občankou České republiky, případně legalizují svůj pobyt „studijním pobytem“ na některé z českých vysokých škol. Do obchodování s kokainem se nigerijští státní příslušníci zapojují sami jako kurýři nebo jako organizátoři obchodů, přičemž si jako kurýry najímají občany České republiky, Slovenska nebo Maďarska, příp. využívají také další nigerijské občany v zahraničí. Kurýři pocházejí většinou ze slabých sociálních vrstev a k pašování jsou získáni prostřednictvím nabídky finančních prostředků nebo nějaké protislužby (např. zahraničního pobytu). Drogy jsou přepravovány v tělních dutinách kurýrů nebo v cestovních zavazadlech.

Státní příslušníci Polska, Slovenska a Ukrajiny se při páchání trestné činnosti v různé míře zaměřují zejména na nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin, a to zpravidla v osobních automobilech. Státní příslušníci Číny se při páchání trestné činnosti zaměřují na oblast duševního vlastnictví, obdobně jako občané vietnamské komunity, nicméně v daleko menší míře. Občané jiných státních příslušností, např. Turci, Lotyšů, Arménů nebo Rumunů se v rámci prověřované trestné činnosti pověřenými celními orgány jako osoby podezřelé vyskytují ojediněle a jedná se zpravidla o neoprávněné nakládání s omamnými a psychotropními látkami (dovoz, vývoz, průvoz) nebo nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin.

XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCÍ

V roce 2012 byl u **počtu odsouzených cizinců**, stejně jako u počtu cizinců, kteří byli v České republice stíháni pro trestnou činnost, **zaznamenán nárůst**. U odsouzených cizinců se jednalo **o 60 osob**.

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2012 pravomocně **odsouzeno celkem 4 913 cizinců**. Jejich **podíl** na celkovém počtu osob odsouzených v České republice (71 471 osob) zůstal na stejné úrovni jako v letech 2010 a 2011, tj. na hodnotě 6,9 %. Zmíněný podíl koresponduje s podílem cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob ve sledovaném roce.

Odsouzení cizinci – TOP 10 – porovnání roku 2011/2012

Období roku	1.1.-31.12. 2011	tj. %	1.1.-31.12. 2012	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	70 160	100,0	71 471	100,0	1,9	1 311
z toho						
občané ČR	65 307	93,1	66 558	93,1	1,9	1 251
cizinci	4 853	6,9	4 913	6,9	1,2	60
Celkem cizinců	4 853	100,0	4 913	100,0		
z toho TOP 10 : *						
Slovensko	2 014	41,5	1 966	40,0	-2,4	-48
Ukrajina	754	15,5	779	15,9	3,3	25
Vietnam	558	11,5	506	10,3	-9,3	-52
Polsko	284	5,9	287	5,8	1,1	3
Bulharsko	111	3,1	160	3,3	44,1	49
Rumunsko	150	2,3	159	3,2	6,0	9
Rusko	93	2,1	133	2,7	43,0	40
Německo	101	1,9	107	2,2	5,9	6
Moldavsko	89	1,8	90	1,8	1,1	1
Mongolsko	49	1,0	50	1,0	2,0	1

Vysvětlivky: * řazeno sestupně podle nejvyšší hodnoty roku 2012

Poznámka : Údaje Ministerstva spravedlnosti

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji trestně stíhány v České republice, odpovídá i struktura **odsouzených cizinců**. Jako u trestně stíhaných osob byli i zde státní příslušníci **Slovenska** s počtem **1 966** osob na prvním místě, přestože se jejich počet meziročně snížil o 48 osob (tj. -2,4%). Státní příslušníci **Ukrajiny** se s počtem 779 odsouzených (+25 osob,

tj. +3,3% %) zařadili na druhé místo. S odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (506 osob; -52 osob, tj. -9,3 %), **Polska** (287 osob; +3 osoby, tj. +1,1 %) a **Bulharska** (160 osob; +49 osob, tj. +44,1 %).

Mezi občany Evropské unie, kteří se vyskytovali na předních místech ve statistikách odsouzených cizinců, patřili rovněž státní příslušníci Rumunska (159 osob; +9 osob, tj. +6,0%), Německa (107 osob; +6 osob, tj. +5,9 %) a Rakouska (43 osob; -3 osoby, tj. -6,5 %).

Z občanů třetích zemí se na předních místech ve výše uvedených statistikách dále umístili státní příslušníci Ruska (133 osob; +40 osob, tj. +43,0 %), Moldavska (90 osob; +1 osoba, tj. +1,1 %), Mongolska (50 osob; +1 osoba, tj. +1,1 %), Srbska (49 osob; +18 osob, tj. +58,1 %) a Běloruska (39 osob; +1 osoba, tj. +2,6 %).

Nejvíce cizinců odsoudily obvodní soudy hlavního města Prahy (1 528 osob) a dále soudy Jihomoravského kraje (677 osob), Středočeského kraje (609 osob) a Západočeského kraje (534 osob).⁷⁰

Odsouzené osoby – dle soudů v jednotlivých krajích, rok 2012

Kraj ¹⁾	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Počet odsouzených osob celkem	9 176	8 854	4 645	6 514	11 139	6 749	11 390	13 004	71 471
z toho									
občané ČR	7 648	8 245	4 417	5 980	10 615	6 417	10 713	12 523	66 558
cizinci	1 528	609	228	534	524	332	677	481	4 913

Vysvětlivka: ¹⁾ Ve smyslu soudního uspořádání.

Poznámka: Údaje Ministerstva spravedlnosti

V roce 2012 se ve vyhošťovací vazbě okresních soudů nacházelo celkem 126 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 96 cizinců a realizováno vyhoštění nebylo u 30 cizinců.

Ve stejném období byli ve vyhošťovací vazbě krajských soudů celkem 3 cizinci, u kterých bylo vyhoštění realizováno.

V předběžné a vydávací vazbě krajských soudů se pak nacházel 1 cizinec, u kterého nebylo vydání realizováno.

⁷⁰ Ve smyslu soudního uspořádání.

XII. Specifické projekty v oblasti migrace a azylu

XII.1 MIGRAČNÍ PROJEKTY

Ministerstvo vnitra se v roce 2012 ve spolupráci s dalšími dotčenými rezorty podílelo na vytvoření dvou projektů řízené migrace do České republiky, které jsou zaměřeny na vybrané skupiny občanů třetích zemí. Realizace obou projektů byla zahájena v roce 2012, ukončeny budou nejpozději k datu nabytí účinnosti nové právní úpravy vstupu a pobytu cizinců na území České republiky (předpokládá se v roce 2014), kterou Ministerstvo vnitra připravuje.

Oba projekty byly schváleny Koordinačním orgánem pro řízení ochrany státních hranic České republiky, který rovněž dohlíží na jejich realizaci.

1. Projekt Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance zahraničních investorů

Projekt vznikl jako součást širšího projektového rámce Politika migrace kvalifikovaných pracovníků, který byl vládou České republiky schválen v rámci Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 – 2020. **Gestorem projektu je Ministerstvo průmyslu a obchodu**, jeho spolugestory Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Cílem projektu je urychlit proces pracovní migrace kvalifikovaných manažerů a specialistů z řad občanů třetích zemí, kteří jsou do České republiky **vnitropodnikově převáděni** v rámci nadnárodních obchodních společností s pobočkami na našem území. V rámci projektu jsou jim **ve zrychlené proceduře vydávána povolení k zaměstnání a víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání**. Úřad práce České republiky a odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra vyřizuje příslušné žádosti cizinců přednostně. Projekt nevyžaduje žádné výdaje z veřejných rozpočtů.

Realizace projektu byla zahájena dne 1. února 2012. Ke dni 1. října 2012 Koordinační orgán rozhodl o jeho dalším pokračování a o úpravě podmínek pro účast tuzemských poboček nadnárodních společností v projektu s cílem umožnit zařazení do projektu širšímu okruhu subjektů. Z vyhodnocení fungování projektu v pilotní fázi totiž vyplynulo, že v prvním půlroce fungování nebyla předpokládaná kapacita projektu dosud plně využita a původní odhad počtu převáděných zaměstnanců (cca 10 měsíčně) byl naplněn přibližně pouze z 1/3.

Kritéria pro účast zaměstnavatelů zahrnují především: minimální počet zaměstnanců v České republice, minimální výši ročního obrátu, celkové investice, odvedených daní a vyplacených mzdových nákladů na zaměstnance, minimální dobu podnikání (2 roky) a rovněž podmínky, že obchodní společnost nebyla v posledních 2 letech před podáním žádosti o vnitropodnikový převod opakovaně pokutována za porušení povinností vyplývajících z pracovněprávních předpisů a má vyrovnané závazky vůči českému státu v oblasti daní a odvodů pojistného. Do projektu jsou zařazovány jednotliví vnitropodnikově převádění cizinci, o jejich zařazení rozhoduje Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Pro účast cizinců v projektu není stanovena žádná početní kvóta. Pokud by počet podávaných žádostí představoval nepřiměřenou zátěž pro orgány státní správy, může být realizace projektu kdykoli pozastavena rozhodnutím Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic České republiky.

Realizace projektu v roce 2012 – Ministerstvo vnitra

Žádostí o vízum k pobytu nad 90 dnů zařazených do projektu bylo v roce 2012 celkem **podáno 32**.⁷¹ **Kladně bylo rozhodnuto u 27 žádostí**⁷², 1 žádost podaná v prosinci 2012 byla žadatelem vzata zpět. Nejvíce žadatelů dle státní příslušnosti, kterým bylo v roce 2012 vízum uděleno, bylo ze Spojených států amerických (9 osob), Japonska (6 osob), Indie (5 osob), Kanady (3 osoby). Po jednom žadateli se jedná o stání příslušníky Hondurasu, Ukrajiny, Jihoafrické republiky a Malajsie. Dle pohlaví se jedná o 25 žadatelů – mužů a 2 žadatelky – ženy.

Podle druhu práce se u žadatelů nejčastěji jedná o specialisty v oblasti testování softwaru a příbuzné pracovníky, mistry a příbuzné pracovníky v ostatní výrobě, ostatní řídicí pracovníky v oblasti informačních a komunikačních technologií, ostatní specialisty v oblasti účetnictví, ekonomické a finanční náměstky (ředitelé). Dále se jedná o specialisty v oblasti logistiky, strategie, průmyslového inženýrství a personálního řízení. Dle průmyslových odvětví byli žadatelé nejčastěji z oblasti automobilového průmyslu, strojírenství, informačních a komunikačních technologií.

Přehled žádostí o povolení dlouhodobého pobytu v rámci projektu

Státní příslušnost žadatele	Měsíc podání žádosti o dlouhodobé vízum k pobytu nad 90 dnů na ZÚ ČR									Celkem
	IV.12	V.12	VI.12	VII.12	VIII.12	IX.12	X.12	XI.12	XII.12	
Spojené státy americké		1	3	3	1			1	1	10
Japonsko				1	2	1	1		2	7
Indie		1	3			1			1	6
Kanada	1		1		1					3
Honduras	1									1
Ukrajina					1					1
Jihoafrická republika								1		1
Austrálie									1	1
Malajsie								1		1
Rusko									1	1
Celkem	2	2	7	4	5	2	1	3	6	32

Přínosem projektu je rychlejší převod vysoce kvalifikovaných zaměstnanců a specialistů ze třetích zemí dočasně vysílaných v rámci společnosti do jednotky umístěné v České republice. Požadavek zrychlení celého procesu převodu dotčených pracovníků se daří plnit a za předpokladu, že žadatel splnil předepsané podmínky získává dlouhodobé vízum v projektem stanovené lhůtě 30 kalendářních dnů.

Dle dosavadních výsledků je zřejmé, že si projekt úspěšně našel svou cestu mezi adresáty projektu a že jeho existence do doby nabytí účinnosti nového zákona o pobytu cizinců, ve kterém by měla být problematika vnitropodnikového převádění zaměstnanců implementována v samostatných paragrafech, je zcela opodstatněná.

Realizace projektu v roce 2012 – Ministerstvo průmyslu a obchodu

Dle údajů Ministerstva průmyslu a obchodu bylo v průběhu roku 2012 v rámci projektu převedeno 37 vysoce kvalifikovaných pracovníků a manažerů ze zemí mimo Evropskou unii za účelem výkonu práce v České republice.

⁷¹ V uvedeném počtu 32 žádostí jsou započítány pouze ty žádosti, které byly na příslušném ZÚ podány v průběhu roku 2012. Uvedený počet se tak může lišit od statistik jiných subjektů, spolupracujících na projektu, zejména od statistik, týkajících se počtu žádostí o zařazení do samotného projektu. Do projektu byla zařazena rovněž žádost o krátkodobé vízum, jejíž projednání a povolení je v kompetenci ZÚ, nikoli pracoviště OAMP (v uvedeném celkovém počtu 32 žádostí není zahrnuta).

⁷² Započítány jsou pouze počty dlouhodobých víz povolených v roce 2012. 4 žádosti podány prosinci 2012, povoleny byly v lednu 2013.

2. Projekt Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v České republice poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče

Gestorem tohoto projektu je **Ministerstvo zdravotnictví**, jeho spolugestory Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí.

Cílem projektu je podpořit lázně v České republice, které tradičně poskytují léčbu zahraničním pacientům, a **posílit** tak **ekonomický přínos lázeňství pro český stát**. V rámci projektu jsou **ve zrychlené proceduře vydávána víza k pobytu nad 90 dnů za účelem léčby cizincům z vybraných arabských zemí** (Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Kuvajt, Katar, Bahrajn, Omán), kteří potřebují léčebně rehabilitační péči přesahující 3 měsíce, a osobám tvořícím jejich nezbytný doprovod (rodiče nezletilých pacientů, osobní asistenti pacientů s vážným zdravotním postižením).

Realizace projektu byla **zahájena dne 1. listopadu 2012**. Urychlení migračního procesu je dosahováno především:

- zajištěním kvalitní informovanosti zahraničního pacienta ze strany lázní o tom, jak podat žádost o vízum bez věcných a formálních vad a se všemi nezbytnými náležitostmi,
- zrychleným doručením podané žádosti do České republiky k vydání rozhodnutí, a to na náklady pacienta nebo lázní,
- efektivní spoluprací a komunikací lázní s orgány státní správy prostřednictvím pověřených kontaktních osob.

Projekt proto nevyžaduje žádné výdaje z veřejných rozpočtů. Je otevřen pouze pacientům trpícím onemocněním uvedeným ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví⁷³ a lázním oprávněným poskytovat odpovídající lázeňskou léčebně rehabilitační péči. O zařazení lázní do projektu rozhoduje Ministerstvo zdravotnictví, nárok na účast v projektu pak mají (při splnění stanovených podmínek) všichni cizinci z vybraných států přijatí těmito lázněmi k léčbě.

Pro účast cizinců v projektu není stanovena žádná početní kvóta. Pokud by počet podávaných žádostí představoval nepřiměřenou zátěž pro orgány státní správy, může být realizace projektu kdykoli pozastavena rozhodnutím Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic České republiky.

XII.2 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ

1. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Základní informace

Odbor prevence kriminality na základě pověření prvního náměstka ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost, v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 14. prosince 2011 č. 925 ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 10. dubna 2012 č. 282 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012 - 2015, realizoval v roce 2012 v rámci rozvoje systému prevence kriminality na republikové úrovni specifický projekt **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi (dále jen „Program“)**.

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi je určen pro definovanou skupinu, a to pro pravděpodobné oběti trestného činu obchodování s lidmi, tzn. **pro občana Evropské unie**

⁷³ Vyhláška č. 267/2012 Sb., o stanovení indikačního seznamu pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči o dospělé, děti a dorost.

vykořisťovaného na území České republiky, pro občana třetí země vykořisťovaného na území České republiky a pro občana České republiky vykořisťovaného v zahraničí nebo na území České republiky (dále jen „pravděpodobná oběť“) **staršího 18 let.** K tomuto je nutné sdělit, že pro tuto definovanou skupinu platí stejné podmínky pro zařazování a vyřazování do/z Programu. Tyto podmínky upravuje Metodický návod prvního náměstka⁷⁴, který obecně specifikuje a nastavuje mechanismy podpory a ochrany při činnosti součinnostních partnerů. Tato pravděpodobná oběť je těmito součinnostními partnery informována o možnosti vstoupit do Programu, přičemž je současně seznámena s právy a také povinnostmi, které z účasti v Programu vyplývají.

Program je opatření vytvořené s cílem poskytnout pravděpodobným obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika, a umožnit tak přístup k programu na ochranu svědků, v tomto případě k Programu. Program náležitě **chrání pravděpodobné oběti obchodování s lidmi v procesním postavení svědka, které poskytují součinnost orgánům činným v trestním řízení.** Pokud pravděpodobná oběť **dobrovolně** akceptuje nabídku účasti v Programu, tak vyplní a podepíše vstupní prohlášení, které obsahuje práva a povinnosti spojené s účastí v Programu.

V roce 2012 přistoupil odbor prevence kriminality, na základě schválení prvního náměstka ministra vnitra, ke změně financování Programu, aby byly finanční prostředky maximálně hospodárně využívány. Změna spočívala v tom, že platby byly uskutečňovány na základě smlouvy o poskytování služeb uzavřené s nevládní organizací a Ministerstvem vnitra na základě řádného výběrového řízení. Výběrové řízení bylo z bezpečnostních důvodů zadáno formou veřejné zakázky bez uveřejnění a v souladu se Zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Tento způsob financování umožnil zadavateli přesnou evidenci poskytovaných služeb, okamžitou kontrolu případných zjištěných nedostatků a jejich odstranění a také umožnil flexibilněji reagovat na potřeby klienta v rámci poskytování služeb.

Statistické údaje

V roce 2012 byla do Programu **nově zařazena celkem 1 pravděpodobná oběť** obchodování s lidmi za účelem jiných forem vykořisťování (země původu – Filipíny). Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 120 obětí obchodování s lidmi. Z tohoto počtu je stále v Programu zařazeno celkem 6 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, kterým jsou nadále poskytovány služby v rámci Programu, a které spolupracují s orgány činnými v trestním řízení. Skupinu tvoří 5 žen a 1 muž. V pěti případech je vedeno trestní řízení pro obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a v jednom případě za účelem pracovního vykořisťování.

Počty obětí zařazovaných do Programu jsou proměnlivé, nedá se plánovat vývoj ani počty zařazování obětí do Programu ve stanoveném období. U Programu se hodnotí kvalita, ne kvantita počtu zařazených obětí do Programu. Počty obětí v Programu závisí na schopnosti detekovat oběti ze strany neziskových organizací a na identifikaci obětí ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, bylo realizováno celkem 5 dobrovolných návratů, z toho 4 dobrovolné návraty zpět do České republiky. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 55 dobrovolných návratů, z toho 18 do České republiky.

Preventivní činnost

V rámci prevence obchodování s lidmi pokračovaly v roce 2012 vzdělávací a přednáškové semináře zaměřené na problematiku obchodování s lidmi a na preventivní aktivity. Byly pořádány ve spolupráci se státními institucemi a nevládními organizacemi. Cílem bylo informovat o aktivitách Ministerstva vnitra v oblasti obchodování s lidmi, o fungování a zefektivňování

⁷⁴ Metodický návod prvního náměstka č. 1 ze dne 7. června 2010 k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení.

Programu a možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. V roce 2012 byla navázána spolupráce s Univerzitou Mateja Bela v Banské Bystrici na Slovensku. Zástupkyně Ministerstva vnitra se aktivně účastnila přednáškové činnosti v rámci pravidelně pořádané mezinárodní konference „Bezpečnostní fórum 2012“. V tomto roce také pokračovala spolupráce s Univerzitou obrany v Brně. Pořádaly se semináře zaměřené na problematiku obchodování s lidmi na Univerzitě obrany Brno.

2. Program podpory při potírání nelegální migrace

V souladu se Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců zakotvenými v usnesení vlády České republiky č. 55 ze dne 13. ledna 2003 byl odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky (dále jen „OAMP“) vytvořen **Program podpory při potírání nelegální migrace** (dále jen „Program“).

Uvedené opatření nelegislativního charakteru schválené usnesením vlády České republiky č. 502 ze dne 16. května 2007 (ve znění pozdějších změn a doplnění) zaměřené na oblast boje s nelegální migrací, vychází ze základních premis „Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou oběťmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány“, a souvisejících právních předpisů České republiky.

Jeho základním cílem je zajistit efektivní spolupráci mezi osobami, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, orgány činnými v trestním řízení a dalšími zainteresovanými subjekty při odhalování a objasňování předmětné trestné činnosti a zároveň při vytváření preventivních opatření, a to vše za současného zajištění nezbytné péče pro dotčené osoby a případně i pro jejich rodinné příslušníky nacházející se tč. na území České republiky se zásadním důrazem na jejich osobní bezpečnost.

Za tímto účelem je v rámci Programu nastaven systém součinnosti jednotlivých zúčastněných subjektů, jehož první fáze je zaměřena na detekování případných svědků, kterým jsou průběžně poskytovány ucelené informace o Programu, právní poradenství a popř. potřebná sociální a psychologická pomoc tak, aby svá rozhodnutí ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení nebo k dobrovolnému návratu činili v maximálně objektivních podmínkách. Druhá fáze je pak orientována na bezproblémový průběh trestního řízení a podporu svědků cílenou na jejich možnou sociální integraci a zapojení do běžného života.

Na vytvořeném systému participují příslušné orgány činné v trestním řízení, neziskové nevládní organizace, Mezinárodní organizace pro migraci, služba cizinecké policie Policie České republiky, Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky a v neposlední řadě OAMP, který je současně hlavním koordinátorem činností v rámci Programu.

Ve sledovaném období roku 2012 byly v rámci Programu na OAMP ke dni 31. prosinci 2012 **přijaty celkem 4 podněty**, přičemž k cizincům, kteří by mohli disponovat kriminálně relevantními informacemi pro případné potřeby trestního řízení, byly postoupeny 2 podněty.

Z uvedeného počtu cizinců nově detekovaných v roce 2012 již 1 osoba aktivně a bez registrovaných problémů spolupracuje na trestním řízení, přičemž tato nevyužívá služeb nabízených Programem. V šetření věcně příslušného orgánu činného v trestním řízení je 1 podnět a 2 podněty byly vyhodnoceny jako nerelevantní pro součinnost s orgány činnými v trestním řízení.

Jak již bylo výše uvedeno, s ohledem na stanovené cíle vlastního Programu je systém součinnosti subjektů nastaven do dvou rovin, přičemž v té první probíhá detekování osob, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a které by mohly disponovat kriminálně relevantními informacemi. Dotčeným cizincům jsou poskytovány zejména informace k právnímu a sociálnímu systému České republiky, popř. psychologické poradenství. Tedy právní poradenství

není směřováno výhradně na možnost případné nabídky spolupráce stran orgánů činných v trestním řízení a získání legálního pobytu, ale účelem poradenství je i snaha prostřednictvím informovanosti předejít případnému opakovanému nezákonnému postavení na území a jeho součástí je, mimo jiné, i nabídka možnosti dobrovolné repatriace⁷⁵, jako možné varianty řešení situace dotčené osoby. V souvislosti s uvedeným je nezbytné uvést, že za sledované období byla **v rámci první fáze Programu poskytnuta podpora celkem 487 cizincům**, přičemž možnost dobrovolného návratu do země původu nebyla využita.

V kontextu s deklarovanými službami zaměřenými na zajištění již vlastní bezproblémové spolupráce svědka s orgánem činným v trestním řízení je za sledované období roku 2012 v **Programu registrováno celkem 6 osob**, kterým je či byla⁷⁶ poskytována podpora v podobě dalšího smluvního poradenství, ubytování, stravy, asistenčních služeb apod.

Uvedeným výsledkům, resp. činnostem konaným v rámci Programu v roce 2012 odpovídají i fakticky vynaložené finanční náklady. Nevyčerpané finanční prostředky v roce 2012 na služby Programu byly požadovány k převedení do nároků z nespotřebovaných výdajů k využití pro realizaci Programu v roce 2013.⁷⁷

Celkové resumé výsledků činnosti v roce 2012 Program i přes klesající počet osob zařazených do Programu nadále osvědčuje jako účelné a efektivní doplnění stávajících legislativních nástrojů boje s nelegální migrací, které vykazuje pozitivní výsledky, a to při maximální hospodárnosti využití poskytnutých finančních prostředků.

Statistické údaje související s realizací Programu v letech 2007 - 2012

Rok	Počet podnětů	Detekováno svědků	Osoby v programu, kterým je či byla v daném období poskytnuta následná podpora (další smluvní poradenství, ubytování, asistenční služby) svědci / nezaopatření rodinní příslušníci	
VI.-XII. 2007	60	2	0	0
2008	86	7	7	3
2009	16	5	9	4
2010	37	7	12	4
2011	67	8	6	0
2012	4	1	6	0

Čerpání finančních prostředků v souvislosti s realizací Programu

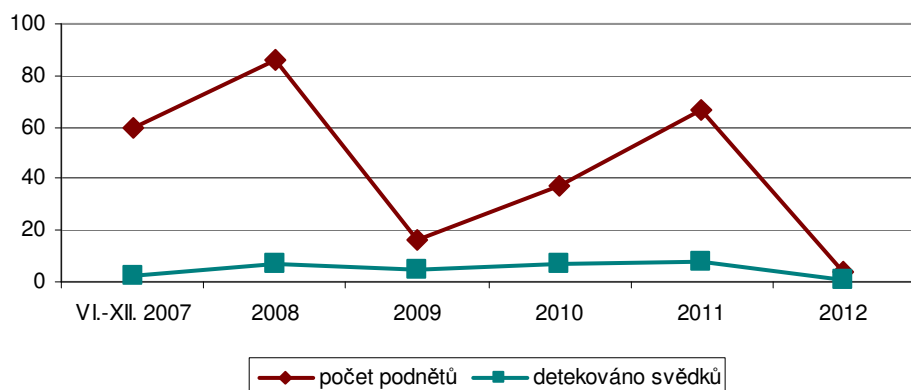
Rok	Požadováno pro realizaci (v Kč)	Fakticky vynaloženo (v Kč)
VI.-XII. 2007	4 000 000	26 000
2008	4 320 000	270 000
2009	4 300 000	825 000
2010	3 300 000	530 000
2011	2 600 000	620 000
2012	2 000 000	720 000

⁷⁵ Dobrovolná repatriace - další z řady institutů užívaných v boji proti nelegální migraci.

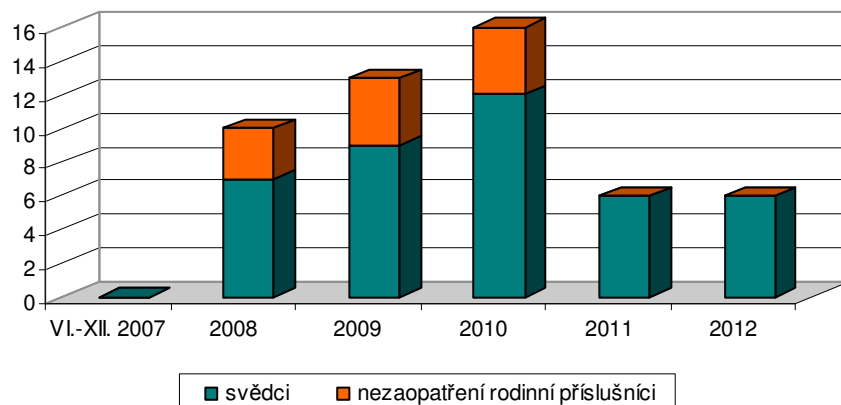
⁷⁶ Uvedený počet zahrnuje všechny osoby ve sledovaném období, tedy i ty, kterým již aktuálně služby poskytovány nejsou – např. již se plně integrovaly či jejichž součinnost byla završena a posléze zvolily dobrovolný návrat apod.

⁷⁷ Informaci o činnosti Programu podpory při potírání nelegální migrace za rok 2012 projednala a vzala na vědomí vláda České republiky dne 9. ledna 2013.

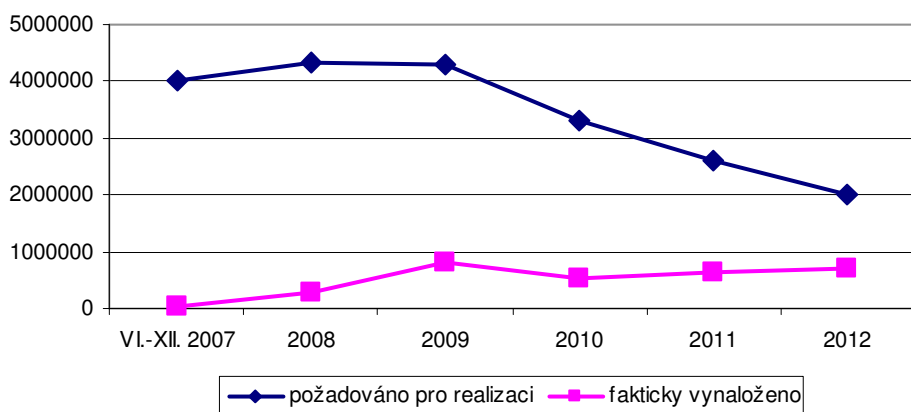
Počet podnětů / detekováno svědků

Osoby vedené v programu v daném období

Čerpání finančních prostředků v souvislosti s realizací Programu

XII.3 HUMANITÁRNÍ PROJEKTY

Program MEDEVAC

Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (dá jen „MEDEVAC“) je realizován Ministerstvem vnitra za účelem poskytnutí lékařské pomoci vážně nemocným pacientům z válkou postižených či jinak potřebných oblastí, kterým není možné zajistit odpovídající péči v místních podmínkách.

Hlavní podmínkou pro zařazení pacienta do programu MEDEVAC je posouzení diagnózy a možnosti léčby pacienta v České republice. Upřednostňováni jsou pacienti s takovým typem onemocnění, které si nevyžádá intenzivní léčbu v řádech několika let. Podstoupení léčby v České republice musí znamenat změnu zdravotního stavu pacienta ve smyslu zvýšení kvality či záchrany života. Pacienti jsou vybíráni na základě relevantních lékařských zpráv, které jsou posuzovány odborníky v České republice. Ministerstvo vnitra nabízí prostředky a technické možnosti k zajištění léčby vážně nemocných pacientů v České republice. Garantuje tak mj. zajištění legálního pobytu osob na území České republiky a úhradu nákladů vzniklých v souvislosti s léčbou.

Zahájení realizace programu MEDEVAC reagovalo na válečný konflikt v Bosně a Hercegovině, následovaný válečným konfliktem v Kosovu. Po vypuknutí irácké války se začal MEDEVAC orientovat především na léčbu srdečních onemocnění dětských pacientů ve spolupráci s Dětským kardiocentrem Fakultní nemocnice v Motole (FNM). V souvislosti s ozbrojenými konflikty v Libyi a Sýrii se program MEDEVAC opět orientuje i na válečná zranění, včetně dospělých pacientů.

V roce 2012 byla v rámci programu MEDEVAC realizována léčba celkem **22 pacientů**, z toho devět dětí.

Usnesením vlády České republiky ze dne 18. dubna 2012 č. 284 o použití prostředků původně určených na realizaci bilaterálních projektů zahraniční rozvojové spolupráce v gesci Ministerstva vnitra na rok 2012 na pokračování Programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel bylo uvolněno deset milionů korun na realizaci programu pro **pacienty z Libye**, a to ve dvou podobách. V rámci jedné z realizovaných podob bylo v červenci 2012 do České republiky leteckým dopravním speciálem Armády ČR přepraveno pět dospělých libyjských pacientů s traumatickými zraněními z tamního konfliktu. Léčba a rekonvalescence pacientů probíhala ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze (VFN). Návrat čtyř pacientů proběhl v srpnu 2012, stav jednoho pacienta vyžaduje delší léčbu.

Část prostředků byla výše uvedeným usnesením vlády určena k realizaci druhé podoby programu MEDEVAC. V červnu 2012 byly v této souvislosti do České republiky spolu se svým rodičovským doprovodem přepraveny dvě libyjské děti trpící vrozenými srdečními vadami. Pacienti byli vybráni v Benghází lékařem Dětského kardiocentra FNM, kde se po příletu do České republiky podrobily operacím. V srpnu 2012 se obě děti po ukončení léčby vrátily do Libye.

Na základě usnesení vlády České republiky ze dne 4. července 2012 č. 514 o pokračování programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel byla realizována léčba **tří dětských pacientů z Myanmaru/Barmy**, rovněž s vrozenými srdečními vadami. Lékařská výběrová mise i přílet pacientů byly organizovány v úzké spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, resp. Zastupitelským úřadem České republiky v Thajsku, a to v souvislosti s pracovní návštěvou prvního místopředsedy vlády a ministra zahraničních věcí v regionu. Po příletu pacientů v červenci 2012 byli pacienti hospitalizováni ve FNM a po absolvování zdařilých operací do konce roku 2012 odcestovali z České republiky zpět do Myanmaru/Barmy.

Usnesením vlády ČR ze dne 11. července 2012 č. 522 bylo schváleno použití šesti milionů korun z rozpočtu Ministerstva vnitra na realizaci programu MEDEVAC pro státní příslušníky

Syrské arabské republiky. Na jeho realizaci Ministerstvo vnitra ve fázi výběru a přípravy na odlet pacientů úzce spolupracovalo se ZÚ ČR v Ammánu a společností Člověk v tísni, o. p. s. (ČvT). V srpnu 2012 do České republiky přiletěli civilními lety dva syrští pacienti. Jednalo se o registrované uprchlíky UNHCR s válečnými zraněními, vybrané v Jordánsku ze širší skupiny kandidátů lékařem VFN. Po cca měsíc trvající úspěšné léčbě se oba pacienti vrátili do Jordánska.

Vzhledem k dramatickému nárůstu počtu uprchlíků a s tím souvisejícím zhoršováním humanitární situace rozhodla vláda České republiky svým usnesením ze dne 31. října 2012 č. 799 o navýšení částky na realizaci programu MEDEVAC pro státní příslušníky Sýrie na celkem patnáct milionů korun. V září 2012 se v Jordánsku uskutečnila druhá výběrová lékařská mise za účasti traumatologa VFN a dětského ortopeda FNM. Pro léčbu v České republice bylo vybráno deset pacientů, z toho čtyři děti. Přeprava vybraných pacientů proběhla prostřednictvím dopravního leteckého speciálu Armády ČR dne 6. listopadu 2012. Volné kapacity dopravního speciálu během letu do Jordánska byly využity k přepravě nákladu humanitárního materiálu shromážděného Syřany žijícími v České republice a obsahujícího zejména léky, zdravotnické a hygienické potřeby a dětskou výživu pro uprchlíky. Obsah zásilky byl distribuován prostřednictvím společnosti ČvT a s ní spolupracujících organizací mezi Syřany v Jordánsku i do samotné Sýrie. Po absolvování léčby v České republice se do konce ledna 2013 celkem osm z deseti syrských pacientů vrátilo do Jordánska, u zbylých dvou pacientů se předpokládá ukončení léčby v prvním čtvrtletí roku 2013.

V souhrnu bylo od roku 1993 v rámci programu MEDEVAC léčeno celkem 163 pacientů (převážně dětí) z Bosny a Hercegoviny (17 osob), Kosova (40 osob), Čečenska (1 osoba), Iráku (42 osob), Pákistánu (10), Afghánistánu (14 osob), Kambodže (7 osob), Libye (17 osob), Myanmaru/Barmy (3 osob) a Sýrie (12 osob).

Rekondiční pobyt japonských dětí pocházejících z oblasti postižené zemětřesením a tsunamí a vystavených radioaktivnímu ozáření

Usnesením vlády ČR ze dne 4. července 2012 č. 500 bylo schváleno účelové použití tří milionů korun původně určených na realizaci bilaterálních projektů zahraniční rozvojové spolupráce v gesci Ministerstva vnitra, na realizaci rekondičního pobytu japonských dětí, pocházejících z oblasti postižené zemětřesením a tsunamí a vystavených radioaktivnímu ozáření.

Třicet čtyři dětí ve věku 12-14 let absolvovalo ozdravný rekondiční pobyt v Olivově dětské léčebně v první polovině srpna 2012. Děti pocházely z města Namie, vážně poničeného zemětřesením a tsunamí a vystaveného radioaktivnímu záření v souvislosti s havárií v jaderné elektrárně Fukušima. Město Namie se nachází cca osm kilometrů od havarované jaderné elektrárny. Právě obyvatelé Namie a dalších několika sídel z okresu Futaba byli radiací zasaženi nejvíce a byli evakuováni do města Nihonmatsu a okolí, kde dosud žijí v provizorních obydlích. Namie je nyní součástí zapovězené zóny a tento stav se zřejmě několik desítek let nezmění.

Rozsah a charakter ozdravné péče byl upraven podle potřeb každého dítěte, přičemž Olivova dětská léčebna pro děti zajistila i bohatý doprovodný program volnočasových aktivit v areálu i vně léčebny. Projekt byl připraven v úzké spolupráci s MZV a ZÚ ČR v Tokiu v návaznosti na nabídku této formy následné humanitární pomoci České republiky, kterou učinil během návštěvy Japonska v říjnu 2011 první místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí.

Přesídlování

Institut přesídlování je spolu s instituty lokální integrace a dobrovolného návratu jednou ze tří základních metod dosažení trvalého řešení dlouhodobě neuspokojivé uprchlické situace. V praxi se jedná o výběr osob a jejich transfer ze státu prvního azylu do třetí země, která je připravena je přijmout, poskytnout jim mezinárodní ochranu a zajistit jim přístup ke všem základním lidským a občanským právům. Vedle udělování mezinárodní ochrany spontánně přicházejícím uprchlíkům

je tak přesídlování ve vyspělém světě považováno za druhý pilíř systému ochrany uprchlíků. Základní cíl přesídlovacího programu je humanitární, tedy poskytnout potřebnou asistenci a ochranu ohroženým skupinám uprchlíků, kteří mimo přesídlení nemají jiné vyhlídky na bezpečný a důstojný život a kteří by v případě návratu do vlasti ze země prvního azylu mohli být ohroženi na životě nebo by jim hrozilo reálné nebezpečí pronásledování nebo ponižujícího a nelidského zacházení.

Česká republika se k realizaci přesídlovacího programu přihlásila v roce 2008 přijetím Koncepce národního přesídlovacího programu (Usnesení vlády ze dne 27. června 2008, č. 745/2008), a stvrdila tak svou připravenost podílet se prostřednictvím tohoto humanitárního nástroje na řešení globálních uprchlických problémů a pomoci uprchlíkům v rámci společného sdílení břemene v uprchlické oblasti po boku ostatních vyspělých zemí.

V roce 2012 přicestovalo do České republiky sedm rodin barských uprchlíků z Malajsie. Jedná se o v pořadí již třetí skupinu barských uprchlíků, které Česká republika přijala prostřednictvím přesídlovacího programu a nabídla jim na svém území ochranu a naději na bezpečný a důstojný život.⁷⁸ V letech 2008 – 2010 Česká republika efektivně přesídlila tři skupiny barských uprchlíků z Malajsie a Thajska v celkovém počtu 78 osob a podílela se na jejich integraci do české společnosti.

XII.4 PROJEKTY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ POMOCI

V roce 2012 byla část finančních prostředků původně určených na realizaci bilaterálních projektů zahraniční rozvojové spolupráce v gesci Ministerstva vnitra na základě usnesení vlády ČR ze dne 18. dubna 2012 č. 284 a usnesení vlády ČR ze dne 4. července 2012 č. 500 ve výši 13 mil. Kč přesměrována na humanitární projekty.

Vedle těchto humanitárních projektů (viz výše) proběhly v roce 2012 projekty zahraniční rozvojové spolupráce s názvem **Bezpečnostní spolupráce se státy západního Balkánu, Bezpečnostní spolupráce se zeměmi jižního Kavkazu a Školení konzulárních pracovníků na zastupitelských úřadech ČR v ruskojazyčném prostoru se zaměřením na Ukrajinu**, jejich koordinátorem byl odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Odbor mezinárodních vztahů realizoval v roce 2012 **dva vzdělávací projekty v Nairobi** (Keňa), zaměřené na dosažení základní úrovně počítačové gramotnosti u studentů středních škol s přihlédnutím k aspektu rovného přístupu ke vzdělání mužů a žen.

Na základě návrhu Ministerstva zahraničních věcí schváleného vládou v rámci Plánu zahraniční rozvojové spolupráce na rok 2013 a střednědobého výhledu do roku 2015 schváleného 13. června 2012 došlo ke zrušení výjimky pro Ministerstvo vnitra pro realizaci bilaterálních projektů v oblasti migrace a bezpečnosti a jeho převodu na Českou rozvojovou agenturu. Zároveň došlo k výrazné redukci alokovaných finančních prostředků.

Informace o zapojení Ministerstva vnitra do multilaterální spolupráce

Ministerstvo vnitra pokračovalo v roce 2012 v implementaci vlajkového projektu v rámci Partnerství pro mobilitu s Gruzíí. Současně spolu s Polskem a dalšími státy pokračovalo v rozvíjení Pražského procesu, hlavního multilaterálního migračního dialogu EU s východními a jihovýchodními sousedy EU, a to především prostřednictvím Cílené iniciativy na implementaci

---

⁷⁸ Po příjezdu přesídlených osob zajistila Správa uprchlických zařízení MV ČR jejich transport z Letiště Václava Havla do integračního azylového střediska Předlice v Ústí nad Labem. Prosinci 2012 byl zahájen intenzivní kurz českého jazyka pro dospělé a doplňkový kurz českého jazyka pro děti. Oba kurzy jsou spolufinancované z Evropského uprchlického fondu.

Akčního plánu Pražského procesu. Vedle toho probíhala celá řada dalších projektů se třetími zeměmi, jichž se Česká republika účastnila jako partner.

Pražský proces

V návaznosti na přijetí Akčního plánu spolupráce na **druhé ministerské konferenci Pražského procesu** v listopadu 2011 v polské Poznani, která operacionalizuje Společnou deklaraci první ministerské konference uspořádané během českého předsednictví Rady EU, byla v roce 2012, pod vedením Polska, spuštěna Cílená iniciativa na podporu jeho implementace. V jejím rámci probíhají mj. čtyři pilotní projekty připravené v souladu s Globálním přístupem EU k migraci a mobilitě zaměřené na boj proti nelegální migraci, podporu legální migrace, azyl a posilování vazby mezi migrací a rozvojem. Česká republika vede projekt na spolupráci v otázkách cirkulární migrace, který byl v září odstartován zahajovacím seminářem. Proces spustil webovou stránku s interaktivní mapou východní migrační trasy.

Projekt „Podpora reintegrace gruzínských navrátilců a implementace readmisní dohody mezi EU a Gruzii“

V roce 2012 pokračovala zdárně implementace projektu vedeného Ministerstvem vnitra realizačním týmem v Tbilisi v souladu s pracovním plánem, a to jak v oblasti posilování kapacit státních orgánů Gruzie, v oblasti přímé reintegrační asistence navrátilcům skrze EU Mobilitní středisko, tak v oblasti informačních kampaní či přípravě národní migrační strategie Gruzie.

Projekt „Posilování kapacit na zvládání pracovní a návratové migrace v rámci Partnerství pro mobilitu s EU“

V roce 2012 bylo zahájeno pokračování projektu zaměřeného na posílení kapacit moldavských úřadů práce s cílem zlepšit možnosti pracovní reintegrace navracených moldavských migrantů. Tak jako v minulosti se jedná o vlajkový projekt Partnerství pro mobilitu s Moldavskem, který vede Švédsko, přičemž Česká republika (MV a MPSV) se účastní jako partner.

Projekty ReVis a GovAc

Projekty implementované ICMPD v rámci Partnerství pro mobilitu s Moldavskem a Gruzii, jichž se Česká republika účastnila jako partner, byly v roce 2012 úspěšně završeny. Projekt ReVis byl zaměřen na posílení kapacit orgánů obou zemí v souvislosti s readmisí a vízovou facilitací. V případě projektu GovAc se jednalo o posílení analytických kapacit státních úřadů (ve vztahu k monitoringu a analýze migračních toků) a zlepšení koordinace s akademickým sektorem.

XII.5 SOLIDARITA A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ

Obecný program Solidarita a řízení migračních toků na období 2007/2008-2013 byl vytvořený s cílem posílit prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti EU. V rámci tohoto programu byly vytvořeny finanční nástroje a to konkrétně:

- Evropský uprchlický fond na období 2008-2013 (EUF),
- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí na období 2007-2013 (EIF),
- Evropský návratový fond 2008-2013 (ENF),
- Fond pro vnější hranice na období 2007-2013 (FVH).

Obecný program Solidarita a řízení migračních toků má především napomáhat členským státům při realizaci společné azylové a migrační politiky EU v souladu s hlavou IV. Smlouvy o založení Evropského společenství.

Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF) na období 2007-2013 byl zřízen Rozhodnutím Rady č. 2007/435/ES z 25. července 2007 jako součást všeobecného programu Solidarita a řízení migračních toků.

Obecným cílem fondu je podpora členských států v jejich úsilí umožnit státním příslušníkům třetích zemí pocházejícím z odlišného hospodářského, sociálního, kulturního, náboženského, jazykového a etnického prostředí, splnit podmínky pobytu a usnadnit jejich integraci do evropské společnosti.

Evropský návratový fond (ENF) byl zřízen na období 2008 – 2013 Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 575/2007/ES z 23. května 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků.

Obecným cílem fondu je podpora úsilí členských států o zlepšení řízení návratů ve všech aspektech prostřednictvím využívání koncepce integrovaného řízení a zabezpečování společných akcí nebo vnitrostátních akcí v rámci zásady solidarity.

Fond pro vnější hranice (FVH) na období 2007 až 2013 byl zřízen Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 574/2007/ES z 23. května 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků. Fond by měl přispívat k zajištění jednotné a vysoce kvalitní ochrany vnějších hranic a zároveň k pružné přeshraniční dopravě, k rozvoji společného evropského systému integrovaného řízení hranic.

Mezi obecné cíle fondu patří účinná organizace kontrol, která zahrnuje úkoly v oblasti kontroly a ostrahy týkající se vnějších hranic, účinné řízení toků osob na vnějších hranicích ze strany členských států, zabezpečení jednotného uplatňování právních předpisů Společenství o překračování vnějších hranic, především nařízení č. 562/2006/ES příslušníky pohraniční stráže, zlepšení řízení činností organizovaných konzulárními a jinými službami členských států v třetích zemích, pokud jde o toky státních příslušníků třetích zemí na území členských států a spolupráci v této oblasti.

Akce podporované fondy Solidarity a řízení migračních toků jsou prováděny na základě víceletých programů. Víceleté programy jsou realizovány prostřednictvím jednotlivých ročních programů.

Odpovědným orgánem pro implementaci fondů Solidarity a řízení migračních toků je Ministerstvo vnitra České republiky.

V následující tabulce jsou uvedeny **schválené částky alokací pro jednotlivé fondy na celé víceleté období 2007, resp. 2008 – 2013.**

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
FVH	1 973 114	1 813 239	1 844 892	1 804 591	2 012 084	2 741 306	3 664 316	15 853 542
ENF	-	1 105 587	1 018 044	956 447	1 002 330	1 189 726	1 290 973	6 563 107
EIF	1 323 426	1 793 443	2 272 760	2 643 736	2 741 584	3 480 767	2 677 925	16 933 641
EUF	-	1 131 907	1 126 603	1 110 087	865 827	737 959	885 407	5 857 790
SUMA	3 296 540	5 844 176	6 262 299	6 514 861	6 621 825	8 149 758	8 518 621	45 208 079

Souhrnné informace k realizaci projektů v roce 2012

V rámci obecného programu Solidarita a řízení migračních toků probíhala **v roce 2012 realizace ročních programů 2010 a 2011 EUF, EIF, ENF a FVH.**

Evropský uprchlický fond (EUF)

V roce 2012 bylo realizováno **17 projektů** z celkového počtu 19 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu EUF 2011. **Finanční podpora poskytnutá z EUF** na tento roční program činila cca **15,31 mil. Kč.**

Dále bylo v roce 2012 realizováno **9 projektů** z ročního programu 2010 EUF. Realizace těchto projektů byla zahájena v roce 2011 a ukončena v roce 2012. **Finanční podpora poskytnutá z EUF** na realizaci těchto projektů činila **9,87 mil. Kč.**

Evropský fond pro integraci příslušníků třetích zemí (EIF)

V roce 2012 bylo doporučeno k realizaci a následně schváleno **26 projektů** z celkového počtu 55 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu EIF 2011. **Finanční podpora poskytnutá z EIF** na projekty z ročního programu EIF 2011 činila cca **63,33 mil. Kč.**

Dále byla v roce 2012 dokončena realizace **21 projektů** z ročního programu EIF 2010. **Finanční podpora poskytnutá z EIF** činila cca **21,87 mil. Kč.**

Evropský návratový fond (ENF)

V roce 2012 bylo doporučeno k realizaci a následně schváleno **6 projektů** z 8 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu ENF 2011. **Finanční podpora poskytnutá z ENF** na projekty z tohoto ročního programu činila cca **9,51 mil. Kč.**

V roce 2012 schváleno a realizováno **7 projektů** z celkového počtu 8 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu ENF 2010. **Finanční podpora poskytnutá z ENF** na schválené projekty činila cca **9,84 mil. Kč.**

Fond pro vnější hranice (FVH)

V roce 2012 byly doporučeny k realizaci a následně schváleny **2 projekty** z celkového počtu 2 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu 2011. **Finanční podpora poskytnutá z FVH** na projekty z ročního programu 2011 činila cca **45,6 mil. Kč.**

V rámci ročního programu 2010 byla v roce 2012 ukončena realizace **4 projektů.** **Finanční podpora poskytnutá z FVH** na projekty z ročního programu 2010 činila cca **37,2 mil. Kč.**

XIII. Mezinárodní spolupráce a problematika migrace na úrovni Evropské unie

XIII.1 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE

Mezinárodní a evropská spolupráce České republiky v širokém spektru migračních a souvisejících otázek rozvíjela v roce 2012 své hlavní směry zahájené v předchozích obdobích.

V rámci vztahů se členskými zeměmi Evropské unie a Schengenského prostoru se komplementárně ke spolupráci na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako **Frontex a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)**, dále soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic. Hlavní pozornost byla věnována spolupráci v rámci neformálního sdružení **Konference generálních ředitelů imigračních služeb (GDISC)** a regionální spolupráci ve formě **Salcburského fóra a Visegrádské skupiny**. V rámci GDISC se Ministerstvo vnitra zaměřilo na společné projekty, které se obdobně jako v minulosti soustředily na všechny významné aspekty z oblasti azylu a migrace. Mezi nejvýznamnější aktivity patřila azylová konference, návratová konference a konference k novým metodám v oblasti integrace.

I nadále byla rozvíjena spolupráce s hlavními tranzitními a zdrojovými zeměmi imigrace do České republiky, zvláště pak v zemích sousedících s Evropskou unií. Na úrovni Evropské unie Česká republika pokračovala v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů **Globálního přístupu k migraci a mobilitě** představující samostatnou vnější migrační politiku Evropské unie. Hlavní důraz byl jako doposud kladen na rozvoj jeho východní a jihovýchodní dimenze, především prostřednictvím **Pražského procesu**, který se stal hlavním multilaterálním migračním dialogem Evropské unie, Východního partnerství a účasti na bilaterálně uzavřených Partnerství pro mobilitu s Moldavskem, Gruzíí a s Arménií. V rámci těchto Partnerství s Moldavskem a Gruzíí pokračovala Česká republika v implementaci projektů na posilování kapacit a účastnila se přípravy projektů nových. Nejvýznamnějším z nich je multilaterální projekt na podporu reintegrace gruzínských navrátilců a implementace readmisní dohody, který byl pod českým vedením zahájen na začátku roku 2011 jako cílená iniciativa EK. Česká republika se dále účastnila migračních dialogů i s dalšími důležitými zeměmi a regiony relevantními pro migrační situaci Evropské unie.

V rámci **vnější dimenze azylu** Ministerstvo vnitra aktivně podporovalo opatření směrem k posílení ochrany uprchlíků ve zdrojových regionech původu a nalézání trvalých řešení pro uprchlíky s tím, že v roce 2012 bylo přesídleno sedm rodin barmských uprchlíků.

Česká republika pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s **Mezinárodní organizací pro migraci (IOM)**, **Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD)** a **Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)**. Ve spolupráci s IOM byl především realizován multilaterální projekt Podpora reintegrace gruzínských navrátilců a implementace readmisní dohody mezi EU a Gruzíí v rámci Partnerství pro mobilitu s Gruzíí. S ICMPD spolupracovala Česká republika v rámci Pražského procesu a při implementaci projektů v rámci Partnerství pro mobilitu s Gruzíí a Moldavskem. V případě UNHCR se spolupráce orientuje na problematiku pomoci uprchlíkům v zemích a regionech původu a přesídlování.

Ministerstvo vnitra, resp. odbor azylové a migrační politiky je od roku 2004 národním kontaktním místem **Evropské migrační sítě** (dále jen „EMN“) v České republice. EMN⁷⁹ byla zřízena za účelem vyhovění informačním potřebám institucí Společenství, úřadů a institucí členských států a rovněž široké veřejnosti v oblasti migrace a azylu. České národní kontaktní místo přispělo pravidelnou výroční zprávou k hodnocení naplňování Evropského paktu o přistěhovalectví

⁷⁹ Rozhodnutí Rady o zřízení Evropské migrační sítě bylo přijato 14. května 2008.

a azylu, Stockholmského programu⁸⁰ v roce 2012. Významná studie, na které se české národní kontaktní místo podílelo, se zaměřila na téma zneužívání pobytu za účelem sloučení rodiny (účelové sňatky a prohlášení otcovství).

Prostřednictvím Evropské migrační sítě (tzv. dotazy ad hoc kladené ostatním členským státům s cílem zjistit a porovnat jejich praxi či legislativní úpravy) byly rovněž získávány informace během přípravy návrhu nové právní úpravy vstupu a pobytu cizinců na území ČR. Zároveň EMN vydala publikaci stručně shrnující základní principy legislativního návrhu. Výstupy EMN a aktuální informace, zejména z oblasti výzkumu migrační problematiky, jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.

V roce 2012 pokračovala úspěšná spolupráce s agenturou **Frontex** (Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU). Na vnějších vzdušných hranicích Evropské unie proběhly různé aktivity a operace s nasazením členů národního týmu EBGT.⁸¹ Konkrétně se jednalo o vyslání na mezinárodní letiště: Stockholm, Madrid, Řím, Atény, Lisabon a Bukurešť (vždy jeden policista na přibližně jeden měsíc). Co se týče vnější pozemní hranice Evropské unie, Ředitelství služby cizinecké policie (dále jen „ŘSCP“) vyslalo policisty na hranici slovensko-chorvatskou (2 policisté), polsko-ruskou, slovensko-ukrajinskou (2 policisté, včetně vozidla vybaveného termovizní technikou) a na řecko-tureckou. V roce 2012 došlo rovněž k vyslání jednoho experta do přístavu ve městě Algeciras (Španělsko), kam připlouvají trajekty z Maroka, které jsou často využívány k nelegálnímu vstupu do států Evropské unie.

Příkladem mezinárodní spolupráce ŘSCP mimo agenturu Frontex jsou operace BALDER a APHRODITE. Ve dnech 16. – 22. 4. 2012 se Policie ČR zapojila do mezinárodní operace BALDER, která byla uskutečněna v rámci dánského předsednictví v Radě EU. V rámci kyprského předsednictví v Radě EU se Policie ČR ve dnech 22. 10. – 4. 11. 2012 zapojila do mezinárodní operace APHRODITE. Tyto projekty byly zaměřeny na sběr a následné zmapování toků nelegální migrace na hlavních silničních, železničních, vodních a vzdušných trasách ve státech EU/Schengenu. Tyto dvě operace se lišily délkou svého trvání (7 dní BALDER a 14 dní APHRODITE), kdy u operace APHRODITE byl požadován detailnější rozbor cesty migranta. Stejně jako v minulosti bylo vzhledem k zaměření operace na sběr dat o nelegální migraci stanoveno ŘSCP jako hlavní gestor a národní koordinátor. Na sběru dat se podílela všechna krajská ředitelství Policie ČR a inspektoráty cizinecké policie na mezinárodních letištích.

V rámci mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích PČR⁸² prováděny **společné hlídky**, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Dochází při nich k předáváním a výměnám zkušeností při policejní práci, získávání informací o příhraniční kriminalitě sousedního státu, získávání informací na úseku padělaných a odcizených dokladů a v neposlední řadě dochází také ke zdokonalování jazykových schopností, což je následně přínosné při běžných kontrolách na svém území. Dochází k prohloubení vzájemných vztahů, k čemuž přispívají i školení společných hlídek pořádaná odborem cizinecké policie.

Oddělení dokumentace odboru cizinecké policie rozvíjí součinnost s policejními orgány Německa na pravidelných součinnostních schůzkách se zástupci německé BPOLi a při operativních

⁸⁰ Dokument přijatý Evropskou Radou v prosinci 2009 definuje priority Evropské unie pro oblast spravedlnosti a vnitřních věcí pro období 2009-2014.

⁸¹ V řízení národního týmu EBGT došlo v roce 2012 k několika zásadním změnám. V první řadě došlo k aktualizaci stávajícího týmu na základě Správní radou Frontex schválených a detailně definovaných profilů (13 místo 6). Aktualizované Nařízení již nehovoří o týmech RABIT a FJST, ale vše sjednocuje do týmu EBGT – European Border Guard Teams – s již uvedenými profily a celkovým počtem cca 1 850 členů. Národní tým CZ EBGT má v současné době 24 expertů, kteří jsou zařazeni převážně u služby cizinecké policie, 2 experti (specialista na kradená vozidla, debriefing) jsou nominováni z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování PČR. I v roce 2012 pak pokračovaly výcvikové aktivity členů týmu CZ EBGT tak, aby se zvýšila jejich připravenost na případné další vyslání.

⁸² Netýká se vnitrozemských KŘP, tj. KŘP Praha, Středočeského kraje a kraje Vysočina.

schůzkách, které se konají z důvodu předávání informací ke konkrétním vedeným trestním řízením jak v Německu, tak u nás.

V tomto roce se projevila zvýšenou měrou **společná opatření s polskými orgány** a jejich pracovníky, zejména u příležitosti konání mezinárodního fotbalového mistrovství EURO 2012. Výkon služby byl prováděn na území obou států, v požadované míře, časech a dle předem stanovených úkolů.

V roce 2012 byl **realizován projekt** financovaný z fondů Evropské unie pod názvem „Vzdělávací centrum pro zvýšení efektivity česko-rakouských smíšených hlídek“, **jehož cílem je** poskytnutí jazykového vzdělávání a materiálů policistům veleným do smíšených hlídek, jakož i vytvoření takových organizačních podmínek, aby výkon tohoto typu kompenzačního opatření byl maximálně účelný z hlediska svého smyslu, kterým je **posílení přeshraniční policejní spolupráce** a zvýšení pocitu bezpečnosti obyvatel v příhraničních oblastech. V měsíci září 2012 bylo uskutečněno na **Centru policejní spolupráce Mikulov-Drasenhofen** bilaterální jednání, jehož cílem byla dohoda na opatřeních vedoucích ke zvýšení efektivity dalšího výkonu smíšených hlídek. Na výkonu smíšených hlídek se podílí jak policisté odborů cizinecké policie, tak policisté příhraničních územních odborů, přičemž problematika boje s ilegální migrací tvoří jeden z hlavních úkolů smíšených hlídek.

V roce 2012 proběhlo celkem 74 **přeshraničních sledování**, z toho 54 ve směru do České republiky a 20 ve směru z České republiky. Nejvíce sledování proběhlo přes česko-německou hranici (49). Ve většině případů se jednalo o oblast drogové problematiky (49 případů). Obecně lze přeshraniční sledování chápat jako získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky, např. osobní formou.

Přeshraniční pronásledování⁸³ bylo realizováno v 57 případech, kdy převažoval směr do České republiky (38). Z hlediska státní hranice i zde vedla česko-německá hranice (37). Především se jednalo o případy majetkové trestné činnosti (krádeže vozidel).⁸⁴

Krajská ředitelství PČR intenzivně spolupracují se **společnými centry policejní a celní spolupráce**, přes které probíhá každodenní výměna informací k příhraniční kriminalitě. Tato centra hrají nezastupitelnou roli i v průběhu přeshraničních operací, kdy jsou jejich cestou předávány a tlumočeny informace. Úzce nastavenou spoluprací s těmito centry mají i obory cizinecké policie krajských ředitelství PČR, kdy zejména policisté oddělení dokumentace a oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort žádají touto cestou o prověření osob v rámci vedeného trestního či správního řízení.⁸⁵

⁸³ Přeshraničním pronásledováním se rozumí pronásledování osoby podezřelé ze spáchání úmyslného trestného činu, za který hrozí podle právních předpisů obou smluvních stran trest odnětí svobody jeden rok nebo trest přísnější, osoby stíhané pro uvedený trestný čin, nebo osoby, která uprchla z vazby, z vězení, z diagnostického zařízení, nebo psychiatrického ústavu. Uvedená osoba uniká přes státní hranice na výsostné území sousedního státu a cílem pronásledovatelů je tuto osobu zadržet.

⁸⁴ Například v červnu 2012 se uskutečnilo cvičení přeshraničního pronásledování z Německa do České republiky, které bylo organizováno inspektorátem spolkové policie Freyung; do cvičení byli zapojeni policisté KŘP Jihočeského kraje, místně příslušná bavorská policie, operační středisko Ředitelství spolkové policie Mnichov a v rámci předávání informací i Společné centrum policejní a celní spolupráce Schwandorf.

⁸⁵ Společné centrum výrazně přispívá k udržování veřejného pořádku a bezpečnosti v příhraničních oblastech a k potírání přeshraniční kriminality. Například společné centrum česko-německé policejní a celní spolupráce Petrovice-Schwandorf (kontaktní bod pro policejní a celní orgány Ústeckého, Libereckého a Karlovarského kraje na české straně a na německé straně pro bezpečnostní orgány s místní kompetencí v Sasku) měsíčně v průměru vyřizuje kolem 630 dožádání, která se týkají osob, vozidel, telefonů apod. Důvody jsou různé, od ověřování totožnosti turistů (občanů ČR i Německa), kteří jsou na území sousední země kontrolováni a nemohou předložit příslušné doklady, přes dotazy na osoby a věci v pátrání až po žádosti o pomoc při objasňování trestných činů. Část dotazů se rovněž týká navrácení předmětů, které byly odcizeny a znovu nalezeny, oprávněným majitelům (doklady, peněženky, rádia, ale i motorová vozidla).

V roce 2012 došlo ke jmenování hlavních **hraničních zmocněnců** České republiky a jejich zástupců pro státní hranice s Polskou republikou a se Slovenskou republikou, čímž byl hraničně-zmocněnecký aparát se Slovenskou republikou a Polskou republikou stabilizován.

Spolupráce se sousedními státy probíhá také v oblasti readmisních dohod, kdy dochází k předávání a přebírání osob na společných státních hranicích (podrobně viz kapitola IX.2 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV). Taktéž se pracovníci odboru cizinecké policie krajských ředitelství PČR podílí na **předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu**, předávání osob **na základě Dublinské úmluvy**, **předávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody a realizaci vyhošťovací a vydávací vazby**.

Mezinárodní spolupráce České republiky vztahující se k schengenské spolupráci, sjednávání readmisních dohod, integraci cizinců, humanitárním a rozvojovým projektům je blíže rozvedena v příslušných kapitolách.

XIII.2 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU

XIII.2.1 Problematika migrace na úrovni EU

V průběhu roku 2012 byla na úrovni Evropské unie (dále jen „EU“) diskutována celá řada témat. V souvislosti se závazkem dobudovat **Společný evropský azylový systém** (SEAS) do konce roku 2012 pokračovalo projednávání jednotlivých legislativních návrhů SEAS, tedy návrhu revidovaného Dublinského nařízení, návrhu na změnu přijímací směrnice, návrhu nové procedurální směrnice a nařízení o EURODAC. Do konce roku 2012 se podařilo dosáhnout politické shody ohledně přijímací směrnice a Dublinského nařízení, projednávání zbývajících dvou legislativních předpisů bude pokračovat v roce 2013 s výhledem na schválení všech legislativních nástrojů azylového balíčku souběžně.

Jako prostředek **solidarity** a nástroj pro včasné odhalování situací potenciálně vedoucích ke zvýšenému tlaku na azylový systém některého/některých členských států byl do návrhu revidovaného Dublinského nařízení zakomponován tzv. „mechanismus včasného varování, bdělosti a řešení krizí“ či krátce mechanismus včasného varování (EWS). Zakotvení EWS v rámci Dublinského nařízení ministři vnitra formálně stvrdili v březnu 2012 přijetím závěrů Rady k solidaritě (závěry Rady pro společný rámec pro skutečnou a praktickou solidaritu vůči členským státům, které čelí mimořádnému tlaku v důsledku smíšených migračních toků), které ustavují společný rámec opatření v otázce solidarity.

Solidarita byla na půdě Rady pro spravedlnost a vnitřní věci (Rada JHA) skloňována také v souvislosti s **kritickou situací řeckých národních systémů**, které se nejspíše vypořádávají s vysokými počty migrantů, jež míří do EU přes řecko – tureckou hranici. Evropská komise, EASO, členské státy, Frontex, UNHCR, IOM i další aktéři poskytovali během roku 2012 Řecku vydatnou podporu (finanční, personální, prostřednictvím školení apod.) s cílem dosáhnout nápravy řeckých azylových a migračních systémů co možná nejdříve. Toto úsilí bude pokračovat i v následujícím období.

Řecko a Evropská komise průběžně postupovaly Radě JHA informace o způsobu plnění Národního akčního plánu Řecka k azylovým reformám a řízení migrace i k plnění dalších plánů/aktivit. Poskytované informace však nepodávaly celkový přehled a na jejich základě nebylo možné vyvodit, kdy by mělo dojít k nápravě nedostatků, např. kdy bude možné obnovit aplikaci Dublinu (dublinské transfery do Řecka jsou od roku 2011 pozastaveny). Členské státy proto od podzimu 2012 požadovaly předložení analytického hodnocení dosavadního způsobu plnění Národního akčního plánu včetně finančního vyčíslení a konkrétních časových termínů. Řecko na základě těchto požadavků připravilo revidovanou verzi Národního akčního plánu.

Zvýšenou pozornost Rada JHA věnovala také vývoji s ohledem na kritickou situaci v **Sýrii** a okolním regionu. Syrský ozbrojený konflikt zapříčinil významné migrační pohyby v Sýrii, v sousedních zemích i směrem do EU. Na říjnové Radě JHA Evropská komise představila návrh na ustavení Komplexního programu v oblasti uprchlictví a rozvoje na Blízkém východě, který by měl být, v souladu s principy Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM), zaměřen nejen na oblast ochrany uprchlíků, ale také na ekonomické a rozvojové aspekty uprchlictví. Klíčovou součástí takto nastaveného programu by mělo být ustavení Regionálního programu ochrany.

Důležitým tématem na poli EU je problematika **nelegální migrace**. V dubnu 2012 Rada JHA schválila další postup - tzv. roadmap k zajištění soudržné reakce EU na trvalé migrační tlaky. Jedná se o vyústění dosavadních politických diskusí o opatřeních k boji proti nelegální migraci a zneužívání legálních způsobů migrace, které iniciovalo společným dokumentem Rakousko a Maďarsko v říjnu 2011 s cílem aktivně se vypořádat se situací na řecko – turecké hranici, přes kterou proudí značná část nelegální migrace do EU. Roadmap je vnímán jako přelomový dokument, v tuto chvíli se jedná o soubor opatření a aktivit, jejichž implementace probíhá, do budoucna by mohl vyústit ve společný evropský systém.

V roce 2012 byla obnovena jednání s Tureckem ohledně podpisu readmisní dohody EU – Turecko. Dánské předsednictví připravilo v reakci na turecké požadavky balíček, který zahrnuje širší rámec spolupráce a dialogu mezi EU a Tureckem v oblasti JHA a zároveň roadmap k vízové liberalizaci v dlouhodobé perspektivě. EU doufá v rychlý pokrok v této záležitosti. Uzavření a implementace readmisní dohody s Tureckem by mohla výrazným způsobem přispět k snížení dosavadního migračního tlaku na jihovýchodní hranici EU.

Pokud jde o **reformu fungování Schengenu**, během roku 2012 pokračovalo projednávání dvou legislativních návrhů tzv. Schengenského legislativního balíčku - novelty Schengenského hraničního kodexu (návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady měnící nařízení č. 562/2006 (ES) za účelem stanovení společných pravidel pro dočasné znovuzavedení hraničních kontrol na vnitřních hranicích v mimořádných situacích) a Schengenského hodnotícího mechanismu (pozměněný návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o vytvoření hodnotícího a monitorovacího mechanismu k ověření uplatňování schengenského *acquis*). V červnu 2012 Rada JHA schválila, že právním základem nařízení o schengenském hodnotícím mechanismu bude čl. 70 Smlouvy o fungování EU, čímž mj. vyřadila Evropský parlament z legislativního procesu. Evropský parlament v reakci na to zablokoval projednávání související novelty Schengenského hraničního kodexu, jednání stála na mrtvém bodě od léta do listopadu 2012.

Rada JHA průběžně monitorovala stav projektu **schengenského informačního systému druhé generace** (SIS II) a stanovila termín spuštění systému na den 9. dubna 2013.

V otázce **rozšíření schengenského prostoru o Rumunsko a Bulharsko** nedošlo během roku 2012 k výraznějšímu posunu. Přijetí návrhu rozhodnutí Rady, které by vedlo k úspěšnému završení rozšíření Schengenu, blokovaly některé členské státy, které rozšíření podmiňují dalším pokrokem v boji proti korupci a v reformě soudního systému. Česká republika nadále podporuje vstup obou zemí v nejbližším možném termínu, a to především s ohledem na to, že všechny podmínky pro vstup dané přístupovou smlouvou byly splněny.

Intenzivní debaty na půdě Rady probíhaly také k **vízové politice EU**. Pokračovala jednání o novelizaci nařízení č. 539/2001 (návrh nařízení EP a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni). Zájem na rychlém projednání změny nařízení mají zejména členské státy, které jsou aktuálně zasaženy zvýšeným přílivem žadatelů o azyl ze zemí vízově liberalizovaného západního Balkánu, a to zejména s ohledem na možnost využití tzv. suspenzivní klauzule, tedy možnosti znovuzavedení vízové povinnosti za splnění některých podmínek.

Pro Českou republiku je v rámci jednání o změně nařízení 539 zásadní otázka mechanismu reciprocity, který stanoví možnost zavést ze strany EU vízovou povinnost vůči státu, který jednostranně zavede (případně udržuje) vízovou povinnost vůči členskému státu. Mechanismus reciprocity byl do návrhu nařízení zakomponován z podnětu České republiky v reakci na zavedení víz pro české občany ze strany Kanady v červenci 2009. Vízová nerekiprocita mezi Českou republikou a Kanadou bohužel nadále trvá, Česká republika doufá v odstranění vízové povinnosti pro občany ČR do poloviny roku 2013.

V rámci přípravy budoucího **víceletého finančního rámce EU na období 2014 – 2020** byl v oblasti vnitřních věcí projednáván balík několika legislativních návrhů. Na základě projednávaneého legislativního balíčku by měl být počet fondů snížen ze čtyř na dva, tyto budou zaměřeny na azyl a migraci (Azylový a migrační fond) a na vnější hranice, víza a policejní spolupráci (Fond pro vnitřní bezpečnost).

Co se týká vývoje **v oblasti vnějších vztahů**, v první polovině roku 2012 byly přijaty závěry Rady ke Globálnímu přístupu k migraci a mobilitě (GAMM) revidující dosavadní rámec pro spolupráci Globální přístup k migraci (GAM), který byl nově doplněn o otázku mezinárodní ochrany a mobility (víz), rozšířena byla také jeho geografická působnost. Více k problematice vnějších vztahů viz předchozí kapitola *Mezinárodní spolupráce České republiky v oblasti migrace*.

V oblasti **legální migrace** pokračovalo na půdě EU projednávání dvou legislativních návrhů - návrhu směrnice EP a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti (návrh směrnice o vnitropodnikově převáděných pracovnících) a návrhu směrnice EP a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem sezónního zaměstnání (návrh směrnice o sezónních pracovnících). Podrobnější informace jsou uvedeny v následující podkapitole *Oblast legální migrace*.

XIII.2.2 Oblast legální migrace

V roce 2012 pokračovalo v pracovních orgánech Rady projednávání dalších směrnic z **Plánu politiky legální migrace** vydaného Evropskou komisí. Jedná se o návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem sezónního zaměstnání. U směrnic byl také zahájen trialog s Evropským parlamentem.

XIII.2.3 Situace v oblasti nelegální migrace v evropském měřítku⁸⁶

Rovněž v roce 2012 byly zaznamenány v zemích EU/Schengenu výrazné změny v oblasti nelegální migrace z hlediska velikosti migračních toků, ale i jejich geografického rozložení.

Po většinu celého roku 2012 byly detekce **migrantů pro nelegální překročení vnějších hranic mimo hraniční přechody** hlášeny zejména ze 2 tras, a to východního a centrálního Středomoří. V hodnoceném období roku 2012 došlo k významnému snížení počtu migrantů zjištěných v této kategorii, kdy bylo od ledna do září 2012 odhaleno téměř 59 000 osob, což představuje v porovnání se shodným obdobím roku 2011 pokles o 48 % (tj. -54 000 osob). Většina státních příslušností spojených s tzv. Arabským jarem (2011) byla na mořské hranici v centrálním Středomoří zjišťována v mnohem menším počtu (státní příslušníci Tuniska, Egypta a Alžírsko), na druhé straně ale v tomto regionu narůstaly příjezdy migrantů z Afriky (zejména ze Somálska a Eritreji, kteří vyplouvají z Libye). Ke snížení počtu zachycených migrantů došlo rovněž v regionu

⁸⁶ Zpracováno a základě informací agentury Frotex

východního Středomoří díky řeckým opatřením proti nelegální migraci od srpna 2012⁸⁷. Tato opatření na pozemních řecko-tureckých hranicích měla, ale za následek přesměrování tras nelegální migrace, což bylo patrné na pozemní bulharské hranici a turecko-řecké mořské hranici. Velkým rizikem proto zůstává, že po skončení výše zmíněných řeckých operací by mohlo dojít k náhlému přílivu velkého množství migrantů, kteří se soustřeďují v Turecku, do zemí EU/Schengenu. Co se týče státních příslušností nejčastěji zjišťovaných pro nelegální překročení vnějších hranic mimo hraniční přechody, jednalo se nejčastěji o státní příslušníky Afghánistánu (19 %), Sýrie (11 %) a Alžírsko (8 %). V souvislosti s vývojem bezpečnostní situace v Sýrii docházelo k výraznému nárůstu detekcí těchto státních příslušníků, což se dále odrazilo i v jiných kategoriích nelegální migrace, zejména v počtu žadatelů o mezinárodní ochranu.

Sekundární pohyby nelegálních migrantů z Řecka do dalších států EU/Schengenu byly nadále odhalovány ve velmi vysokém počtu. Například na úrovni EU bylo ve 3. čtvrtletí 2012 evidováno dosud nejvíce zachycených osob v úkrytu dopravního prostředku od začátku sběru těchto údajů (rok 2009), přičemž největší nárůsty byly evidovány v regionu západního Balkánu. Státní příslušnosti těchto osob korespondují s těmi, které byly odhalovány na řeckých hranicích s Tureckem. Podobně byli státní příslušníci Afghánistánu spolu s narůstajícím počtem státních příslušníků Pákistánu, Bangladéše a Sýrie zjišťováni na příjezdu do jižní Itálie (Kalábrie, Apulie) na lodích, kdy opět poprvé vstoupili do schengenského prostoru v Řecku. Rovněž různé státní příslušnosti byly ve větší míře zjišťovány s neregulárními cestovními doklady při zneužívání letů z Řecka na letištích jiných členských států⁸⁸ (zejména Německa).

Ve třech čtvrtletích roku 2012 bylo ve státech EU/Schengenu odhaleno celkem téměř 260 000 osob ze třetích zemí z důvodu **nelegálního pobytu** (ve vnitrozemí či při výstupu přes vnější schengenskou hranici), což představuje ve srovnání se shodným obdobím roku 2011 nepatrný nárůst (o 1 %). Největší počty osob, u kterých je odhalen nelegální pobyt, jsou koncentrovány ve státech s více rozvinutými ekonomikami, a které hraničí se třetími zeměmi původu, nebo přes které migranti tranzitují. Nejvíce nelegálně pobývajících migrantů bylo odhaleno v Německu (cca 30 000 osob), Španělsku (29 000) a Řecku (28 000). Nejčastěji byli pro nelegální pobyt zadrženi státní příslušníci Afghánistánu (cca 19 000 osob), Maroka (16 000) a Pákistánu (14 000).

Počty **odepření vstupu** občanům třetích zemí na vnějších hranicích vykázaly ve srovnání se shodným obdobím roku 2011 mírně sestupný trend (-4,4 %). Celkově bylo v období ledna až září 2012 evidováno více než 85 000 občanů třetích zemí, kterým byl na vnějších hranicích EU odepřen vstup. Ve srovnání s předchozími čtvrtletími došlo ve 3. čtvrtletí 2012 k významnému nárůstu počtu odepření vstupu státním příslušníkům Gruzie na pozemních hranicích Polska s Běloruskem (z důvodu C – nemá platné vízum). Celkově se nejvíce odepření vstupu ve sledovaném období uskutečnilo na vnějších pozemních hranicích (55 %) a vzdušných hranicích (38 %), s velkým odstupem následovala hranice mořská (7 %). Z celkového počtu odepření vstupu připadalo 40 % na 3 členské státy, a to Polsko (20 489 osob), Spojené království (6 864 osob) a Francii (6 822 osob). Nejčastějšími důvody odepření vstupu ve sledovaném období byly stejně jako minulý rok důvod C (30 %, nemá platné vízum), E (22 %, nemá potřebné náležitosti prokazující účel a splnění podmínek pobytu) a H (14 %, osoba je vedena v SIS/národním registru). Co se týče státní příslušnosti osob, kterým byl v hodnoceném období nejčastěji odepírán vstup, jednalo se především o státní příslušníky Ukrajiny (16 %), Albánie (10 %) a Ruska (8 %).

V oblasti **zneužívání neregulárních dokladů** (cestovních dokladů včetně víz, hraničních razítek atd.) bylo na hraničních přechodech při pokusu o nelegální překročení vnějších hranic a na všech mezinárodních letech (tj. včetně vnitroschengenských letů) v roce 2012 vykázáno téměř

⁸⁷ Operace Aspida (na pozemních řecko-tureckých hranicích) a operace Xenios Zeus (vnitrozemí).

⁸⁸ Při zneužívání vnitroschengenských letů občany Sýrie bylo zaznamenáno zejména využívání padělků řeckých a rumunských ID karet, výměna fotografií u bulharských ID karet a využívání řeckých povolení k pobytu (odcizené bianco).

6 500 neregulérních dokladů, což představuje narůstající trend ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku o 25 %. Mezi TOP 3 státní příslušnosti, které se prokazovaly neregulérními doklady, patřili státní příslušníci Albánie (87 %), Ukrajiny (15 %) a Íránu (11 %). Migranti s neregulérními cestovními doklady (zejména ze Sýrie a Afghánistánu) byli v roce 2012 často zjišťováni rovněž v rámci vnitroschengenských letů, a to zejména z Řecka na německá letiště.

V kategorii **žadatelů o mezinárodní ochranu** bylo ve státech EU/Schengenu celkem evidováno od ledna do září 2012 více než 188 000 žadatelů o mezinárodní ochranu, což představuje nárůst oproti shodnému období roku 2011 o 3,6 %. Ve 3. čtvrtletí 2012 došlo k markantnímu nárůstu počtu žadatelů, kdy byl zaznamenán největší počet podaných žádostí o mezinárodní ochranu od začátku sběru těchto údajů (rok 2008), a to zejména od státních příslušníků Sýrie, Afghánistánu a Srbska. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu bylo v hodnoceném období podáno v Německu (cca 43 000 žadatelů), Švédsku (28 000) a Švýcarsku (22 000). Z hlediska státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu se jednalo zejména o státní příslušníky Afghánistánu (20 193 osob), Sýrie (13 490 osob), Pákistánu (10 632 osob), Somálska (10 354 osob) a Ruska (10 050 osob).

XIV. Závěr

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2012 je ucelený materiál, který monitoruje hlavní vývojové trendy v oblasti migrace a integrace v České republice a rovněž dává podrobný přehled o aktivitách a přijatých opatřeních odpovědných orgánů za dané období.

Hlavní vývojové trendy

Situace v oblasti migrace a integrace na území České republiky v roce 2012 nedoznala zásadních změn oproti vývoji v posledních několika letech. Zaznamenané negativní jevy a problémy, které v této souvislosti příslušné orgány státní správy řešily, nebyly natolik významného charakteru, aby z nich plynula zásadní rizika pro vnitřní bezpečnost České republiky.

Imigrační realita České republiky v roce 2012 pokračovala ve vývoji z předchozích let. Česká republika je pro imigranty nadále zemí primárně cílovou. I přes určitou stagnaci počtu nově příchozích cizinců, ke které došlo v posledních 3 letech v souvislosti s ekonomickou krizí, **legální migrace do České republiky setrvale roste, byť výrazně mírnějším tempem.**

K 31. prosinci 2012 na území České republiky legálně pobývalo 438 213 cizinců. Cizinci tak tvoří přes **4% populace** České republiky, což je mezi novými členskými státy Evropské unie podíl zdaleka nejvyšší, blížící se průměru starých členských států.

Mezi cizinci, kteří v roce 2012 projevíli zájem o imigraci do České republiky, výrazně převažovali zájemci o získání vzdělání v České republice (studium a vzdělávací aktivity v roce 2012 představovaly 57 % z celkového počtu žádostí o udělení dlouhodobého víza).

Dlouhodobým trendem zaznamenávaným v souvislosti s cizineckou populací je **zájem o trvalé usídlení v České republice.** Rok 2012 se v tomto ohledu stal určitým zlomem - v případě občanů třetích zemí byl **poprvé zaznamenán vyšší počet osob, které v České republice mají trvalý pobyt než těch, kteří na území pobývají přechodně.** V roce 2012 rovněž výrazně vzrostl počet žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu, meziročně o více než 80 %.

Imigrace do České republiky je i na dále zejména ekonomicky orientovaná, migrace z politických důvodů, resp. hledání útočiště před ozbrojeným konfliktem v zemi původu bylo v roce 2012 z pohledu České republiky spíše případem jednotlivců. V roce 2012 byl zaznamenán **vůbec nejnižší počet podaných žádostí o mezinárodní ochranu v historii České republiky** (bylo evidováno 753 žádostí o mezinárodní ochranu). Migrační vlny ze západobalkánských zemí (zejména Srbska), které řešily zejména západoevropské země, se České republice v roce 2012 vyhnuly a spíše okrajově byla Česká republika zasažena zvýšenou migrací syrských uprchlíků v důsledku ozbrojeného konfliktu v zemi.

V souvislosti s nelegální migrací nebyly v roce 2012 zaznamenány rozsáhlejší problémy zásadního charakteru. **Z hlediska tranzitní nelegální migrace Česká republika nebyla součástí hlavních migračních tras, byť k záchytům v menším rozsahu docházelo** (tranzitní migrace státních příslušníků Ruské federace, kteří požádali o mezinárodní ochranu v Polsku a přes Českou republiku směřovali především do Rakouska; případy tranzitní migrace zejména státních příslušníků Afghánistánu v úkrytech dopravních prostředků, kteří směřovali především do Německa; nelegální migrace přes mezinárodní letiště za vysoké míry využití padělaných cestovních dokladů).

Nadále jsou v rámci kontroly nelegální migrace **cizinci zjišťováni především pro nelegální pobyt na území.** V této souvislosti příslušné orgány řeší nikoli výjimečné snahy cizinců o **obcházení imigrační legislativy s cílem zajistit si legální pobyt na území** (účelové sňatky, účelová otcovství, obstarávání si padělků či účelově vydaných potvrzení nutných k pobytu apod.).

S ohledem na stabilní růst migrace a její trvalý charakter nabývá na významu širší kontext aktivit cizinců na území, a to včetně trestné činnosti cizinců. **V roce 2012 se předmětem zájmu (nejen příslušných orgánů veřejné moci) stala zejména vysoká míra zapojení vietnamských občanů do drogové kriminality.** Organizovaný zločin řízený vietnamskými státními příslušníky ovládl obchod s drogami v českých hraničních regionech se Spolkovou republikou Německo – v oblasti jak výroby, tak i distribuce především metamfetaminu (pervitinu). Téma rezonovalo i na politické úrovni, zejména v bilaterálních vztazích s Německem (stížnosti německé strany na nárůst drogové kriminality v příhraničí, a to v jednoznačné souvislosti se státními příslušníky Vietnamu a s prostředím jimi provozovaných tržnic).

Hlavní aktivity a opatření přijatá odpovědnými orgány

- Rok 2012 byl spjat s **intenzivními přípravami nové právní úpravy podmínek vstupu a pobytu cizinců na území České republiky.** Zpracováním věcného záměru a jeho schválením vládou byl v únoru 2012 učiněn první krok k systémově nové úpravě cizineckého práva v České republice. V roce 2013 bude vládě předložen již legislativní text, a to v podobě souboru 3 zákonů.

V roce 2012 byla rovněž připravena **novela zákona o azylu**, která do české legislativy transponuje (s účinností od května 2013, respektive ledna 2014) dva nové unijní legislativní nástroje (směrnice) tzv. společného evropského azylového systému.

- **V roce 2012 se uskutečnila hlavní část schengenského hodnocení České republiky 2012/2013.** Jednalo se o v pořadí druhé hodnocení České republiky (první proběhlo před vstupem země do Schengenu) a jeho cílem bylo ověřit udržení plnění standardů schengenského acquis. Hodnocení se zaměřilo na prověřování správného provádění schengenského acquis ve všech oblastech schengenské spolupráce a spočívalo v návštěvách expertních týmů složených ze zástupců členských států a institucí Evropské unie.
- Významné kroky byly učiněny v souvislosti s využitím nových informačních systémů s cílem účinněji předcházet nelegální migraci a posílit efektivitu s tím spojené kontrolní činnosti.
- **Na vybraných zastupitelských úřadech ČR v zahraničí v roce 2012 pokračovalo zavádění odebrání biometrických údajů u žadatelů o schengenská (krátkodobá) víza** v rámci fungování unijního Vízového informačního systému. V říjnu 2011 byl tento postupný proces zahájen v regionu severní Afriky, v květnu 2012 bylo odebrání biometrických údajů spuštěno na Blízkém východě a v říjnu 2012 v regionu Perského zálivu. Další regiony budou následovat v roce 2013 a 2014. Smyslem Vízového informačního systému a odebrání biometrických údajů vízovým žadatelům je boj proti nelegální migraci a falšování identity (s cílem omezení tzv. „visa shoppingu“, eliminace rizika záměny identity ve vízovém procesu, cestování tzv. „na podobu“ či falšování víz a rovněž zefektivnění kontrol na hranicích).
- V roce 2012 byl spuštěn systém eGATE, který umožňuje automatickou hraniční kontrolu osob (porovnání podoby cestující osoby s biometrickými daty uloženými v čipu cestovního dokladu). Toto zařízení přispěje k omezení tzv. cestování na podobu (sníží počet cestujících, kteří se snaží překročit hranice na cizí cestovní doklady).
- Od prosince 2012 začala plnit své úkoly Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu.LISA), která postupně převezme odpovědnost za provozní řízení rozsáhlých informačních systémů podporujících činnost odpovědných úřadů v této oblasti (SIS II, VIS, Eurodac).

- Od roku 2011 se výrazně zvyšuje nápad podávaných žádostí a agendy spojené s vydáváním povolení k pobytu, a to zejména ve třech stěžejních oblastech:
  - ✓ V roce 2011 přibyla agenda spojená s aplikací nařízení EU k biometrice, jejíž zavedení nebylo provázeno personálním zajištěním. Dnes tato agenda zabírá zhruba 1/5 celkových činností té části činností odbor azylové a migrační politiky MV ČR, které souvisí se správním řízením.
  - ✓ Od roku 2011 se zkrátila doba, na kterou jsou vydávána povolení k zaměstnání, tudíž v mnoha případech dochází až k 4 násobnému nárůstu žádostí o vydání povolení nebo prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem zaměstnání. Čtvrtina všech cizinců na přechodném pobytu má tento status.
  - ✓ K dalšímu výraznému nárůstu došlo na přelomu roku 2011 a 2012 v oblasti trvalých pobytů, kdy došlo k nárůstu počtu žádostí dvojnásobně.

Těmto novým podmínkám se systém musí postupně přizpůsobit. Pokud jde o situaci v regionech, Ministerstvu vnitra se v průběhu roku 2012 podařilo z velké části vyřešit **deficity v regionech mimo Prahu** a k překročení zákonem stanovených lhůt nedochází z důvodu nečinnosti správního orgánu.

Od počátku angažmá odboru azylové a migrační politiky MV ČR ve správních řízeních se jako specifickou jevila situace v Praze (a s ním v rámci odboru azylové a migrační politiky MV ČR spojeném Středočeském kraji). Praha a Středočeský kraj byl oblastí s největším počtem nevyřízených spisů převzatých od služby cizinecké policie a současně regionem se zásadním historickým podceněním počtu a kvality pracovníků. V tomto regionu dochází k průtahům v řízení, nicméně Ministerstvo vnitra v této souvislosti přistoupilo k dalším krokům, jejichž cílem je zajistit minimální dopady na samotné cizince (zajištění legálního postavení, nebo možnost cestovat) a nadále pracuje na odstranění problémů spojených s vyřizováním pobytových oprávnění v Praze.

- **V rámci politiky integrace cizinců** na regionální úrovni **nadále působila Centra na podporu integrace cizinců**. K již fungujícím centrům v krajích Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém a Zlínském se **v roce 2012 nově přidalo i integrační centrum v Praze**. V roce 2012 byly rovněž **nadále realizovány tzv. emergentní projekty**, které představují účinný nástroj k realizaci integračních opatření na lokální úrovni a pomáhají řešit aktuální či potencionální krizové situace ve městech s významným počtem cizinců. V návaznosti na minulé období projekty probíhaly v Havlíčkově Brodě a v městských částech hlavního města - v MČ Praha 12, 13 a 14. Nově projekty realizovaly obec Jesenice a MČ Praha 3, po roční přestávce navázaly další etapou na své projekty v předchozích letech Plzeň a MČ Libuš.
- **Ministerstvo vnitra dlouhodobě realizuje specifické projekty pro vybrané kategorie cizinců či vymezené oblasti**. Realizace specifických cílených projektů se osvědčuje jako vhodné řešení k zajištění účelných postupů odpovídající potřebám daných skupin cizinců či řešení vybraných oblastí.

Abecední seznam použitých zkratk

AUČCJ	- Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka
CD	- Cestovní doklad
CDMG	- Řídící výbor pro migraci Rady Evropy (<i>Committee for Demography and Migration</i>)
CIREFI	- Centrum pro informace, diskusi a výměnu názorů k překračování hranic a imigraci (<i>Center for Information, Discussion and Exchange of Opinions on the Border Crossings and Immigration</i>)
CIS	- Cizinecký informační systém
ČČK	- Český červený kříž
ČS	- členské státy
ČŠI	- Česká školní inspekce
EASO	- Evropský podpůrný úřad
EBGT	- European Border Guard Teams
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EMN	- Evropská migrační síť
ENF	- Evropský návratový fond
ENO	- Evidence nežádoucích osob
EK	- Evropská komise
EP	- Evropský parlament
EUF	- Evropský uprchlický fond
ES	- Evropská společenství
EU	- Evropská unie
EU/EHP	- Evropský hospodářský prostor
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti
EURODAC	- systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
FVH	- Fond pro vnější hranice
FRONTEX	- Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie
GK	- Generální konzulát
IAS	- Integrační azylové středisko
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
JHA	- Rada pro justici a vnitro
KIC	- Koncepce integrace cizinců
KŘP	- Krajská ředitelství Policie ČR
MČ	- městská část
MOPNZC	- Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MPO	- Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	- Ministerstvo vnitra
MZV	- Ministerstvo zahraničních věcí
NM	- nelegální migrace
NP	- nelegální pobyt
NNO	- nevládní neziskové organizace
NC SIRENE	- Národní místo pro předávání a koordinaci informací (<i>Supplementary Information Request At (the) National Entry</i>)
NÚV	- Národní ústav pro vzdělávání
OAMP	- odbor azylové a migrační politiky
OCP	- oddělení cizinecké policie
ODL	- oddělení doprovodu letadel

OIP	- Oblastní inspektorát práce
OSČ	- Odbor specializovaných činností
OSN	- Organizace spojených národů
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PřS	- Přijímací středisko <i>žadatelů o azyl</i>
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCIFA	- Strategický výbor pro imigraci, hranice a azyl (<i>Strategic Committee on Immigration, Borders and Asylum</i>)
SCP	- služba cizinecké policie
SIS	- Schengenský informační systém
SH	- státní hranice
Solidarita	- Obecný program „Solidarita a řízení migračních toků“
SOZE	- Sdružení občanů zabývajících se emigranty
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení MV ČR
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- vnější schengenská hranice
ZÚ	- Zastupitelský řad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců

Tabulková část

Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců